КАРЛОС КАСТАНЕДА

петруел

Изкуството на сънуването

КАРЛОС КАСТАНЕДА
ИЗКУСТВОТО НА СЪНУВАНЕТО

Превод: Светла Христова

chitanka.info

Съществуват и други светове, освен нашия, разположени един в друг като люспите на лука, и чрез специално обучение и подготовка ние можем да променим съзнанието си и да посетим тези удивителни места. Най-добрият студент по пътуване из духовните вселени е антропологът Карлос Кастанеда. Чрез уроците на големия магьосник дон Хуан той е накарал милиони читатели да се отправят на изумителни духови пътешествия с помощта на книги като „Учението на дон Хуан“, „Една отделна реалност“, „Пътуване към Икстлан“… След шест години, прекарани в размисъл и изследвания, Карлос е написал книга, която може да се окаже най-значителното му произведение — „Изкуството на сънуването“; книга, която ни разкрива как странниците, търсещи духовното, могат да използуват „четвъртата врата“ на сънищата, за да проникнат в други светове.

С „Изкуството на сънуването“ и вие ще научите онова, което Карлос е узнал: че основното постижение на великите магьосници е навлизането в алтернативни реалности посредством съзнателен контрол над сънищата; че сред нас живеят древни, необикновени и понякога опасни същества; че благодарение на уроците на дон Хуан двама или повече души могат заедно да сънуват и да изследват други светове. Ще станете свидетели на духовно приключение, различно от всяко друго, което някога сте преживели, и ще вземете участие в най-новите проучвания и открития на Кастанеда, изумителни и вълнуващи като всичко, за което е писал досега. И най-вече ще бъдете запленени от историята на неговия забележителен живот и на духовните му пътешествия; пътешествия, които могат да се осъществят единствено чрез уроците на дон Хуан и чрез книгите на Кастанеда.

ПРЕДГОВОР НА АВТОРА

За последните двайсет години съм написал редица книги, описващи моето обучение при един мексикански магьосник от индианското племе яки — дон Хуан Матус. В тези книги съм обяснил, че той ме обучаваше в магьосничество, но не както ние разбираме това понятие в общоприетия му смисъл — като прилагане на свръхестествени сили за въздействие над други хора или призоваване на духове чрез заклинания, магии или ритуали за постигането на свръхестествени резултати. За дон Хуан магьосничеството означаваше приложение на някои специфични теоретични и практически постановки, свързани с естеството на възприятието и с неговата роля за създаване на представа за света около нас.

По съвет на дон Хуан съм се въздържал да определям познанието му като шаманизъм — категория, присъща на антропологията. Вместо това навсякъде съм го наричал, както правеше и самият той, магьосничество. Но когато преосмислих написаното, си дадох сметка, че това название прави още по-неясни и без това неясните явления, с които дон Хуан ме бе запознал в своите уроци.

В антропологическите трудове шаманизмът е описан като система от вярвания, свойствена за някои северноазиатски народности и преобладаваща и сред известен брой коренни северноамерикански индиански племена; според тази система един невидим свят на първичните духовни сили, добри и зли, съществува навсякъде около нас и тези сили могат да бъдат призовавани или овладявани чрез практическите действия на хора, които служат като посредници между естествения и свръхестествения свят.

Дон Хуан наистина беше посредник между естествения, ежедневен свят и един друг, незрим, който той наричаше област не на свръхестественото, а на второто внимание. Целта му като учител бе да направи тази област достъпна за мен. В предишните си книги съм описал методите, използвани от него за тази цел, както и

магьоническите умения, които ме караше да упражнявам; най-важното сред тях се нарича „изкуството на сънуването“.

Според твърденията на дон Хуан, нашият свят, в чиято цялост и неповторимост ние сме убедени, представлява само един от множеството последователно устроени светове, подредени като люспите на лука. Дон Хуан изтъкваше, че макар и в енергийно отношение да сме били определени да възприемаме само нашия свят, все още разполагаме с възможността да влизаме и в тези други сфери, които са също толкова реални, цялостни, неповторими и завладяващи, колкото и собственото ни мироздание.

Той ми обясняваше, че за да можем да възприемаме тези сфери, трябва не само да се стремим към тях, но и да имаме достатъчно енергия, за да можем да ги обхванем. Те съществуват постоянно и независимо от нашето съзнание, казваше той, а недостъпността им се дължи изцяло на нашето устройство. С други думи, само поради това свое устройство ние сме принудени да приемем, че единственият съществуващ и единственият възможен свят е този, с който се сблъскваме в ежедневието си.

Вярвайки, че нашето енергийно устройство е поправимо, дон Хуан посочваше, че магьосниците от древността постепенно са създали система от похвати и действия, предназначени да преправят енергийните ни способности за сетивно възприятие. Те са нарекли тази система „изкуството на сънуването“.

Сега, от дистанцията на времето, осъзнавам, че най-подходящото определение на дон Хуан за сънуването беше „врата към безкрайността“. Ала тогава, когато ми го каза, аз отвърнах, че тази метафора нищо не ми говори.

— В такъв случай край на метафорите — отстъпи той. — По-добре да речем, че сънуването е практическият начин, по който магьосниците използуват обикновените сънища.

— Но как изобщо могат да бъдат използувани обикновените сънища? — попитах аз.

— Винаги попадаме в капана на думите — рече той. — В моя случай учителят ми се опитваше да ми опише сънуването, като казваше, че това е начинът, по който магьосниците пожелават „лека нощ“ на света. Разбира се, той просто нагаждаше описанието към моите мисловни способности. Същото правя и аз спрямо тебе.

При друг повод дон Хуан ми каза следното: „Сънуването може да се преживее само лично. Сънуването не означава единствено да имаш сънища, нито пък да бленуваш, да желаеш или да си представяш разни неща. Чрез него ние можем да възприемаме други светове, които несъмнено сме в състояние да опишем, ала не можем да опишем какво ни е накарало да ги възприемем; и все пак чувстваме как сънуването разкрива пред нас тези други сфери. То е като някакво усещане — като процес на телата ни, като чувство в душите ни.“

По време на уроците от общ характер дон Хуан изчерпателно ми обясняваше принципите, основанията и практическите методи на изкуството на сънуването. Неговите указания бяха разделени на две части. Едната обхващаше процедурите на сънуването, а другата представляваше чисто абстрактни тълкувания на интелектуалното ми любопитство чрез абстрактните принципи на сънуването и насочване да търся изход в практикуването му.

Вече съм описал всичко това дотолкова подробно, доколкото е било по силите ми. Изобразил съм и обкръжението от магьосници, в което бях поставен от дон Хуан, за да изуча неговите изкуства. Взаимодействието ми с това обкръжение бе от особен интерес за мен, защото се извършваше изцяло в областта на второто внимание. Там аз контактувах с десетте жени и петимата мъже, които бяха магьосници като дон Хуан, а още и с четиримата млади мъже и четирите млади жени, които бяха негови ученици.

Дон Хуан ги бе събрал веднага след появата ми в неговия свят. Той ми даде да разбера, че те образуват традиционна магьосническа група — точно копие на неговата собствена, и че аз би трябвало да им стана водач. В работата си с мен обаче той установи, че съм по-различен от онова, което е очаквал. Обясни ми, че тази разлика се отнася до едно специфично устройство на енергията, което може да се види само от магьосниците — енергийните ми отделения, вместо да са четири на брой, както при него самия, бяха само три. Това устройство, което погрешно бе сметнал за поправим недостатък, се оказа до такава степен неподходящо за моето общуване или заставане начело на онези осем ученици, че се наложи дон Хуан да събере нова група от хора, по-близки до моята енергийна структура.

Писал съм обширно за тези неща. Но никога не съм споменавал втората група ученици; дон Хуан не ми позволяваше да го направя.

Доводът му бе, че те спадаха изцяло към моята област, а според споразумението ни аз можех да пиша само за неговата област, не и за моята.

Втората група беше съвсем малобройна. Състоеше се само от три жени: Флоринда Грау, сънувач; Тайша Абелар, прикривач; и Карол Тигз, жена-нагуал.

Моите контакти с тях се осъществяваха единствено във второто внимание. В ежедневния свят ние нямахме дори и смътна представа един за друг. Във взаимоотношенията ни с дон Хуан обаче нямаше нищо смътно и неясно; той полагаше огромни усилия да обучи всички ни в еднаква степен. И все пак към края, когато времето на дон Хуан вече изтичаше, психическото напрежение, породено от предстоящото му отпътуване, започна да размива границите на второто внимание. В резултат на това нашето общуване постепенно се пренесе в света на ежедневието, където се срещнахме привидно за първи път.

Никой от нас не подозираше, че във второто внимание сме контактували активно и задълбочено. Тъй като бяхме все образовани хора, останахме повече от шокирани, когато разбрахме, че и по-рано сме се срещали. За нас това беше и, естествено, все още е недопустимо в интелектуално отношение; и въпреки всичко знаем, че лично сме го преживели. Така ни остана тревожното знание, че човешката психика е неизразимо по-сложна, отколкото насадените ни светски или академични представи, в които ни бяха карали да вярваме.

Веднъж помолихме единодушно дон Хуан да ни изясни положението, в което се намирахме. Той отвърна, че разполагал с два варианта. Единият бил да се погрижи за накърнената ни рационалност и да излекува раните й, като ни каже, че второто внимание е състояние на съзнанието, което е не по-малко илюзорно от летящи в небето слонове, и че всичко, което мислим, че сме преживели в това състояние, е било само плод на хипнотични внушения. Другият възможен избор бил да ни го обясни така, както го разбират магъосниците-сънувачи: като енергийна конфигурация на съзнание.

Все пак, докато изпълнявах свързаните със сънуването задачи, бариерата на второто внимание оставаше непроменена. При всяко навлизане в сънуването аз навлизах и във второто внимание, а събуждането ми от едното не винаги означаваше, че съм напуснал и другото. Години наред можех да си спомням само малки отрязъци от

преживяванията ми по време на сънуване. В енергийно отношение бях неспособен да обхвана изцяло извършеното от мен. Нужни ми бяха петнайсет години непрекъснат труд, от 1973 до 1988, за да натрупам достатъчно енергия и да подредя наново в съзнанието си всички събития последователно. Тогава си спомних цели върволици от различни случаи на сънуване и най-сетне бях в състояние да запълня някои привидни празноти в паметта си. Така успях да си изясня неразривната приемственост на дон Хуановите уроци за изкуството на сънуването; приемственост, която ми бе убягнала поради факта, че той ме бе карал да снова между нивото на ежедневното съзнание и съзнанието, свойствено за второто внимание.

Настоящото произведение е резултат от това подреждане на събитията.

Накрая искам да посоча причината за написването на тази книга. След като вече имам на разположение повечето от уроците на дон Хуан за изкуството на сънуването, уместно е да изложа в едно бъдещо произведение настоящата си позиция и мястото на последните четирима ученици: Флоринда Грау, Таиша Абелар, Карол Тигз и аз самият. Но преди да опиша и обясня последиците от напътствията и влиянието на дон Хуан върху нас, трябва, в съответствие със сегашните си знания, да направя преглед на онези части от неговите уроци за сънуването, до които по-рано не бях имал достъп.

Основната причина за написването на тази книга обаче бе изказана от Карол Тигз. Тя е убедена, че обяснението на света, който дон Хуан ни остави в наследство, е най-голям израз на нашата признателност към него и на предаността, с която следваме неговите стремежи.

1. ДРЕВНИТЕ МАГЬОСНИЦИ: ВЪВЕДЕНИЕ

Дон Хуан често подчертаваше, че цялото му учение води началото си от откритията и разработките на хора, които той наричаше „древните магьосници“. Беше ми изяснил, че между древните и съвременните магьосници има огромна разлика. Той определяше първите като хора, живели в Мексико навярно хилядолетия преди испанското нашествие; хора, чието най-значително постижение било създаването на основните положения на магьосничеството, с особен интерес към конкретното и прагматичното. Според дон Хуан те притежавали блестящи способности, но им липсвала мъдрост. За разлика от тях съвременните магьосници били прочути със здравомислието си и с умението, в случай на нужда, да променят посоката на своите занимания.

Дон Хуан ми обясни, че предпоставките, свързани със съществуването, по естествен път били открити и разработени от древните магьосници. Тъй като тези предпоставки са необходимия ключ, за да се разясни и проумее съществуването, налага ми се да пиша за тях отново. Поради това по-голямата част от тази книга представлява повторно въведение и разширение на материала, който съм изложил в предишните си книги.

По време на един от разговорите ни дон Хуан заяви, че за да оцени правилно положението на съществуващите и самото съществуване, човек трябва да разбере усилията на съвременните магьосници да отклонят магьосничеството от конкретното към абстрактното.

— Какво имаше предвид под конкретно, дон Хуан? — попитах аз.

— Практическата страна на магьосничеството — отвърна той. — Маниакалното съсредоточаване на съзнанието върху практики и техники, напълно неоправданото оказване на влияние върху други хора. Всичко това било присъщо на света на магьосниците от миналото.

— А кое е абстрактното в такъв случай?

— Това е стремежът към свобода, свободата да възприемаш без вманиаченост всичко, което е в човешките възможности. Казвам ти, че днешните магьосници търсят абстрактното, понеже те търсят свобода; конкретните облаги не ги интересуват. За разлика от древните те нямат и социални функции. Затова никога няма да ги срещнеш в ролята на обществени ясновидци или магьосници на служба.

— Значи миналото няма стойност за съвременните магьосници?

— Стойност несъмнено има. Но настроенията на това минало не ни допадат. Аз лично ненавиждам мрачните и болезнени страни на съзнанието; обичам безкрайността на мисълта. Все пак, независимо от предпочитанията си, не мога да отрека заслугите на древните магьосници, защото те първи са открили и направили всичко, което знаем и вършим днес.

Дон Хуан обясни, че най-важното им постижение било сетивното възприемане на енергийната същност на нещата. Това прозрение било толкова значително, че се превърнало в основна предпоставка за магьосничеството. В наши дни, след дългогодишно обучение и упражняване, магьосниците действително придобиват способността да възприемат сетивно същността на нещата — способност, която наричат *виждане*.

— Какво би означавало за мен да възприемам енергийната същност на нещата? — попитах дон Хуан веднъж.

— Би означавало да възприемаш енергията директно — отвърна той. — Като изолираш социалната страна на възприятието, ще виждаш същността на всяко нещо. Всичко, което възприемаме сетивно, е енергия, но тъй като това не става директно, ние преработваме нашето възприятие, за да пасне на определен калъп. Този калъп е социалната страна, която ще трябва да отделиш.

— А защо да я отделям?

— Защото тя преднамерено стеснява обсега на нашите възприятия и ни кара да вярваме, че не съществува нищо друго освен калъпа, към който ги нагаждаме. Убеден съм, че за да оцелее човек днес, трябва да промени социалната основа на възприятията си.

— Какво представлява тази социална основа, дон Хуан?

— Това всъщност е безспорният факт, че светът се състои от конкретни обекти. Наричам го социална основа, понеже всички хора

полагат неимоверни усилия, за да ни накарат да възприемаме света по този начин.

— В такъв случай как трябва да го възприемаме?

— Всичко е енергия. Цялата вселена е енергия. Социална основа на нашето възприятие трябва да бъде безспорният факт, че нищо друго не съществува. И е нужно да се положат огромни усилия, за да започнем да възприемаме енергията като такава. Тогава ще имаме и двете възможности на свое разположение.

— А може ли човек да бъде обучен по този начин? — попитах аз.

Дон Хуан отвърна, че това не само е изпълнимо, но и че заниманията му с мен и с останалите му чираци се свеждали тъкмо до тази задача. Той ни обучаваше на нов начин на възприемане, първо, като ни караше да осъзнаем, че възприемателната ни способност е нагодена към определен калъп, и второ, като рязко ни тласваше в състояния, при които възприемахме енергията директно. Както ме увери, въпросният метод много наподобяваше онзи, чрез който се научаваме да възприемаме света на нашето ежедневие.

Според дон Хуан принудата да се нагаждахме към социалния калъп се обезсилва веднага щом осъзнаем, че сме получили този калъп като наследство от предшествениците си, без да сме се потрудили да го изследваме.

— Възприемането на един свят от солидни обекти с положителни или отрицателни свойства трябва да е било жизнено важно за оцеляването на нашите прадеди — отбелязва той. — И след като този начин на възприемане е господствал векове наред, сега ние сме принудени да вярваме, че светът се състои от обекти.

— Не мога да си представя света другояче, дон Хуан — протестирах аз. — Той несъмнено е изграден от обекти. За доказателство е достатъчно да се блъснем в някой от тях.

— Разбира се, че е изграден от обекти. По този въпрос няма спор.

— За какво говориш тогава?

— Казвам ти, че светът се състои, на първо място, от енергия и чак след това от обекти. Ако не тръгнем от условието, че светът е енергиен, никога не ще можем да възприемаме енергията директно. Винаги сме били възпирани от безспорния факт, който ти току-що изтъкна — твърдостта на обектите.

Доводите му напълно ме смаяха. По онова време разумът ми просто отхвърляше всеки друг начин за осъзнаване на света, който се различаваше от вече познатия ми. Но твърденията на дон Хуан и идеите, които се опитваше да изложи пред мен, бяха толкова необичайни, че макар и да не ги приемах, не можех и да ги отхвърля.

— Ние възприемаме света така, както правят хищниците — каза ми той веднъж — Много ефикасен метод да прецениш и определиш кое служи за храна и кое представлява опасност. Но това не е единственият достъпен за нас начин на възприемане. Има и друг, и тъкмо него се старая да ти разкрия: директното възприемане на същността на всяко нещо, на самата енергия. Това ще ни, даде възможност да разберем, определим и опишем света със съвършено нови средства, много по-сложни и вълнуващи.

Такова бе твърдението на дон Хуан. А по-сложните средства, за които говореше, му бяха предадени от неговите предшественици; тези средства отговарят на магически истини, които са лишени от рационална основа и нямат никаква връзка с ежедневната реалност, но представляват неоспорими факти за магьосниците, които възприемат енергията директно и *виждат* същността на всяко нещо.

За тези хора няма по-важен магически акт от това да се *види* същността на вселената. Според дон Хуан древните магьосници, които първи *видели* същността на вселената, успели най-добре да я опишат. Те казвали, че тя наподобява нишки от пламък, които се простират в безкрая във всички възможни посоки, сияйни влакна, надарени със собствено съзнание по начин, непонятен за човешкия ум.

След като *видели* вселенската същност, древните магьосници пристъпили към енергийната същност на хората. Дон Хуан заяви, че те описали човешките същества като яйцеподобни образувания и ги нарекли „сияйни яйца“.

— Когато магьосниците *видят* някой човек — каза той, — те всъщност *виждат* голямо лъчисто образувание, което се носи плавно, правейки дълбока бразда в енергията на земята, сякаш, е снабдено с корен, който влачи със себе си.

Дон Хуан бе останал с впечатлението, че нашата енергийна форма се променя с течение на времето. Каза ми, че за всеки от познатите му ясновидци, включително и за самия него, хората изглеждат по-скоро като кълба или даже надгробни камъни, отколкото

като яйца. Но понякога, по неизвестни причини, на магьосниците им се удава да *видят* човек, чиято енергийна форма напомня яйце. Той смяташе, че имащите яйцевидна форма в наши дни са по-сродни с хората, живели в древността.

По време на обучението ми дон Хуан наведнъж ми обясняваше онова, което според него бе най-съдбоносното откритие на древните магьосници. Наричаше го „основен признак на хората като сияйни кълба“: кръгло петно с наситен блясък, голямо колкото топка за тенис, което се намира постоянно на повърхността на кълбото, на разстояние около шейсет сантиметра назад от върха на дясната лопатка.

Тъй като отначало ми беше трудно да добия зрителна представа за това, дон Хуан ми разясни, че сияйното кълбо е много по-голямо от физическото тяло, че наситеното петно е част от тази енергийна форма и е разположено на височината на лопатките, на една ръка разстояние от гърба. После добави, че древните магьосници нарекли това място „събирателна точка“, след като *видели* какви свойства има то.

— А какви свойства има? — запитах аз.

— Чрез него получаваме възприятия — отвърна той. — Магьосниците от миналото *видели*, че при хората тази точка събира възприятията. *Виждайки*, че всички живи създания притежават подобно блестящо петно, древните магьосници предположили, че възприятията изобщо се осъществяват чрез това място, независимо по какъв начин.

— Кое ги е накарало да стигнат до такова заключение? — поинтересувах се аз.

Дон Хуан отговори, че те най-напред *видели* как от милионите лъчисти енергийни нишки на вселената, които пронизват цялото сияйно кълбо, само малък брой минават точно през събирателната точка, както и би трябвало да се очаква при нейния незначителен размер.

Сетне *видели*, че тя винаги е съпроводена от едно допълнително сферично сияние, малко по-голямо от самата нея, което силно увеличава блясъка на минаващите през него нишки.

Накрая *видели* още две неща. Първо, че събирателните точки на хората могат да променят обичайното си място; и второ, че когато точката е в обичайното си положение, възприятията и нивото на съзнание вероятно са нормални, ако се съди по поведението на тези,

които биват наблюдавани. Но когато събирателните точки заедно с околните лъчисти сфери променят нормалната си позиция, необикновеното държане на наблюдаваните хора очевидно доказва, че съзнанието им е станало различно, че те възприемат света по непознат дотогава начин.

От всичко това древните магьосници заключили, че колкото по-голямо е преместването на точката, толкова по-необичайна промяна настъпва в поведението, а очевидно и в съзнанието и възприятията.

— Обърни внимание, че когато говоря за *виждането*, винаги употребявам изрази от рода на „има вид на“ или „изглежда като“ — предупреди ме дон Хуан. — Всичко, което човек *вижда*, е тъй уникално, че може да се опише само чрез сравнение е нещо вече познато.

Той добави, че най-подходяща илюстрация за този проблем е начинът, по който магьосниците говорят за събирателната точка и сиянието около нея. Описват ги като ярко петно, но това е неуместно, понеже ясновидците *виждат* тези неща не с помощта на очите си. Налага се да уточнят това несъответствие и да кажат, че точката представлява светло място, обкръжено от ореол, от лъчение. Както посочи дон Хуан, ние до такава степен се ръководим от зрителните си навици и хищническия си начин на възприятие, че неизбежно изразяваме всичко *видяно* така, сякаш е минало през погледа на грабливо животно.

След като видели каква е вероятната роля на събирателната точка и нейния ореол, древните магьосници достигнали до следното обяснение: те предположили, че, като фокусира блясъка си върху пресичащите я енергийни нишки на вселената, събирателната точка автоматично и без предварителна подготовка превръща тези нишки в устойчива картина на света.

— Как точно става това? — попитах аз.

— Никой не би могъл да знае — отвърна дон Хуан натъртено. — магьосниците *виждат* движението на енергията, но от това не им става ясно как или защо се движи тя.

По думите на дон Хуан, когато *видели* как милиони от тези изпълнени със съзнание енергийни нишки пресичат събирателната точка, древните магьосници допуснали, че при това преминаване те се събират благодарение на нейния блясък. *Виждайки* пък, че това сияние

е изключително слабо при умиращите или изпаднали в безсъзнание хора, а при труповете напълно липсва, те се убедили, че именно то представлява съзнанието.

— Ами събирателната точка? И тя ли отсъства при труповете? — запитах аз.

Той отговори, че у едно мъртво същество няма и следа от нея, защото събирателната точка и ореолът й са признак за наличието на живот и съзнание. Неминуемото заключение на древните магьосници било, че съзнанието и възприятията вървят ръка за ръка и са свързани с тази точка и обкръжаващото я сияние.

— Има ли вероятност тези магьосници да са сбъркали в своето *виждане?* — поисках да зная аз.

— Не съм в състояние да ти обясня защо е така, но един магьосник не може да сбърка по отношение на *виждането* си — заяви дон Хуан с тон, който не търпеше възражение. — Е, изводите, до които е достигнал благодарение на него, биха могли да са погрешни, поради наивност или изостаналост. За да избегне тази беда, той трябва да усъвършенства своя ум по всякакъв начин.

После добави по-меко, че за магьосниците естествено би било най-безопасно да не отиват по-далече от описание на *видяното*, ала изкушението да правят изводи и разяснения, макар и само за себе си, е прекалено голямо, за да устоят.

Друго енергийно положение, което древните магьосници успели да *видят* и проучат, бил резултатът от преместването на събирателната точка. Дон Хуан каза, че щом тя заема друга позиция, нов сноп от милиони сияйни енергийни нишки се събира на даденото място. Магьосниците *видели* това и решили, че след като ореолът на съзнанието винаги е налице, където и да се намира точката, то значи възприятията автоматично се осъществяват там. Поради различното й местонахождение обаче възприеманият свят не би могъл да съвпада със света на нашето ежедневие.

Дон Хуан обясни, че древните магьосници разграничавали два вида изместванията. При единия точката заема някакво ново положение на повърхността или във вътрешността на сияйното кълбо; те нарекли този тип изместване *преместване* на събирателната точка. При другия тип тя застава в дадена позиция извън кълбото; той бил наречен

придвижване. Установило се, че разликата между двата вида се състои в естеството на възприятията, които всеки от тях позволява.

Тъй като промените на събирателната точка представляват разместванията в областта на сияйното кълбо, световете, породени от тях, колкото и да са странни, причудливи или даже невероятни, все пак са в пределите на човешкия обхват. Този обхват се определя от енергийните нишки, които минават през цялото сияйно кълбо. За разлика от това придвижванията, при които се заемат позиции извън кълбото, включват енергийни нишки, надхвърлящи човешкия обсег. Тяхното възприемане поражда съвършено непонятни, невъобразими светове, които нямат нищо общо с човешките представи.

По онова време се вълнувах най-вече от проблема за истинността.

— Извинявай, дон Хуан — казах му аз веднъж, — но тази работа със събирателната точка е толкова неправдоподобна, толкова недопустима, че просто не зная какво да мисля за нея.

— Имаш само една възможност — рязко отвърна той. — *Виж* събирателната точка! Да *виждаш* не е голяма мъчнотия. Най-трудното е да съборим стената в умовете си, която ни държи затворени на едно място. За да я разрушим, ни е нужно само да притежаваме енергия. Имаме ли енергия, *виждането* става от само себе си. Цялата работа е в това да напуснем крепостта на нашето самодоволство и лъжлива увереност.

— За мен е несъмнено, дон Хуан, че за да *виждаш*, се изискват много знания. Не е достатъчно единствено да имаш енергия.

— Достатъчно е, повярвай ми. Сложното е сам да се убедиш, че това е нещо постижимо. Тук вече се налага да се довериш на нагуала. Чудото на магьосничеството е, че всеки, който се занимава с него, трябва да провери всичко от собствен опит. Аз ти предавам принципите на магьосничеството не с надеждата да ги научиш наизуст, а за да можеш сам да ги прилагаш.

Дон Хуан беше напълно прав относно нуждата от доверие. В началните етапи на моето тринайсетгодишно обучение най-голямата ми трудност бе да се приобщя към света и личността на дон Хуан. Това означаваше да свикна да му се доверявам безрезервно и да го приемам като нагуал съвсем непредубедено.

Цялата му роля в света на магьосниците се изразяваше чрез званието, дадено му от равните на него; те го наричаха *Нагуала*. Обясниха ми, че с това понятие се обозначава всеки, бил той мъж или жена, чиято енергия притежава специфична форма и който за ясновидците изглажда като удвоено сияйно кълбо. *Виждащите* вярват, че когато такъв човек навлезе в магьоническия свят, този допълнителен енергиен заряд се превръща в мерило за сила и водачески способности. Така нагуалът по естествен начин застава начело на дадена група от магьосници.

Отначало за мен бе твърде обезпокоително да се доверявам толкова на дон Хуан — да не кажа, направо противно. Когато споделих тава с него, той ме увери, че е имал същия проблем по отношение на своя учител.

— На времето казах на моя учител същото, което ми казваш ти сега — рече той. — Отвърна ми, че без доверие в нагуала човек не може да постигне покой и да разчисти живота си от всички отломки, които му пречат да бъде свободен.

Дон Хуан все повтаряше колко прав е бил неговият учител. А аз все изказвах дълбокото си несъгласие. Разправях му, че израстването ми в потискаща религиозна среда е оказало опустошително влияние върху мен, и че тези твърдения, както и собственото му примирение спрямо учителя му, ми напомнят ненавистната ми доктрина за послушанието, която ми бе втълпявана в детските години.

— Когато говориш за нагуала, сякаш проповядваш религиозно убеждение — казах аз веднъж.

— Мисли си каквото щеш — спокойно отвърна той. — фактът си е факт — нищо не става без нагуала. Знам го и ти го заявявам. Така са постъпвали и всички нагуали преди мене. Но нито аз, нито те са го казвали от чувство за собствена значимост. Твърдението, че няма истинска пътека без нагуал, е свързано изцяло с обстоятелството, че даден човек е нагуал, понеже може да отразява абстрактното, духа, по-добре от останалите. Но това е всичко. Ние имаме връзка най-Вече със самия дух и съвсем между другото с човека, който ни носи посланието му.

С времето все пак се научих да вярвам безрезервно в дон Хуан като 8 нагуал и това, както ме бе убеждавал, наистина ми донесе

огромно облекчение и подобри способността ми да възприемам уроците, които опитваше да ми предаде.

В тях той особено наблягаше на обясненията за събирателната точка. Веднъж го попитах дали тя има нещо общо с физическото тяло.

— Няма нищо общо с онова, което нормално възприемаме като тяло — рече той. — Тя е част от сияйното яйце, а то е нашата енергийна същност.

— Как се извършват преместванията на точката?

— Чрез енергийни потоци. Чрез разтърсвания вътре в енергийната ни форма или извън нея. Обикновено става дума за непредсказуеми потоци, чийто ход е произволен, но при магьосниците те са напълно предсказуеми и се подчиняват на техния стремеж.

— Ти самият усещаш ли тези потоци?

— Всеки магьосник ги усеща. Впрочем и всеки човек въобще, но обикновените хора се твърде заети със своите работи, за да обръщат внимание на подобни неща.

— Какви чувства пораждат потоците?

— Неща като леко безпокойство и смътна тъга, последвани незабавно от бурна радост. И понеже нито тъгата, нито радостта имат видима причина, винаги ги взимаме за необясними, необосновани настроения, а не за същински атаки на неизвестното.

— Какво става, когато събирателната точка излезе извън енергийната форма? Отвън ли виси, или е свързана със сияйното кълбо?

— Тя разтегля очертанията на формата, без да напуска пределите й.

Дон Хуан ми обясни, че придвижването на събирателната точка води до пълна промяна в енергийната форма на човека. Вместо да напомня кълбо или яйце, той се превръща в нещо подобно на лула. В този случай точката представлява мундщука, а другата част на сияйното кълбо — главата на лулата. Ако точката продължи да се предвижва, в даден момент цялото кълбо става на тънка лента от енергия.

Дон Хуан добави, че древните магьосници били единствените, които успели да постигнат такава изключителна трансформация. Попитах го дали и в новата си енергийна форма те все още били хора.

— Разбира се — отвърна той. — Но ти май искаш да знаеш дали все още били разумни, заслужаващи доверие хора. Е, не съвсем.

— По какво са се променили?

— По отношение на грешките си. Човешките стремежи и занимания загубили всякакво значение за тях. Дори външният им вид станал по-различен.

— Значи вече не изглаждали като хора?

— Що се отнася до тези магьосници, много е трудно да се каже кое как е било. Несъмнено изглеждали като хора — как иначе? Просто не били съвсем такива, каквито ти или аз бихме очаквали. И все пак, ако настояваш да ти отговоря по какво именно се различавали от нас, ще се справя не по-добре от куче, което се мъчи да улови опашката си.

— Случвало ли ти се е да срещнеш някой от тези хора, дон Хуан?

— Да, срещал съм един такъв.

— Как изглаждаше той?

— На външен вид си беше съвсем нормален. Виж, държанието му вече бе направо необикновено.

— В какъв смисъл беше необикновено?

— Мога само да ти кажа, че човешкото въображение е твърде бедно, за да си представиш как се държеше онзи магьосник. Но това не е единствено въпрос на поведение. То е нещо, което трябва да видиш с очите си, за да го прецениш.

— Всички магьосници ли са били такива като него?

— Разбира се, че не. Не зная нищо за другите, освен достигналото до нас чрез магьосническите предания, които се разказват от поколение на поколение. Според тях онези хора действително са били доста странни.

— Искаш да кажеш, че са били някакви чудовища?

— Съвсем не. Преданията ги описват като много приятни, но всяващи голям страх хора. Били по-скоро като същества от неизвестен вид. Човечеството е еднородно благодарение на факта, че всички ние представляваме сияйни кълба. А онези магьосници вече не били кълба, а ленти от енергия, стремящи се да се избият в спирали, което обаче не им се удало напълно.

— Какво станало с тях в крайна сметка, дон Хуан? Умрели ли са?

— Според преданията, понеже успели да удължат формите си, те могли да удължат и срока на своето съзнание. Затова са запазили

живота и съзнанието си и до днес. Съществуват предания за периодичното им появяване на земята.

— Какво мислиш ти самият за всичко това, дон Хуан?

— Прекалено е чудато за мен. Аз искам свобода, свободата да запазя съзнанието си и същевременно да се изгубя в безкрая. За мен тези древни магьосници са странни, налудничави, своенравни хора, попаднали в капана на собствените си изобретения. Но ти не се влияй от личните ми чувства. Постиженията на древните магьосници са несравними. Ако не друго, те са ни доказали, че човешките възможности не са за подценяване.

Друга тема, която засегна дон Хуан, беше необходимостта от притежаване на енергийна еднородност и компактност за целите на възприятието. Той твърдеше, че човечеството възприема познатия ни свят по познатия ни начин само защото всички хора имат един и същ тип енергийна еднородност и компактност. Казваше още, че ние автоматично придобиваме тези две енергийни състояния в процеса на нашето отглеждане и те ни се струват толкова естествени, че не осъзнаваме огромното им значение, докато не се сблъскаме с възможността да възприемаме други светове освен вече известния ни. В такива моменти става ясно, че се нуждаем от съответна нова енергийна еднородност и компактност, за да можем да получим цялостно и вътрешно съгласувано възприятие.

Попитах го какво означават тези понятия и той ми обясни, че човешката енергийна форма притежава еднородност, понеже всеки човек изглажда като кълбо или яйце. А обстоятелството, че неговата енергия поддържа все такава форма, доказва нейната компактност. Добави, че пример за нова еднородност и компактност е превръщането на енергийната форма от кълбо в лента у древните магьосници: всеки от тях еднородно се сдобил с линейна форма и я запазил благодарение на компактността. Еднородността и компактността на линейно ниво им дали възможност да възприемат един хомогенен нов свят.

— Как се придобиват тези две неща? — попитах аз.

— Ключът към всичко това е положението на събирателната точка, или по-скоро нейното фиксиране — отвърна дон Хуан.

За момента той не искаше да уточнява повече, затова се поинтересувах дали древните магьосници можели да си възвърнат яйцевидната форма. Отговори ми, че до един определен етап можели,

но не го направили. А после линейната компактност се утвърдила и обратният път вече бил изключен. Според дон Хуан истинската причина, поради която тази компактност се утвърдила и предотвратила връщането им в първоначалния им вид, била въпрос на собствен избор и ненаситност. Обсегът на онова, което били в състояние да възприемат и извършат в линейната си форма, далеч надхвърлял възможностите на обикновения човек или даже на обикновения магьосник.

Дон Хуан поясни, че когато човек представлява енергийно кълбо, неговият обхват включва всички енергийни нишки, които преминават през пространството, оградено от очертанията на кълбото. Нормално ние възприемаме не всичко, което е в човешкия обхват, а най-вероятно само една хилядна от него. Според дон Хуан, когато вземем под внимание този факт, мащабността на онова, което древните магьосници съумели да постигнат, веднага става очевидна; разтягайки се в лента, дълга хиляди пъти повече от размера на човека като енергийно кълбо, те можели да възприемат всички енергийни нишки, които пресичат тази лента.

По негово настояване аз положих огромни усилия да проумея новия вид енергийно устройство, който ми описваше. Най-накрая с много мъки успях да си представя енергийните нишки, намиращи се вътре в кълбото и извън него. Но ако си помислех за множество от сияйни кълба, представата ми веднага се разпадаше. В едно такова множество, разсъждавах аз, нишките, които са извън някое кълбо, сигурно ще минават през съседното. Тъй че в голяма група от кълба вероятно не би могло да има енергийни нишки, които да не попадат в нито едно от тях.

— Да разбереш тези неща не е работа за твоя разум — отвърна дон Хуан, след като внимателно изслуша доводите ми. — Няма как да ти обясня какво имат предвид магьосниците, когато говорят за нишки, които са вътре в човешката форма и вън от нея. Щом някой ясновидец *види* човешката енергийна форма, тя му се явява като едно-единствено кълбо от енергия. Ако до него стои друго, то също бива *видяно* като единствено. Мисълта за множество от сияйни кълба ти е хрумнала от представата, която имаш за човешките тълпи. В енергийната вселена обаче съществуват единствено отделни личности — сами, заобиколени от безкрая.

Това е нещо, което трябва да *видиш* сам за себе си!

Започнах да споря, че е безсмислено да ме уговаря да *видя* сам, след като много добре знае, че не мога. Тогава той ми предложи да заема неговата енергия и да я използувам, за да *видя*.

— Как може да стане това?

— Много лесно. Ще накарам събирателната ти точка да заеме друго положение, по-подходящо за директно възприемане на енергията.

Това, доколкото си спомням, беше първият път, когато дон Хуан обмислено заговори за нещо, което правеше през цялото време: Вкарваше ме в някакво неразбираемо състояние на съзнанието, изцяло противоречащо на представите ми за свата и за мен самия, състояние, което наричаше „Второто внимание“. В този случай, за да накара събирателната ми точка да се премести в позиция, по-подходяща за директно възприемане на енергията, той ме тупна по гърба, между плешките, с такава сила, че чак дъхът ми спря. Помислих си, че съм припаднал или може би заспал от удара. Внезапно видях, или засънувах, че виждам — нещо направо неописуемо. Ярки светлинни нишки струяха отвсякъде, отправяха се навсякъде — нанизи от светлина, различна от всичко, което някога ми бе минавало през ума.

Щом отново си поех дъх, или щом се събудих, дон Хуан нетърпеливо ме попита:

— Какво видя?

А когато му казах самата истина: „От твоя удар видях звезди по пладне“, той се преви от смях.

После отбеляза, че още не съм подготвен да разбера нито едно от необикновените възприятия, които бих могъл да получа.

— Преместих събирателната ти точка — продължи той — и ти за миг успя да „сънуваш“ нишките на вселената. Но все още не притежаваш нужната дисциплина или енергия, за да пренастроиш своята еднородност и компактност. Древните магьосници били ненадминати майстори на това пренастройване. Ето защо са *видели* всичко, което може да бъде *видяно* от човек.

— Какво означава да пренастроиш еднородността и компактността си?

— Означава да влезеш във второто внимание, като задържиш събирателната си точка в новото й положение и не й позволиш да се

върне на първоначалното си място.

Тогава дон Хуан ми даде традиционното определение за второто внимание. Той каза, че древните магьосници нарекли резултата от закрепването на събирателната точка в нови позиции „второ внимание“, което за тях представлявало поле за най-широк кръг от дейности, също като вниманието, характерно за ежедневния ни свят. Подчерта и това, че магьосниците действително разполагали с две цялостни сфери на действие: една малка, назована „първото внимание“ или нивото на съзнание, типично за ежедневния ни свят, или още фиксирането на събирателната точка на обичайното й място; и друга, далеч по-голяма сфера, определена като „второто внимание“ или нивото на съзнание, свойствено за други светове, или фиксирането на събирателната точка във всяка от съществуващите многобройни позиции.

С помощта на дон Хуан преживях необясними неща в областта на второто внимание, благодарение на онова, което той наричаше „магьоническа маневра“: потупване или силен удар по гърба на височината на плешките. По неговите думи тези удари премествали събирателната ми точка. От гледище на моите усещания тези премествания означаваха, че съзнанието ми изпадаше в твърде обезпокоително състояние на неимоверна яснота, на свръхсъзнание, което траеше кратко и по време на което можех да проумея всичко почти светкавично. Най-често то напомняше странен сън — толкова ярък, че нормалното ми съзнание бледнееше в сравнение с него.

Дон Хуан оправдаваше необходимостта от маневрата, като твърдеше, че един магьосник посвещава учениците си в основните понятия и практики тогава, когато са в нормално съзнание, а когато се намират във второто внимание, им дава абстрактни и изчерпателни обяснения.

Обикновено те изобщо не си спомнят обясненията, които обаче се съхраняват по някакъв начин в паметта им, напълно непокътнати. Магьосниците са започнали да използват тази особеност на паметта, като са превърнали припомнянето на всичко, което им се е случило във второто внимание, в една от своите най-сложни традиционни задачи.

Те тълкуват тази особеност, както и задачата за припомнянето, по следния начин: при всяко влизане във второто внимание събирателната точка попада на различно място. В такъв случай да си спомниш

означава да върнеш точката в съвсем същото положение, в което е била при съответното влизане. Дон Хуан ме уверяваше, че така магьосниците не само получават пълна картина на дадено събитие, но и могат да изпитат отново всяко преживяване, което са имали във второто внимание, като възстановят всяка от тези специфични позиции на събирателната точка. Твърдеше също така, че магьосниците посвещават цял живот на задачата да си спомнят.

Докато се намирах във второто внимание, дон Хуан ми даваше най-подробни обяснения за магьосничеството, знаейки, че тези сведения ще се запазят непокътнати в паметта ми, без да изгубят своята точност и достоверност до края на живота ми.

Относно достоверността той казваше:

— Наученото по време на второто внимание е като наученото в детските години. Това, което сме узнали като деца, ни е за цял живот. „Станало ми е втора природа“, казваме ние, когато се отнася за нещо, усвоено в много ранна възраст.

Сега, обръщайки се назад, си давам сметка, че дон Хуан ме пращаше безброй пъти във второто внимание, за да ме накара да поддържам за дълго време събирателната си точка в нови положения и да получавам ясни и свързани възприятия чрез тях, или, с други думи, целта му бе да ме принуди да пренастроя своята еднородност и компактност.

Успях много пъти да получа възприятия, не по-малко ясни от ежедневните ми. Проблем обаче ми създаваше неспособността да направя връзка между моите действия във второто внимание и обичайното ми ниво на съзнание. Нужни бяха много време и усилия, за да разбера какво представлява второто внимание. И то не толкова поради сложността и заплетеността на този въпрос, които наистина са изключително големи, колкото поради факта, че щом се завърнех в нормалното ниво на съзнание, беше невъзможно да си спомня не само че съм бил във второто внимание, но и че изобщо съществува такова състояние.

Друго от паметните постижения, приписвани на древните магьосници, което дон Хуан старателно ми разясни, било откритието, че събирателната точка става много неустойчива по време на сън. Въпросното откритие веднага породило още едно: че сънищата са изцяло свързани с това обстоятелство. Древните магьосници *видели*, че

колкото по-голямо е преместването на точката, толкова по-необикновен сън предизвиква то, или обратното: колкото по-необикновен е сънят, толкова по-голямо е преместването. Дон Хуан каза, че това наблюдение ги навело на мисълта да създадат своеобразни методи за преместване на събирателната точка, които включвали: поглъщане на растения, способни да причиняват различни промени на съзнанието; подлагане на стресови състояния, глад и умора; и най-вече — контролиране на сънищата. По този начин, и вероятно без въобще да знаят, те създали „сънуването“.

Веднъж, докато се разхождахме по площада на град Оаксака, дон Хуан ми даде най-ясното определение за сънуването от гледна точка на един магьосник.

— За магьосниците сънуването е извънредно сложно изкуство — каза той, — изкуството по своя воля да преместваш събирателната си точка от обичайното й положение, за да разшириш и обогатиш обхвата на своите възприятия.

Той посочи, че древните магьосници използвали за основа на това изкуство пет условия, свързани с човешкия енергиен поток, които те установили с помощта на *виждането.*

Първо, те *видели*, че само онези енергийни нишки, които минават тъкмо през събирателната точка, могат да бъдат събрани в ясно възприятие.

Второ, *видели*, че ако тя вземе друга позиция, колкото и незначително да е преместването й, различни и необичайни енергийни нишки започват да нинават през нея, като привличат съзнанието и предизвикват събирането на тези необичайни енергийни полета в ясно и устойчиво възприятие.

Трето, *видели*, че по време на обикновените сънища събирателната точка лесно може да се премести от само себе си до друга позиция, намираща се на повърхността на сияйното яйце или във вътрешността му.

Четвърто, *видели*, че точката може да бъде придвижена до позиции, намиращи се вън от сияйното яйце, в неограничените енергийни нишки на вселената.

Пето, *видели*, че при определено обучение е възможно да се подготви и осъществи, по време на спане и обикновени сънища, системно преместване на събирателната точка.

2. ПЪРВАТА ВРАТА НА СЪНУВАНЕТО

Вместо предисловие към първия си урок за сънуването дон Хуан ми описа второто внимание в типичното му развитие: отначало то е просто идея, достигнала до нас по-скоро като любопитно хрумване, отколкото като реално съществуваща възможност; после се превръща в нещо, което може само да се изпита като някакво усещане; и накрая прераства в битие, в област на практическите умения или във върховна сила, която ни разкрива светове, надминаващи и най-развихрените ни фантазии.

Когато обясняват магьосничеството, магьосниците могат да избират между два варианта. Единият е да си служат с метафори и да говорят за свят, чиито измерения се простират в областта на вълшебното. Другият е да описват заниманията си със свойствени за тях абстрактни понятия. Винаги съм предпочитал втория вариант, макар че никой от двата не би могъл да задоволи рационалния ум на един човек от западната цивилизация.

По думите на дон Хуан, метафоричното описание на развитието на второто внимание означава, че то, понеже е вторичен резултат от преместването на събирателната точка, не се явява от само себе си, а трябва да се постигне чрез стремеж, затова в началото ние се стремим към него като към идея, а накрая — като към устойчиво и контролирано съзнание за преместването на събирателната точка.

— Ще те науча как да направиш първата стъпка към силата — каза дон Хуан, когато започна да ме посвещава в изкуството на сънуването. — Ще те науча как да „нагласиш“ сънуването.

— Какво означава това?

— Означава да имаш точен и действителен контрол над общата ситуация в някой сън. Сънуваш например, че се намираш в класната си стая. Да „нагласиш“ сънуването ще рече да не оставиш съня да премине в нещо друго; да не се озовеш изведнъж от това място в планините, да речем. С други думи, гледката на класната ти стая е в твоя власт и ти не й позволяваш да отмине, докато сам не поискаш.

— Но нима е възможно да се постигне това?

— Разбира се, че е възможно. Този вид контрол не е по-различен от онзи, който упражняваме над която и да е ситуация в ежедневието. Магьосниците свикват с него и го прилагат винаги, когато изпитват желание или пък необходимост. За да можеш и ти да привикнеш, ще трябва да започнеш с нещо съвсем простичко. Ще трябва тази нощ да погледнеш насън ръцете си.

Кажи-речи това беше целия разговор, който проведохме на нивото на обичайното съзнание. Когато си припомних обаче преживяванията си във второто внимание, установих, че сме говорили по-нашироко. Аз например заявих, че задачата ми се струва направо абсурдна, а дон Хуан ме посъветва да гледам на нея като на нещо забавно, а не мрачно и сериозно.

— Спокойно можеш да си придаваш тежест, докато само приказваме за сънуването — рече той. — Обясненията винаги изискват задълбочено мислене. Но когато действително го правиш, бъди лек като перце. Сънуването трябва да се извършва с пълна отдаденост и сериозност, но и със смеха и безгрижието на човек, който си няма тревоги на този свят. Едва при тези условия нашите сънища могат наистина да се превърнат в „сънуване“.

Дон Хуан ме увери, че съвсем произволно е посочил ръцете ми като нещо, което да търся в сънищата си, и че със същото основание бих могъл да търся какво ли не. Целта на упражнението бе не да намеря определен обект, а да успея да привлека сънното си внимание.

Последното ми бе представено като контрола, който човек добива над сънищата си, фиксирайки събирателната си точка в някое ново положение, до което тя е била преместена по време на тези сънища. По-общо казано, с понятието „сънно внимание“ дон Хуан обозначаваше някоя неразбираема страна на съзнанието, която съществува самостоятелно, в очакване на мига, когато ще я привлечем, мига, когато ще и поставим цел; това е една скрита способност, която всеки от нас потенциално притежава, но в ежедневието никога не му се удава случай да я използва.

Първите ми опити да си потърся ръцете в сънищата си претърпяха пълен провал. След като в продължение на месеци се мъчих без всякакъв успех, накрая реших да се откажа и отново се оплаках на дон Хуан относно нелепостта на неговата задача.

— Има седем врати — каза той вместо отговор, — които сънувачите трябва да отворят постепенно, една след друга. Ти си се сблъскал с първата, която трябва да отвориш, ако искаш да успееш в сънуването.

— Защо по-рано не ми го каза?

— Би било безполезно да ти говоря за вратите на сънуването, преди да си чукнал главата си в първата от тях. Сега вече знаеш, че такова препятствие съществува и че ти трябва да го преодолееш.

Той ми обясни, че в енергийния поток на вселената има входове и изходи, а що се отнася конкретно до сънуването, там входовете са седем и те пораждат усещането за препятствия, които магьосниците наричат „седемте врати на сънуването“.

— За да прекрачим прага на първата врата, трябва да почувстваме едно особено усещане, което се появява точно преди да заспим дълбоко — рече дон Хуан. — То напомня приятна отпуснатост, която не ни дава да отворим очи. Ние достигаме вратата в мига, когато осъзнаем, че засипваме, натежали и отпуснати в мрака.

— Как да осъзная, че заспивам? Има ли някакво методи, които бих могъл да следвам?

— Не. Никакви методи няма. Човек просто възнамерява да осъзнае, че заспива.

— Но как да възнамеря такова нещо?

— Много е трудно да се говори за намерението. Който и да се опита да ти го обясни, включително и аз самият, все ще звучи като пълна глупост. Имай предвид това, когато чуеш следното: магьосниците възнамеряват всичко, което може да им хрумне, просто като го възнамеряват.

— Това не означава нищо, дон Хуан.

— Слушай внимателно. Ще дойде време и ти да обясняваш на някого. Думите ми ти се струват безсмислени, защото не ги поставяш в подходящ контекст. Като всеки рационален човек, и ти също смяташ, че разбирането принадлежи изцяло към областта на нашия интелект, на разума ни.

А понеже твърдението, което изказах, се отнася до намерението и възнамеряването, трябва да добавя, че за магьосниците неговото разбиране спада към областта на енергията. Те вярват, че ако човек се стреми да предаде тези думи на енергийното тяло, то ще ги разбере по

начин, съвсем различен от методите, с които си служи разумът. Цялата тънкост е в това — да се добереш до енергийното тяло. За тази цел имаш нужда от енергия.

— По какъв начин би разбрало то твърдението ти, дон Хуан?

— Ще го почувства като физическо усещане, което трудно може да се опише. Трябва да го изпиташ сам, за да знаеш какво е.

Поисках по-конкретно обяснение, но дон Хуан ме тупна по гърба и ме накара да вляза във второто внимание. По онова време тези действия все още бяха пълна загадка за мен. Бях готов да се закълна, че ме е хипнотизирал с докосването си. Сметнах, че мигновено ме е приспал и че просто сънувам как вървя заедно с него из някакъв непознат град по широк булевард с дървета от двете страни. Сънят бе толкова ярък и аз така добре съзнавах всичко, че веднага се постарах да разбера къде се намирам, ориентирайки се по хората и надписите. Това бе някакъв западен град, макар че с положителност не беше англо- или испаноезичен. Хората като че ли бяха от северната част на Европа — може би литовци. Бях изцяло погълнат от опитите си да прочета уличните табелки и афиши.

Дон Хуан леко ме побутна.

— Не се мъчи с това — каза той. — Мястото, където сме, не може да бъде определено. Току-що ти предостави моята енергия, за да достигнеш енергийното си тяло, и сега си преминал с него в друг свят. Това няма да трае дълго, тъй че използувай мъдро времето си. Гледай всичко, но без да се набиваш на очи. Не допускай някой да те забележки.

Вървяхме мълчаливо. Тази разходка, при която изминахме разстоянието между две пресечки, оказа удивително въздействие върху мен. Изпитвах дълбоко безпокойство, което нарастваше с всяка крачка. Умът ми бе заинтригуван, но тялото ми се тревожеше. Разбирах пределно ясно, че не съм на този свят. Когато стигнахме до някаква пресечка и се спряхме, видях, че дърветата по улицата са грижливо подкастрени. Те бяха ниски, с твърди наглед, извити листа. Около всеки ствол беше оставено квадратно пространство за напояване. В тези квадрати нямаше никакви бурени или боклуци, каквито обикновено могат да се видят около дърветата в градовете, а само рохкава пръст, черна като въглен.

В мига, когато спрях погледа си на ръба на тротоара, преди да пресека улицата, забелязах, че нямаше никакви коли. Загледах се отчаяно в хората, които преминаваха край нас, за да открия у тях някакво обяснение за моята тревога. Но щом се взрях в тях, те веднага ми отвърнаха със същото. Около мен и дон Хуан моментално се образува кръг от сурови сини и кафяви очи.

Един непоклатим факт ме порази като гръм: това изобщо не беше сън; намирахме се в реалност, надхвърляща всичко, което познавах дотогава. Обърнах се към дон Хуан. Тъкмо бях започнал да проумявам по какво се различаваха от нас тези хора, когато някакъв странен сух вятър, проникващ чак до синусите ми, ме блъсна в лицето, замъгли погледа ми и аз забравих онова, което се канех да кака на дон Хуан. В следващия миг се оказах пак там, откъдето се бях отправил — в неговия дом. Лежах върху сламена рогозка, свит на една страна.

— Дадох ти моята енергия назаем и ти достигна енергийното си тяло — рече той, сякаш ставаше дума за нещо обикновено.

Чух го, но не можех да помръдна от вцепенение. Поради някакъв особен сърбеж в областта на слънчевия ми сплит дишах неравномерно и с мъка. Знаех, че за малко не съм разбрал нещо трансцендентално, свързано със съществуването и с онези хора, но не бях в състояние да си изясня какво именно знаех.

— Къде бяхме с тебе, дон Хуан? — попитах аз. — Сън ли беше всичко това? Или може би хипноза?

— Не беше сън — отвърна той. — Беше съществуване. Помогнах ти да достигнеш второто внимание, за да осъзнаеш, че стремежът е тема, предназначена за твоето енергийно тяло, а не за разума ти. На този етап все още не можеш да разбереш смисъла на всичко това, не само защото нямаш достатъчно енергия, но и защото не се стремиш към нищо. В противен случай енергийното ти тяло веднага би разбрало, че единственият начин да се стремиш, е да съсредоточиш стремежа си върху онова, което си избрал за целта. Този път аз го съсредоточих вместо теб, достигайки енергийното ти тяло.

— Да не би целта на съществуването да е намерението към това тяло? — попитах аз, внезапно обхванат от някакво странно прозрение.

— Със сигурност може и така да се каже — отвърна той. — Специално в този случай, понеже говорим за първата врата на съществуването, неговата цел е намерението твоето енергийно тяло да

осъзнае, че заспиваш. Не се мъчи самият ти да осъзнаеш това състояние. Нека енергийното ти тяло да се справи с него. Да възнамеряваш означава да желаеш без желание, да правиш без правене.

— Приеми това предизвикателство — продължи дон Хуан. — Опитай с мълчалива решителност и без нито една мисъл сам да се убедиш, че си достигнал енергийното си тяло, и че си сънувач. Ако направиш това, веднага ще бъдеш в състояние да осъзнаеш момента на заспиването.

— Как да се убеждавам, че съм сънувач, след като не съм?

— Щом чуеш, че трябва да направиш нещо, незабавно ставаш още по-рационален от обикновено. Питаш как можеш да се убедиш, че си сънувач, когато знаеш, че не си? Намерението обхваща и двете: и действието на убеждението, че наистина си такъв, макар по-рано никога да не си сънувал, и състоянието на убеденост.

— Значи трябва да си кажа, че съм сънувач, и да се постарая с всички сили да го повярвам, така ли? За това ли става дума?

— Не. Намерението е нещо много по-просто и същевременно несравнимо по-сложно от това. То изисква въображение, дисциплина и воля. В дадения случай то означава да добиеш неоспорима физическа увереност, че си сънувач. Да чувстваш, че си сънувач с всяка клетка на своето тяло.

Дон Хуан добави шеговито, че енергията му не би била достатъчна, за да ми я даде пак за намерението, и че най-добре би било да достигна енергийното си тяло без чужда помощ. Увери ме, че намерението към първата врата на сънуването спадало към откритите от древните магьосници средства за достигане на второто внимание и на енергийното тяло.

След тези думи той почти ме изхвърли от къщата си, като ми нареди да не се връщам, преди да съм се справил с първата врата.

Прибрах се у дома и месеци наред всяка нощ се стремях с все сила да осъзная мига на заспиването и да видя насън ръцете си. Останалата част от задачата — да се убедя, че съм сънувам и че съм достигнал енергийното си тяло — ми се струваше съвсем неизпълнима.

И ето че по време на една следобедна дрямка наистина видях ръцете си. Шокът от това бе достатъчен, за да ме събуди. Сънят обаче

не се повтори. Изминаха цели седмици, но аз не успявах да осъзная кога заспивам, нито пък да намеря ръцете си. За сметка на това започнах да изпитвам насън смътното чувство, че трябва да правя нещо, ала не мога да се сетя какво точно. Постепенно това усещане така се засили, че взе да ме буди по всяко време на нощта.

Когато разправих на дон Хуан за безплодните си опити да мина през първата врата, той ми даде някои насоки.

— Да накараш един сънувач да намери определено нещо насън е само претекст — каза той. — Истинската цел е да осъзнаеш, че заспиваш. И, колкото и да е странно, тя не се постига, като си заповядаш да осъзнаеш това, а като задържиш гледката на онова, което търсиш в съня си.

После ми обясни, че сънувачите съзнателно хвърлят бързи погледи на всичко, което присъства в съня. Ако съсредоточат сънното си внимание върху конкретен обект, той им служи само като отправна точка. От нея тръгват те, за да гледат други елементи от съдържанието на съня, и се връщат към нея колкото се може по-често.

След като положих големи усилия, започнах действително да откривам ръце в сънищата си, но те никога не бяха моите. Това бяха ръце, които само привидно ми принадлежаха, ръце, които променяха формата си и понякога ставаха направо кошмарни. Обаче останалата част от съдържанието на сънищата ми винаги се отличаваше с някаква приятна устойчивост. Почти ми се удаваше да задържа гледката на всяко нещо, върху което съсредоточавах вниманието си.

Това продължи с месеци, докато един ден способността ми да сънувам се промени сякаш от само себе си. Не бях направил нещо особено за целта, като изключим постоянната ми твърда решимост да осъзная, че заспивам, и да намеря ръцете си.

Сънувах, че съм в родния си град. Градът, който видях в съня, изобщо не приличаше на моя роден, но някакси бях убеден, че е тъкмо той. Отначало всичко беше като в обикновен, но много ярък сън. После светлината се измени. Образите се откроиха по-ясно. Улицата, по която вървях, съвсем осезаемо стана по-реална, отколкото беше миг преди това. Почнаха да ме болят краката. Усетих, че предметите са абсурдно материални. Когато се блъснах в една врата например, не само почувствах истинска болка в коляното, което ударих, но и направо се вбесих, че съм толкова тромав.

Тази тъй реалистична разходка из града продължи, докато се изтощих напълно. Видях всичко, което бих могъл да видя, ако бях някой вървящ из улиците турист. Нямаше абсолютно никаква разлика между тази и всяка друга разходка, която действително съм правил при първото си посещение на някой град.

— Мисля, че доста си се увлякъл — рече дон Хуан, когато му разказах всичко. — От теб се искаше само да осъзнаеш момента на заспиването. А ти все едно че си съборил цяла стена, за да убиеш някой кацнал на нея комар.

— Значи съм объркал конците?

— Не. Но явно се опитваш да повториш нещо, което си правил по-рано. Когато преместих събирателната ти точка и двамата с теб се озовахме в онзи загадъчен град, ти не беше заспал. Ти сънуваше, но не спеше, което означава, че събирателната ти точка не бе променила позицията си благодарение на нормален сън. Аз я бях накарал да се премести.

Ти несъмнено можеш да достигнеш същата позиция чрез сънуване, но засега не те съветвам да го правиш.

— Опасно ли е?

— И още как! Сънуването изисква голяма умереност. При него всяка погрешна стъпка е недопустима. То е начин да се пробудиш, да придобиеш контрол. Сънното внимание трябва да се упражнява системно, защото то е вратата към второто внимание.

— А каква е разликата между едното и другото?

— Второто внимание е като океан, а сънното — като река, която се влива в него. Второто внимание е състояние, при което осъзнаваме други светове, цялостни и абсолютни като нашия, докато при сънното внимание осъзнаваме елементите на нашите сънища.

Дон Хуан изрично подчерта, че последното състояние е ключът към всяко действие в света на магьосниците. Каза, че сред множеството елементи, изграждащи сънищата ни, има неща, които представляват истински енергийни вмешателства, проникнали отвън, чрез някаква чужда сила. Магьосничеството всъщност е способността да откриеш тези неща и да ги последваш.

Той така наблегна на тези твърдения, че нямаше как да не го помоля да ги обясни. За миг се поколеба, преди да ми отговори.

— Сънищата са, ако не врата, то поне пролука към други светове — започна той. — Ето защо те са нещо като двупосочна улица. Нашето съзнание минава през пролуката и попада в други сфери, които пък от своя страна изпращат скаути[1] в сънищата ни.

— Какво представляват тези скаути?

— Енергийни заряди, които се смесват с елементите на нормалните ни сънища. Това са струи чужда енергия, които тълкуваме като познати или непознати за нас елементи.

— Извинявай, дон Хуан, но нищо не мога да схвана от това обяснение.

— Не можеш, защото упорстваш да мислиш за сънищата така, както си знаеш: като за нещо, което ни се случва, докато спим. Аз пък упорствам с едно по-различно определение: че те са пролука към други сфери на възприятие. През тази пролука нахлуват потоци непозната енергия. Тогава съзнанието, или мозъкът, или каквото и да е там, ги поема и ги превръща в част от нашите сънища.

Той замълча за малко, очевидно за да ми даде възможност да проумея казаното дотук.

— Магьосниците са наясно с тези потоци от чужда енергия — продължи той. — Те ги долавят и се стараят да ги изолират *от* обикновените елементи на своите сънища.

— Защо ги изолират, дон Хуан?

— Защото това са неща, дошли до нас от други сфери. Ако ги проследим до източника им, те ще ни отведат в такива тайнствени зони, че само споменаването на тази възможност е достатъчно, за да накара магьосниците да изтръпнат.

— А как успяват да ги отделят от обикновените елементи?

— Чрез упражняване и овладяване на сънното внимание. В даден момент то съумява да ги открие сред останалото съдържание на съня и се съсредоточава върху тях; тогава целият сън се разпада и остава само чуждата енергия.

Дон Хуан не пожела да говори повече по тази тема. Той отново се върна към преживяното, което му бях описал, и каза, че, общо взето, го приема като първия ми истински опит за сънуване — а това означаваше, че съм успял да стигна до първата врата.

При един друг случай, когато обсъждахме по-различни въпроси, той ненадейно подхвана същата тема. Тогава каза следното:

— Ще ти повторя какво трябва да правиш в сънищата си, за да преминеш през първата брата на сънуването. Най-напред трябва да съсредоточиш погледа си върху нещо, което си избрал като оправна точка. След това се прехвърляш на други елементи, но без да се взираш дълго в тях. Постарай се да съсредоточиш погледа си върху колкото е възможно повече неща. Запомни, че ако поглеждаш бегло, образите няма да се променят. После се връщаш пак към началния елемент.

— Какво означава да преминеш през първата врата на сънуването?

— Ние стигаме до нея като осъзнаем мига на заспиването или пък чрез някой невероятно реален сън, такъв, какъвто ти си имал. И щом я достигнем, трябва да минем през нея, а това става, когато сме в състояние да задържим гледката на всяко нещо, което изгражда нашите сънища.

— Аз почти успявам да фиксирам тези неща, но те се разсейват прекалено бързо.

— Тъкмо за това ти говоря. За да се справят с мимолетността на сънищата, магьосниците са започнали да използват отправна точка. Всеки път, когато отделиш такъв елемент и го погледнеш, получаваш прилив на енергия, затова отначало не бива да гледаш твърде много неща в сънищата.

Четири ще са достатъчни. По-нататък можеш да увеличиш броя, докато обхванеш всичко, което пожелаеш, но щом образите започнат да се променят и усетиш, че губиш контрол, трябва да се върнеш към отправната точка и да захванеш_ _цялата работа от самото начало.

— Вярваш ли, че наистина съм достигнал първата врата, дон Хуан?

— Достигнал си я, и това хич не е малко. Ще видиш колко лесно ще ти се удава сънуването отсега нататък.

Помислих си, че преувеличава или пък се опитва да ме научи. Той обаче ме увери, че говори чистата истина.

— Най-поразителното при сънувачите — каза той — е това, щом достигнат първата врата, те постигат и енергийното тяло.

Какво именно представлява то?

То е двойник на физическото тяло. Безплътно образувание състоящо се от чиста енергия.

Но не е ли изградено от енергия и физическото тяло?

Да, разбира се. Разликата между тях е, че енергийното притежава само форма, но не и маса. Тъй като е чиста енергия, то е в състояние да извърши неща, които надхвърлят възможностите на физическото.

— Например?

— Например да се пренесе за миг до най-отдалечените кътове на вселената. А сънуването всъщност е изкуството да овладеем енергийното тяло, да го направим гъвкаво и единно чрез постоянно упражняване.

— Чрез сънуването ние укрепваме това тяло, докато се превърне в елемент, способен да получава сетивни възприятия. Те обаче, макар и да се влияят от нормалния, използван в ежедневието начин на възприемане, са независими от него. Имат си своя собствена сфера.

— Коя е тя, дон Хуан?

— Енергията. Енергийното тяло борави с нея по специфични начини. Съществуват три начина, по които то може да борави с нея при сънуването: да я възприема в нейния поток, да се изтласква с нейна помощ като ракета в неочаквани пространства, или да възприема така, както обикновено възприемаме света.

— Какво означава да възприемаш енергията в нейния поток?

— Означава да *виждаш*. Това ще рече, че енергийното тяло *вижда* енергията директно — като светлина, като някакво трептящо течение или вълнообразни струи. Или пък я чувства непосредствено като нещо, което причинява разтърсване или други усещания, включително и болка.

— А какво ще кажеш за другия начин, дон Хуан? За изтласкването.

— Тъй като неговата област е енергията, това тяло спокойно може да използва някои от съществуващите във вселената енергийни потоци, за да се придвижва. За целта е нужно само да ги изолира и да се понесе с тях.

Той замълча и доби нерешителен вид, сякаш искаше да добави още нещо, но се колебаеше дали да го стори. После ми се усмихна и тъкмо преди да му задам някакъв въпрос, продължи обяснението си.

По-рано съм ти споменавал, че в сънищата си магьосниците изолират скаути от други сфери — каза той. — Всъщност енергийните им тела правя това. Те разпознават енергията и се впускат след нея. Но

за сънувачите не е желателно да се увличат в търсене на скаути. Не ми се щеше да ти говоря за това занимание, защото то твърде лесно може да завладее човека изцяло.

Дон Хуан бързо смени темата. Описа ми изчерпателно цяла група от различни практики. По онова време намирах обясненията му за съвсем непонятни на определено ниво, докато на друго бяха напълно логични и разбираеми. Той повтори, че достигането на първата врата на сънуването чрез съзнателни и контролирани действия е наичн да се достигне и до енергийното тяло. Запазването на тази придобивка обаче е изцяло въпрос на енергия. Магьосниците я получават, като преразпределят по-разумно енергията, с която разполагат и си служат при възприемането на ежедневния свят.

Когато накарах дон Хуан да ми разтълкува тава, той добави, че всички ние притежаваме едно определено количество основна енергия. То шпредставлява цялата енергия, която имаме, и ние го употребяваме докрай за възприятията и отношенията ни с нашия всепоглъщащ свят. Дон Хуан неколкократно повтори, за да подчертае по-добре, че това е единственото, с което разполагаме, и тъй като цялото налично количество е вече ангажирано, не ни остава нищичко за разни необикновени възприятия, като например сънуването.

— Какво да правим в такъв случай? — попитах аз.

— Нямаме друг избор, освен да си открадваме енергия, където я открием — отвърна той.

Дон Хуан ми обясни, че магьосниците си имат способ за това. Те преразпределят разумно енергията си, като изключват от живота си всичко, което сметнат за излишно. Наричат това магьоснически начин на живот. По своята същност той, както се изрази дон Хуан, представлява верига от варианти на поведение спрямо света, далеч по-разумни от онези, на които са ни научили предшествениците ни. Вариантите на магьосниците са предназначени да поправят живота ни, като променят нашите основни реакции спрямо факта, че си жив.

За какви реакции говориш? — попитах аз.

Има два начина, по които можем да се отнасяме към факта, че сме живи — каза той. — Единият е да се предадем пред него, като или се примиряваме с изискванията му, или пък водим борба с тези изисквания. Другият е да моделираме житейските си обстоятелства така, че да пасват на нашия натюрел.

Възможно ли е наистина това, дон Хуан?

Казвам ти, че личните житейски обстоятелства могат да се моделират в съответствие със специфичните особености на човека — настоя той. — Сънувачите го правят. Налудничаво ли ти изглежда това твърдение? Няма да ти се струва така, ако размислиш колко малко знаем за себе си.

Той допълни, че неговия интерес като учител е да ме накара да навляза дълбоко в темата за живота и факта, че си жив, тоест да разбера разликата между първото, което е резултат от действието на биологични сили, и второто, което е познавателен процес.

— Когато говоря за моделиране на собствените житейски обстоятелства — обясни дон Хуан, — магьосниците имат предвид моделиране на съзнанието, че живеем. По този начин можем да получим достатъчно енергия, за да достигнем и задържим енергийното тяло, а с негова помощ несъмнено ще бъдем в състояние да променяме цялостната насока и последиците от живота си.

Дон Хуан приключи разговора ни за сънуването, като ме посъветва не само да размишлявам над идеите му, а да ги превърна в пълноценен начин на живот чрез многократни повторения. Той заяви, че всяко ново нещо в живота ни, като например магьоснические идеи, в които ме посвещаваше, трябва да ни се повтаря до пълно изтощение, преди да стане част от нас. Посочи, че тъкмо този метод са използвали и нашите предшественици, за да ни приобщят към ежедневния свят и неговите основни функции.

След като продължих да се упражнявам в сънуването, добих способността напълно да осъзнавам мига на заспиване, както и да се спирам в съня, за да изследвам на воля всеки момент от съдържанието му. За мен тези преживявания бяха истинско чудо.

Според дон Хуан, като засилваме контрола над сънищата си, ние засилваме и умението да владеем съннното си внимание. Той беше прав да твърди, че съннното внимание се проявява, когато е призовано, когато му е поставена цел. Неговото проявяване не наподобява развитието на процес в смисъла, който обикновено влагаме в понятието „процес“: непрекъсната система от операции или серия от действия или функции, които водят до някакъв краен резултат. То е по-скоро пробуждане. Нещо, което е дремело до момента, внезапно влиза в действие.

[1] Скаут (англ.) — разузнавач (Бел. ред.) ↑

3. ВТОРАТА ВРАТА НА СЪНУВАНЕТО

Благодарение на упражненията си аз установих, че един учител по сънуване трябва да си служи с обобщения в напътствията си, за да наблегне по-добре на някои неща. Когато ми постави първата задача, дон Хуан всъщност искаше да развивам сънното си внимание, като го съсредоточавам върху елементите на сънищата си. Основният му мотив в дадения случай беше идеята за осъзнаване на заспиването. Неговата уловка беше да ми каже, че единственият начин човек да осъзнае заспиването е да изследва съдържанието на сънищата си.

Още в самото начало на практическите занимания разбрах, че най-важно е упражняването на сънното внимание. За разума на обикновения човек е просто недопустимо, че някой може да се обучи да действа съзнателно в такава област, каквато са сънищата. Дон Хуан обаче твърдеше, че за ефикасността на това обучение е нужно постоянство, а то е нещо, с което разумът и всичките му „отбранителни съоръжения“ не могат да се справят. Рано или късно рационалните бариери падат под натиска на постоянството и сънното внимание е в пълната си сила.

Докато се упражнявах да го съсредоточавам и задържам върху елементите на сънищата си, започнах да изпитвам една особена самоувереност, която така ме изуми, че реших да споделя това с дон Хуан.

— Навлизането ти във второто внимание е онова, което поражда чувството на увереност — рече той. — Сега е нужно да проявиш още по-голяма трезвост, отколкото преди. Напредвай бавно, но без да спираш и най-вече не говори за всичко това. Просто го прави!

Казах му, че съм проверил на практика истинността на твърдението му, че ако човек хвърля бегли погледи на нещата, които участват в съня, образите не се разсейват. После прокоментирах, че най-трудното в цялата работа е да се разруши първоначалната бариера, която ни пречи да разглеждаме сънищата като поле за съзнателна дейност. Поисках мнението на дон Хуан по въпроса, защото твърдото

ми убеждение беше, че тази бариера е психологическа и е възникнала в резултат на насадените ни от обществото представи, които поощряват пренебрежителното ни отношение към сънищата.

— Тази бариера е нещо повече от насадена представа — отвърна той. — Тя е първата врата на сънуването. Сега, когато вече си я преодолял, направо ти се струва нелепо, че хората не могат да се спират по своя воля и да разглеждат елементите на сънищата си. Но тази увереност е погрешна. Първата врата е свързана с потока на енергия във вселената. Тя е едно природно препятствие.

Тогава дон Хуан ме накара да се съглася, че ще разговаряме за сънуването само във второто внимание и когато той намери за уместно. Насърчи ме да се упражнявам междувременно и обеща да не ми се меси.

Когато понатрупах опит в „нагласяването“ на сънищата, започнах често да получавам усещания, които ми се виждаха изключително съществени, като например чувството, че, заспивайки, се търкулвам в някакъв ров. Дон Хуан никога не ми каза, че това са незначителни неща, а ме остави да ги описвам в бележките си. Сега осъзнавам колко ли смешен съм му изглеждал. Ако трябва аз днес да обучавам някого в сънуване, категорично бих се противопоставил на подобно поведение. Той обаче просто ми се присмиваше, като ме наричаше прикрит егоцентрик, който уж се бори с чувството за собствена значимост, а в същото време си води най-подробен, свръхличен дневник „Моите сънища“.

При всеки удобен случай дон Хуан изтъкваше, че енергията, необходима за освобождаване на сънното ни внимание от затвора на насадените ни от обществото представи, се добива при преразпределяне на вече съществуващата ни енергия. Това е съвършено вярно. Изплуването на нашето сънно внимание е пряка последица от преустройството на живота ни. Понеже, както казваше дон Хуан, няма как да почерпим допълнителна енергия от някой външен източник, трябва да преразпределим онази, с която разполагаме, с помощта на всички достъпни за нас средства.

Той упорито твърдеше, че магьоническият начин на живот е най-доброто средство, с което, образно казано, можем „да смажем колелата“ на това преразпределяне, а от всички характерни особености на този начин на живот най-ефикасна е „загубата на чувството за

собствена значимост“. Дон Хуан бе напълно убеден, че магьосниците се нуждаят от тази особеност във всичко, което правят, затова полагаше огромни усилия да подтикне учениците си към осъществяване на това изискване. Според него чувството, че сме значими, винаги е било не само най-големия враг на магьосниците, но и проклятието на човешкия род.

Доводът на дон Хуан беше, че ние изразходваме повечето от енергията, за да поддържаме своята значимост. Този факт се проявява най-очебийно в безкрайните ни тревоги за начина, по който се представяме пред света, за това дали другите ни се възхищават, харесват или приемат. Ето защо, както ми бе обяснено, ако ни се удаде да загубим част от значимостта си, две необикновени неща ще се случат с нас. Първо, ще освободим енергията си от усилията да поддържа илюзията за нашето величие; и, второ, ще се сдобием с достатъчно енергия, за да влезем във второто внимание и да зърнем действителното величие на вселената.

Бяха ми нужни повече от две години, за да се науча да съсредоточавам напълно сънното си внимание върху всичко, което пожелаех. Станах толкова вещ в това, че се чувствах така, сякаш съм го правил цял живот. Най-странното беше, че изобщо не можех да си представя как по-рано ми е липсвала тази способност. И Все пак си спомнях колко ми беше трудно отначало дори да мисля, че е възможно да постигна това. Веднъж ми хрумна, че умението да изследваме съдържанието на сънищата ни сигурно се дължи на някаква естествена даденост на нашето същество, навярно нещо подобно на способността да ходим. Ние сме физически устроени така, че да вървим само по един начин — на два крака, и въпреки това трябва да положим огромни усилия, за да се научим да ходим.

Новото умение да хвърлям погледи на елементите на сънищата си бе съчетано с едно упорито вътрешно натякване да не забравям да го прилагам. Знаех си, че характерът ми се отличава с известна упоритост, но в сънищата тази черта започна да добива изключителни размери. Тя стана толкова явна, че не само изпитвах истинско негодувание, докато слушах как сам си натяквам, но и започнах да се питам дали това се дължи действително на присъщата ми упоритост, или на нещо друго. Даже ми мина през ума, че може би полудявам.

— Непрекъснато си говоря насън, като си напомням да гледам разни неща — споделих аз с дон Хуан.

Дотогава бях спазвал споразумението ни да разговаряме за сънуването само когато той подхване темата. Този път обаче реших, че въпросът не търпи отлагане.

— А нямаш ли чувството, че сякаш не си ти, а е някой друг?

— Като се замисля, наистина е така. В такива моменти все едно, че не съм аз самият.

— Значи действително не си ти. Сега не е време да ти обяснявам това. Но мога да ти кажа, че не сме сами на този свят. И че има и други светове, достъпни за сънуваните — цялостни светове. Понякога ни навестяват енергийни същества, идващи оттам. Следващия път, когато чуеш, че си натякваш насън, ядосай се истински и извикай една заповед. Трябва да изкрещиш: „Престани!“

Така се сблъсках с друго предизвикателство: да се сетя да извикам тази заповед насън. Но когато се чух отново, навряно главно поради силното си раздразнение от натрапчивия глас, наистина си спомних, че трябва да се провикна: „Престани!“ Натякването моментално спря и никога вече не се повтори.

— Всеки сънувач ли преживява подобно нещо? — попитах аз дон Хуан, щом пак се видях с него.

— При някои се случва — отвърна той без особен интерес. Започнах бурно да описвам колко странно е било това за мен. Той обаче ме пресече с думите:

— Сега вече си готов да пристъпиш към втората врата на сънуването.

Възползвах се от случая, за да получа отговор на някои въпроси, които по-рано не бях успял да му задам. Онова, което бях преживял първия път, когато той ме накара да сънувам, продължаваше да заема най-важно място в съзнанието ми. Казах на дон Хуан, че съм наблюдавал елементите на собствените си сънища до насита, но никога не съм имал сън, който поне смътно да наподобява онзи по отношение на яснотата и подробностите.

— Колкото повече мисля за това, толкова повече се озадачавам — казах аз. — Докато гледах хората в онзи сън, изпитах страх и отвращение, които ми е невъзможно да забравя. Каква означаваха тези чувства, дон Хуан?

— Според мен, енергийното ти тяло се прикачи към чуждата енергия на онова място и направо се развихри. При това положение ти, съвсем естествено, се почувства уплашен и отвратен: та нали тогава изследваше чужда енергия за пръв път в живота си.

— Имаш склонност обаче да се държиш като магьосниците в миналото. Щом ти се удаде възможност, веднага позволяваш на събирателната си точка да тръгне нанякъде. В онзи случай тя се премести на значително разстояние. И резултатът беше, че ти, също като древните магьосници, отиде отвъд света, който познаваме. Съвършено реално, но опасно пътешествие.

Пренебрегнах значението на думите му в полза на собственото си любопитство и попитах:

— Дали онзи град не беше на някоя друга планета, а?

— Не можеш да обясняваш съществуването чрез неща, които знаеш или мислиш, че знаеш — отвърна той. — Мога само да ти кажа, че градът, който посети тогава, не се намираше на този свят.

— А къде се е намирал в такъв случай?

— Извън него, разбира се. Не си чак толкова глупав. Забеляза го още в първия миг. Объркването ти се дължи на факта, че не си в състояние да си представиш, че дадено нещо може да е извън този свят.

— Но къде все пак се намира онова, което е извън него?

— Повярвай ми, тук става дума за най-удивителната черта на магьосничеството. Онзи път ти, например, предположи, че и аз съм видял същите неща като теб. Доказателството за това е, че изобщо не ме попита какво съм видял. Но всъщност ти и само ти видя град с хора в него. При мен нямаше нищо подобно. Аз *видях* енергия. Така че онова, което е извън този свят. В дадения случай и единствено за теб представляваше град.

— Но ако е така, дон Хуан, значи градът не е бил реален. Той е съществувал само в моето съзнание.

— Съвсем не. Сега вече се опитваш да сведеш нещо отвъдно до положението на нещо земно. Не можеш да постъпваш така. Твоето пътуване беше реално. Ти видя онова място като град. Аз пък го *видях* като енергия. Никой от двама ни не е прав, но и никой не греши.

— Страшно се объркам, когато ми говориш за реалност. Казваш, че мястото, където попаднахме, действително съществува. Но

в такъв случай как е възможно да го видим в два различни варианта?

— Много просто. Вариантите са два, защото тогава ние с теб имахме различни степени на еднородност и компактност. Вече съм ти обяснил, че ключът към възприятието са именно тези два свойства.

— Мислиш ли, че бих могъл да се върна в същия град отново?

— Тук ме хващаш натясно. Не зная. Или навярно зная, но не мога да ти обясня. Или пък мога, но не искам. Ще трябва да почакаш и сам да разбереш кое от всичко това е вярно.

Дон Хуан не пожела да говори повече за това.

— А сега да се заемем с нашата работа — каза той. — Човек достига втората врата на сънуването тогава, когато се събуди от един сън в друг. Може да имаш толкова сънища, колкото искаш, или си способен да имаш, но трябва да упражняваш съответен контрол и да не се събуждаш в света, който познаваме.

Тези думи ме хвърлиха в истинска паника.

— Да не искаш да кажеш, че не бива никога вече да се събуждам тук, в този свят? — попитах аз.

— Не, нямах това предвид. Но след като сам се сещаш за подобна възможност, налага се да те предупредя, че тя наистина съществува. Така постъпвали древните магьосници — никога не се събуждали в познатия ни свят. Някои магьосници от моята приемствена линия също са го правели. Това е напълно изпълнимо, но лично аз не го препоръчвам. От теб искам да се събуждаш по най-естествен начим, щом приключиш поредното упражнение по сънуване, но докато трае то, трябва да сънуваш, че се събуждаш в друг сън.

Улових се да задавам същия въпрос, който му бях задал още първия път, когато ми разказа за настройването на сънуването:

— Възможно ли е да се постигне това?

Дон Хуан очевидно усети моята разсеяност и усмихнато повтори отговора, който ми беше дал тогава:

— Разбира се, че е възможно. Този вид контрол не е по-различен от контрола, упражняван от нас над която и да е ситуация в ежедневието.

Бързо преодолях смущението си и се приготвих да го питам за други неща, но той ме изпревари и се зае да ми обяснява някои присъщи на втората врата особености — обяснение, което ме смути още повече.

— Има един проблем, свързан с тази врата — каза дон Хуан. — Той може да се окаже повече или по-малко сериозен, в зависимост от характера на човека. Ако по принцип сме склонни да се вкопчваме до самозабрава в разни неща или ситуации, то на този етап направо ни чака удар под пояса.

— В какъв смисъл, дон Хуан?

— Разсъди малко. Ти вече си имал необикновеното удоволствие да изследваш съдържанието на собствените си сънища. А сега си представи как преминаваш от един сън в друг, като наблюдаваш всичко, като изучаваш всяка подробност. Не е трудно да се досетиш, че човек може да затъне смъртоносно в това занимание. Особено ако е склонен да се самозабравя.

— А тялото или мозъкът няма ли да го възпрат по естествен начин?

— Да, но ако става дума за естествено, тоест нормално състояние, в каквото си, когато спиш. Само че това не е нормално състояние. Това е „сънуване“. С преминаването на първата врата сънувачът вече е постигнал енергийното cui тяло. Така че това, което действително минава през втората врата, скачайки от сън в сън, е именно енергийното тяло.!

— И какъв е крайният извод, дон Хуан?

— Изводът е, че щом преминеш през втората врата, трябва да възнамериш още по-голям и по-трезв контрол над сънното си внимание — единственият предпазен клапан на сънувачите.

— За какъв клапан говориш?

— Ти и сам ще откриеш, че истинската цел на сънуването е усъвършенстването на енергийното тяло. Едно съвършено енергийно тяло, наред с някои други неща, разбира се, владее сънното внимание до такава степен, че може да го възпира винаги, когато е необходимо. Това е предпазният клапан, с който сънувачите разполагат. Колкото и да са склонни да тънат в самозабрава, в определен момент сънното им внимание ги принуждава да изплуват от това състояние.

Трябваше да започна пак от самото начало, само дето задачата ми беше различна. Този път преследваната цел изглеждаше още по-неуловима, а трудностите около нея — по-големи. Най-напред, съвсем като при първата задача, не можех да измисля какво точно да предприема. Имах мрачното подозрение, че дотогавашната ми

практика няма да ми помогне особено в дадения случай. След безброй неуспехи се отказах от опитите си и реших просто да продължа упражненията, свързани с фиксирането на сънното внимание върху елементите на сънищата ми. Фактът, че приемах своите недостатъци, се оказа сякаш стимулиращ, защото станах още по-опитен в задържането на гледката на отделните елементи.

Така измина цяла година без никаква промяна. Ала един ден нещо стана. Докато гледах насън един прозорец, мъчейки се да разбера дали бих могъл да зърна част от пейзажа навън, някаква вихрена сила, която почувствах като бучене в ушите си, ме издърпа от стаята през прозореца. Непосредствено преди това дръпване сънното ми внимание бе привлечено от странно съоръжение, което се намираше навън, на известно разстояние от мен. Заприлича ми на трактор. В следващия миг вече стоях до него и го разглеждах.

Напълно съзнавах, че сънувам. Озърнах се наоколо, като се опитвах да открия от кой прозорец съм гледал преди малко. Пейзажът напомняше за провинциална ферма. Не се виждаха никакви постройки. Канех се да поумувам над този факт. Цялото ми внимание обаче бе завладяно от множеството селскостопански машини, които се търкаляха навсякъде край мен, като че ли бяха захвърлени. Разгледах какви ли не косачки, трактори, жътварски машини, брани, вършачки. Бяха толкова много, че чак забравих първоначалния си сън. Тогава ми се прииска да се ориентирам по самата гледка. В далечината имаше нещо, което приличаше на рекламно табло с няколко телефонни стълба около него.

Щом съсредоточих вниманието си върху това табло, мигновено се озовах до него. Стоманената му конструкция ме стресна. Тя излъчваше заплаха. На таблото имаше снимка на някаква сграда. Прочетох текста към нея: беше реклама на мотел. Изпитах странна увереност, че се намирам в щата Орегон или в северната част на щата Каролина.

Огледах се за други характерни черти на околността. Видях планини на голямо разстояние от мен, както и някакви заоблени зелени хълмове, които бяха по-наблизо. Те бяха обрасли с, както ми се стори, калифорнийски дъбове. Исках да бъда придърпан от зелените хълмове, но всъщност ме притеглиха далечните планински вериги. Бях убеден, че това е Сиера Невада.

Цялата ми енергия на сънуване ме напусна в тези планини. Но преди да стане това, аз бях придърпван от всеки възможен елемент. Сънят ми вече не беше сън. Като се вземат предвид възприятията, които получавах, действително се намирах в Сиера Невада, носейки се стремглаво към какви ли не дефилета, скали, пещери и дървета. Преминавах от стръмни склонове към планински върхове, докато силите ми съвсем се изчерпаха и вече не бях в състояние да съсредоточа сънното си внимание върху каквото и да било. Почувствах, че губя контрол. Накрая пейзажът изчезна и настъпи мрак.

— Достигнал си втората врата на сънуването — рече дон Хуан, когато му разказах този сън. — Следващото, което трябва да направиш, е да преминеш през нея. Това е нещо много сериозно; изисква голяма дисциплина.

Не бях напълно сигурен, че съм изпълнил поставената ми задача, защото в действителност не се бях събудил в друг сън. Попитах дон Хуан каква е причината за това несъответствие.

— Грешката беше моя — отвърна той. — Казах ти, че човек трябва да се събуди от един сън в друг, но в същност имах предвид — да смени няколко сънища, ясно и системно, както ти си направил. При първата врата загуби много време, като само търсеше ръцете си. Този път си пристъпил направо към разрешаване на въпроса, без да се мъчиш да изпълняваш даденото поръчение — да се събудиш в друг сън.

Дон Хуан каза, че има два начина да се премине през втората врата на сънуването. Първият е да се събудиш в друг сън, тоест да сънуваш, че сънуваш, а след това да сънуваш, че се събуждаш. Вторият вариант е да използваш елементите на даден сън, така че от тях да се породи друг, точно като в моя случай.

Дон Хуан ме остави да се упражнявам без никаква намеса от негова страна, както бе постъпвал през цялото време. Аз успях да изпробвам и двете възможности, които ми беше описал. Или сънувах първо, че сънувам, а после — че се събуждам, илц пък се стрелках от един съвсем достъпен за сънното ми внимание елемент към някой друг, по-отдалечен. Понякога навлизах в лека разновидност на втория случай: взирах се в някой елемент от даден сън, като задържах погледа си дотогава, докато елементът не променяше формата си, и променяйки се, той ме издърпваше, с вихрушка и бучене, в следващия

сън. Никога не успявах обаче да реша предварително към кой от тези три начина ще се придържам. Заниманията ми винаги завършваха с изчерпването на сънното ми внимание, след което в крайна сметка се събуждах или изпадах в непрогледния мрак на дълбокия сън.

По време на практиката ми всичко вървеше гладко. Безпокояха ме само едно странно енергийно вмешателство и някакви пристъпи на страх и притеснение, които бях започнал да изпитвам все по-често. Опитвах се да не им обръщам внимание, като си казвах, че вероятно са свързани с ужасните ми хранителни навици или с факта, че по онова време дон Хуан ми даваше в изобилие психотропни растения — нещо, което представляваше част от обучението ми. Пристъпите обаче станаха толкова явни, че се наложи да се обърна към дон Хуан за съвет.

— Сега вече си навлязъл в най-опасната област на магьосническото знание — започна той. — Тя е абсолютен ужас, истински кошмар. Бих могъл да се пошегувам с теб и да кажа, че не съм ти споменавал за тези неща от уважение към твоята скъпоценна рационалност, но не мога да постъпя така. Всеки магьосник трябва да се сблъска с това. Боя се, че тъкмо тук човек най-лесно може да изгуби самообладание.

Дон Хуан напълно сериозно ми обясни, че животът и съзнанието, бидейки единствено въпрос на енергия, са свойствени не само на биологичните организми. Той каза, че магьосниците са *видели* два вида съзнателни същества на земята — органични и неорганични, — а при сравнението помежду им са установили, че и едните, и другите представляват сияйни образувания, пронизани във всички възможни посоки от безброй енергийни нишки на вселената. Двата вида се различават по-между си по своята форма и степен на яркост. Неорганичните същества са продълговати, подобни на свещи, но матови, а органичните са заоблени и много по-ярки. Другата достойна за внимание разлика, която магьосниците, според дон Хуан, са *видели*, се изразява в това, че животът и съзнанието при органичните същества са краткотрайни, защото те са устроени така, че да бързат, а животът на неорганичните същества е несравнимо по-продължителен и съзнанието им — несравнимо по-спокойно и дълбоко.

— На магьосниците никак не им е трудно да общуват с тях — продължи дон Хуан. — Неорганичните същества притежават най-необходимия за общуване елемент — съзнанието.

— Но те наистина ли съществуват? Също като мен и теб? — попитах аз.

— Разбира се — отвърна той. — Повярвай ми, магьосниците са много интелигентни създания; те за нищо на света не биха си играли с някакви илюзии, които отгоре на всичко да вземат за действителност.

— А защо казваш, че тези същества са живи?

— Според магьосниците, да си жив означава да притежаваш съзнание. Това означава да имаш събирателна точка със сферично сияние около нея — обстоятелство, което показва, че дадено същество, било то органично или неорганично, е напълно способно да получава възприятия. Магьосниците смятат, че възприемателната способност означава наличие на живот.

— В такъв случай неорганичните същества трябва и да умират. Така ли е, дон Хуан?

— Естествено. Те се разделят със съзнанието също както и ние, само че продължителността на живота им е направо изумителна.

— А показват ли се на магьосниците?

— Много е трудно да се определи как именно стоят нещата при тях. Може да се каже, че тези същества биват примамени, или още по-точно, принудени да контактуват с нас.

Дон Хуан ме погледна втренчено.

— Ти изобщо не схващаш нищо от това, което ти говоря — заяви той с такъв тон, сякаш правеше някакво заключение.

— Почти ми е невъзможно да се отнасям рационално към тези неща — казах аз.

— Предупредих те, че тази тема ще подложи разума ти на изпитание. При това положение най-уместно ще бъде да не съдиш прибързано и да оставиш нещата да се развиват сами, което ще рече да оставиш неорганичните същества да дойдат при теб.

— Сериозно ли говориш, дон Хуан?

— Абсолютно сериозно. Единственият проблем е, че тяхното съзнание е много бавно в сравнение с нашето. На един магьосник са му нужни години, докато бъде забелязан от тях. Ето защо, за препоръчване е да се въоръжиш с търпение и да чакаш. Неорганичните същества рано или късно се появяват. Но не така, както ти или аз бихме се появили. Те издават присъствието си по много особен начин.

— А какво правят магьосниците, за да ги примамят? Служат ли си с някакъв ритуал за целта?

— Е, определено нямат обичай да застават насред пътя и да ги призовават с трепереща гласове тъкмо в полунощ, ако това имаш предвид.

— Как постъпват тогава?

— Примамват ги по време на сънуването. Вече ти казах, че става дума за нещо повече от примамване; чрез сънуването магьосниците направо принуждават тези същества да контактуват с тях.

— Как точно става това?

— Да сънуваш означава да задържаш позицията, която събирателната точка е заела в сънищата. Това действие създава характерен енергиен заряд, който привлича вниманието на неорганичните същества. За тях той е същото, каквото е стръвта за рибата: няма начин да не се спуснат към него. Когато магьосниците достигнат и преминават през първите две врати на сънуването, те поставят стръв за тези същества и така ги принуждават да се появят. Ти също вече си ги поканил, благодарение на факта, че си минал и през двете врати. Сега трябва само да чакаш да ти дадат знак.

— В какво ще се изрази този знак, дон Хуан?

— Вероятно в появата на някое от тях, макар че за такова нещо май е още твърде рано. Според мен, знакът ще бъде просто някаква намеса в сънуването ти. Мисля, че пристъпите на страх, които имаш напоследък, не се дължат на лошо храносмилане, а са енергийни атаки от страна на неорганичните същества.

— А какво да правя аз от своя страна?

— Трябва да съобразяваш очакванията си.

Не разбрах какво искаше да ми каже с това, ето защо той се зае да ми обясни, че когато общуваме със себеподобните си или с други органични същества, ние нормално очакваме да получим непосредствен отговор или реакция на обръщението си към тях. В случая с неорганичните същества обаче, тъй като ни дели една действително огромна бариера — енергия, която се движи със скорост, различна от нашата — магьосниците трябва да съобразяват своите очаквания с тях и да отправят обръщението си дотогава, докато бъде прието.

— Да не искаш да кажеш, дон Хуан, че това обръщение и упражненията по сънуване са едно и също нещо?

— Да. Но за да постигнеш пълен резултат, трябва да прибавиш към упражненията си и стремежа да достигнеш тези същества. Изпращай към тях чувство на сила и увереност, на могъщество и безгрижие. В никакъв случай не изпращай уплаха или мрачни чувства. Съществата са доста мрачни сами по себе си. Да прибавяш и ти такива чувства към техните е най-малкото ненужно.

— Не ми е ясно, дон Хуан, как се явяват те на магьосниците. Какъв е онзи особен начин, по който издават присъствието си?

— Понякога се материализират в нашия свят направо пред очите ни. Най-често обаче невидимото им присъствие се усеща като физическо разтърсване, като някаква тръпка, която те пронизва до мозъка на костите.

— А как се показват в сънуването?

— Там се получава точно обратното. Понякога се явяват по начина, по който ти ги чувстваш — като пристъп на страх. Но в повечето случаи се материализират пред нас. Тъй като в началния етап на сънуването нямаме никакъв опит с тях, не е изключено да ни изплашат неимоверно. Това би ни подложило на истинска опасност. По канала на страха те могат да ни последват в нашия свят, в ежедневието ни, с пагубни последствия за нас.

— Какви например, дон Хуан?

— Страхът може да се настани в живота ни и тогава ще ни се наложи да действаме по най-невероятни начини, за да се справим с него. Неорганичните същества могат да се окажат същинска напаст. Те са в състояние да ни докарат до лудост от уплаха.

— А какво всъщност правят магьосниците с тези същества?

— Общуват с тях. Превръщат ги в съюзници. Сблшкават се, завързват необикновени приятелства. За мен това са мащабни начинания, в които възприятието играе най-важна роля. Ние сме социални същества. Неизбежно е да търсим компанията на съзнателни създания. Тайната при неорганичните същества е да не се страхуваш от тях. Наложително е това да се спазва още от самото начало. Стремежът, който човек изпраща към тях, трябва да е изпълнен със сила и безгрижие. В този стремеж трябва да е закодирано посланието: „Аз не се страхуват от теб. Ела при мен. Ако дойдеш, ще си добре

дошъл. Ако не искаш да дойдеш, ще ми липсваш.“ Подобно послание така ще ги заинтригува, че непременно ще пристигнат.

— А за какво въобще съм им притрябвал аз на тях, или пък те — на мен, дявол да го вземе?

— Сънувачите, независимо дали им харесва или не, гледат да се сближат с други същества в сънуването си. Това може да те шокира, но сънувачите машинално търсят групи от създания, в този случай — звена от неорганични същества. Те са просто ненаситни в търсенето си.

— Това ми изглежда много странно, дон Хуан. Защо е нужно да го правят?

— Неорганичните същества са нещо ново за нас. А за тях е нещо ново, когато някой от нашия вид прекоси границите на царството им. Трябва да запомниш отсега нататък, че неорганичните същества с изключителното си съзнание оказват огромно влияние над сънувачите и могат с лекота да ги пренасят в неописуеми светове. Древните магьосници са ги използвали и названието „съюзници“ е измислено именно от тях. Техните съюзници са ги научили как да придвижват събирателната си точка извън очертанията на сияйното яйце, навътре в отвъдчовешката вселена. Така че, когато пренасят някой магьосник, те всъщност го пренасят в светове, надхвърлящи човешкия енергиен обхват.

При тези думи ме загложди странни опасения, които дон Хуан бързо отгатна.

— Ти си оставаш религиозен човек докрай. — Той се разсмя. — Сега навярно ти се струва, че самият дявол те гони по петите. Мисли за сънуването по друг начин — като за способност да възприемеш много повече неща, отколкото смятаме, че е възможно.

След тази среща, докато бях в будно състояние, се тревожех, че наистина може да съществуват съзнателни неорганични същества. Когато сънувах обаче, тези безпокойства не ми влияеха кой знае колко. Пристъпите на физическо усещане за страх продължаваха, но след тях винаги се възцаряваше едно особено спокойствие — спокойствие, което ме изпълваше изцяло и аз започвах да се държа така, сякаш не се боях от нищо.

По онова време всеки нов етап в сънуването ми настъпваше внезапно, без предупреждение. Появата на неорганични същества в

сънищата ми също не направи изключение. Това се случи, докато сънувах един цирк от моето детство. Обстановката наоколо беше като в някакъв град в планините на Аризона. Загледах се в хората край мен с постоянната си смътна надежда да видя отново онези хора, които бях видял още при първото ми влизане във второто внимание с помощта на дон Хуан.

Докато ги гледах, стомахът ми се сви от силен нервен пристъп; почувствах го почти като юмручен удар. Това ме разсея и хората, циркът и планинският град в Аризона изчезнаха от погледа ми. На тяхно място се появиха две странни фигури. Те бяха тънки, на ширина около трийсет сантиметра, но затова пък дължината им навярно достигаше два метра. Издигаха се над мен като два огромни дъждовни червея.

Знаех, че това е сън, но си давах сметка, че в този момент *виждам*. Дон Хуан ми беше говорил за *виждането*, докато се намирах на нормалното си ниво на съзнание, а също и във второто внимание. И макар че дотогава не бях съумял да го преживея лично, мислех, че съм разбрал идеята за директното възприемане на енергията. В този сън, докато гледах двете странни привидения, осъзнах, че виждам енергийната същност на нещо наистина невероятно.

Стоях напълно спокойно, изобщо не помръдвах. Бях впечатлен най-вече от факта, че образите не се разсеяха, нито пък преминаха в нещо друго. Това бяха компактни същества, чиято подобна на свещ форма си оставаше непроменена. Някаква част от тях караше някаква част от мен да задържи тази гледка. Знаех, че е така, защото нещо ми подсказваше, че ако аз не помръдвам, те също няма да се раздвижат.

Всичко свърши изведнъж в мига, в който се събудих уплашен. Веднага ме изпълниха какви ли не опасения. Обзе ме дълбока угнетеност. Това не беше психическо безпокойство, а по-скоро физическо терзание, някаква тъга, лишена от видима причина.

Оттогава двете странни фигури започнаха да се явяват при всяко мое сънуване. Постепенно стана така, като че ли аз сънувах единствено, за да се срещна с тях. Те никога не правеха опити да се приближат или да общуват с мен по какъвто и да е начин. Просто стояха неподвижно пред мен, докато траеше сънят. А аз от своя страна не само не се постарах да променя сънищата си, но даже забравих първоначалната цел на упражненията си.

Когато най-сетне разказах на дон Хуан за това, вече бяха изминали цели месеци, през които бях наблюдавал само двете фигури.

— Заседнал си на опасен кръстопът — каза той. — Не е правилно да прогонваш тези същества, но не бива и да допускаш да си стоят така. Засега присъствието им е пречка за твоето съществуване.

— Какво мога да направя, дон Хуан?

— Излез им насреща още сега, в ежедневния свят, и им кажи да дойдат при теб по-късно, когато ще си добил повече сила за съществуването.

— Как да им изляза насреща?

— Това не е много просто, но все пак е изпълнимо. Необходим е само известен кураж, какъвто ти, разбира се, имаш.

Докато смогна да кажа, че нямам никакъв кураж, дон Хуан вече ме беше повел към възвишенията. По онова време той живееше в северната част на Мексико и бе създал у мен впечатлението, че е самотен магьосник, забравен от всички старец, който се намира изцяло извън общото русло на живота. Бях се убедил, обаче, че е изключително интелигентен. Главно поради това бях склонен да приемам и онези черти у него, които отчасти смятах за чиста ексцентричност.

Лукавството, което магьосниците са развили през вековете, беше отличителна черта на дон Хуан. Той първо проверяваше дали съм разбрал всичко, което бих могъл, докато бях на нормалното си ниво на съзнание, а след това ме вкарваше във второто внимание, където разбирах или, най-малкото, слушах запалено всичко, на което ме учеше. По този начин той ме разделяше на две. Като се намирах на нормално ниво на съзнание, не проумявах защо или как съм толкова склонен да се отнасям сериозно към неговите чудатости. Когато бях във второто внимание обаче, тези неща ми изглеждаха съвсем смислени.

Дон Хуан твърдеше, че второто внимание е достъпно за всички ни, ала ние го отхвърляме, повече или по-малко настойчиво, като своеволно и прибързано се придържаме към нашата рационалност. Той смяташе, че бариерите, които преграждат пътя към това състояние, се събарят именно от съществуването.

В деня, когато ме поведе към възвишенията на Сонорската пустиня, за да се срещна с неорганичните същества, аз се намирах на

нормалното си ниво на съзнание. Въпреки това разбирах, че ми предстои да извърша нещо наистина невероятно.

В пустинята беше преваляло. Червеникавата почва бе още влажна и полепваше по гумените ми подметки. Трябваше да стъпвам на камъни, за да остъргвам тежките буци пръст от обувките си. Вървяхме на изток, като се изкачвахме към възвишенията. Когато стигнахме до една тясна долчинка между два хълма, дон Хуан спря.

— Това място е направо идеално за призоваване на твоите приятели — каза той.

— Защо ги наричаш мои приятели?

— Те сами са те избрали. Когато направят нещо такова, то е признание, че искат да се сближат. Споменавал съм ти, че магьосниците завързват приятелство с тях. Изглежда, че и при теб ще стане така. Даже няма да е нужно да проявяваш настойчивост.

— В какво се изразява подобно приятелство, дон Хуан?

— Във взаимен обмен на енергия. Неорганичните същества предоставят висшето си съзнание, а магьосниците — своето повишено съзнание и висша енергия. Положителният резултат от това е равностойна размяна, а отрицателният — зависимостта, в която изпадат и двете страни. Древните магьосници обичали съюзниците си. Всъщност обичали ги повече и от себеподобните си. Според мен такава привързаност е страшно опасна.

— Какво ще ме посъветваш да направя сега, дон Хуан?

— Призови ги. Прецени ги хубаво и сам реши как да постъпиш.

— По какъв начин да ги призова?

— Представи си ги така, както си ги видял насън. Те са наситили сънищата ти с присъствието си, защото искат да оставят у теб траен спомен за формата си. Сега е моментът да използваш този спомен.

Дон Хуан енергично ми нареди да затворя очи и да не ги отварям. После ме заведе до някакви камъни и ме накара да седна върху тях. Почувствах твърдостта и хладината им. Камъните бяха полегати и аз с мъка пазех равновесие.

— Стой тук и си представяй съществата, докато образът им не изникне пред теб точно такъв, какъвто е в сънищата ти — каза дон Хуан на ухото ми. — Трябва да ми съобщиш, когато се очертаят ясно.

Изграждането на пълна мисловна картина на техните фигури — такава, каквато виждах в сънищата си — ми отне съвсем малко време и

усилие. Изобщо не бях изненадан, че съм успял да го постигна. Това, което ме шокира, беше фактът, че въпреки отчаяните ми опити да известя дон Хуан, че съм извикал представата в съзнанието си, не ми се удаваше нито да изрека някакви думи, нито пък да отворя очи. Със сигурност обаче бях буден. Чувах всичко наоколо.

Чух дон Хуан да ми казва: „Сега вече можеш да отвориш очи.“ Отворих ги без никакво затруднение. Седях с кръстосани крака върху някакви камъни, но не върху онези, които бях почувствал под себе си, когато той ме бе накарал да седна. Дон Хуан беше зад мен, откъм дясната ми страна. Опитах се да се извъртя, за да съм с лице към него, но той обърна главата ми така, че да гледам право напред. И в този момент видях тъкмо пред себе си две тъмни фигури, подобни на тънки дървесни стволове.

Вторачих се в тях, зяпнал от изумление; сега не бяха толкова високи, колкото в сънищата ми. Бяха се смалили наполовина. Вместо да изглеждат като силуети, изградени от матово сияние, сега те напомняха два плътни, тъмни, почти черни, заплашителни пръта.

— Стани и сграбчи едното от тях — нареди ми дон Хуан, — и не го пускай, колкото и да те раздрусва.

Аз определено не исках да правя нищо подобно, но някаква неизвестна сила ме накара да се изправя против волята си. В този миг ми беше съвършено ясно, че в края на краищата ще изпълня нареждането, макар че нямах съзнателно намерение да постъпя така.

Машинално пристъпих към двете фигури, а сърцето ми биеше до пръсване. Сграбчих съществото, което беше отдясно. Тогава усетих как ме удари ток, от силата на който едва не изпуснах тъмната фигура.

Гласът на дон Хуан долетя до мен така, сякаш крещеше от голямо разстояние. „Изпуснеш ли го, свършено е с теб“, викаше той.

Вкопчих се здраво в съществото, което се избиваше и тресеше. Движенията му не бяха като на едро животно, а като на нещо съвсем леко и пухкаво, макар и силно наелектризирано. Ние се търкаляхме по пясъка на долчинката доста дълго време. Получавах удар след удар от някакъв противен ток. Намирах го за противен, защото ми се струваше по-различен от енергията, с която се бях сблъсквал в ежедневния свят. Това електричество ме гъделичкаше и ме караше да рева и ръмжа като животно — не от болка, а от някаква странна ярост. Накрая съществото застина под мен, като някакво почти плътно образувание. Лежеше

неподвижно. Попитах дон Хуан дали не е умряло, но не можах да чуя собствения си глас.

— Нищо подобно — отвърна със смях някой, който не беше дон Хуан. — Ти просто си изчерпил енергийния му заряд. Но недей да ставаш веднага. Полежи още мъничко.

Погледнах въпросително дон Хуан. Той ме наблюдаваше с голямо любопитство. Помогна ми да се изправя. Тъмната фигура остана на земята. Исках да попитам дон Хуан дали със съществото всичко е наред. Отново не можах да произнеса гласно въпроса си. И тогава направих нещо необичайно. Взех всичко това за действителност. До този момент някаква част от съзнанието ми запазваше присъщата ми рационалност, отнасяйки се към станалото като към сън, породен от внушения на дон Хуан.

Отидох до лежащата фигура и се опитах да я привдигна. Не можех да я обгърна с ръце, защото тя всъщност нямаше конкретен обем. Чувствах се объркан. Същият глас, който не принадлежеше на дон Хуан, ми каза да легна върху неорганичното същество. Изпълних това и тогава и двамата се изправихме с едно движение, сякаш съществото беше някаква залепена за мен тъмна сянка. То се отдели плавно и изчезна, като остави у мен едно извънредно приятно чувство за пълнота.

Трябваше да минат повече от двайсет и четири часа, докато се съвзема изцяло. Спях през по-голямата част от денонощието. Дон Хуан проверяваше състоянието ми от време на време, като ми задаваше все един и същ въпрос: „Енергията на неорганичното същество като огън ли беше или като вода?“

Гърлото ми сякаш беше обгорено. Не бях в състояние да отговоря, че енергийните удари, които бях почувствал, напомняха струи наелектризирана вода. Никога в живота си не съм имал допир с наелектризирана вода. Даже не съм сигурен дали е възможно да се създават такива струи или пък да се усещат по някакъв начин, но точно тази представа изникваше в съзнанието ми при всяко запитване на дон Хуан.

Той беше заспал, когато най-сетне разбрах, че съм се възстановил напълно. Понеже знаех, че въпросът му е изключително важен, събудих дон Хуан и му разказах какво съм усетил.

— Ти няма да имаш услужливи приятели сред неорганичните същества, а ще завържеш с тях връзки, които носят неприятна зависимост — заяви той. — Бъди извънредно внимателен. Водните неорганични същества по-често изпадат в крайности. Древните магьосници вярвали, че те са по-нежни, че имат по-голяма способност за подражание или че даже притежават чувства. По това се различават от огнените, които били смятани за по-сериозни, по-сдържани, но и по-високомерни.

— Какво значение има всичко това за мен, дон Хуан?

— Значението е твърде голямо, за да го обсъждаме сега. Моят съвет е да превъзмогнеш страха в сънищата и в живота си, за да запазиш цялостта си. Неорганичното същество, което ти изчерпи, а после зареди отново с твоята енергия, направо запращя от нея. То ще се върне при теб за още.

— Защо не ми попречи да постъпя така, дон Хуан?

— Ти ме изпревари. Освен това изобщо не ме чу, когато ти виках да го оставиш да лежи на земята.

— Трябваше да ме осведомиш предварително, както винаги си правил, за всички съществуващи възможности.

— Но аз не бях запознат с всичките възможности. По отношение на неорганичните същества съм почти начинаещ. Отхвърлих тази част от магьосническото знание, защото е прекалено обременителна и непредвидима. Не искам да съм оставен на произвола на което и да е създание, било то органично или не.

Така завърши нашият разговор. Трябваше да съм разтревожен от подчертано отрицателната реакция на дон Хуан, но не бях. Изпитвах някаква увереност, че каквото и да съм извършил, е било правилно.

Продължих упражненията си по сънуване без никаква намеса от страна на неорганичните същества.

4. ФИКСИРАНЕТО НА СЪБИРАТЕЛНАТА ТОЧКА

Тъй като се бяхме споразумели с дон Хуан да обсъждаме съняването само тогава, когато той сметнеше за необходимо, аз рядко го разпитвах на тази тема и гледах никога да не прекалявам с въпросите си. Ето защо бях готов да го слушам жадно всеки път, щом сам пожелаеше да заговори за това. Той неизменно вмъкваше забележките и обясненията си за съняването между други елементи от своето учение и винаги ми ги поднасяше внезапно, без предисловие. При едно мое посещение си говорехме за съвсем други неща, когато той без всякаква връзка каза, че благодарение на контактите си с неорганични същества по време на съняване, древните магьосници станали изключително вещи в манипулирането на събирателната точка — една твърде обширна и зловеща тема.

Веднага се възползвах от предоставения случай и попитах дон Хуан приблизително по кое време са живели древните магьосници. По-рано неколкократно му бях задавал същия въпрос, без да получа удовлетворителен отговор. Този път обаче смятах, че щом сам е заговорил за това, навярно няма да откаже да задоволи любопитството ми.

— Извънредно мъчителна тема — заяви той. Начинът, по който го каза, ме накара да си помисля, че пак ще пренебрегне въпроса ми. Останах доста изненадан, когато той продължи:

— Тя отново ще подложи твоята рационалност на изпитание, също като темата за неорганичните същества. Впрочем, какво е мнението ти за тях сега?

— Вече не си съставям никакви мнения — отвърнах аз. — Не мога да си позволя да мисля каквото и да е.

Отговорът ми го развесели. Той се разсмя и ми разказа за собствените си страхове и за отвращението си от неорганичните същества.

— Никога не съм имал слабост към тях — рече той. — Разбира се, това се дължеше най-вече на страха, който всяваха у мен. Не успях да го преодолея навреме и нещата си останаха така.

— Страхуваш ли се от тях и сега, дон Хуан?

— Не, по-скоро изпитвам неприязън. Не искам да имам нищо общо с тези същества.

— Има ли някаква специална причина за твоята неприязън?

— Най-добрата възможна причина: ние сме напълно противоположни. Те обичат робството, а аз — свободата. Те обичат да купуват, а аз нищо не продавам.

Усетих необяснимо вълнение и рязко заявих, че тази тема е прекалено невероятна за мен, така че изобщо не мога да се отнасям сериозно към нея.

Дон Хуан ме погледна с усмивка и каза: — Най-подходящото отношение към неорганичните същества е това, което ти си възприел: да отричаш съществуването им, но и да ги посещаваш най-редовно, като си повтаряш, че сънуваш, а в сънуването всичко е възможно. По този начин човек не се обвързва.

Почувствах се странно виновен, макар че нямах представа на какво се дължи това. Бях принуден да попитам:

— За какво намекваш, дон Хуан?

— За твоите посещения при неорганичните същества — отвърна той сухо.

— Шегуваш ли се? За какви посещения говориш?

— Не исках да обсъждам това, но според мен вече е време да ти кажа, че натрапчивият глас, който все ти натякваше да съсредоточаваш сънното си внимание върху елементите на сънищата си, беше глас на неорганично същество.

Помислих си, че дон Хуан минаваше границите на всяка логика. Това така ме раздразни, че чак му се развиках. Той се разсмя и поиска да му разправя за моите отклонения при сънуването. Тази молба ме изненада. Не бях споменавал на никого, че имах много случаи, при които, издърпан от даден елемент, изхвръквах от някой сън, но вместо аз да го сменя с друг, както би трябвало да бъде, цялостното настроение на съня се променяше и се озовавах в някакво непознато за мен измерение. Там се реех, направляван от невидим водач, който ме караше да се въртя до безкрай. Винаги се събуждах от този вид

сънища, като все още се въртях, и продължавах да се мятам и преобръщам дълго време, преди да се разбудя напълно.

— Това са си истински срещи с твоите неорганични приятели — заяви дон Хуан.

Не ми се спореше, но не исках и да се съгласявам с него. Реших да си замълча. Вече бях забравил въпроса си за древните магьосници, но дон Хуан сам подхвана тази тема.

— По моя преценка древните магьосници са съществували навярно още преди десет хиляди години — каза той и с усмивка зачака моята реакция.

Позовавайки се на общоприетите археологически данни за преселението на номадски племена от Азия към двата американски континента, отвърнах, че намирам тази дата за погрешна. Десет хиляди години изглеждаше твърде отдавна.

— Ти си имаш свои сведения, а аз си имам мои — отвърна дон Хуан. — Моите сведения са, че древните магьосници са били в разцвет в продължение на четири хиляди години — от около седемхилядната до трихилядната година преди нас. Залезът им настъпил преди три хиляди години. Оттогава дошлите след тях магьосници се занимават с прегрупиране и преустройване на онова, което е останало от древните.

— Откъде си толкова сигурен в твоите дати? — запитах аз.

— А ти откъде си толкова сигурен в твоите? — сопна ми се той.

Казах му, че археолозите разполагат с безпогрешни методи за установяване на дати, свързани с отминали култури. Той ми отвърна все така рязко, че и магьосниците си имат свои методи, които са не по-малко безпогрешни.

— Не се опитвам да ти противореча или да те оборвам — продължи той, — но скоро ще ти се удаде възможност да попиташ някой, който има сигурни сведения за тези неща.

— Никой не би могъл да има сигурно сведения за това, дон Хуан.

— Отново ще ти се стори невероятно, но съществува някой, който може да потвърди всичко това. Един ден ще се срещнеш с този човек.

— Хайде де, дон Хуан, ти май се шегуваш. Кой може да потвърди какво се е случило преди седем хиляди години?

— Много просто, един от древните магьосници, за който съм ти говорил. Онзи, с когото аз самият съм се срещал. Тъкмо от него научих

всичко за древните магьосници. Надявам се, че ще запомниш онова, което ще ти разкажа за този човек. Той е важна фигура в много от нашите занимания и ти също ще трябва да се срещнеш с него.

Казах на дон Хуан, че целият съм в слух, макар и да не разбирам за какво ми говори. Той ме упрекна, че се отнасям снизходително към него и в действителност не вярвам на нито една дума за древните магьосници. Признах, че когато бях на обикновеното си ниво на съзнание, аз, естествено, не вярвах на тези фантасмагории. Но и когато се намирах във второто внимание, пак се съмнявах в тях, въпреки че тогава би трябвало да реагирам по-различно.

— Разказите ми се превръщат във фантасмагории само когато разсъждаваш над тях — отбеляза той. — Без намесата на здравия ти разум, те си остават чисто и просто въпрос на: енергия.

— Защо казваш, че и аз ще се срещна с един от древните магьосници, дон Хуан?

— Защото точно така ще стане някой ден. Вашата среща е изключително важна. Но засега нека да ти разкажа една друга фантасмагория, която се отнася до нагуала Себастиан, един от нагуалите от моята приемствена линия.

Оказа се, че нагуалът Себастиан бил клисар в някаква църква в Южно Мексико, някъде в началото на осемнайсети век. В своя разказ дон Хуан подчерта, че магьосниците, предишни или сегашни, често търсят убежище в стабилни институции, каквато е например Църквата. Той заяви, че поради изключителната си дисциплина те са надеждни служители, ревностно търсени от такива институции, които винаги изпитват остра нужда от подобни личности. Според дон Хуан, стига само някой да не е наясно с действията на магьосниците, те изглеждат като образцови работници, понеже са напълно лишени от идеологически убеждения. Един ден, докато Себастиан изпълнявал задълженията си като клисар, в църквата дошъл някакъв странен човек — стар и наглед болен индианец. С немощен глас той казал на Себастиан, че се нуждае от помощ. Последният помислил, че индианецът търси енорийския свещеник, но човекът с голямо усилие се обърнал именно към нагуала. Според неговите думи, изречени рязко и без заобикалки, той знаел, че Себастиан е не само магьосник, но и нагуал.

Себастиан, силно разтревожен от внезапния обрат на събитията, дръпнал индианеца настрана и му поискал извинение. Онзи отвърнал, че не е дошъл да се извинява, а до получи специфична помощ. Нуждаел се от енергията на нагуала, за да продължи живота си, който, по неговите твърдения, траел вече хиляди години, но в момента бил на път да угасне.

Себастиан, който бил много интелигентен човек и нямал желание да дава ухо на подобни глупости, наредил на индианеца да престане с палячовщините си. Старецът много се ядосал и го заплашил, че ще бъде разобличен заедно с групата си пред църковните власти, ако не изпълни молбата му.

Дон Хуан ми напомни, че това ставало в епоха, когато Църквата брутално и системно изкоренявала всякакви еретически занимания сред индианското население на Новия свят. Заканата на стареца никак не била за пренебрегване; над нагуала и групата му действително надвиснала смъртна опасност. Себастиан попитал индианеца как би могъл да му даде енергия. Човекът обяснил, че нагуалите, благодарение на своята дисциплина, придобиват особена енергия, която натрупват в телата си, и че той щял да я изтегли безболезнено от енергийния център, намиращ се в пъпната област на Себастиан. В замяна на това последният *щял* не само да получи възможност да продължава дейността си невредим, но и да се сдобие с дар на силата.

Мисълта, че възрастният индианец го изнудва, не се понравила на нагуала, но старецът бил непреклонен и не му оставил никакъв друг избор.

Дон Хуан ме увери, че твърденията на този човек ни най-малко не били преувеличени. Оказало се, че той бил един от онези древни магьосници, които са известни като *предизвикателите на смъртта*. Очевидно бил оцелял до наши дни чрез манипулиране на събирателната си точка по начини, които само той си знаел.

Дон Хуан каза, че описаната случка впоследствие положила началото на едно споразумение, обвързващо всичките шестима нагуали, които на свой ред дошли след Себастиан. Предизвикателят на смъртта удържал на думата си; като отплата за взетата от тях енергия той дал на всекиго съответен дар на силата. Себастиан се видял принуден да приеме такъв дар, макар и с неохота, понеже бил

притиснат до стената и нямал друг избор. Затова пък всички други нагуали след него приели даровете си с радост и гордост.

Дон Хуан завърши разказа си с думите, че с времето предизвикателят на смъртта станал известен като *наемателят*. И в течение на повече от два века нагуалите от линията на дон Хуан спазвали тази двустранна спогодба, създавайки симбиозна връзка, която променила техния курс и крайната им цел.

Той не пожела да ми даде по-нататъшно обяснение на тази история и аз останах с едно странно усещане за достоверност, което ме обезпокои повече, отколкото бих могъл да предположа.

— Как е успял да живее толкова дълго? — попитах аз.

— Никой не знае — отвърна дон Хуан. — Поколения наред научаваме за него единствено онова, което сам реши да ни каже. Предизвикателят на смъртта е онзи, когото разпитах за древните магьосници, и от него разбрах, че те са били в апогей допреди три хиляди години.

— А откъде знаеш, че ти е казал истината? — попитах аз. Дон Хуан поклати глава смаяно, ако не и направо възмутено.

— Когато човек е изправен пред онази невъобразима неизвестност ей-там — рече той, посочвайки всичко наоколо, — той не си губи времето с дребни лъжи. Дребните лъжи са само за хората, които никога не са се срещали с онова, което ги очаква ей-там.

— Какво ни очаква ей-там, дон Хуан?

С отговора си — привидно безобидна фраза — той ме уплаши повече, отколкото ако ми беше описал най-голямата страхотия.

— Нещо абсолютно обективно — отвърна той.

После навярно забеляза, че това ми дойде много. Тогава ме вкара в друго ниво на съзнание, за да преодолея уплахата си.

Няколко месеца по-късно в упражненията ми по сънуване настъпи странен обрат. Започнах да получавам насън отговори на въпроси, които възнамерявах да задам на дон Хуан. Най-впечатляващото в цялата работа беше фактът, че това скоро взе да ми се случва и в будно състояние. И ето че един ден, докато седях на бюрото си, получих отговор на непроизнесен въпрос относно реалността на неорганичните същества. В сънищата си толкова пъти бях виждал такива същества, че вече мислех за тях като за нещо реално. Напомних си, че в Сонорската пустиня, в състояние на

повишено съзнание, даже бях докоснал едно от тях. Освен това сънищата ми редовно търпяха отклонения и преминаваха в панорама на светове, които едва ли биха могли да бъдат плод на моя ум. Исках да отправя към дон Хуан най-точното си попадение в областта на кратките запитвания, затова формулирах в съзнанието си следния въпрос: ако приемем, че неорганичните същества са толкова реални, колкото и хората, то тогава къде в цялата физическа необятност на вселената се намира мястото, което обитават?

След като формулирах въпроса си наум, чух странен смях, също като в деня на моята схватка с неорганичното същество. После един мъжки глас ми отговори: „Това място съществува в една определена позиция на събирателната точка“, каза той. „Точно както и твоят свят съществува в нейната обичайна позиция.“

Последното, което исках, беше да водя диалог с някакъв безплътен глас, затова скочих и побягнах към къщи. Помислих си, че полудявам; още една към и без това многото ми тревоги.

Гласът беше толкова ясен и авторитетен, че не само ме заинтригува, но и ме уплаши. С истинско опасение зачаках нови атаки от негова страна, но случката вече не се повтори. При първата удала ми се възможност разказах на дон Хуан за това.

Той изобщо не се впечатли.

— Трябва да разбереш веднъж завинаги, че подобни неща са съвсем нормално явление в живота на един магьосник — заяви той. — Ти ни най-малко не полудяваш; просто чуваш гласа на сънния пратеник. След като преминат през първата или втората врата, сънувачите достигат определен енергиен праг и започват да виждат разни неща или да чуват гласове. Всъщност не множество гласове, а един отделен. Магьосниците го наричат „гласа на сънния пратеник“.

— Какво представлява този пратеник?

— Чужда енергия в сгъстен вид. Чужда енергия, която уж подпомага сънувачите, като им казва разни неща. Проблемът е, че сънният пратеник може да каже само онова, което магьосниците вече знаят или би трябвало да знаят, ако не са съвсем бездарни.

— Определението „чужда енергия в сгъстен вид“ никак не ми помага, дон Хуан. Какъв вид енергия е това — доброжелателна, злонамерена, подходяща, неподходяща, какво точно?

— Тя е просто чужда, както вече ти обясних. Безлична сила, която ние превръщаме в нещо много лично, понеже притежава глас. Някои магьосници направо се кълнат в нея. Те дори я виждат. Или пък, както се е получило при теб, само я чуват като мъжки или женски глас. И този глас е в състояние да им дава различни сведения, на които те обикновено гледат като на свещено знание.

— Защо някои от нас чуват тази сила по такъв начин?

— Ние я виждаме или чуваме, защото поддържаме събирателните си точки в една характерна нова позиция; колкото по-силно ги фиксираме там, толкова по-ярък става начинът, по който възприемаме пратеника. Така че внимавай! Може да го видиш и да го усетиш даже и като гола жена.

Дон Хуан се разсмя на собствената си забележка, но аз бях така уплашен, че хич не ми беше до шеги.

— Тази сила в състояние ли е да се материализира — попитах аз.

— Разбира се — отвърна той. — Всичко зависи от степента на фиксиране на събирателната точка. Но мога да те уверя, че ако успееш да запазиш известна необвързаност, нищо няма да се случи. Тогава пратеникът ще си остане онова, което е: безлична сила, оказваща определено въздействие върху нас благодарение на фиксирането на събирателните ни точки.

— А надеждни ли са знанията, които ни дава?

— Това всъщност не са знания. Пратеникът просто ни казва как стоят нещата, а после ние сами си вадим заключения.

Тогава предадох на дон Хуан думите, които бях чул от гласа.

— Точно както ти казах — отбеляза дон Хуан. — Пратеникът не те е научил на нищо ново. Твърденията му са били верни, но изобщо не са били някакво откровение. Той просто е повторил нещо, което на теб вече ти е било известно.

— Боя се, че не мога да претендирам за такова знание, дон Хуан.

— Напротив, можеш. Ти знаеш много повече за тайните на вселената, отколкото си мислиш. Но това е нашата човешка болест — да знаем повече за тайните на вселената, отколкото подозираме.

Фактът, че съм се сблъскал с такова невероятно явление съвсем самичък, без подготовка от страна на дон Хуан, ме изпълни с въодушевление. Исках да получа още сведения за този пратеник. Понечих да попитам дон Хуан дали и той чува гласа му.

Дон Хуан ме прекъсна и каза с широка усмивка:

— Да, да. Пратеникът ми говори и на мен. Когато бях млад, даже го виждах като монах с черна качулка; един говорещ монах, който всеки път ми изкарваше акъла. Впоследствие, когато страховете ми се поуталожиха, той се превърна в безплътен глас, който ми казва разни работи и до ден днешен.

— Какви например?

— Ами всякакви неща, върху които съсредоточавам намерението си, но не искам да се мъча да ги проследявам сам. Като, да речем, някои подробности за поведението на моите ученици — с какво се занимават, когато не съм край тях. Пратеникът ме осведомява и за теб. Той ми разказва за всичко, което правиш.

Посоката, която бе взел нашият разговор, вече изобщо не ми допадаше. Трескаво прерових мислите си за другите въпроси, с които да сменя темата, докато дон Хуан се заливаше от смях.

— Сънният пратеник неорганично същество ли е? — попитах аз.

— По-скоро може да се каже, че той е сила, която идва от царството на неорганичните същества. Тъкмо по тази причина сънувачите винаги се натъкват на него.

— Значи всеки сънувач го чува или вижда, така ли?

— Всички сънуват пратеника; малцина обаче са онези, които го виждат или усещат.

— Имаш ли някакво обяснение за това?

— Не. Нещо повече — в действителност този пратеник никак не ме интересува. В един момент от моя живот ми се налагаше да реша дали да съсредоточа усилията си върху неорганичните същества и да вървя по пътя на древните магьосници, или да отхвърля всичко това. Моят учител, нагуалът Хулиан, ми помогна да избера второто. И никога не съм съжалявал за решението си.

— Смяташ ли, че и аз трябва да отхвърля неорганичните същества, дон Хуан?

Той не ми отговори направо; вместо това започна да ми обяснява, че цялото царство на неорганичните същества винаги е настроено да обучава. По всяка вероятност, понеже съзнанието им е по-дълбоко от нашето, те се чувстват длъжни да ни вземат под крилото си.

— На мен лично ми се струваше безсмислено да им ставам ученик — добави той. — Те искат твърде висока цена.

— И каква е тя?

— Нашият живот, нашата енергия, нашата преданост към тях. С други думи — нашата свобода.

— Но на какво ни учат в замяна?

— На неща, свързани с техния свят. Точно както ние бихме ги учили, ако изобщо бяхме способни на това, на неща, свързани с нашия свят. Само че методът им е да вземат основната ни същност като мерило за потребностите ни и после да ни обучават в съответствие с това. Изключително опасна работа!

— Не виждам защо пък да е опасна.

— Ако някой рече да вземе за мерило твоята основна същност, с всичките ти страхове, алчност и завист, и прочие, и прочие, и да те научи на неща, които биха задоволили едно такова ужасно състояние на личността, какъв ще е тогава резултатът според теб?

Не знаех какво да отговоря. Мислех си, че прекрасно разбирам причините за неговия отказ.

— Лошото при древните магьосници било, че те усвоявали удивителни неща, но при наличието на своята необлагородена същност — продължи дон Хуан. — Неорганичните същества станали техни съюзници и чрез специални примери ги учели на същински чудеса. Съюзниците извършвали определени действия, а древните магьосници били подтиквани, стъпка по стъпка, да им подражават, без да променят нищо в основната си природа.

— Съществуват ли и днес подобни връзки с неорганични същества?

— Не бих могъл да кажа със сигурност. Мога само да те уверя, че за мен е немислимо аз самият да завързвам такива връзка. Всякакви взаимоотношения от този род ни ограничават в търсенето на свобода, понеже поглъщат цялата ни налична енергия. За да съумеят действително да следват примера на своите съюзници, древните магьосници трябвало да прекарат живота си в царството на неорганичните същества. А количеството енергия, което е нужно за извършването на такова продължително пътешествие, е наистина изумително.

— Да не искаш да кажеш, дон Хуан, че древните магьосници са можели да живеят там по същия начин, както ние живеем тук?

— Не съвсем по същия начин, но несъмнено живеели — успявали да запазят своето съзнание, своята индивидуалност. За тях сънният пратеник добил съдбовно значение. Ако някой магьосник поиска да живее при неорганичните същества, пратеникът е идеалната свръзка за него, защото говори и има склонност да обучава, да подтиква.

— Ти бил ли си някога там, дон Хуан?

— Безброй пъти, също както и ти. Но сега няма смисъл да приказваме за това. Все още не си изчистил напълно сънното си внимание от разни ненужни неща. Ще разговаряме за това царство някой друг път.

— Правилно ли съм схванал, дон Хуан, че ти не одобряваш или пък не харесваш пратеника?

— Нито го одобрявам, нито го харесвам. Той спада към една по-различна атмосфера — тази на древните магьосници. Освен това, в нашия свят уроците и наставленията му са пълна глупост. И за тази глупост пратеникът ни иска огромна цена под формата на енергия. Някой ден и ти ще си на моето мнение, ще видиш.

Тонът на тези думи леко загатваше неговото убеждение, че аз имам друго мнение по въпроса. Бях готов да споря за това, когато в ушите ми се разнесе гласът на сънния пратеник. „Той има право“, каза ми гласът. „Ти ме харесваш, защото не намираш нищо лошо в това да изследваш всичките възможности. Ти искаш знание, а знанието е сила. Ти не желаеш да се спотайваш на сигурно място сред навиците и вярванията на ежедневния свят.“

Той изрече тези неща на английски, с интонация, характерна за района на Тихоокеанското крайбрежие. После премина на испански. Долових слаб аржентински акцент. Дотогава никога не го бях чувал да приказва така. Бях като омагьосан. Пратеникът продължи да ми говори за познание, за реализация; за това колко съм далече от родното си място; за моята жажда за приключения и за силния ми копнеж по нови неща, нови хоризонти. Той ми заговори даже и на португалски, с подчертана интонация от района на южните пампаси.[1]

За мен беше не само страшно, но и някак противно да слушам как този глас ме отрупва с всевъзможни ласкателства. Моментално заявих на дон Хуан, че трябва да прекратя упражненията си по сънуване. Той ме погледна с изненада. Ала когато му повторих онова,

което бях чул току-що, се съгласи с мен, макар и да усетих, че го направи само за мое успокоение.

След няколко седмици тази моя реакция вече ми изглеждаше малко истерична, а решението да се откажа от сънуването — необосновано. Отново се върнах към упражненията си. Бях сигурен, че дон Хуан е разбрал за това.

По време на едно от моите посещения при него той внезапно заговори за сънищата.

— Фактът, че не сме научени да възприемаме сънищата като истинско поле за изследване, съвсем не означава, че те не са именно това — започна той. — Хората ги анализират, за да разберат значението им, или пък ги смятат за знамения, но никога не се отнасят към тях като към сфера на реални събития.

— Доколкото зная, само древните магьосници са имали такова отношение — продължи дон Хуан, — но накрая се провалили. Станали ненаситни и когато стигнали до съдбовен кръстопът, поели в погрешна посока. Заложили всичко на една карта: фиксирането на събирателната точка във всяка от хилядите позиции, които тя може да заеме.

Дон Хуан намираше за твърде странно обстоятелството, че от всички удивителни неща, които древните магьосници научили, изследвайки тези безбройни позиции, само изкуството на сънуването и изкуството на прикриването са се запазили до сега. Той повтори за кой ли път, че първото изкуство е свързано с разместването на събирателната точка. После определи прикриването като онова умение, което се отнася до нейното фиксиране във всяко от положенията, до които тя бива преместена.

— Да фиксираш събирателната точка на някое ново място означава да придобиеш компактност — каза той. — Тъкмо с това се занимаваш и ти по време на упражненията си по сънуване.

Но аз мислех, че се занимавам с усъвършенстване на енергийното си тяло — възкликнах аз, някак изненадан от твърдението му.

— Ти правиш това и нещо много повече — учиш се да притеаваш компактност. Сънуването постига това, като принуждава сънувачите да фиксират събирателните си точки. Сънното внимание, енергийното тяло, второто внимание, взаимоотношенията с неорганични същества, сънният пратеник — всички тези неща са

просто вторични резултати от придобиването на енергийна компактност; с други думи, те са все вторични резултати от фиксирането на събирателната точка в известен брой позиции на съзнаване.

— Какво означава „позиция на съзнаване“ дон Хуан?

— Това е всяко ново положение, до което събирателната точка е била преместена по време на сън.

— Как можем да я фиксираме в такава позиция?

— Като задържаме гледката на всеки елемент в сънищата си, или като ги сменяме по своя воля. Чрез тези занимания ти всъщност упражняваш способността си да притежаваш компактност; иначе казано, способността да поддържаш нова енергийна форма, фиксирайки събирателната си точка в позицията на всеки от сънищата си.

— Наистина ли поддържам нова енергийна форма?

— Не съвсем, и то не защото не можеш, а защото само променяш събирателната си точка, вместо да я придвижваш. Една нейна промяна поражда незначителни разлики, които са практически незабележими. Предизвикателството на промените се състои в това, че, поради тяхната многобройност и малките им размери, да поддържаш компактност във всяка от тях е истински триумф.

— По какво можем да познаем, че сме постигнали това?

— По яснотата на възприятието. Колкото по-ясно виждаме всичко в сънищата си, толкова по-голяма е степента на нашата компактност.

Тогава дон Хуан заяви, че е назрял моментът да приложа на практика наученото по време на съзнаване. Без да ми даде възможност да го попитам каквото и да е, той ме накара да съсредоточа вниманието си, точно както правех насън, върху листата на едно растящо наблизо меските — вид пустинно дърво.

— Искаш просто да се взирам в тях, така ли? — попитах аз.

— Не искам просто да се взираш в тях; искам да направиш нещо много специално с тези листа — каза той. — Запомни, че когато успееш да задържиш насън гледката на даден елемент, ти всъщност задържаш определена позиция на съзнаване на събирателната си точка. Сега трябва да гледаш втренчено листата, сякаш се намираш в някой сън, само че с една малка, но твърде важна разлика: ще трябва да

задържиш сънното си внимание върху онова меските, докато си на обикновеното си ниво на съзнание.

Бях толкова нервен, че изобщо не можех да проследя нишката на мисълта му. Той търпеливо ми обясни, че като гледам втренчено листата, ще извърша незначително разместване на събирателната си точка. След това, извиквайки сънното си внимание чрез взиране в отделни листа, на практика ще фиксирам това разместване и благодарение на новата компактност ще получа възприятие по начин, характерен за второто внимание. Накрая дон Хуан добави, като се усмихваше под мустак, че описаният процес е изключително лесен.

Той се оказа прав. Нужно беше само да съсредоточа и да задържа погледа си върху листата и мигновено бях въвлечен в някакво усещане, което силно наподобява вихрушките от моите сънища. Листата на дървото се превърнаха в цял океан от сетивна информация. Те сякаш ме погълнаха, но не само зрението ми беше завладяно; ако ги докоснех, можех действително да усетя какви са на пипане, можех и да ги помириша. Сънното ми внимание бе добило многостранна сетивност, вместо да е само зрително, както беше при обикновеното ми сънуване.

Първоначалното ми взиране в листата на пустинното дърво беше преминало в сън. Вярвах, че се намирам в сънувано дърво — нещо, което ми се бе случвало безброй пъти. И аз, естествено, се държах така, както бях свикнал да се държа в сънищата си; прехвърлях се от един елемент на друг, притеглян от силата на някакво завихряне, което се зараждаше във всяка част от дървото, върху която съсредоточавах многосетивното си сънно внимание. Завихрянията се образуваха не само когато се взирах, но и щом докоснех каквото и да било с някоя част от тялото си. Насред този сън, или може би видение, изведнъж ме връхлетяха рационални съмнения. Започнах да се чудя дали всъщност не съм се покатерил на дървото в замаяно състояние и дали действително не прегръщам клоните, потънал сред листата, без да зная какво върша. А не бе изключено и да съм заспал, хипнотизиран от движенията на листата, които трепкаха от вятъра, и сега вероятно сънувах. Но, точно както ставаше и в сънуването, нямах достатъчно енергия, за да разсъждавам твърде дълго. Мислите ми бързо отлетяха; те траяха само миг, а после силата на непосредственото преживяване напълно ги измести.

Някакво внезапно движение разтърси всичко наоколо и фактически ме накара да изплувам от мескитовите листа, сякаш се бях отскубнал от магнетизма на дървото. В същия миг пред мен се разгърна безкраен хоризонт, който аз наблюдавах от едно възвишение. Бях заобиколен от тъмни планински хребети и зелена растителност. Тогава друг енергиен тласък ме разтресе до мозъка на костите и аз се озовах на съвсем различно място. Навсякъде се издигаха огромни дървета. Бяха по-големи от дъгласовите ели, които растат в Орегон и щата вашингтон. В Живота си не бях виждал такава гора. Пейзажът, който така рязко контрастираше със сухата пустош на Сонора, не остави у мен никакво съмнение, че сънувам. Бях се вкопчил в тази необикновена гледка и не смеех да и позволя да отлети, защото знаех, че това наистина е сън и че той ще изчезне, щом сънното ми внимание се изтощи. Но образите не се стопиха дори когато, по моя преценка, вниманието ми трябваше вече да е съвсем изчерпано. Една ужасяваща мисъл проблесна в съзнанието ми: ами ако това не беше нито сън, нито пък ежедневна реалност?

Обзет от някакъв животински страх, отскочих към листата, от които бях изплувал. Преминах през тях и се завъртях около твърдите клони, тласкан от инерцията на обратното движение. Тя ме откъсна от дървото и в следващия миг аз отново стоях до дон Хуан, край вратата на къщата му в Сонорската пустиня.

Веднага разбрах, че пак съм в състояние да мисля свързано, но не можех да говоря. Дон Хуан ми каза да не се тревожа. Той заяви, че говорната ни способност е извънредно крехка и пристъпите на временно онемяване са нещо обичайно сред магьосниците, които са дръзнали да преминат границите на нормалното възприятие.

Най-лесно ми беше да си помисля, че на дон Хуан му е станало жал за мен и е решил да ме поободри с тези думи. Ала гласът на сънния пратеник, който в този момент чух съвсем ясно, ми каза, че щом поспя и си отпочина няколко часа, ще се възстановя напълно.

Когато се събудих, подробно описах на дон Хуан, по негова молба, всичко, което бях видял и направил. Той ме предупреди, че не бих могъл да разбера това преживяване с помощта на моята рационалност, и то не защото тя е накърнена по някакъв начин, а защото става дума за явление, което е извън пределите на *разума*.

Аз естествено започнах да споря, че е изключено да има нещо, което да е извън неговите предели; някои явления може и да са неясни, но разумът винаги успява, рано или късно, да хвърли светлина върху всичко. Действително бях убеден в това.

Дон Хуан с безкрайно търпение посочи, че разумът е само вторичен резултат от обичайната позиция на събирателната точка; следователно, да знаеш как стоят нещата, да си здравомислещ, да не хвърчиш в облаците — всички тези източници на гордост за нас, които смятаме за естествена последица от нашите достойнства, — са просто последица от фиксирането на събирателната точка на обичайното и място. Колкото по-скована и неподвижна е тя, толкова по-голяма е нашата самонадеяност и чувството ни, че познаваме света, че можем да предвиждаме нещата.

Той добави, че съществуването ни дава необходимата подвижност, за да проникнем в други светове, като заличава усещането ни, че познаваме този свят. Дон Хуан нарече съществуването пътешествие от изключителен мащаб, което ни кара да възприемем всичко, отговарящо на човешките възможности, а после принуждава събирателната точка да надскочи човешкия обхват и да възприеме невъобразимото.

— Отново се връщаме на старата тема, която е и най-важната в магьоническия свят — позицията на събирателната точка — продължи той. — За човешкия род тя е трън в очите, а за древните магьосници се оказала истинско проклятие.

— Защо я наричаш така, дон Хуан?

— Защото и хората като цяло, и древните магьосници са нейни жертви: първите, понеже в незнанието си, че събирателната точка съществува, са принудени да приемат вторичния резултат от обичайната й позиция като нещо окончателно и неоспоримо. А вторите — понеже, макар и да знаели всичко за тази точка, били подведени от лекотата, с която тя може да се манипулира.

— Гледай да не попаднеш в тези капани — продължи дон Хуан. — Би било същинско безобразие, ако застанеш откъм страната на човечеството, сякаш въобще не си наясно със съществуването на събирателната точка. Но още по-коварно би било, ако се присъединиш към древните магьосници и цинично я манипулираш, за да извлечеш облаги.

— Просто не мога да те разбера. Каква връзка има всичко това с вчерашното ми преживяване?

— Вчера ти беше в друг свят. Но ако ме попиташ къде се намира той и аз ти кажа, че се намира в определена позиция на събирателната точка, това обяснение няма да ти говори нищо.

Дон Хуан заяви, че разполагам с две алтернативи. Първата била да се придържам към логиката на човечеството и да изпадна в следната неприятна ситуация: собственият ми опит да ми казва, че има и други светове, докато разумът ми отхвърля дори възможността за тяхното съществуване. Втората алтернатива била да съблюдавам логиката на древните магьосници и безрезервно да приема, че съществуват и други светове — тогава единствено моята ненаситност би карала събирателната ми точка да се задържа в позицията, която ги поражда. Това отново би довело до неприятна ситуация, а именно до необходимостта да се прехвърля физически във фантастични области, тласкан от надежда за власт и облаги.

Все още не се бях възстановил съвсем и ми беше трудно да проследя мисълта на дон Хуан, но изведнъж осъзнах, че това изобщо не е трудно, защото бях напълно съгласен с него, въпреки че нямах цялостна представа с какво точно се съгласявам. Единомислието ми беше някакво чувство, дошло от много далеч — стара увереност, която бях загубил, а сега бавно си възвръщах.

Вълненията около описаното преживяване отминаха, когато поднових упражненията си по сънуване, но на тяхно място се появиха други. Например, гласът на сънния пратеник престана да ме дразни или учудва, след като го бях чувал всеки ден в продължение на месеци. Той се превърна в нещо естествено за мен. И под влияние на неговите думи направих толкова много грешки, че почти разбрах защо дон Хуан не желаеше да го взима насериозно. За някой психоаналитик би било истинско събитие, ако му паднеше случай да интерпретира пратеника с оглед на всички „възможни пермутации на моята интраперсонална динамика“.

Определението на дон Хуан за пратеника беше категорично: безлична, но постоянно действаща сила, която идва от царството на неорганичните същества; ето защо всеки сънувач се среща с нея кажи-речи по един и същ начин. А хората, които са решили да приемат думите й като съвети и наставления, са просто непоправими глупаци.

Аз определено спадах към тях. Но нямаше как да остана безразличен, когато се намирах в пряк контакт с такова необикновено явление: глас, който кратко и ясно ми даваше тайни сведения, и то на три езика, за всеки или за всичко, върху което съсредоточавах вниманието си. Пратеникът имаше само един недостатък, който не ми изглеждаше съществен — това беше липсата на синхрон между мен и него. Той ми предоставяше информация за дадени хора или събития едва тогава, когато вече изобщо не си спомнях, че съм проявявал интерес към тях.

Попитах дон Хуан на какво се дължи този особеност; отвърна ми, че е свързана със сковаността на моята събирателна точка. Той ми обясни, че притежавам опасна склоност към морализъм, понеже съм бил отгледан от стари хора, които са насадили у мен старчески възгледи. По неговите думи, с настояванията си да поглъщам психотропни растения той само се опитвал да поразклати събирателната ми точка и да й придаде минималната необходима подвижност.

— Ако не доразвиеш този минимум — продължи дон Хуан, — или ще станеш още по-голям моралист, или пък ще се превърнеш в истеричен магьосник. Аз не ти говоря разни неща за древните магьосници с цел да ги очерня, а за да те противопоставя срещу тях. Рано или късно събирателната ти точка ще се сдобие с по-голяма подвижност, която все пак няма да е достатъчна, за да компенсира способността ти да бъдеш като тях: моралист и истеричен.

— Как мога да избягна всичко това, дон Хуан?

— Има само един начин. Магьосниците го наричат „безусловно разбиране“. Аз го наричам „романтична връзка със знанието“. Това е силата, с която си служат те, за да узнават, да откриват, да се удивляват.

Той смени темата и продължи обясненията си за фиксирането на събирателната точка. Според неговите твърдения, когато *видели*, че при децата събирателната точка постоянно се движи от някакви вибрации и променя мястото с лекота, древните магьосници си направили извода, че нейната обичайна позиция е плод на навика, а не е нещо вродено. А когато *видели*, че само при възрастните тя е фиксирана на едно място, предположили, че специфичното й разположение води до специфичен начин на възприемане. Чрез продължителна употреба този начин се превръща в система за интерпретиране на сетивната информация.

Според дон Хуан, тъй като сме въвлечени в тази система по силата на факта, че сме родени в нея, още от раждането си ние упорито се борим да приспособим начина си на възприемане към изискванията на тази система, която ни управлява цял живот. Следователно древните магьосници били напълно прави в убежденията си, че именно актът на нейното отхвърляне и директното възприемане на енергията превръщат даден човек в магьосник.

Дон Хуан изрази удивлението си от онова, което нарече най-голямото постижение на човешкото ни възпитание: заковаването на събирателната ни точка на обичайната й позиция; щом тя вече е прикрепена там, нашата възприемателНа способност може да бъде обучена как да интерпретира онова, което възприемаме. С други думи, тогава ние можем да бъдем обучени да получаваме възприятия по-скоро от гледна точка на нашата система, отколкото на собствените ни сетива. Той ме увери, че човешките възприятия се отличават с всеобща еднородност, защото събирателните точки на целия човешки род са фиксирани на една и също място.

Магьосниците си изясняват всичко това тогава, когато *видят*, че щом събирателната точка бъде преместена отвъд определена граница и през нея започнат да преминават нови енергийни нишки от вселената, нашите възприятия изглеждат безсмислени. Причината за това е фактът, че новата сетивна информация е обезсилила системата ни и последната вече не може да ни послужи за съответно интерпретиране.

— Без старата ни система възприятията ни, естествено, са хаотични — продължи дон Хуан. — Но колкото и да е странно, когато всичко вече ни изглежда съвсем объркано, тя се окопитва, притичва ни се на помощ и трансформира новите ни неразбираеми възприятия в съвършено разбираем нов свят. Точно както се случи и при теб, когато се взираше в мескитовите листа.

— Какво всъщност се случи тогава, дон Хуан?

— Твоите възприятия известно време бяха хаотични; всичко ти дойде някак наведнъж и системата ти за интерпретиране на света не проработи веднага. После хаосът се подреди и пред теб се разкри един нов свят.

— Отново се връщаме там, откъдето тръгнахме, дон Хуан. Съществува ли онзи свят наистина, или просто беше скалъпен от моето съзнание?

— Действително се връщаме към самото начало и отговорът си е все същият. Онзи свят съществува в конкретната позиция, в която се намираше събирателната ти точка в дадения момент. Налагаше се да имаш компактност, за да го възприемеш, тоест налагаше се да задържиш събирателната си точка фиксирана в онова положение — както и направи. В резултат на това ти за известно време получи цялостно възприятие на нов свят.

— Но биха ли могли и други хора да възприемат същия свят?

— Да, ако имат еднородност и компактност. Първото означава да запазиш съгласувано една и съща позиция на събирателната точка. Древните магьосници наричали придобиването на еднородност и компактност извън обикновения свят „прикриване за улавяне на възприятието“.

— Изкуството на прикриването — продължи той, — както вече съм ти казвал, е свързано с фиксирането на събирателната точка. Древните магьосници чрез практически занимания открили, че колкото и да е важно преместването й, още по-важно е да я закрепиш на новото й място, където и да е то.

Той ми обясни, че ако събирателната точка не застане неподвижно, няма как да получим свързани възприятия; ще наблюдаваме само калейдоскоп от откъслечни образи. По тази причина древните магьосници наблягали еднакво и на сънуването, и на прикриването. Едното изкуство не може без другото, особено що се отнася до онзи род дейности, с които древните магьосници се занимавали.

— Какви били дейностите им, дон Хуан?

— Те ги наричали „лабиринтите на второто внимание“ или „Великото приключение в неизвестността“.

Той каза, че тези дейности произлизат от разместванията на събирателната точка. Древните магьосници се научили не само да преместват събирателните си точки до хиляди позиции на повърхностна или във вътрешността на енергийните си фигури, но и да ги фиксират в тези нови положения и така да запазят собствената си компактност за неопределено време.

— И каквабила ползата от това, дон Хуан?

— Тук не става дума за някаква полза. В този случай можем да говорим само за крайни резултати.

Той ми обясни, че степента на компактност у древните магьосници им позволявала да се превръщат — физически и по отношение на възприятията — във всичко, което им налагали специфичните позиции на техните събирателни точки. Те можели да се трансформират във всяко нещо, за което разполагали със специфичен инвентар. Този инвентар, каза дон Хуан, включва всички детайли на възприятието, които трябва да участват, за да се превърнеш, например, в ягуар, птица, насекомо и какво ли не.

— Много ми е трудно да повярвам, че подобна трансформация е възможна — казах аз.

— Възможно е — увери ме дон Хуан. — За теб или мен може би не чак толкова, но за тях това било нищо работа.

Той каза, че древните магьосници притежавали изключителна подвижност. Трябвало им само най-незначително преместване на събирателната точка, най-малък възприятиен знак от тяхното съществуване, и те веднага издебвали възприятието си, пренастройвали компактността си съобразно с новото състояние на съзнанието си и се превръщали в животни, в птици, в други хора или в каквото и да е.

— Но не е ли това същото, което правят и душевно болните — измислят си своя собствена реалност?

— Не, не е същото. Душевно болните си изграждат въображаема реалност, защото нямат никаква предварително поставена цел. Така те внасят хаос в хаоса. Магьосниците, за разлика от тях, внасят ред в хаоса. Тяхната предварителна и върховна цел е да освободят възприятието си. Магьосниците не си измислят онова, което възприемат; те възприемат енергията директно и откриват, че се намират пред един непознат нов свят, който може да ги погълне изцяло, защото е не по-малко реален от всички реални за нас неща.

Тогава дон Хуан ми даде ново обяснение на онова, което се беше случило с мен, когато се взирах в мескитовите листа. Той каза, че най-напред съм възприел енергията на дървото. На субективно ниво обаче съм бил убеден, че съществувам, защото съм си служел с похвати от областта на съществуването. Според неговите уверения, прилагането на такива похвати в ежедневния свят било едно от най-ефективните изобретения на древните магьосници. Благодарение на този метод възприемането на енергията отначало напомняло някакъв сън, вместо да е напълно хаотично, докато в даден момент възприятието се

пренастройвало и магьосникът се озовавал пред един нов свят — точно както беше станало и с мен.

Казах на дон Хуан какво ми беше хрумнало тогава, макар че не смеех и да си го помисля: че онази гледка, разкрила се пред мен, не бе нито сън, нито ежедневна реалност.

— Съвсем вярно — отвърна той. — Колко пъти съм ти го казвал, а ти смяташ, че просто си бая едно и също. Зная колко трудно *е за ума* да допусне такива безумни възможности да се превърнат в реалност. Но други светове действително съществуват! Те се обгръщат взаимно, също като люспите лука. Светът, в който живеем, е само една от тези люспи.

— Значи ли това, дон Хуан, че целта на обучението е да ме подготвиш, за да мога да преминавам в тези светове?

— Не, основната цел е друга. Ние преминаваме в тях само за упражнение. За сегашните магьосници тези пътувания са част от миналото. Ние прилагаме сънуването така, както са правили и древните магьосници, но в даден момент се отклоняваме в различна област. Те предпочитали преместванията на събирателната точка, затова били винаги в повече или по-малко познати, предсказуеми сфери. Ние предпочитаме придвижванията на събирателната точка. Древните магьосници търсели човешката неизвестност, ние се стремим към отвъдчовешката.

— Аз още не съм стигнал дотам, нали?

— Не, ти си още начинаещ. В началото всеки трябва да мине по пътя на древните магьосници. Все пак именно те са създателите на сънуването.

— А кога ще започна да изучавам този вид сънуване, с който се занимават съвременните магьосници?

— Има още много да учиш дотогава, може би с години. Освен това, в този случай аз трябва да съм извънредно внимателен. По природа ти определено си свързан с древните магьосници. Казвал съм ти го и по-рано, но винаги си успявал да се изплъзнеш от опитите ми да те разбера. Понякога даже ми се струва, че някаква чужда енергия те съветва, но после отхвърлям тази мисъл. Ти не се преструваш.

— За какво говориш, дон Хуан?

— Ти неволно направи две неща, които просто не ми дават мира. Още когато сънува за пръв път, пропътува с енергийното си тяло до

място, което е извън този свят. И даже се разходи там! А после пропътува пак така до друго място извън нашия свят, само че като напусна ежедневното си ниво на съзнание.

— И защо те тревожи това, дон Хуан?

— Сънуването ти се удава прекалено лесно. В случай на невнимание това е цяло проклятие. То отвежда към човешката неизвестност. А съвременните магьосници, както вече споменах, се стремят към отвъдчовешката неизвестност.

— А какво представлява тя?

— Освобождаване от човешкото битие; невъобразими светове, които са извън човешката зона, но все пак са достъпни за нашето възприятие. Ето тук е отклонението, по което поемат съвременните магьосници. Техните предпочитания са към онова, което е извън човешкия обсег. А извън него се намират всеобхватни светове — не просто сферата на птиците, на животните или пък на човека, дори това да е неизвестен вид човек. Говоря ти за светове като този, в който живеем; цялостни светове с безпределни граници.

— И къде се намират те, дон Хуан? В различни позиции на събирателната точка?

— Точно така. Само че става дума за позиции, които се постигат не чрез преместване, а чрез придвижване на събирателната точка. Попадането в тези светове отговаря на този вид сънуване, който практикуват единствено днешните магьосници. Древните го избягвали, защото той изисква голяма необвързаност и абсолютно никакво чувство за собствена значимост, а те не можели да си позволят да заплатят такава цена. За магьосниците, които се занимават със сънуването в наши дни, то означава свободата да възприемаш светове, които надминават всяко въображение.

— Но какъв е смисълът да възприемаш всичко това?

— Днес вече ми зададе този въпрос. Говориш като истински търговец. Какъв е рискът, питаш ти, с какъв процент ще нарастнат моите капитали? Ще подобря ли положението се? Тези въпроси нямат отговор. Умът на търговеца се интересува от сделки. Но свободата не може да бъде капитал. Тя е безкрайно приключение, в което рискуваме живота си и какво ли още не, за да усетим за няколко мига нещо, което е отвъд всякакви думи, което надхвърля мислите и чувствата.

— Но аз не зададох въпроса си в този дух, дон Хуан. Исках да зная коя движеща сила би могла да накара такъв лентяй като мен да прави всичко това?

— Стремежът към свобода е единствената движеща сила, която познавам. Свободата да отлетиш ей-там, в безкрая. Свободата да се разтвориш, да се издигнеш, за да бъдеш като пламъка на свещ, която даже сред светлината на милиони звезди остава непокътната, защото никога не се преструвала, че е нещо повече от това, което е — обикновена свещ.

---

[1] Пампас — обширна тревиста степ в Южна Америка. (Бел. ред.) ↑

5. СВЕТЪТ НА НЕОРГАНИЧНИТЕ СЪЩЕСТВА

Верен на споразумението да изчаквам, докато дон Хуан сам реши да заговори за сънуването, аз търсех съветите му единствено в случай на необходимост. Обикновено той като че ли не само нямаше желание да подхваща тази тема, но изглеждаше и някак недоволен от мен. Доколкото можех да преценя; неодобрението му се потвърждаваше от факта, че при всеки разговор за моето сънуване той винаги омаловажаваше постиженията ми.

По онова време аз се вълнувах най-вече от въпроса за съществуването на неорганичните същества. След многобройните им посещения в сънищата ми и особено след схватката ми с тях в пустошта край къщата на дон Хуан, би било логично да се отнасям към този въпрос по-сериозно; но всички тези събития имаха по-скоро обратен ефект върху мен. Аз станах непреклонен и упорито отхвърлях идеята, че би могло да има такива същества.

После размислих и реших да проведа обективно изследване за тях. Методът ми изискваше най-напред да запиша всичко, което се случваше по време на моето сънуване, а след това, базирайки се на данните, да установя дали тези случки доказват или опровергават каквото и да е по отношение на неорганичните същества. Така запълних стотици страници с най-добросъвестно описани, но незначителни подробности, без да ми стане ясно, че доказателствата за съществуването на тези създания са се появили още почти в началото на проучването ми.

Само след няколко упражнения по сънуване открих, че онова, което бях взел за случайна препоръка от страна на дон Хуан — да не съдя прибързано и да оставя неорганичните същества сами да дойдат при мен — всъщност отговаряше на метода, чрез който те били привличани от древните магьосници. Дон Хуан просто спази правилата на магьосническото обучение, като ме остави сам да установя това. Той често казваше, че „аз“-ът много трудно може да

бъде принуден да предаде крепостите си, освен чрез практика. Рационалността е една от най-силните отбранителни линии на „аз“-а и е не само най-издръжливата, но и най-подложената на атаки. Дон Хуан беше убеден, че съществуването на неорганичните същества е онова, което нанася основния удар върху нашата рационалност.

По отношение на сънуването аз имах установена практика, към която се придържах всеки ден без никакво отклонение. Целта ми беше най-напред да наблюдавам всички елементи, а след това да сменям сънищата си. Мога съвсем откровено да заявя, че съм наблюдавал милиони детайли в неизброими сънища. В даден момент сънното ми внимание отслабваше и упражненията ми приключваха, при което аз или заспивах и имах обикновени сънища, лишени от това внимание, или пък се събуждах и вече изобщо не можех да заспя.

От време на време в сънищата ми проникваше поток чужда енергия или скаут, както го наричаше дон Хуан. Обстоятелството, че бях предупреден, ми помогна да приспособя сънното си внимание и да съм нащрек. За пръв път забелязах чужда енергия, когато сънувах, че се намирам в някакъв универсален магазин. Минавах от щанд на щанд в търсене на антики, докато най-сетне попаднах на една, фактът, че търсех антикварни предмети в универсален магазин, беше така очебийно нелогичен, че чак ме накара да се засмея, но след като вече бях намерил един, забравих за това несъответствие. Предметът се оказа дръжка на бастун. Продавачът ми каза, че е направена от иридий, който, според неговите думи, бил едно от най-твърдите вещества в света. Дръжката беше оформена като глава и рамене на маймуна. Материалът, от който беше изработена, ми приличаше по-скоро на нефрит. Продавачът се обиди, когато му намекнах за това, и за да докаже твърдението си, с всички сили запрати предмета на циментения под. Дръжката не се счупи, а отскочи като топка и се понесе надалече, въртейки се като метателен диск. Тръгнах след нея. Тя се скри зад някакви дървета. Изтичах да я потърся и я открих, забита в земята. Беше се превърнала в цял бастун с необикновена красота, в тъмнозелено и черно.

Аз се полакомих за него. Сграбчих го и се опитах да го измъкна от земята, преди да са се появили други хора. Но колкото и да се мъчих, не успях дори да го помръдна. Страхувах се, че може да се счупи, ако се опитам да го изтръгна чрез разклащане напред-назад.

Затова започнах да разравям почвата около него с голи ръце. Докато ровех, бастунът постепенно се топеше и накрая на нагово място остана само локва зелена вода. Втренчих се в нея; внезапно тя сякаш изригна. Превърна се в бял мехур, а после изчезна. Сънят ми продължи с други образи и детайли, които не бяха нещо изключително, но затова пък бяха кристално ясни.

Когато разправих този сън на дон Хуан, той каза:

— Ти си изолирал скаут. Сънищата на сънувачите се отличават със странна липса на скаути в сравнение с обикновените, нормални сънища, където те са по-многобройни. Когато се появят, те могат да бъдат разпознати по необичайността и нелогичността, които ги обграждат.

— Какво имаш предвид под „нелогичност“, дон Хуан!

— Това, че присъствието им изглежда безсмислено.

— Но в един сън много малко неща изглеждат смислени.

— Само в обикновените сънища има нелепи неща. Причината за това е, че в тях се промъкват повече скаути, понеже обикновените хора са подложени на по-големи атаки от страна на неизвестността.

— Знаеш ли на какво се дължи това, дон Хуан?

— Според мен така се постига равновесие на силите. Обикновените хора имат удивително силни защитни прегради, като например тревогите около собствения им „аз“. Колкото по-яка е бариерата, толкова по-мощна е и атаката. Сънувачите, напротив, имат по-малко бариери, затова при тях скаутите са по-малко. Изглежда, че в техните сънища безсмислените неща винаги изчезват, вероятно за да могат сънувачите със сигурност да доловят присъствието на скаутите.

Дон Хуан ме посъветва да проявя голямо внимание и да запомня всеки възможен детайл от този сън. Дори ме накара да му го разкажа повторно.

— Направо ме смайваш — рекох аз. — Най-напред не щеш и да чуеш за моето сънуване, а после сам се интересуваш от него. Има ли някаква вътрешна логика в това?

— Можеш да бъдеш сигурен, че има — отвърна той. — Не е изключено един ден и ти да постъпваш така с някой друг сънувач. Дадени елементи са от ключово значение, защото са свързани с духа. Други пък са абсолютно несъществени, защото са свързани с нашата склонност да се самозабравяме.

— Първият скаут, който си изолирал, винаги ще присъства, независимо в каква форма, даже и като иридий. Впрочем, какво е иридий?

— Наистина не зная — отвърнах аз съвсем искрено.

— Ето ти на! Ами ако се окаже, че това е едно от най-твърдите вещества в света?

Очите на дон Хуан светеха от удоволствие, докато аз нервно се смеех на тази абсурдна възможност, която, както научих впоследствие, е напълно вярна.

Оттогава започнах да забелязвам нелогични елементи в сънищата си. След като веднъж бях приел определението на дон Хуан за проникващата чужда енергия, бях абсолютно съгласен, че несъответните елементи в моите сънища са чужди нашественици. Когато успеех да ги изолирам, сънното ми внимание винаги се съсредоточаваше върху тях със сила, която му липсваше при други обстоятелства.

Забелязах също така, че при всяко нахлуване на чужда енергия в сънищата ми, моето внимание трябваше да полага големи усилия, за да я превърне в познат обект. То обаче не беше в състояние да се справи напълно с подобна трансформация и в крайна сметка се получаваше някакъв хибриден елемент, почти неизвестен за мен. Тогава чуждата енергия се разпръскваше доста лесно, а необичайният елемент изчезваше, превръщайки се в светло петно, което останалите детайли от сънищата ми бързо поглъщаха.

Когато помолих дон Хуан да ми обясни тези неща, той каза:

— На този етап от твоето сънуване скаутите, изпратени от неорганичното царство, правят само предварително проучване. Те са много бързи, което означава, че не се задържат дълго.

— Защо казваш, че правят предварително проучване, дон Хуан?

— Защото идват да търсят потенциално съзнание. Те притежават съзнание и цели, които навярно могат да се сравнят с тези на дърветата, макар че са непонятни за нашия ум. Вътрешната скорост на дърветата и неорганичните същества е неразбираема за нас, понеже е далеч по-бавна от нашата.

— Какво те кара да кажеш това, дон Хуан?

— И едните, и другите живеят по-дълго от нас. Те са устроени така, че да стоят на една място. Неподвижни са, но карат всичко

останало да се движи около тях.

— Значи неорганичните същества са закрепени на едно място като дърветата, така ли?

— Разбира се. Онова, което виждаш в сънуването си като ярки или тъмни пръчковидни форми, са техни проекции. Проекция е и гласът на сънния пратеник, който чуваш, а същото важи и за скаутите им.

По някаква необяснима причина тези думи ме съкрушиха. Внезапно ме налегна силно безпокойство. Попитах дон Хуан дали и дърветата имат такива проекции.

— Да, имат — отвърна той. — Само че техните проекции са още по-неблагосклонни към нас, отколкото тези на неорганичните същества. Сънувачите никога не ги търсят, освен ако не са в най-любезни отношения с дърветата, а подобно приятелство се постига извънредно трудно. Както знаеш, ние, хората, нямаме приятели на тази земя; и не е тайна защо е така — добави той с лека усмивка.

— За теб може да не е тайна, дон Хуан, но за мен определено е.

— Ние сме разрушителни. Настроили сме всичко живо на тази земя срещу нас. Ето защо нямаме приятели.

Почувствах се толкова неловко, че ми се искаше да сложа край на разговора. Но нещо ме подтикнд да се върна към темата за неорганичните същества.

— Според теб какво трябва да предприема, за да последвам скаут? — попитах аз.

— За какъв дявол ти е притрябвало да ги следваш?

— Провеждам обективно изследване по въпроса за неорганичните същества.

— Майтапиш ли се с мен? Нали беше непоклатим в убежденията си, че те не съществуват?

От насмешливия тон и кикотенето на дон Хуан ми стана ясно какво е отношението му към моето обективни изследване.

— Промених мнението си, дон Хуан. Сега съм решил да проуча всички възможности.

— Припомни си, че царството на неорганичните същества било област на действие за древните магьосници. За да отидат там, те упорито фиксирали сънното си внимание върху елементите на сънищата си. По този начин разграничавали скаутите. И щом успеели

да ги изолират, се провиквали, че искат да ги последват. В мига, в който древните магьосници изказвали гласно намерението си, те се понасяли, теглени от чуждата енергия.

— Нима е толкова просто, дон Хуан?

Той не ми отговори. Само се разсмя, сякаш ме предизвикваше да последвам указанията му.

Когато се прибрах у дома, започнах да умувам до изнемога, за да открия какво всъщност е имал предвид дон Хуан. Изобщо не бях склонен да допусна, че може да ми е описал някаква истинска процедура. След като и идеите, и търпението ми напълно се изчерпаха, един ден просто изоставих бдителността си. Тъкмо сънувах, че вървя покрай някакво езеро, и се смаях от една риба, която внезапно изскочи от него. Тя се заизвива край краката ми, после отлетя като шарена птица и кацна на един клон, без да престава да бъде риба. Гледката беше толкова необичайна, че сънното ми внимание силно се оживи. Веднага разбрах, че това е скаут. Миг по-късно, когато рибата-птица се превърна в светло петно, аз извиках, че искам да я последвам, и, точно както беше казал дон Хуан, се понесох към друг свят.

Прелетях през един привидно тъмен тунел, сякаш бях лек като насекомо. Усещането за тунел свърши толкова рязко, че аз се почувствах така, като че ли бях избълван от някаква тръба и запратен от силата на тласъка срещу един огромен материален обект; почти го докосвах. В каквато и посока да гледах, краят му не се виждаше. Цялото нещо ми напомняше най-Вече за научно-фантастичен филм, поради което бях напълно убеден, че аз самият изграждам тази гледка така, както човек изгражда някой сън. И защо не? Мислех си, че, в края на краищата, съм заспал и сега сънувам.

Заех се да разуча елементите на моя сън. Онова, пред което се намирах, много приличаше на гигантски сюнгер. Беше шуплесто и надупчено. Не можех да усетя какво е на пипане, но изглеждаше грапаво и влакнесто. Цветът му беше тъмно-кафеникав. В този момент се усъмних, че тази безмълвна материя е просто сън. Тя нито помръдваше, нито се променяше. Гледайки я втренчено, добих пълно впечатление за нещо реално, но неподвижно; то беше закрепено някъде и излъчваше такава притегателна мощ, че бях неспособен да отклоня сънното си внимание и да наблюдавам нещо друго,

включително и самия себе си. Бях прикован от някаква странна сила, която дотогава не бях срещал в съществуването си.

Тогава съвсем ясно усетих как материята освободи съзнанието ми внимание; цялото ми съзнание се съсредоточи върху скаута, който ме беше отвел там. В мрака той изглеждаше като светулка, кръжаща над мен. В своето царство скаутът представляваше кълбо от чиста енергия, чието „кипене“ можех да *видя*. Той като че ли усещаше присъствието ми. Изведнъж се наклони към мен и ме дръпна или побутна. Не почувствах допира му, но разбрах, че ме докосна. Това усещане беше поразително и непознато; сякаш някаква част от мен, която не се намираше там, се беше наелектризирала от докосването му и през нея започнаха да преминават енергийни вълни, една подир друга.

От този момент нататък всичко стана много по-реално. Вече ми беше много трудно да продължавам да мисля, че това е сън. Към тази трудност се прибавяше и моята увереност, че с допира си скаутът всъщност направи енергиен контакт с мен. Разбрах какво иска той от мен още в мига, когато като че ли ме бутна или подръпна.

Скаутът най-напред ме тласна през една огромна пещера, или друго подобно отвърстие, вътре в материята, която наблюдавах. Когато се озовах там, установих, че и вътрешността е все така равномерно шуплеста, както и външната страна, но изглеждаше някак много по-лека, сякаш грапавините бяха огладени с шкурка. Намирах се сред някакво образувание, което напомняше увеличена снимка на пчелна пита. Имаше безброй тунели с геометрична форма, които отиваха във всички направления. Едни бяха насочени нагоре, други надолу, наляво или надясно от мен; те се пресичаха под ъгъл или се издигаха и спускаха в стръмни и полегати наклони.

Светлината беше много смътна, но всичко се виждаше съвършено ясно. Тунелите изглеждаха живи и съзнателни; те кипяха. Втренчих се в тях и бях поразен от мисълта, че *виждам*. Това бяха енергийни тунели. В мига, когато проумях този факт, гласът на сънния пратеник изрева в ушите ми така гръмко, че не можах да разбера думите му. „Приказвай по-тихо“, изкрещях аз с необичайно нетърпение и осъзнах, че при говорене гледката на тунелите се скриваше и аз попадах във вакуум, в който можех само да чувам.

Пратеникът промени гласа си и каза: „Ти се намираш вътре в едно неорганично същество. Избери си някой тунел и може даже да

живееш в него“. Гласът замълча за миг, после добави: „Стига да искаш, разбира се.“

Не смеех да кажа каквото и да е. Страхувах се да не би изявленията ми да бъдат изтълкувани погрешно. „Ще имаш безкрайна изгода“, продължи гласът на пратеника. „Можеш да живееш в толкова тунели, в колкото пожелаеш. И всеки от тях ще те научи на нещо различно. Древните магьосници живееха по този начин и узнаха удивителни неща.“

Разбрах без никакво усещане, ме скаутът ме побутна изотзад. Той като че ли искаше да ме накара да се придвижа нанякъде. Свърнах в най-близкия тунел от дясната ми страна. Щом се озовах в него, осъзнах, че всъщност не вървя, а летя и се рея в тунела. Аз бях енергийно кълбо, не по-различно от скаута.

Гласът на пратеника отново прозвуча в ушите ми. „Да, ти си просто едно енергийно кълбо“, каза той. Неговата словоохотливост ми донесе голямо облекчение. „И сега летиш във вътрешността на неорганично същество“, продължи той. „Това е начинът, по който скаутът иска да се движиш в този свят. Когато те докосна, той те промени завинаги. Всъщност ти вече си един от нас. Ако пожелаеш да останеш тук, само трябва да кажеш.“ Пратеникът замълча и пред мен отново се разкри гледката на тунела. Но когато заговори отново, нещата някак се бяха регулирали; можех да чуя гласа му, без гледката на тунела да изчезне. „Древните магьосници научиха всичко, което знаеха за съществуването, като стояха тук при нас“, каза претеникът.

Канех се да попитам дали са придобили всичките си знания просто като са живели в тунелите, но той ми отговори още преди да изрека въпроса си.

„Да, те научиха всичко това просто като живееха вътре в неорганични същества“, отвърна той. „А за да стоят в тях, древните магьосници трябваше само да кажат, че имат желание за това, точно както и ти пристигна тук просто като изрази намерението си, високо и ясно“.

Скаутът отново се блъсна в мен, за да ми даде знак да продължа да се движа. Аз се поколебах и той направи нещо, равностойно на силен тласък, вследствие на което полетях като куршум през едни безкрайни тунели. Най-накрая спрях, защото и скаутът спря. За миг кръжахме насам-натам, после се спуснахме в някакъв отвесен тунел.

Аз не усетих рязката промяна на посоката. По отношение на възприятията ми все още се движех привидно хоризонтално.

Много пъти сменяхме направленията, без това да се отрази на моите възприятия. У мен вече се зараждаше мисълта, че не съм способен да усетя дали се движа нагоре или пък надолу, когато чух гласа на пратеника. „Струва ми се, че ще се чувстваш по-удобно, ако пълзиш, вместо да летиш“, каза той. „Можеш да се движиш още и като паяк или муха, право нагоре или надолу, а също и обърнат наопаки.“

Аз незабавно се приземих, сякаш дотогава бях лек като перушина, а в този момент изведнъж придобих някакво тегло. Не усещах стените на тунела, но наистина ми беше по-удобно да пълзя, както ми беше предложил пратеникът.

„В тукашния свят не е нужно да си прикован от гравитация“, каза той. Естествено, можех и сам да разбера това. „Не е нужно и да дишаш“, продължи гласът. „Само че, единствено заради собственото ти удобство, можеш да запазиш зрителната си способност и да виждаш така, както виждаш в твоя свят.“ Пратеникът като че ли се колебаеше дали да прибави още нещо. Той се закашля, също като човек, който прочиства гърлото си, и поясни: „Зрителната способност никога не се накърнява; затоба един сънувач винаги описва сънуването си, като изхожда от онова, което е видял.“

Скаутът ме изтика в един тунел от дясната ми страна, който беше някак по-тъмен от другите. По един абсурден начин той ми изглеждаше по-уютен от останалите, по-приветлив или даже познат. Мина ми през ума, че аз приличам на този тунел или пък той прилича на мен.

„Вие двамата сте се срещали преди“, каза гласът на пратеника.

„Моля?“, възкликнах аз. Бях чул думите му, но не проумявах значението им.

„Вие се борихте и затова сега всеки от вас носи от енергията на другия.“ Стори ми се, че долавям в гласа му злобен оттенък или дори сарказъм.

„Не, това не е сарказъм“, каза пратеникът. „Радвам се, че имаш роднини сред нас.“

„Какво имаш предвид под роднини?“, попитах аз.

„Споделената енергия създава родствена връзка“, отвърна той. „Енергията е като кръвта.“

Не бях в състояние да кажа каквото и да е. Прониза ме страх.

„Страхът е нещо, което липсва в тукашния свят“, заяви пратеникът, и това беше единственото невярно твърдение.

Тук сънуването приключи. Бях така шокиран от яркостта на преживяването и от впечатляващата яснота и последователност, с които се отличаваха думите на пратеника, че нямах търпение да разкажа на дон Хуан за тази случка. Останах изненадан и разстроен от факта, че той не искаше да ме изслуша. И макар че не ми го каза, стори ми се, че според него всичко това беше плод на склонността ми да се увличам до самозабрава.

— Защо се държиш с мен по такъв начин? — попитах аз. — Недоволен ли си от мен?

— Не че не съм доволен — отвърна той. — Проблемът е, че просто не мога да говоря за тази част от твоето сънуване. В дадения случай ти си напълно сам. Аз съм ти казал, че неорганичните същества са реални. Сега сам откриваш потвърждението на думите ми. Но какво ще правиш с това откритие, си е твоя работа и ничия друга. Някой ден ще разбереш защо стоя настрана от тези неща.

— Нищо ли не можеш да ми кажеш във връзка с този сън? — упорствах аз.

— Мога да ти кажа само, че това не е било сън. Било е пътуване в неизвестността. Едно необходимо пътуване, бих добавил, а освен това и крайно лично.

Тогава той смени темата и заговори по други въпроси от своето учение.

От този ден нататък, въпреки страха, който изпитвах, и нежеланието на дон Хуан да ми даде съвет, започнах редовно да пътувам насън до онзи гъбест свят. Много бързо установих, че колкото по-голяма беше способността ми да наблюдавам елементите на сънищата си, толкова по-лесно ми се удаваше да изолирам скаутите. Когато намирах за добре да ги приема като чужда енергия, те се задържаха в зрителното ми поле за кратко време. Когато предпочитах да ги превърна в привидно познати обекти, оставаха за по-дълго, като безразборно променяха формата си. Но щом се отправех след тях, изказвайки високо намерението си да ги следвам, скаутите действително пренасяха съзнанието ми внимание до един свят, който надхвърляше нормалното ми въображение.

Дон Хуан ми беше казал, че неорганичните същества винаги са настроени да обучават. Само не ми беше обяснил, че тъкмо сънуването е предметът на тяхното обучение. Според неговите думи, сънният пратеник, благодарение на гласа си, представляваше идеалната свръзка между техния свят и нашия. Пратеникът, както установих, можеше да говори не само като учител, но и като най-изкусен търговец. Той не пропускаше нито един удобен случай, за да ми изтъкне предимствата на своя свят. От този глас обаче получих и някои безценни знания във връзка със сънуването. Докато слушах думите му, разбрах защо древните магьосници са проявили предпочитания към конкретните методи на действие.

„За да постигнеш съвършен резултат при сънуването, трябва най-напред да спреш вътрешния си диалог“, каза той веднъж. „Най-лесно ще ти се удаде да го спреш, ако сложиш между пръстите си няколко кварцови кристала, дълги шест-седем сантиметра, или няколко гладки, плоски речни камъчета, а после свиеш леко пръсти и стиснеш с тях кристалите или камъчетата.“

Според пратеника същата работа биха могли да свършат и метални болтове, стига да са като пръстите на дължина и дебелина. Методът се изразяваше в това, да стискаш поне три тънки предмета между пръстите на двете ръце и да създаваш по този начин почти болезнено напрежение в ръцете си. Това напрежение имаше странната способност да прекратява вътрешния диалог. Пратеникът определено отдаваше предпочитания на кварцовите кристали; по неговите думи, те давали най-добри резултати, макар че човек можел да си служи с всякакъв материал, след като е натрупал опит.

„Заспиването в миг на пълен покой гарантира едно идеално навлизане в сънуването“, каза гласът веднъж, „а също така води и до укрепване на сънното внимание.“

„Оънувачите би трябвало да носят златен пръстен“, посъветва ме той при друг случай, „като най-добре е той да им стяга малко.“

Обяснението на пратеника беше, че един такъв пръстен служи като мост, благодарение на който човек може да изплува от сънуването в ежедневния свят, или да се потопи от ежедневното ниво на съзнание в царството на неорганичните същества.

„Как точно става това?“, попитах аз. Не бях разбрал значението на думите му.

„Мостът се спуска вследствие на допира на пръстите до пръстена“, отвърна пратеникът. „Когато един сънубач идва тук с пръстен, този пръстен привлича енергията на моя свят и я задържа; В случай на нужда тя отново пренася сънувача тук чрез пръстена, който я излъчва в пръстите му. Натискът на пръстена с еднакъв успех може да осигури завръщането на сънувача в неговия свят, понеже създава едно постоянно и познато усещане на пръста му.“

Друг път пратеникът ми каза, че нашата кожа е идеалният орган за прехвърляне на енергийни вълни от вида, характерен за ежедневния свят, към вида, характерен за неорганичните същества, и обратно. Той ми препоръча да поддържам кожата си хладна и да не я мажа с козметични препарати. Каза ми също така, че е добре сънувачите да носят тесен колан, лента за глава или колие, за да създават натиск върху кожата, който служи като център за енергиен обмен. Пратеникът обясни, че кожата автоматично преграждa енергията и че за да я накараме не само да преграждa, но и да обменя енергия от единия вид към другия, трябва да изразим на висок глас намерението си по време на сънуване.

Един ден гласът на пратеника ми даде приказен съвет. Той ми каза, че за да придадем на сънното си внимание сила и острота, трябва да го изкараме иззад небцето си, където е разположен огромен запас от внимание у всички хора. Точните указания на пратеника бяха да упражнявам и усвоявам необходимите контрол и дисциплина, за да свикна да притискам върха на езика си към небцето, докато сънувам. Тази задача, по неговите думи, била толкова трудна и всепоглъщаща, колкото и изискването да намериш ръцете си на сън. Но успееш ли да я изпълниш, тя давала най-изумителни резултати по отношение на контролирането на сънното внимание.

Получих най-разнообразни наставления по всевъзможни теми — наставления, които бързо забравях, ако не ми бяха повтаряни до безкрай. Допитах се до дон Хуан как да разреша проблема със забравянето.

Както очаквах, съветът му се оказа съвсем кратък. — Съсредоточавай се само върху онези думи на пратеника, които се отнасят да сънуването — каза той.

Аз попивах с огромен интерес и въодушевление всяко нещо, което гласът на пратеника ми беше повторил достатъчно пъти.

Спазвайки препоръката на дон Хуан, следвах само наставленията, свързани със сънуването, и лично успях да проверя стойността на тези сведения. Най-ценна за мен се оказа информацията, че сънното внимание идва иззад небцето. Трябваше да полова големи усилия, за да започна да усещам по време на сънуване, че притискам върха на езика си към небцето. Но щом веднъж постигнах това, сънното ми внимание се сдоби със собствен живот и, може да се каже, стана по-изострено от нормалното ми внимание в ежедневния свят.

Не беше трудно да си направя извод колко здраво трябва да се били обвързани древните магьосници с неорганичните същества. Съветите и предупрежденията на дон Хуан относно опасността от подобно обвързване придобиха по-голямо значение от когато и да било. Стараех се с всички сили да се придържам към неговите критерии за самонаблюдение без самозабравяне. По този начин гласът на пратеника и сведенията, получени от него, се превърнаха във върховно предизвикателство за мен. Налагаше се на всяка цена да устоя на изкушението, което представляваха обещанията му за знание, и то да устоя без чужда помощ, защото дон Хуан все така отказваше да слуша за моите преживявания.

— Трябва поне да ми загатнеш как да постъпя — настоях му аз веднъж, когато бях събрал кураж да го помоля за това.

— Не мога — отсече той — и повече не ме моли. Казал съм ти, че в това отношение сънувачите трябва да бъдат оставени на мира.

— Но ти дори не знаеш какво искам да те питам.

— О, зная, и още как! Искаш да научиш от мен, че няма нищо лошо в това да живееш в един от онези тунели — ако не за друго, то поне за да разбереш какво точно има предвид гласът на пратеника, когато говори за такъв живот.

Признах, че тъкмо това беше моята дилема. Исках най-малкото да узная какво означаваше твърдението, че човек може да живее вътре в тунелите.

— Аз самият преминах през същата вътрешна борба — продължи дон Хуан — и никой не беше в състояние да ми помогне, защото това е крайно лично и окончателно решение, от което няма връщане назад още от мига, когато изразиш желание да живееш в онзи свят. За да те накарат да го заявиш гласно, неорганичните същества биха изпълнили и най-съкробените ти желания.

— Това е наистина дяволска работа, дон Хуан.

— Имаш пълното право да го кажеш. Но не само заради онова, за което си мислиш. За теб дяволската част е изкушението, особено когато става въпрос за такива големи награди. За мен обаче дяволската природа на неорганичното царство се изразява в това, че то спокойно може да се окаже единственото убежище за сънувачите в една враждебна вселена.

— То действително ли е убежище за сънубачите, дон Хуан?

— За някои със сигурност е. Но не и за мен. Аз нямам нужда от опори или огради, защото знам какво съм. Аз съм сам в една враждебна вселена и съм се научил да казвам: „Така да бъде!“

Това беше краят на нашия разговор. Дон Хуан не ми даде сведения за онова, което исках да чуя, но аз все пак разбирах, че дори самото желание да знаеш какво би представлявал животът в онези тунели е почти равностойно на това, да си избереш такъв начин на живот. Подобни неща всъщност не ме интересуваха. Тогава взех решение да продължа упражненията си по сънуване без никакви по-нататъшни усложнения. Веднага споделих това с дон Хуан.

— Не се заричай — посъветва ме той. — Но разбери добре, че ако вземеш решение да останеш при неорганичните същества, то ще е окончателно. Ще си останеш там навеки.

Невъзможно е да преценя обективно какво именно ставаше при безбройните случаи, в които сънувах онзи свят. Мога да кажа, че той изглеждаше толкова реален, колкото би могъл да бъде един сън. Но също така мога да кажа, че изглеждаше не по-малко реален и от нашия ежедневен свят. Докато го сънувах, проумях какво имаше предвид дон Хуан като ми повтаряше многократно, че под влияние на сънуването реалността претърпява метаморфоза. Оказах се изправен пред двете възможности, на които, според дон Хуан, се натъкват всички сънувачи: или внимателно да преустроя, или напълно да отхвърля моята система за интерпретиране на сетивната информация.

Дон Хуан смяташе, че да преустроим тази система, означава да възнамерим нейното обновяване, тоест умишлено и внимателно да се опитваме да разширим възможностите ѝ. Придържайки се към магьоническия начин на живот, сънувачите спестяват и натрупват необходимата енергия, за да не правят прибързани преценки и по този начин да улеснят обновяването. Дон Хуан ми обясни, че ако решим да

обновим системата си за интерпретиране, реалността става подвижна и нейният обхват нараства, без да застрашава целостта ѝ. При това положение сънуването наистина отворя врата към други аспекти на реалността.

Ако решим да отхвърлим системата, обсегът на онова, което може да се възприеме без интерпретиране, се увеличава прекомерно. Обхватът на нашите възприятия добива такива гигантски размери, че ние оставаме със съвсем малко средства за сетивна интерпретация и съответно с чувство за безкрайна реалност, която е нереална, или пък за безкрайна нереалност, която би могла да е реална, но не е. За мен единственият приемлив избор беше да преустроя моята система и да разширя възможностите ѝ. Докато сънувах царството на неорганичните същества, аз постоянно се сблъсквах с неизменността на техния свят — като се почне от изолирането на скаутите и се стигне до слушането на гласа на сънния пратеник и минаването през тунелите. Аз преминавах през тях без да усещам нищо, но съзнавайки, че пространството и времето там бяха постоянни величини, макар и не по начин, достъпен за нашата рационалност при нормални обстоятелства. И все пак, като откривах различията, отсъствието или изобилието на детайли във всеки тунел, или разглеждах разстоянията между тунелите, в които пътувах, както и очевидната им ширина или дължина, у мен се зароди усещане за обективно наблюдение.

Областта, в която преустройството на системата ми за интерпретиране се прояви най-силно, беше съзнанието за начина, по който се свързвах със света на неорганичните същества. В техния реален за мен свят аз представлявах енергийно кълбо. Това ми даваше възможност да профучавам в тунелите като светкавица или да пълзя по стените им като насекомо. Когато летях, един глас ми предоставяше не произволни, а съвсем последователни сведения за елементите по стените, върху които бях фиксирал сънното си внимание. Тези елементи всъщност бяха издутини със сложна форма, които напомняха Брайловата азбука. При пълзене ги виждах с още по-голяма яснота; тогава и описанията, които получавах от гласа, ставаха по-обстойни.

Неизбежна последица от всичко това беше настъпилото у мен раздвояване. От една страна, знаех, че сънувам, а от друга — че съм предприел пътуване с практическа цел, не по-малко реално от всяко пътуване в нашия свят. Това истинско раздвоение потвърждаваше

думите на дон Хуан, че съществуването на неорганичните същества нанася най-тежък удар върху нашата рационалност.

Едба след като действително изоставих преценките си, получих известно облекчение. В определен момент, когато напрежението от поддържането на тази несъстоятелна позиция — искрената вяра в доказуемото съществуване на неорганичните същества, съчетана с искрената вяра, че всичко това е само сън — беше на път да ме съсипе, нещо в моето отношение рязко се промени, и то без никакви усилия от моя страна.

Според дон Хуан, енергийното ми ниво, което се намираше в процес на непрекъснат растеж, един ден бе достигнало праг, който ми бе позволил да отхвърля предварително изградените мнения и предположения относно природата на човека, реалността и възприятието. IB този ден аз се бях влюбил в знанието, без оглед на логиката или полезността му, и, преди всичко, без оглед на личното удобство.

Когато моето обективно изследване по въпроса за неорганичните същества вече бе престанало да ме интересува, дон Хуан сам заговори за пътешествията ми в техния свят по време на сън. Той каза:

— Струва ми се, че не осъзнаваш колко редовни са срещите ти с неорганичните същества.

Той имаше право. Никога не се бях замислял за това. Признах, че този пропуск от моя страна наистина е странен.

— Това не е пропуск — заяви дон Хуан. — В самата природа на онова царство е да насърчава потайността. Неорганичните същества се забулват в тайнственост, в мрак. Помисли си какъв е всъщност техният свят: неподвижен, настроен да ни привлече така, както светлината или огънят привличат пеперудите. Има нещо, което пратеникът не се е осмелил да ти каже досега: че неорганичните същества се домогват до нашето съзнание или до съзнанието на всяко друго създание, което попадне в мрежите им. Те са готови да ни обучават, но в отплата изискват цялото ни същество.

— Значи те са нещо като рибари, дон Хуан?

— Точно така. По някое време пратеникът ще ти покаже хора или създания от други видове, които са се оплели в мреЖите на неорганичните същества.

При тези думи би трябвало да ме обземат страх и отвращение. Наместо това разкритията, направени от дон Хуан, макар и да ме разтърсиха дълбоко, събудиха у мен такова неудържимо любопитство, че чак дъхът ми спря.

— Неорганичните същества не могат да накарат никого да остане при тях насила — продължи той. — Да заживееш в техния свят е въпрос на доброволен избор. И все пак те са способни да пленят всеки от нас, като изпълняват желанията ни, като ни глезят и ни угаждат. Пази се от съзнание, което е неподвижно. Такъв вид съзнание изпитва нужда да търси движение и за тази цел, както вече съм ти казвал, то създава проекции — понякога съвсем измамни.

Помолих дон Хуан да ми обясни какво има предвид под „измамни проекции“. Той каза, че неорганичните същества се вкопчват в най-съкровените чувства на сънувачите и безмилостно ги разиграват. Те създават фантоми, за да плашат сънувачите или за да им доставят удоволствие. Дон Хуан ми напомни, че аз самият се бях борил с един такъв фантом. После ми обясни, че неорганичните същества са изключителни майстори в тази област, които изпитват наслада, създавайки изображения на самите себе си като на екран.

— Древните магьосници били погубени от напразната си вяра в тези проекции — продължи той, — понеже били убедени, че съюзниците им притежават сила. Те пропуснали да забележат факта, че тези съюзници са просто разредена енергия, прожектирана през цели светове също като космически филм.

— Изпадаш в противоречие, дон Хуан. Нали разправяше, че неорганичните същества са реални; сега пък твърдиш, че са само някакви изображения.

— Исках да кажа, че в нашия свят те са като филм, прожектиран на екран; бих могъл даже да допълня, че са като филм от разредена енергия, прожектиран през границите на два свята.

— А какво представляват те в собствения си свят? Там също ли са като филм?

— Нищо подобно. Техният свят е толкова реален, колкото и нашият. Древните магьосници го описвали като покрито с пещери и шупли тяло, което се носи в някакво тъмно пространство. А самите неорганични същества били описвани като кухи тръби, свързани

помежду се така, както са свързани клетките на нашите тела. Древните магьосници наричали този огромен сноп „лабиринта на полумрака“.

— Значи всеки сънувач вижда техния свят по един и същ начин, така ли?

— Разбира се. Всеки сънувач го вижда такъв, какъвто си е. Да не мислиш, че ти си единствен?

Признах, че нещо в онзи свят през цялото време ми беше давало усещането, че съм единствен. Това крайно приятно и ясно изразено чувство за уникалност не се пораждаше нито от гласа на сънния пратеник, нито от някаква друга конкретна причина.

— Тъкмо това съсипало древните магьосници — заяви дон Хуан. — Неорганичите същества се отнесли с тях така, както се отнасят сега и с теб; създали у тях усещането, че са изключителни и неповторими, наред с друго, още по-пагубно чувство — чувството, че притежават сила. Силата и неповторимостта са ненадминати в покварата, която причиняват. Така че — отваряй си очите на четири!

— А ти самият как успя да избегнеш тази опасност, дон Хуан?

— Отидох до техния свят няколко пъти, а после вече не се върнах там.

Дон Хуан ми обясни, че според мнението на магьосниците, вселената е хищническа, а те самите повече от всички други трябва да се съобразяват с това при ежедневните си магьоснически дейности. Той смяташе, че съзнанието изпитва вътрешен подтик да се разширява, а това развитие може да настъпи само чрез борба, чрез сблъсъци на живот и смърт.

— Съзнанието на магьосниците се разширява, когато се занимават със сънуване — продължи той. — А щом се разшири, нещо ей-там забелязва неговото израстване, осъзнава значимостта му и започва да се домогва до него. Неорганичните същества се опитват да купят това ново, развито съзнание. Сънувачите трябва вечно да са нащрек. Те се превръщат в плячка още в мига, в който дръзнат да се отправят в тази граблива вселена.

— Как да се държа, за да съм в безопасност, дон Хуан?

— Бъде нащрек всяка секунда! Не позволявай на нищо или на никого да взима решения вместо теб. Отивай в света на неорганичните същества само тогава, когато на теб ти се иска.

— Честно казано, дон Хуан, не зная как да направя това. Щом успея да изолирам някой скаут, върху мен се упражнява изключителен натиск, за да отида там. Изобщо нямам друг избор.

— Хайде де! Кого се мъчиш да заблудиш? Със сигурност можеш да прекратиш всичко това. Там е работата, че просто не си се опитал.

Искрено заявих, че ми е невъзможно да спра. Той не настоя да продължаваме разговора, за което му бях благодарен. Едно смущаващо чувство на вина бе започнало да ме човърка. По някаква неизвестна причина никога не ми беше хрумвало да окажа съзнателна съпротива на притегателната сила на скаутите.

Както обикновено, дон Хуан имаше право. Установих, че мога да променям хода на съществуването, ако възнамеря това. В крайна сметка скаутите ме пренасяха до своя свят благодарение на собственото ми намерение. Изглеждаше съвсем правдоподобно, че ако съзнателно си поставех друга цел, моето съществуване щеше да я последва.

С натрупването на опит способността ми да предприемам пътувания до царството на неорганичните същества чрез намерението изключително се засили. Тази нараснала способност доведе и до увеличен контрол над съзнанието ми внимание. А допълнителният контрол, от своя страна, ме направи по-смел. Струваше ми се, че мога да пътувам невредим, защото бях в състояние да прекъсна пътуването, когато ми скимнеше.

— Твоята самонадеяност е направо обезпокоителна — отбеляза дон Хуан, когато по негова молба му описах този нов аспект на моя контрол над съзнанието ми внимание.

— Защо пък да е обезпокоително? — попитах аз. Бях искрено убеден, че съм постигнал нещо с практическа стойност.

— Защото това е типичната самонадеяност на глупака — отвърна той. — Подходящо е по този повод да чуеш един от разказите за магьосници. Аз самият не съм бил свидетел на случката, която щети опиша, но нагуалът Елиас, учителят на моя учител, е участвал в нея.

Дон Хуан каза, че нагуалът Елиас и неговата голяма любов, една магьосница на име Амалия, на млади години се изгубили в света на неорганичните същества.

Никога не бях чувал дон Хуан да говори за магьосници, които да са голямата любов на когото и да било. Думите му ме поразиха. Попитах го на какво се дължи неговата непоследователност.

— Това не е непоследователност. Просто винаги съм се въздържал да ти разправям истории за обичта на магьосниците — каза той. — Ти през целия си живот си бил прекалено отрупан с любов, затова исках да ти дам възможност да си отдъхнеш.

— Та значи, нагуалът Елиас и неговата любима, чародейката Амалия, се изгубили в царството на неорганичните същества — продължи дон Хуан. — Те отишли там не в сънуване, а с физическите си тела.

— Как е станало това, дон Хуан?

— Техният учител, нагуалът Росендо, по темперамент и по методи на действие бил много близък до древните магьосници. Той се стремял да помогне на Елиас и Амалия, но вместо това ги тласнал отвъд една фатална граница. Нагуалът Росендо изобщо нямал предвид такова нещо. Той всъщност искал да постави двамата си ученици във второто внимание, но в резултат от действията му те просто изчезнали.

Дон Хуан каза, че няма намерение да ми разправя подробно тази дълга и заплетена история, а само ще ми опише как се изгубили учениците. Той обясни, че Росендо си направил погрешна сметка, като допуснал, че неорганичните същества ни най-малко не се интересуват от жени. Предположението му било вярно и се основавало на известния на магьосниците акт, че вселената е подчертано женска и че мъжкото начало, което всъщност е разклонение на женското, се среща доста рядко и поради това е обект на домогвания.

Дон Хуан направи малко отклонение и отбеляза, че вероятно тази оскъдица на мъжки същества е станала причина за неоправданото господство на мъжете на нашата планета. Искаше ми се да обсъдим тази тема, но той отново подхвана разказа си. Планът на нагуала Росендо бил да обучава Елиас и Амалия изцяло във второто внимание. За целта той си послужил с определения от древните магьосници метод. Привлякъл един скаут по време на сънуване и му заповядал да пренесе учениците във второто внимание, като премести събирателните им точки в съответната позиция.

Теоретично погледнато, един мощен скаут би могъл да се справи с тази задача без никакво усилие. Нагуалът Росендо обаче не отчел лукавството на неорганичните същества. Скаутът действително преместил събирателните точки на неговите ученици, само че в такава

позиция, при която можел с лекота да ги пренесе телесно в царството на неорганичните същества.

— Но възможно ли е да бъдеш пренесен с физическото си тяло? — попитах аз.

— Възможно е — увери ме дон Хуан. — Ние сме енергия, чиито специфична форма и положение се запазват благодарение на фиксирането на събирателната точка на едно определено място. Ако това място се промени, формата и положението на тази енергия също се променят по съответен начин. Неорганичните същества трябва само да преместят събирателната ни точка на нужното място и ние веднага се понасяме като куршум, заедно с шапката и обувките, и всичко останало.

— Може ли това да се случи с всеки от нас, дон Хуан?

— Без съмнение. Особено ако общият сбор на енергията ни е такъв, какъвто трябва. Очевидно общият сбор от обединените енергии на Елиас и Амалия представлявал нещо, което неорганичните същества не можели да изпуснат. Нелепо е да им се доверяваме. Те си имат свой собствен ритъм, който не е човешки.

Попитах дон Хуан какво точно направил нагуалът Росендо, за да изпрати учениците си в света на неорганичните същества. Знаех, че е глупаво да го питам, след като всъщност не очаквах отговор. Затова останах искрено изненадан, когато той се зае да ми обяснява.

— Методът е съвършено прост — каза той. — Най-напред накарал учениците си да влязат в едно много тясно, затворено пространство — нещо като килер. След това се пренесъл в сферата на съществуването, изразил гласно намерението си да повика скаут, а когато той дошъл, изразил стремежа си да му предостави своите ученици. Скаутът, естествено, приел подаръка и ги грабнал в момент на непредпазливост — докато правели любов вътре в килера. И когато нагуалът отворил вратата на помещението, тях вече ги нямало там.

Дон Хуан ми обясни, че за древните магьосници било много типично да подаряват учениците си на неорганичните същества. Нагуалът Росендо нямал това предвид, но бил подведен от абсурдното си убеждение, че може да контролира неорганичните същества.

— Магьосническите маневри са направо фатални — продължи дон Хуан. — Умолявам те да бъдеш извънредно внимателен. Не се оставяй да те заблуди някаква идиотска самонадеяност.

— Какво станало с нагуала Елиас и с Амалия в крайна сметка?

— Наложило се нагуалът Росендо да отиде е физическото си тяло в онова царство и да ги потърси.

— И успял ли да ги намери?

— Успял, но след неописуема борба. И все пак не му се удало да ги измъкне напълно. Затова тези млади хора останали завинаги наполовина пленници на неорганичното царство.

— Ти познаваше ли ги, дон Хуан?

— Разбира се, че ги познавах, и мога да те уверя, че бяха многостранни.

6. СВЕТЪТ НА СЕНКИТЕ

— Трябва да бъдеш крайно предпазлив, защото си на път да станеш плячка на неорганичните същества — каза дон Хуан доста неочаквано, след като бяхме водили разговор, който нямаше нищо общо със сънуването.

Неговите думи ме свариха неподготвен. Както обикновено, направих опит да се защитя.

— Няма нужда да ме предупреждаваш. Държа се много внимателно — уверих го аз.

— Неорганичните същества заговорничат — заяви той. — Просто го усещам и не мога да се утешавам с мисълта, че те поставят капани още в началото и по този начин извършват трайно и ефикасно отсяване на сънувачите, които не са желани.

Той говореше така настойчиво, че се наложи незабавно да го уверя, че няма да попадна в никакъв капан.

— Трябва най-сериозно да отчетеш факта, че неорганичните същества разполагат с невероятни средства — продължи той. — Тяхното съзнание е изключително. В сравнение с тях ние сме деца, преливащи от енергия, за която те ламтят.

Исках да му кажа, че на абстрактно ниво съм разбрал смисъла на думите му и загршкеността му, но в конкретен план не виждах причина за предупреждения, защото бях в състояние да контролирам заниманията си по сънуване.

Последваха няколко минути неловко мълчание, преди дон Хуан да заговори отново. Той смени темата и каза, че трябва да насочи вниманието ми към един много важен въпрос от обучението по сънуване, подминавай до този момент от моето съзнание.

— Вече ти е ясно, че вратите на сънуването са специфични препятствия — каза той, — но още не си разбрал, че отделните врати всъщност не са свързани с упражненията, чрез които човек ги достига и преминава през тях.

— Изобщо не разбирам какво имаш предвид, дон Хуан.

— Искам да кажа, че не е вярно например, че сънувачът достига втората врата и минава през нея тогава, когато се научи да се събужда в друг сън, или да сменя сънищата си, без да се събужда в ежедневния свят.

— Защо да не е вярно, дон Хуан?

— Защото втората врата се преодолява едва тогава, когато сънувачът се научи да изолира и да следва чуждата енергия, тоест скаутите.

— В такъв случай защо въобще се поставя задачата за сменяне на сънищата?

— Да се събудиш в друг сън или да сменяш сънищата си е упражнението, което древните магьосници измислили, за да развиват способността за изолиране и следване на скаутите.

Дон Хуан каза, че да следваш скаут е голямо постшкение и че когато сънувачите са в състояние да го извършат, втората врата се разтваря широко за тях и те получават достъп до вселената, която се крие зад нея. Той подчерта, че тази вселена се намира там постоянно, но ние не можем да проникнем в нея, защото нямаме енергийна мощ, и че всъщност втората врата на сънуването е вратата към света на неорганичните същества, а самото сънуване е ключът, който я отваря.

— Може ли един сънувач да изолира някой скаут направо, без да се е обучавал в сменяне на сънищата? — попитах аз.

— В никакъв случай — отвърна той. — Това упражнение е от първостепенна важност. Въпросът е само дали е единственото упражнение, което съществува, или сънувачите могат да си послужат и с някое друго?

Дон Хуан ме погледна някак особено. Той като че ли наистина очакваше да отговоря на въпроса му.

— Прекалено трудно е да създадеш упражнение, което по съвършенство да не отстъпва на измисленото от древните магьосници — заявих аз с непоклатим авторитет, без да знам как ми хрумна това.

Дон Хуан напълно се съгласи с мен и добави, че древните магьосници изнамирали редица безукорни упражнения, за да минават през вратите на сънуването и да попадат в специфичните светове, които съществуват зад всяка от тях. Той повтори онова, което ми беше казал и по-рано — че сънуването е изобретено от древните магьосници и следователно трябва да се практикува според техните правила. После

ми описа „правилото за втората врата“ като поредица от три етапа: първо, чрез упражнението за сменяне на сънищата сънувачите откриват скаутите; второ, следвайки скаутите, те отиват в друга реална вселена; и трето, в тази вселена сънувачите сами научават, посредством собствените си действия, нейните управляващи принципи и закони.

Дон Хуан каза, че при взаимоотношенията си с неорганичните същества аз съм се придържал към това правило така стриктно, че той се опасявал от най-страшни последици. Струвало му се, че неизбежната реакция от страна на неорганичните същества щяла да бъде опит да ме задържат в техният свят.

— Не преувеличаваш ли малко, дон Хуан? — попитах аз. Не можех да повярвам, че положението е толкова мрачно, колкото той ми го описваше.

— Изобщо не преувеличавам — отвърна той с хладна сериозност. — Сам ще се убедиш. Неорганичните същества не пускат никого да си отиде — не и без истинска борба.

— Но какво те кара да мислиш, че искат да ме задържат?

— Вече са ти показали твърде много неща. Наистина ли смяташ, че те си правят целия този труд просто за развлечение?

Дон Хуан се засмя на собствените си думи. На мен обаче не ми беше забавно. Един особен страх ме накара да попитам дали нямала е добре временно да прекъсна или даже напълно да прекратя заниманията си по сънуване.

— Трябва да продължаваш, докато прекосиш вселената, която се намира зад втората врата — рече той. — Ти си единственият, който може да реши дали да приемеш, или да отхвърлиш съблазните на неорганичните същества. Тъкмо затова аз се държа настрана u много рядко взимам отношение към твоите занимания.

Признах, че винаги съм недоумявал защо той така подробно ми разкрива други области от своето знание, а скъпи обясненията си за сънуването.

— Бях принуден да те обучавам в сънуване — каза дон Хуан — единствено защото такава е установената от древните магьосници практика. Пътеката на сънуването е осеяна с клопки и дали ще ги избегне, или ще попадне в тях, си е лична работа на всеки сънувач;

мога да допълня, че в тази област решенията са не само индивидуални, но и окончателни.

— А не са ли тези клопки резултат от поддаването на ласкателства или на обещания за сила? — попитах аз.

— Те са резултат от поддаването на всичко, което ни предлагат неорганичните същества. От определен момент нататък магьосниците не бива да приемат нищо, което им е предложено от тях.

— А кога настъпва този момент, дон Хуан?

— Това зависи от нас като личности. Предизвикателството за всеки от нас е да вземе от неорганичния свят само необходимото и нищо повече. Според магьосниците, да знаеш кое е необходимо е дарба, но да вземеш само него — това е вече върховно постижение. Най-сигурният начин да се сгромолясаш в някой капан е да не проумееш това просто правило.

— Какво става в случай на провал, дон Хуан?

— Тогава се налага да си платиш, а цената зависи от обстоятелствата и от степента на провала. Но в действителност няма как да говорим за подобни възможности, защото въпросът не опира до някакво наказание. Тук става дума за енергийни потоци, които пораждат обстоятелства, по-страшни и от смъртта. По пътя на магьосниците всичко е въпрос на живот и смърт, но по пътеката на съществуването опасностите се увеличават стократно.

Отново уверих дон Хуан, че винаги съм проявявал крайна предпазливост при заниманията си по съзнание и че подхождам към тях извънредно дисциплинирано и добросъвестно.

— Зная, че е така — каза той. — Но искам да си още по-дисциплиниран и да пипаш с кадифени ръкавици по отношение на всяко нещо, което е свързано със съзнанието. И най-вече трябва да си бдителен. Не мога да предскажа от коя страна ще дойде атаката.

— *Виждаш* ли някаква непосредствена опасност за мен, дон Хуан?

— *Виждам* я още от деня, в който ти се разходи из онзи тайнствен град, когато за пръв път ти помогнах да извикаш енергийното си тяло.

— А знаеш ли точно какво трябва да правя и от какво да се пазя?

— Не, не зная. Известно ми е само, че вселената, която се намира зад втората врата, е най-близка до нашата, а нашата вселена е доста

коварна и безсърдечна; следователно и онази едва ли е по-различна.

Аз упорствах да разбера какво ме чака. Дон Хуан подчерта, че като магьосник долавя витаещата опасност, но не може да й даде конкретно определение.

— Вселената на неорганичните същества винаги е готова да нанесе удар — продължи той. — Но такава е и нашата. Ето защо трябва да отиваш в онова царство така, сякаш навлизаш във военна зона.

— Значи ли това, дон Хуан, че сънувачите трябва постоянно да се страхуват от неорганичния свят?

— Не, нещата не стоят така. Щом един сънувач прекоси вселената, скрита зад втората врата, или напълно я отхвърли като безплоден вариант, неприятностите свършват.

Дон Хуан заяви, че едва тогава сънувачите са свободни да продължат нататък. Не разбрах много добре какво иска да каже; тогава той ми обясни, че вселената зад втората врата е толКова мощна и агресивна, че служи като естествен инструмент за отсяване или като изпитателно поле, където сънувачите биват подлагани на проверка заради слабостите си. Ако издържат на изпитанията, те могат да се отправят към следващата врата; в противен случай завинаги остават пленници на онази вселена.

Колкото и да увещавах дон Хуан, той не ми каза нищо повече, макар че едва не се задушавах от безпокойство. Когато се прибрах у дома, поднових пътуванията си до царството на неорганичните същества, като проявявах голяма предпазливост. Внимателното ми отношение като чи ли само засилваше чувството на удоволствие от тези пътешествия. Стигнах дотам, че даже мисълта за тамошния свят бе достатъчна, за да породи у мен неописуемо въодушевление. Страхувах се, че този възторг рано или късно ще пресекне, но не стана така. Една непредвидена случка дори го подхрани още повече.

Веднъж един скаут ме преведе през някакви неизброими тунели така набързо, сякаш търсеше нещо или пък се опитваше да изчерпи цялата ми енергия и да ме изтощи. Когато той най-сетне се спря, аз вече имах чувството, че съм участвал в маратонско бягане. Стори ми се, че ме е довел до края на своя свят. Там нямаше тунели й цареше пълен мрак. После мястото пред мен се освети от неопределен източник. Това беше неясна светлина, която придаваше на всичко

приглушени сиви или кафеникави тонове. Щом свикнах с нея, успях да различа някакви тъмни, движещи се форми. След малко, когато съсредоточих сънното си внимание върху тях, те като че ли добиха вещественост. Забелязах три различни вида: едните бяха кръгли като топки, другите приличаха на камбани, а третите напомняха огромни, трептящи пламъци на свещи. Всички, те бяха малко или много заоблени и с еднакъв рамер. Прецених, че диаметърът им е около метър. Тези форми бяха стотици, може би даже хиляди на брой.

Знаех, че имам странно и сложно видение; въпреки това силуетите бяха толкова реални, че изпитах истинска погнуса. Имах противното чувство, че съм се надвесил над рояк огромни, кръгли, сивкави и кафяви буболечки, фактът, че се намирах над тях, ми носеше някакво усещане за безопасност. Отхвърлих всички тези съображения в мига, в който си дадох сметка, че е глупаво от моя страна да изпитвам безпокойство или пък чувство за сигурност, сякаш се касае за реална житейска ситуация, а не за сън. И все пак, докато наблюдавах тези бръмбароподобни форми, които се гърчеха край мен, бях обзет от силна тревога при мисълта, че те се канят да ме докоснат.

„Ние сме подвижното звено на нашия свят“, внезапно проговори гласът на сънния пратеник. „Не се страхувай. Ние сме енергия и изобщо нямаме намерение да те докосваме. А и това, така или иначе, не би било възможно, понеже ни дели истинска бариера.“

След дълга пауза гласът добави: „Искаме да се присъединиш към нас. Слез по-надолу, където сме ние. И не се тревожи. Нали не се притесняваш от скаутите, а още по-малко пък от мен; а ние не се различаваме от останалите. Аз съм с форма на камбана, а скаутите са като пламъци на свещи.“

Последните думи определено бяха предназначени за енергийното ми тяло. Щом ги чух, погнусата и страховете ми изчезнаха. Спуснах се до нивото на топките, камбаните и пламъците на свещи, и те ме наобиколиха. Дойдоха толкова близо, че ако имах физическо тяло, щяха да се допират до мен. Вместо това ние започнахме да преминаваме едни през други, сякаш бяхме валма от пара.

В този момент изпитах едно невероятна усещане. Макар че не чувствах нищо с енергийното си тяло, усещах крайно необикновен гъдел някъде другаде; през мен несъмнено преминаваха някакви меки и въздушни неща, но това ставаше на друго място. Чувството беше

смътно и краткотрайно и не успях да го доловя добре. Вместо да съсредоточа сънното си внимание върху него, аз изцяло се потопих в гледката на гигантските енергийни буболечки.

На нивото, на което се намирахме, като че ли имаше нещо общо ме^ду мен и тези безплътни форми — това беше размерът. Чувствах се почти уютно сред тях, навярно защото преценявах, че на големина са колкото моето енергийно тяло. Когато ги разгледах, реших, че нямам нищо против тях. Те бяха безстрастни, хладни и независими и това безкрайно ми допадна. За миг се зачудих дали фактът, че отначало изпитвах неприязън към тях, а в следващия момент вече ги харесвах, е естествен резултат от сънуването или е плод на някакво енергийно влияние, което тези създания упражняваха върху мен.

„Те са извънредно приятни“, казах аз на пратеника и у мен незабавно се надигна вълна от дълбоко приятелско чувство или даже любов към тях.

Едва бях успял да изразя мнението си, когато тъмните силуети се разбягаха подобно на едри морски свинчета и ме оставиха сам в полумрака.

„Ти излъчи твърде силно чувство и ги изплаши“, рече гласът на пратеника. „Чувствата са прекалено тягостни за тях; впрочем и за мен важи същото.“ Тогава наистина чух как той се засмя стеснително.

В този момент настъпи краят на сънуването. Когато се събудих, първата ми реакция беше да си стегна багажа, за да замина за Мексико и да се срещна с дон Хуан. Ала едно непредвидено събитие в личния ми живот осуети пътуването, въпреки неистовите ми приготовления. Безпокойството, което тази спънка породи у мен, напълно прекрати моите занимания по сънуване. Аз не ги спрях с усилие на волята; несъзнателно бях отдал такова значение на този особен сън, че просто ми изглеждаше безсмислено да продължавам, преди да съм се видял с дон Хуан.

Прекъсването трая повече от половин година; недоумението ми относно случилото се постоянно растеше. Не ми беше хрумвало, че чувствата ми сами по себе си ще са в състояние да прекратят упражненията ми. Започнах да се чудя дали в такъв случай желанието ми ще е достатъчно, за да ги подновя. Оказа се, че е така! Щом формулирах мисълта, че искам да се върна към сънуването, заниманията ми се възобновиха така, сякаш никога не бяха

прекъсвали. Скаутът улови предишния им край и ме понесе направо към видението, което бях получил при последното си сънуване.

„Това е светът на сенките“, каза гласът на пратеника веднага щом попаднах там. „Но макар и да сме сенки, ние излъчваме светлина. Подвижни сме и именно от нас идва светлината, която е в тунелите. Ние сме друг вид от тукашните неорганични същества. Те биват три вида: едните са като неподвижни тунели, а другите като подвижни сенки. Ние спадаме към вторите. Тунелите ни дават енергията си, а ние изпълняваме техните нареждания.“

Тук пратеникът замълча. Усетих, че ме подканва да го попитам за третия вид. Усетих също така, че той няма да ми даде сведения, ако сам не му задам въпрос.

„Какъв е третият вид неорганично същество?“, попитах аз.

Пратеникът се изкашля и тихичко се засмя. На мен това ми прозвуча така, сякаш му стана много приятна, че го питам. „О, ето че стигаме да нашата най-загадъчна особеност“, рече той. „Третият вид се разкрива пред посетителите ни едва тогава, когато те решат да останат при нас.“

„А защо?“, поинтересувах се аз.

„Защото е необходимо голямо количество енергия, за да го видиш“, отвърна пратеникът. „И тази енергия трябва да бъде предоставена от нас.“

Знаех, че ми казва истината, и си давах сметка, *Че* тук ме дебне изключителна опасност. Въпреки това изгарях от безгранично любопитство. Исках да видя съществата от третия вид.

Пратеникът като че ли усети настроението ми. „Би ли искал да ги видиш?“, попита той небрежно.

„Да, разбира се“, отговорих аз.

„Трябва само да заявиш високо, че желаеш да останеш при нас“, каза пратеникът с безгрижен тон.

„Но ако го направя, ще се наложи да остана, така ли?“, попитах аз.

„Естествено“, отвърна той с непоклатимо убеждение. „В този свят всичко, което кажеш на висок глас, важи завинаги.“

Не можех да не си помисля, че ако той възнамеряваше да ме задържи с измама, бе достатъчно просто да ме излъже. Аз нямаше как да разбера това.

„Не мога да те лъжа, защото лъжата не съществува“, каза пратеникът, намесвайки се в мислите ми. „Мога да ти говоря само за съществуващото, а в моя свят това е единствено намерението; зад лъжата не се крие никакво намерение; следователно *тя* изобщо не съществува.“

Понечих да възразя, че дори и зад лъжите се крие намерението още преди да подхвана спора, пратеникът заяви, че зад тях има цел, ала целта не е намерение.

Не бях в състояние да задържа сънното си внимание върху изложения от него довод. То се прехвърли на същества-сенки. Внезапно забелязах, че те приличат на стадо странни животни, у които имаше нещо детско. Гласът на пратеника ме предупреди да обуздавам чувствата си, понеже ненадейните емоционални изблици карали същества да се разпръскват като ято птици.

„Какво искаш да направя сега?“, попитах аз. „Слез при нас и започни да се опитваш да ни буташ или дърпаш“, подкани ме той. „Колкото по-бързо се научиш да вършиш това, толкова по-скоро ще можеш да движиш разни неща в нашия свят единствено с поглед.“

Тези думи пробудиха моята меркантилна нагласа и ме изпълниха с бурни очаквания. Мигновено се озовах сред същества и се заех да правя отчаяни опити да ги бутам или дърпам. След малко енергията ми напълно се изчерпи. Имах впечатлението, че съм се мъчил да извърша нещо равностойно на това да повдигна цяла къща само със зъбите си.

Другото ми впечатление беше, че колкото повече се напрягах, толкова повече се увеличаваше броят на сенките. Те сякаш прииждаха отвсякъде, за да ме погледат или за да се хранят от мен. В мига, в който си помислих това, сенките отново се разбягаха.

„Ние не се храним от теб“, каза пратеникът. „Всички ние идваме, за да усетим твоята енергия, точно както правиш ти със слънчевата сбетлина в някой студен ден.“

Той настоя да се отпусна, като отхвърля подозренията си. Чух гласа му и докато слушах неговите думи, осъзнах, че чувам, чувствам и мисля по същия начин, както и в ежедневния си свят. Бавно се обърнах, за да се огледам наоколо. Съдейки по яснотата на възприятията си, реших, че се намирам в реален свят.

Гласът на пратеника отново прозвуча в ушите ми. Той каза, че за мен единствената разлика между възприемането на моя и на техния

свят се състои в това, че възприемането на техния започва и свършва внезапно, само в един миг; докато при моя свят не става така, защото съзнанието ми — заедно със съзнанието на огромен брой същества като мен, които крепят моя свят чрез намерението си — е фиксирано върху него. Пратеникът добави, че възприемането на моя свят започва и свършва по същия начин за неорганичните същества — само в един миг, а при техния положението е различно, понеже огромен брой от тях го крепят чрез намерението си.

В този момент картината пред мен започна да избледнява. Чувствах се като гмуркач и докато се пробуждах от тамошния свят, сякаш плувах нагоре, за да достигна повърхността на водата.

При следващото ми съзнаване пратеникът започна разговора си с мен, като отново изтъкна, че подвижните сенки и неподвижните тунели са свързани помежду си с взаимоотношения на пълна съгласуваност и сътрудничество. „Ние не можем да съществуваме едни без други“, каза той накрая.

„Разбирам какво имаш предвид“, рекох аз.

Долових леко презрение в гласа на пратеника, когато ми отвърна, че едва ли бих могъл да разбера една такава връзка, която била нещо много повече от зависимост. Канех се да поискам обяснение на тези думи, но в следващия миг вече се намирах в онова, което мога да опиша единствено като самата материя на тунела. Там видях някакви гротескно слети издутини с форма на жълъди, които излъчваха матова светлина. Мина ми през ума, че това са същите онези издутини, които по-рано ми бяха заприличали на Брайловата азбука. След като прецених, че те въсъщност са енергийни образувания с диаметър около един метър, започнах да се чудя какви ли ще са действителните размери на тунелите.

„Тукашните размери не са като в твоя свят“, каза пратеникът. „Енергията на нашия свят е по-различна; нейните свойства не съвпадат с тези на енергията на твоя свят и все пак нашият е не по-малко реален от него.“

Той добави, че ми е казал всичко за съществата-сенки, докато ми е описвал и тълкувал издутините по стените на тунелите. Отговорих, че съм чул обясненията, но не съм им обърнал внимание, защото съм сметнал, че нямат пряка връзка със съществуването.

„Тук, в това царство, всичко има пряка връзка със съществуването“, заяви пратеникът.

Искаше ми се да помисля на какво се дължи погрешната ми преценка, но в съзнанието ми настъпи празнота. Съзнанието ми внимание започна да отслабва. Беше ми много трудно да го съсредоточа върху света около мен. Приготвих се да се събудя. Тогава пратеникът отново заговори и звукът от неговия глас ме подкрепи. Съзнанието ми внимание значително се оживи.

„Съществуването е средството, чрез което съществуващите пристигат тук“, каза той, „и магьосниците получават всичките си знания за него от нас. Нашият свят е свързан с вашия чрез една врата, наречена съзнание. Ние знаем как да минаваме през тази врата, но хората не знаят. Те трябва да се учат на това.“

После гласът на пратеника премина към онези обяснения, които вече ми беше дал по-рано.

„Издутините по стените на тунела представляват същества-сенки“, рече той. „Аз съм едно от тях. Ние се движим вътре в тунелите, по стените им, като се зареждаме с тяхната енергия, която е и наша.“

Една случайна мисъл проблесна в съзнанието ми: аз действително не бях в състояние да проумея симбиозни взаимоотношения от рода на тези, на които бях свидетел.

„Ако останеш сред нас, със сигурност ще се научиш да усещаш какво означава да си свързан така, както сме свързани ние“, каза пратеникът.

Той като че ли очакваше отговор от моя страна. Имах чувството, че действителното му желание е да заявя, че съм решил да остана.

„Колко същества-сенки има във всеки тунел?“, попитах аз, за да променя посоката на разговора, но веднага се разкаях за това, понеже пратеникът се зае да ми описва най-подробно техния брой и предназначението им. Той каза, че във всеки тунел има определен брой зависими същества, които изпълняват определени функции, свързани с нуждите и очакванията на подкрепящите ги тунели.

Не ми се искаше пратеникът да се задълбочава в по-обстойни обяснения. Разсъдих, че колкото по-малко зная за тунелите и за съществата-сенки, толкова по-добре би било за мен. В мига, в който тази мисъл се оформи в съзнанието ми, гласът замлъкна и моето

енергийно тяло рязко се изстреля, сякаш бе дръпнато с някакво въже. В следващия момент аз вече бях в леглото си, напълно буден.

Оттогова престанах да изпитвам такива страхове, които биха могли да попречат на заниманията ми. Една друга идея започна да ме ръководи: идеята, че съм попаднал на нещо изключително вълнуващо. Всеки ден едва дочаквах да се впусна в сънуването и да бъда отведен от скаута до света на сенките. Допълнително ме привличаше и фактът, че виденията на този свят бяха станали още по-реалистични. Според субективните критерии на реда и системността, които царяха в мислите ми, в зрителната и слуховата информация и в реакциите ми, моите преживявания открай докрай бяха толкова реални, колкото и всяка ситуация в ежедневния свят. Никога не бях имал преживявания, при които единствената разлика между ежедневния ми свят и виденията ми беше бързината, с която последните изчезваха. В даден момент се намирах в един странен, наглед действителен свят, а миг по-късна се оказвах в леглото си.

Копнеех за обясненията и напътствията на дон Хуан, но все още бях закотвен в Лос Анджелис. Колкото повече ръзсъждавах над положението си, толкова по-голяма ставаше моята загриженост; дори започнах да усещам, че в царството на неорганичните същества с мълниеносна скорост назрява някакъв заговор.

С нарастването на тревогите тялото ми бе обзето от силен страх, макар че съзнанието ми все така се впускаше в света на сенките с възторжени очаквания. Отгоре на всичко започнах да долавям гласа на сънния пратеник и в ежедневната реалност. Един ден, по време на лекция в университета, го чух да ми разправя надълго и нашироко, че всеки опит от моя страна да прекратя заниманията си по сънуване ще се отрази погубно на крайната ми цел. Той изтъкна, че воините не бягат от предизвикателствата и че аз нямам сериозно основание за прекъсване на упражненията си. Бях съгласен с пратеника. Нямах намерение да спирам каквото и да е и неговият глас просто даде израз на собствените ми чувства.

Към промяната, настъпила в пратеника, се добави и обстоятелството, че на сцената се появи нов скаут. По време на един сън, още преди да започна да разглеждам елементите му, пред мен буквално изскочи някакъв скаут и стремително завладя сънното ми внимание. Забележителното при този скаут беше това, че той нямаше

нужда да преминава през разни енергийни метаморфози, защото си беше енергийно кълбо от самото начало. Само за миг той ме пренесе, без да се налага да изразявам намерението си да отида с него, до една друга част от царството на неорганичните същества — света на саблезъбите тигри.

В други мои книги съм описал отделни проблясъци от тези видения. Казвам „проблясъци“, понеже тогава не разполагах с достатъчно енергия, за да накарам световете, които възприемах, да станат достъпни за моето съзнание, свикнало с линейната последователност на нещата.

Дълго време редовно виждах нощем саблезъбите тигри, докато една нощ стремителният скаут, който ме беше отвел при тях за пръв път, внезапно се появи отново. Без да дочака моето съгласие, той ме пренесе при тунелите.

Долових гласа на пратеника. Той незабавно подхвана най-дългото и трогателно рекламно слово, което бях чувал дотогава. В него той ми описваше изключителните предимства на света на неорганичните същества. Говореше за придобиването на знания, които безспорно биха поразили ума, и то за придобиването им чрез най-прости действия; говореше и за живота в онези възхитителни тунели. Говореше за невероятна подвижност, за безкрайно време за търсения и преди всичко за удоволствието да имаш космически прислужници, готови да угодят и на най-дребната ти прищявка.

„Съзнателни същества от най-невъобразими кътчета на космоса остават при нас“, каза пратеникът, завършвайки речта си. „Те просто обожават да стоят тук. Всъщност никое от тях не иска да си тръгне.“

В този момент ми мина мисълта, че подчинението, за което приказваше той, е напълно противоположно на моята нагласа. Ичхлугите, и самото прислужване винаги са ме карали да се чувствам неловко.

Скаутът се намеси и ние се заплъзгахме през едни многобройни тунели. Той се спря в някакъв тунел, който изглеждаше по-дълъг от останалите. Сънното ми внимание се съсредоточи върху размерите и формата му и щеше да си остане приковано там, ако не бях принуден да се обърна. Тогава то се съсредоточи върху едно енергийно кълбо, което беше малко по-голямо от съществата-сенки; цветът му беше син,

като синьото в средата на пламъка на свещ. Разбрах, че това енергийно образувание не е същество-сянка и че е дошло от другаде.

То погълна вниманието ми. Скаутът ми направи знак да си тръгваме, но нещо ме накара да пренебрегна указанията му. Останах на мястота си, усещайки някакво безпокойство. Въпреки това знаците на скаута нарушиха концентрацията ми и аз загубих от погледа си синьото образувание.

Внезапно една внушителна сила ме завъртя и ме постави точно пред този син силует. Когато се взрях в него, той се превърна в човешка фигура — много дребна, крехка и изящна, почти прозрачна. Трескаво се опитах да определя дали беше фигура на мъж или на жена, но, колкото и да се мъчих, не успях да разбера това.

Исках да попитам пратеника, но и там усилията ми се провалиха. Той се отдръпна доста рязко и ме остави да вися в тунела, застанал срещу една неизвестна личност. Опитах се да говоря с нея така, както приказвах с пратеника. Не получих отговор. Заля ме вълна от безсилие при мисълта, че не съм в състояние да преодолея бариерата, която ни делеше. После пък ме налегна страх, че съм насаме с някой, който може да е настроен враждебно.

Присъствието на тази непозната особа отприщи най-разнообразни реакции у мен. По едно време дори се изпълних с въодушевление, защото осъзнах, че скаутът най-сетне ми е показал друго човешко същество, впримчено в техния свят. Отчайваше ме само невъзможността да общуваме, която навярно се дължеше на обстоятелството, че непознатият сигурно беше някой от древните магьосници и принадлежеше към епоха, различна от моята.

Колкота повече нарастваха възторгът и любопитството ми, толкова по-плътен ставах аз, докато в даден момент така натежах, че се намерих отново в тялото си, обратно в моя свят. Оказа се, че съм се озовал в Лос Анджелис, в един парк близо до Калифорнийския университет. Стоях на тревата, тъкмо в редицата на някакви хора, които играеха голф.

Фигурата срещу мен беше изкристализирала със същата скорост. За секунда се взряхме един в друг. Това беше момиченце, вероятно на шест или на седем години. Помислих си, че го познавам. Когато го видях, възторгът и любопитството ми до такава степен загубиха мярка, че пак предизвикаха обрат. Теглото ми така бързо намаля, че в

следващия миг отново бях енергийно кълбо и се намирах в царството на неорганичните същества.

Повече от всякога се нуждаех от съвета на дон Хуан. Съзнавах, че ще трябва да хвърля на вятъра един дългогодишен труд, но просто бях притиснат от създалото се положение; зарязах всичко, което правех, и хукнах към Мексико.

— Какво искаш всъщност? — попита ме дон Хуан, за да пресече истеричното ми бръщолевене.

Не можех да му обясня какво искам, защото и сам не знаех това.

— Трябва да имаш много сериозен проблем, за да довтасаш с такава скорост — каза той със замислено изражение.

— Настина е така, макар че не мога да проумея какъв точно е проблемът — рекох аз.

Дон Хуан ме помоли да му разкажа за заниманията си по сънуване с всички подробности, които имат отношение към случая. Описах му видението с малкото момиченце и емоционалното въздействие, което то бе оказало върху мен. Той веднага ме посъветва да не се впечатлявам от това събитие и да гледам на него само като на крещящ опит от страна на неорганичните същества да угодят на моите фантазии. После изтъкна, че ако отдаваме прекалено голямо значение на сънуването, то се превръща в онова, което е било за древните магьосници — източник на безгранична самозабрава.

По някаква необяснима причина не ми се искаше да разправям на дон Хуан за царството на сенките. Едва когато той се отнесе с пренебрежение към видението с момиченцето, аз се почувствах длъжен да му опиша посещенията си в техния свят. След като свърших, той дълго мълча, сякаш беше поразен от чутото.

Когато най-сетне заговори, дон Хуан ми каза следното:

— Твоята самота е по-голяма, отколкото си мислех, понеже изобщо не мога да обсъждам сънуването ти. Сега си в положението на древните магьосници. Единственото, което бих могъл да направя, е да ти повторя, че трябва да проявяваш цялата предпазливост, на която си способен.

— Защо казваш, че съм в положението на древните магьосници?

— Често съм ти повтарял, че по природа имаш опасна прилика с тях. Те били много надарени; слабото им място било само това, че в царството на неорганичните същества се чувствали като риба във вода.

Ти си на същия хал. Знаеш за онова царство неща, които никой от нас не би могъл даже да си представи. Аз например никога не узнах за света на сенките; същото важеше и за нагуала Хулиан или за нагуала Елиас, макар че последният бе прекарал дълго време при неорганичните същества.

— Но какво значение има фактът, че познавам света на сенките?

— Има огромно значение. Сънувачите биват отвеждани там едва тогава, когато неорганичните същества вече са сигурни, че те ще останат в техния свят. Това сведение е достигнало до нас чрез магьосническите предания.

— Уверявам те, дон Хуан, че нямам абсолютно никакво намерение да остана там. Говориш така, сякаш аз мога да се съблазня от обещанията, че ще се сдобия със сила, или че някой ще ми слугува. Изобщо не се интересувам нито от едното, нито от другота. Толкоз.

— На твоето ниво нещата вече са доста сложни. Отишъл си твърде далече и сега не можеш просто да се откажеш. Освен това ти имаше лошия късмет да бъдеш избран от водно неорганично същество. Помниш ли как се търкаляхте с него? Ами начинът, по който го усети? Още тогава ти казах, че водните неорганични същества са най-неприятните. Те са зависими и обсебващи, и щом се вкопчат в нещо, никога не го пускат.

— Какво означава това в моя случай, дон Хуан?

— Означава, че си изпаднал в истинска беда. Цялата работа се ръководи тъкмо от онова неорганично същество, което ти сграбчи в онзи фатален ден. С годините то е свикнало с теб. Вече те познава отблизо.

Искрено заявих на дон Хуан, че ми се повдига само при мисълта, че някое неорганично същество би могло да ме познава отблизо.

— Когато сънувачите осъзнаят, че тези същества не са привлекателни — каза той, — обикновено е твърде късно, защото вече са паднали в капана им.

Дълбоко в себе си имах чувството, че той говори абстрактно и че опасностите, които споменава, биха могли да съществуват на теория, но не и на практика. Тайно бях убеден, че нищо не ме застрашава.

— Ако мислиш, че неорганичните същества ще ме съблазнят с каквото и да било, трябва да знаеш, че няма да им позволя — казах аз.

— Мисля, че ще гледат да те изиграят — рече дон Хуан. — Така, както са изиграли нагуала Росендо. Ще ти нагласят клопка, която изобщо няма да забележиш, нито пък ще се усъмниш в нещо. Те пипат много ловко; сега пък са скалъпили даже и една малко момиченце.

— Но аз съм сигурен, че то наистина съществува — настоях аз.

— Това не е никакво момиченце — сопна ми се той. — Синкавото енергийно кълбо, което си видял, е скаут, изследовател, попаднал в царството на неорганичните същества. Казвал съм ти, че те са като рибари — примамват и улавят всичко, което има съзнание.

Дон Хуан заяви, че според неговото твърдо убеждение синкавото енергийно кълбо е скаут, дошъл от измерение съвсем различно от нашето, който се е оплел подобно на муха в паяжина.

Сравнението му никак не ми допадна. То ме разтревожи до такава степен, че изпитах чак физическо неудобства. Споделих това с дон Хуан, а той ми каза, че моята загриженост за пленения скаут го докарва едва ли не до отчаяние.

— Но защо те безпокои това? — попитах аз.

— Нещо се мъти в онзи проклет свят — отвърна той. — Но не мога да разбера какво е то.

Докато бях при дон Хуан и останалите магьосници от неговата група, изобщо не сънувах света на неорганичните същества. Упражнявах се, както обикновено, да съсредоточавам сънното си внимание върху всеки елемент на сънищата си, а също и да ги сменям. За да поразсее гршките ми, дон Хуан веднъж ме накара да се взирам в облаците и в едни далечни планински върхове. Резултатът беше, че у мен незабавно се породи усещането, че се намирам на една ниво с облаците, или че действително съм застанал на някой от планинските върхове.

— Много съм доволен от теб, но съм и много разтревожен — каза дон Хуан, когато разбра какво съм постигнал. — Ти си научил истински чудеса, а дори не знаеш това; и не твърдя, че си ги научил от мен.

— Имаш предвид неорганичените същества, нали?

— Да, точно тях. Препоръчвам ти да не се взираш в нищо; взирането е метод, типичен за древните магьосници. Те можели да достигнат енергийните си тела само за миг, просто като гледали втренчено някои любими предмети. Това е наистина впечатляващ

метод, който обаче е безполезен за съвременните магьосници. Той нищо не допринася за усилването на нашето трезвомислие или на способността ни да търсим свобода. Цялата му роля се изразява в това, че ни обвързва с конкретността — нещо, което води до едно крайно нежелателно състояние.

Дон Хуан добави, че ако не се контролирам, докато дойде време да слея второто внимание с вниманието на ежедневния живот, вече ще съм се превърнал в непоносим човек. По неговщпе думи, между подвижността ми във второто внимание и упоритата ми скованост при обикновеното ми ниво на съзнание съществувала една опасна пропаст. Той отбеляза, че тази пропаст била толкова голяма, че в обикновеното си състояние аз съм се държал почти като глупак, а във второто внимание — като луд.

Преди да се върна у дома, аз си позволих да разкажа на Карол Тигз за сънните си видения от света на сенките, макар че дон Хуан ме беше посъветвал да не ги обсъждам с когото и да е. Тя прояви голямо разбиране и интерес, тъй като ние с нея изцяло се допълвахме. Дон Хуан обаче определено се ядоса, че съм споделил тревогите си с нея. Това ме накара да се почувствам по-зле от всякога. Потънах в самосъжаление и започнах да се оплаквам, че винаги правя каквото не трябва.

— Засега все още нищо не си направил — сряза ме дон Хуан, — поне доколкото ми е известно.

Де да беше така! При следващото ми сънуване, когато вече си бях у дома, настъпи истински ад. Най-напред отидох в света на сенките, както бях правил безброй пъти; единствената разлика беше, че сега присъстваше и синьото енергийно образувание. То се намираше сред съществата-сенки. Стори ми се, че е възможно то да е било там от по-рано, а аз да не съм го забелязал. Още щом го зърнах, сънното ми внимание бе неудържимо привлечено от него. Само за миг се озовах до това енергийно кълбо. Останалите сенки се приблшкиха до мен, както обикновено, но аз не им обърнах никакво внимание.

Внезапно заобленото синьо образувание се превърна в онова малко момиченце, което бях видял преди. То наклони тънкото си, изящно, дълго вратле на една страна и прошепна едва доловимо: „Помогни ми!“ Не зная дали наистина произнесе тези думи, или те бяха плод на моята фантазия. Резултатът обаче беше един и същ: аз

просто се вцепених, обзет от искрена загршкеност. Усетих студ, но не в енергийната си част, а в някаква друга част от мен. За първи път ми се случваше да осъзная, че преживяването ми е напълно отделено от сетивните ми усещания. Намирах се в света на сенките и разполагах с всичко, което нормално причислявам към едно преживяване: бях в състояние да мисля, да преценявам, да вземам решения; имах психологическа цялост; с други думи, бях самият себе си. Единствената част, която ми липсваше, беше осезанието. Нямах никакви физически усещания. Получавах цялата си информация чрез зрението и слуха. В този момент разумът ми се спря на следната странна дилема: виждането и чуването не бяха физически способности, а свойства, присъщи на виденията, които имах.

„Ти действително виждаш и чуваш“, каза гласът на пратеника, който нахълта в мислите ми. „Тук се крие прелестта на това място. Можеш да преживееш всичко само чрез зрението и слуха, без да е необходимо да дишаш. Представяш ли си? Няма нужда от дишане! Можеш да отидеш навсякъде във вселената без да дишаш.“

През мен премина някаква разтърсваща емоционална вълна, но аз отново не я почувствах там, в света на сенките, а някъде другаде. Обзе ме огромно вълнение поради очевидния, макар и все още смътно осъзнаван факт, че съществува реална връзка между онова мое „аз“, което се намираше там, и един източник на енергия, на сетивни усещания, разположен на някакво друго мяста. Хрумна ми, че това друго място всъщност е моето физическо тяло, което в този момент спеше в леглото ми.

В мига, в който си помислих това, същества-сенки се разбягаха и в зрителното ми поле остана само малкото момиченце. Загледах се в него и изпитах увереност, че го познавам. Стори ми се, че то се олюлява, сякаш щеше да припадне. Усетих как ме обгърна едно безгранично чувство на любов към него.

Опитах се да поговоря с момиченцето, но не можах да произнеса какъвто и да е звук. Тогава ми стана ясно, че всичките ми диалози с пратеника бяха предизвикани и осъществени чрез неговата енергия. Оставен на собствените си възможности, аз бях безпомощен. Постарах се да се свържа мислено с момиченцето, но и това не даде резултат. Ние бяхме разделени от енергийна преграда, която не можех да преодолея.

Детето като че ли разбра моето отчаяние и започна да общува с мен чрез мисъл. По този начин то ми каза горе-долу същото, което вече знаех от дон Хуан: че е скаут, оплетен в мрежите на неорганичния свят. После добави, че е приел образа на малко момиченце, защото този образ е нещо обичайно и за мен, и за него, и че се нуждае от моята помощ толкова, колкото и аз от неговата. Скаутът изрази всичко това чрез едно сгъстено енергийно усещане, напомнящо поток от думи, които достигнаха до мен наведнъж. Разбрах го без никакво затруднение, въпреки че за пръв път ми се случваше подобно нещо.

Не знаех какво да направя. Опитах се да дам израз на безсилието си. Момиченцето като че ли веднага схвана това. В изгарящия му поглед се криеше мълчалива молба. То даже ми се усмихна, сякаш ми даваше да разбера, че оставя избавлението си в мои ръце. Когато отвърнах мислено, че не съм способен на каквото и да било, то започна да се държи по начин, който създаде у мен представата за дете, изпаднало в истерично отчаяние.

Трескаво се опитах да поговоря с него. Момиченцето действително плачеше, както би плакало една дете на тази възраст, от страх и безнадеждност. Не можех да понеса това. Втурнах се към него, но не постигнах желания резултат. Енергийното ми тяло премина през момиченцето. Исках всъщност до го взема и да го отнеса със себе си.

Повторих този опит многократно, докато накрая ме обзе изтощение. Спрях за малко, за да обмисля какво да предприема по-нататък. Страхувах се, че сънното ми внимание ще отслабне и ще изгубя момиченцето от погледа си. Не вярвах, че неорганичните същества отново ще ме доведат в тази част от царството си. Струваше ми се, че това щеше да се окаже последното ми посещение при тях — посещение, което имаше истинско значение.

Тогава направих нещо невъобразимо. Преди сънното ми внимание напълно да изчезне, аз изразих високо и ясно намерението си да слея моята енергия с енергията на пленения скаут и да го освободя.

7. СИНИЯТ СКАУТ

Сънувах един крайно нелеп сън. Карол Тигз стоеше край мен. Тя ми говореше нещо, макар че не можех да разбера думите й. Дон Хуан също участваше в съня, заедно с всички членове на неговата група. Те като че ли се мъчеха да ме измъкнат от някакъв мъглив, жълтеникав свят.

След упорити опити, по време на които ту ги виждах, ту ги губех от погледа си, те успяха да ме изтръгнат от онова място. Тъй като не можех да проумея смисъла на тези усилия, накрая реших, че сънувам обикновен, нелогичен сън.

Каква беше изненадата ми, когато се събудих и видях, че се намирам в къщата на дон Хуан, на някакво легло. Изобщо не можех да се помръдна. Нямах никаква енергия. Не знаех какво да мисля, макар че веднага почувствах сериозността на положението, в което бях изпаднал. Имах смътното усещане, че съм загубил енергията си вследствие на умората, причинена от сънуването.

Магьосниците от групата на дон Хуан изглеждаха крайно загрижени за моето състояние. Те постоянна влизаха в стаята ми, един по един. Всеки от тях стоеше кратко време, в пълно мълчание, докато се появеше някой друг. Струваше ми се, че се редуват да ме наглеждат. Бях твърде слаб, за да поискам да ми обяснят поведението си.

През следващите дни започнах да се подобрявам и те започнаха да ме разпитват за сънуването ми. Отначало не разбирах какво искат от мен. После ми стана ясно, поради въпросите, които ми задаваха, че ги измъчва мисълта за съществата-сенки. Всеки от магьосниците изглеждаше уплашен и ми разправяше горе-долу едно и също. Те упорито твърдяха, че никога не са били в света на сенките. Някои от тях даже заявиха, че не са знаели за съществуването му. Техните реакции и изявления засилиха объркването и страховете ми.

Всеки ме питаше следното: „Кой те заведе в този свят? Изобщо как разбра по какъв начин да стигнеш до него?“ Когато им казах, че скаутите са ми го показали, магьосниците просто не можеха да ми

повярват. Те очевидно допускаха, че аз съм бил там, но след като нямаха личен опит, който да използват като база за сравнение, не бяха в състояние да проумеят думите ми. Въпреки това искаха да узнаят всичко, което можех да им кажа за същества-сенки и за тяхното царство. Изпълних желанието им. Всички те, с изключение на дон Хуан, седяха край леглото ми и ме слушаха в захлас. Обаче щом направех опит да узная мнението им за собственото ми състояние, те се разбягваха точно като същества-сенки.

Забелязах у тях и една друга смущаваща реакция, която по-рано никога не бяха проявявали; тя се изразяваше във факта, че трескаво избягваха всякакъв физически допир с мен. Държаха се на разстояние, сякаш бях чумав. Това поведение така ме разтревожи, че се почувствах длъжен да им поискам обяснение. Те отрекоха този факт. Изглеждаха обидени и даже настояха да ми докажат, че съм се заблудил. От сърце се смях на напрегнатата ситуация, която произтече от това. Телата им се сковаваха всеки път, когато се опитваха да ме прегърнат.

Флоринда Грау, най-близката спътничка на дон Хуан, беше единственият член от групата му, който ме отрупваше с внимание, без да избягва допир с мен, и тъкмо тя се постара да ми обясни как стоят нещата. Каза ми, че в света на неорганичните същества аз съм бил изпразнен от енергия и зареден отново, обаче новият ми енергиен заряд бил малко обезпокоителен за по-голямата част от групата.

Флоринда всяка нощ ме слагаше да си легна, сякаш бях инвалид. Тя даже ми говореше на бебешки език — нещо, което останалите магьосници посрещаха с бурен смях. Но колкото и да се шегуваше тя с мен, аз ценях нейната загриженост, която изглеждаше съвсем искрена.

Писал съм за Флоринда и преди, във връзка с нашето запознанство. Тя несъмнено беше най-красивата жена, която някога съм срещал. Веднъж й казах съвършено сериозно, че би могла да бъде модел на модно списание. „Да, на някое списание от хиляда деветстотин и десета“, отвърна тя.

Флоринда, макар и в напреднала възраст, изобщо не беше стара. Тя излъчваше младост и здраве. Когато попитах дон Хуан на какво се дължи необикновено младежкият й вид, той ми отговори, че магьосничеството я поддържа в такава добра форма. Магьосническата енергия, отбеляза той, се възприема от окото като младост и сила.

След като задоволиха първоначалнато си любопитство относно света на сенките, сподвижниците на дон Хуан престанаха да влизат в стаята ми и разговорите им с мен се сведоха до откъслечни въпроси за здравословното ми състояние. Затова пък при всеки мой опит да стана от леглото наоколо винаги се намираше някой, който внимателно ме връщаше обратно. Не желаех грижите им, но явно имах нужда от тях; чувствах се слаб. Примирих се с положението си. Истински ме измъчваше само това, че нямаше кой да ми каже какво правя в Мексико, след като при последното си сънуване бях заспал у дома, в Лос Анджелис. Често разпитвах магьосниците за това. Всеки от тях ми даваше един и същ отговор: „Питай нагуала. Той е единственият, който може да ти обясни.“

Най-накрая Флоринда разчупи ледовете.

— Ти си бил подмамен в капан — ето какво всъщност се е случило с теб — рече тя.

— Къде съм бил подмамен в капан?

— В света на неорганичните същества, естествено. Нали ти от години се занимаваше тъкмо с този свят. Не е ли така?

— Разбира се, че е така, Флоринда. А можеш ли да ми кажеш каква точно е била клопката?

— Не съвсем. Мога само да ти кажа, че там си загубил цялата си енергия. Затова пък си се борил много добре.

— От какво съм болен, флоринда?

— Това не е болест; ти се бил поразен енергийно. Положението ти беше критично, но сега вече е само сериозно.

— Как е станало всичко това?

— Влязъл си в смъртоносна схватка с неорганичните същества и си бил победен.

— Не си спомням да съм се борил с когото и да било, Флоринда.

— Дали си спомняш, или не, е без значение. Борил си се и са те надвили. Не си имал никакъв шанс да се справиш с онези изкусни измамници.

— Значи наистина съм се борил с неорганичните същества, а?

— Да, и то на живот и смърт. Просто не зная как си оцелял след техния фатален удар.

Тя не пожела да ми каже нищо повече, само загатна, че нагуалът съвсем скоро ще дойде да ме види.

На следващия ден дон Хуан се появи. Държеше се много весело и ободряващо. Шеговито обяви, че е дошъл на визитация в качеството си на енергиен лекар. Прегледа ме, като ме измери с втренчения си поглед от главата до петите.

— Вече си почти излекуван — заключи той.

— Какво се е случило с мен, дон Хуан?

— Попаднал си в клопка, приготвена за теб от неорганичните същества — отвърна той.

— А как се озовах тук?

— Ето в това се крие голямата загадка — каза той с добродушна усмивка, като явно се опитваше да изкара нещата по-несериозни, отколкото бяха всъщност. — Бил си грабнат от неорганичните същества целокупно. Най-напред, когато си последвал един от скаутите им, те са взели в царството си енергийното ти тяло, а после пренесли и физическото.

Останалите магьосници изглежда шокирани. Един от тях попита дон Хуан дали неорганичните същества биха могли да отвлекат всекиго. Той отвърна, че това несъмнено е по силите им, и припомни случката с нагуала Елиас, който също бил пренесен в онази вселена, без да е имал никакво намерение да отива там.

Всички от групата кимнаха в знак на съгласие. Дон Хуан продължи да говори, като се обръщаше към тях, а за мен приказваше в трето лице. Той каза, че обединеното съзнание на определен брой неорганични същества първоначално е погълнало енергийното ми тяло, като е предизвикало емоционален изблик от моя страна: Желанието да освободя синия скаут. След това обединеното съзнание на същата група същества е изтеглило и инертната ми физическа маса в техния свят. Дон Хуан прибави, че без енергийното си тяло човек представлява просто една буца органична материя, която с лекота може да бъде манипулирана от нечие съзнание.

— Неорганичните същества са свързани помежду си като клетките на нашето тяло — продължи дон Хуан. — Когато обединят съзнанието си, никой не може да се мери с тях. Те са в състояние без всякакво усилие да ни измъкнат от убежището ни и да ни отвлекат в своя свят. Особено ако сме станали достъпни и сме привлекли вниманието им, какъвто е случаят с Карлос.

Стаята се изпълни с въздишките и възклицанията на останалите магьосници. Всички те изглеждаха искрено загрижени и уплашени.

Идеше ми да се завайкам и да упрекна дон Хуан, че не ме е спрял навреме, но си спомних колко пъти напразно се беше мъчил да ме предупреди и да ме отклони от подобно развитие на нещата. Той явно долови мислите ми и ми се усмихна многозначително.

— Сега ти се струва, че си болен — каза той, обръщайки се към мен, — понеже неорганичните същества са отнели твоята енергия и са ти дали от тяхната. Това е нещо, което би могло да убие всекиго. Само че, като нагуал, ти имаш допълнително количество енергия; ето защо си оцелял, макар и на косъм.

Споделих с него, че откъслечно си спомням някакъв доста объркан сън, в който се намирах в един обгърнат от жълта мъгла свят, а самият дон Хуан, Карол Тигз и другите магьосници от групата се опитваха да ме измъкнат оттам.

— Физическото зрение възприема царството на неорганичните същества като свят, обвит в жълта мъгла — рече дон Хуан. — Когато си мислел, че сънуваш някакъв несвързан сън, ти всъщност за пръв път си гледал тяхната вселена с физическите си очи. И, колкото и да ти се види странно, на нас това също ни беше за пръв път. Ние знаехме за тази мъгла само от магьосническите предания, а не от собствен опит.

Не проумявах нищо от думите му. Дон Хуан ме увери, че не е възможно да ми даде по-пълно обяснение, защото в момента нямам достатъчно енергия; добави, че трябва да се задоволя с това, което ми казва, и с начина, по който го разбирам.

— Но аз изобщо не го разбирам — заявих аз.

— Това не е кой знае каква загуба — отвърна той. — Когато се позакрепиш, сам ще намериш отговор на въпросите си.

Периодично усещах приливи на топлина; казах на дон Хуан за тях. Внезапно вдигах температура и докато бях сгорещен и потен, получавах необикновени, но тревожни прозрения относно моята ситуация.

Дон Хуан огледа цялото ми тяло с пронизващия си поглед. После ми обясни, че се намирам в състояние на енергиен шок; загубата на енергия временно ме е засегнала, а приливите, възприемани от мен като топлинни, всъщност били приливи на енергия, по време на които

съм добивал краткотраен контрол над енергийното си тяло и напълно съм осъзнавал всичките си преживелици.

— Напрегни се и сам ми кажи какво се случи с теб в света на неорганичните същества — нареди ми той.

Отвърнах му, че отвреме навреме получавам ясното усещане, че той и останалите магьосници са отишли в този свят с физическите си тела и са ме измъкнали от примката на неорганичните същества.

— Точно така! — възкликна дон Хуан. — Добре се справяш. А сега превърни това усещане в картина на случилото се.

Не успях да изпълня нареждането му, колкото и да се опитвах. Тази несполука породи у мен една необикновена умора, която като че ли пресуши тялото ми отвътре. Преди дон Хуан да излезе от стаята, аз му казах, че ме мъчи силно безпокойство.

— Това нищо не означава — отвърна той равнодушно. — Гледай да възстановиш енергията си и не се тревожи за глупости.

Изминаха повече от две седмици, през които бавно се възстановявах. Въпреки това продължавах да се тревожа за всичко. Притесняваше ме най-вече фактът, че сам не можех да се позная; откривах у себе си известна студенина, която по-рано не бях забелязвал, някакво безразличие и дистанцираност, които приписвах на липсата на енергия, докато не усетих, че съм си я възвърнал. После осъзнах, че това е една нова особеност на моето същество, която постоянно нарушаваше вътрешния ми синхрон. За да предизвикам у себе си обичайните си чувства, аз всъщност трябваше целенасочено да ги призовавам и да изчаквам, докато се появят в съзнанието ми.

Друга новопридобита особеност беше странният копнеж, който ме обземаше понякога. Копнеех за някого, когото не познавах; това чувство беше толкова мощно и всепоглъщащо, че всеки път, щом го усетех, трябваше безспирно да крача из стаята, за да изпитам облекчение. Копнежът се задържа до момента, когато в живота ми се появи друг пришълец — един строг самоконтрол, който беше така силен и необичаен, че само наля още масло в огъня на моите тревоги.

Към края на четвъртата седмица всички магьосници решиха, че съм напълно възстановен. Те рязко намалиха посещенията си. Бях сам през по-голямата част от времето и предимно спях. Наслаждавах се на такъв отдих и спокойствие, че енергията ми започна осезаемо да

нараства. Чувствах се съвсем укрепнал. Даже взех да правя гимнастика.

Един ден, някъде около пладне, обядвах леко и отидох в стаята си, за да подремна. Точно преди да заспя, докато се въртях насам-натам в леглото, за да се наместя по-удобно, някакво странно напрежение в слепоочията ми ме накара да отворя очи. Малкото момиченце от света на неорганичните същества бе застанало в другия край на леглото ми и се взираше в мен със своите студени, стоманеносшш очи.

Скочих на крака и изкрещях така високо, че трима от сподвижниците на дон Хуан се озоваха в стаята още преди викът ми да е заглъхнал. Те бяха поразени. С ужас наблюдаваха как момиченцето се приближи към мен и бе спряно от очертанията на моето сияйно физическо същество. Двамата се гледахме цяла вечност. То ми говореше нещо, което отначало беше непонятно за мен, но в следващия миг ми стана ясно като бял ден. Детето казваше, че за да разбера думите му, съзнанието ми трябва да бъде прехвърлено от физическото ми тяло в енергийното.

В този момент в стаята влезе дон Хуан. Той и момиченцето се взряха един в друг. После дон Хуан се обърна безмълвно и излезе. Детето се стрелна след него.

Вълнението, което тази сцена предизвика сред останалите магьосници, беше неописуемо. Те напълно загубиха самообладанието си. Очевидно всички те бяха видели момиченцето, когато то напусна стаята заедно с нагуала.

Аз самият също не бях на себе си. Чувствах се отмалял и имах нужда да седна. Бях усетил присъствието на момиченцето като удар в слънчевия сплит. То изумително приличаше на баща ми. Заля ме вълна от емоции. Дълго се чудих какво ли означаваше всичко това, докато накрая чак ми прилоша.

Когато дон Хуан отново влезе в стаята, аз вече се бях овладял донякъде. Едва не се задушавах от нетърпение да чуя какво би могъл да ми каже той за малкото момиченце. Всички магьосници от групата на дон Хуан се вълнуваха не по-малко от мен. Те го заговориха едновременно, а после се разсмяха, когато си дадоха сметка за това. Искаха най-Вече да установят дали има някаква еднородност в начина, по който бяха възприели външния вид на скаута. Всички бяха единодушни, че са видели момиченце на около шест-седем години,

много слабо, с красиви, изтънчени черти. По всеобщото мнение очите му били стоманеносини и пламтели от някакво безмълвно чувство; тези очи твърдяха магьосниците, изразявали благодарност и преданост.

Всеки детайл от тяхното описание съвпадаше с видянато от мен. Очите на момиченцето бяха толкова блестящи и завладяващи, че всъщност ми бяха причинили нещо като болка. Бях почуствал тежестта на погледа му като натиск върху гърдите си.

Сподвижниците на дон Хуан си задаваха един сериозен въпрос, на който пригласях и аз — въпросът за изводите от тоба събитие. Всички бяха съгласни с мнението, че скаутът е частица чужда енергия, проникнала през стените, които отделят второто внимание от вниманието на ежедневния свят. Те твърдяха, че не са сънували и все пак до един са видели чуждата енергия, проектирана във вид на дете от човешката раса — следователно това дете съществуваше.

После заявиха, че сигурно има стотици, ако не и хиляди случаи, при които някаква чужда енергия се промъква незабелязано през естествените бариери и прониква в нашия човешки свят, но в традициите на тяхната приемствена линия, обхващаща поколения от магьосници, изобщо не се споменавало за подобни събития. Тревожеше ги най-вече фактът, че не съществували магьоснически предания, които да описват неща, от този род.

— Това ли е първият случай в историята на човечеството, когато става такова нещо? — обърна се към дон Хуан един от магьосниците.

— Според мен такива събития стават постоянно — отвърна той, — но никога не са се случвали по толкова открит и волеви начин.

— Какво означава това за нас? — запита го друг.

— За нас — нищо, но за него — Всичко — каза дон Хуан и посочи към мен.

Всички потънаха в неспокойно мълчание. Дон Хуан закрачи напред-назад из стаята. След малко спря пред мен и ме погледна втренчено, с изражението на човек, който не може да намери думи, за да изкаже смайването си.

— Изобщо не зная как да направя преценка на действията ти — рече той накрая с тон на пълна изумление. — Ти се хвана в капан, но не в такъв, от какъвто се опасявах. Твоят капан беше приготвен специално за теб и се оказа по-страшен от всичко, което би могло да ми хрумне. Аз се тревожех, че ще станеш жертва на ласкателствата и

на изкушението да имаш слуги. Ала никога не ми мина през ума, че съществата-сенки ще ти поставят клопка, като се възползват от вродената ти омраза към оковите.

Дон Хуан веднъж беше направил сравнение между начините, по които всеки от двама ни реагираше в магьоническия свят спрямо нещата, които ни потискаха най-много. Той каза, без да се оплаква, че въпреки желанието и усилията си, никога не е бил в състояние да предизвиква такава любов, каквато неговият учител, нагуалът Хулиан, будел у хората.

— Моята безпристрастна реакция, която сега разкривам пред теб, е умението да казвам най-искрено: „Не е моя съдба да пораждам сляпа и безгранична любов; щом е така, така да бъде!“

— Твоята безпристрастна реакция — продължи той — се изразява в това, че не можеш да търпиш никакви окови и би пожертвал живота си, за да ги строшиш.

Изобщо не бях съгласен с него и му казах, че преувеличава. Аз нямах такива ясно определени възгледи.

— Не се тревожи — отвърна той със смях, — магьосничеството е действие. Когато му дойде времето, ти ще действаш според своето влечение, както действам и аз според моето. Моята страст е да се примирявам със съдбата си — не пасивно, като глупак, а активно, като воин. Твоята страст е да се втурваш, без умуване и капризи, за да строшиш нечии окови.

Дон Хуан ми обясни, че когато съм слял енергията си със скаута, действително съм престанал да съществувам. Тогава цялата ми физическа маса била пренесена в света на неорганичните същества и аз съм щял или да умра, или да си остана там, безвъзвратно изгубен, ако не била намесата на скаута, който отвел дон Хуан и останалите магьосници до мястото, където съм се намирал.

— А защо той ти показа къде съм? — попитах аз.

— Скаутът е съзнателно същество от друго измерение — отвърна той. — Засега е приел образа на малко момиченце и, явявайки се при мен в този образ, ми разказа, че е трябвало да вземе цялата ти енергия, за да се сдобие с количеството, необходимо за преодоляване на бариерата, която го е държала в плен при неорганичните същества. Сега той има човешки черти. Нещо, наподобяващо признателност, го е

подтикнало да дойде при мен. Щом го видях, веднага разбрах, че с теб е свършено.

— Какво направи ти тогава, дон Хуан?

— Подбрах всички, които успях да намеря, особено Карол Тигз, и се пренесохме в царството на неорганичните същества.

— Защо пък точно Карол Тигз?

— Първо, защото тя има безгранична енергия, и второ, защото трябваше да опознае скаута. Това преживяване донесе нещо неоценимо на всички нас. Вие с Карол Тигз спечелихте скаута. А ние, останалите, се сдобихме с причина, за да прехвърлим физическата си маса върху енергийните си тела; ние се превърнахме в енергия.

— Как постигнахте това, дон Хуан?

— Съгласувано преместихме събирателните си точки. Нашето безупречно намерение да те спасим извърши необходимото. Скаутът само за миг ни отведе до мястото, където ти лежеше полумъртъв, и Карол Тигз те измъкна оттам.

Обяснението на дон Хуан беше неразбираемо за мен. Той се разсмя, когато се опитах да му кажа това.

— Как би могъл да ме разбереш, щом енергията ти не стига даже за да станеш от леглото? — рече той.

Споделих, че със сигурност зная много повече, отколкото разумът ми допуска, само че нещо просто е блокирало паметта ми.

— Липсата на енергия е онова, което държи паметта ти блокирана — заяви дон Хуан. — Тя ще проработи тогава, когато имаш достатъчно енергия.

— Значи, ако поискам, ще мога да си спомня всичко?

— Не е съвсем така. Независимо колко много искаш, ако енергийното ти ниво не отговаря на важността на това, което знаеш, спокойно можеш да се сбогуваш със знанието си — то никога няма да стане достъпно за теб.

— В такъв случай какво трябва да направя, дон Хуан?

— Енергията има свойството да се засилва чрез натрупване; ако следваш пътя на воина безупречно, в даден момент паметта ти ще се проясни.

Признах си, че докато слушах дон Хуан, изпитах абсурдното усещане, че се наслаждавам да се самосъжалявам, а в действителност изобщо не съм зле.

— Ти не само се наслаждаваш — каза той. — Преди четири седмици ти фактически беше мъртъв енергийно. Сега си само замаян. Тази замаяност и недостигът на енергия те принуждават да криеш знанието си. Ти несъмнено знаеш за света на неорганичните същества повече, отколкото всеки от нас. За древните магьосници този свят бил изключително важен. А Всички ние сме получили сведенията си за него единствено от магьоснические предания и описания, както вече ти казахме. Искрено те уверявам, че за мен е повече от странно, че твоето преживяване с пълно право се превърна в нов източник на предания за нас.

Както бях споменал, беше ми трудно да повярвам, че съм постигнал нещо, което самият дон Хуан не е направил, и сега отново му го казах. Не можех обаче да повярвам и в това, че той ми говори така само за утеха.

— Не се опитвам нито да те лаская, нито да те утешавам — отвърна той, видимо раздразнен от думите ми. — Просто излагам един факт от сферата на магьосничеството. Нямаш основание да се гордееш, че знаеш за царството на неорганичните същество повече, отколкото който и да е от нас. Това знание е безполезно; ето защо, макар и да си толкова сведущ, ти не можа да се спасиш самичък. Ние те спасихме, понеже те намерихме. Но без помощта на скаута щеше да е безсмислено изобщо да те търсим. Ти беше така безвъзвратно изгубен в онова царство, че само мисълта за това ме кара да изтръпвам.

Душевното ми състояние беше такова, че вълнението, което забелязвах у всички сподвижници и ученици на дон Хуан, съвсем не ми изглеждаше необичайно. Единствено държанието на Карол Тигз си оставаше непроменено. Тя като че ли напълно беше приела своята роля и ме подкрепяше във всяко отношение.

— Ти наистина освободи скаута — продължи дон Хуан, — но пожертва живота си в замяна, или пък свободата си, което е още по-лошо. Неорганичните същества пуснаха скаута, за да задържат теб на негово място.

— Просто не мога да повярвам в това, дон Хуан. Не че се съмнявам в думите ти, нали разбираш, но ти ми описваш такава нечестна маневра, че съм направо потресен.

— Всичко ще ти стане ясно като бял ден, когато престанеш да го смяташ за нечестно. Неорганичните същества търсят съзнание и енергия постоянно; ако им предоставиш възможност да се сдобият и с двете, какво ще направят те според теб? Ще ти изпратят въздушни целувки от отсрещния тротоар ли?

Знаех, че дон Хуан има право. Въпреки това не можех да запазя тази увереност за дълго; яснотата продължаваше да ми убягва.

Останалите магьосници отново се заеха да разпитват дон Хуан. Те искаха да разберат дали е помислил как трябва да се постъпи със скаута.

— Да, помислил съм вече. Това е крайно сериозен проблем, който този нагуал е длъжен да разреши — каза той и посочи към мен. — Както и самият той знае, двамата с Карол Тигз са единствените, които могат да освободят скаута.

Аз, естествено, зададох на дон Хуан единствения възможен въпрос:

— Как мога да го освободя?

— Има много по-добър и по-правилен начин да разбереш това, вместо да го научиш от мен — отвърна ми той с широка усмивка. — Попитай сънния пратеник. Нали знаеш, че неорганичните същества не могат да лъжат.

8. ТРЕТАТА ВРАТА НА СЪНУВАНЕТО

— Третата врата на сънуването се достига тогава, когато видиш насън някой, който спи, и се окаже, че ти самият си този някой — каза дон Хуан.

По онова време нивото на моята енергия беше така повишено, че веднага се залових с третата задача, макар че той не ми даде никаква по-нататъшна информация за нея. Щом започнах да се упражнявам, най-напред забелязах, че някакъв прилив на енергия незабавно пренастрои фокуса на сънното ми внимание. Сега то беше фокусирано върху задачата да се събудя насън и да се видя заспал; пътуването до царствота на неорганичните същества вече не влизаше в заниманията ми.

Скоро след началото на упражненията наистина се видях заспал по време на един сън. Веднага съобщих на дон Хуан за това. Случката беше станала докато му гостувах.

— Всяка от вратите на сънуването е свързана с две фази — каза той. — Първата, както знаеш, е достигането на вратата, а втората — преминаването през нея. Чрез този сън ти си достигнал третата врата. Следващият етап е да се раздвижиш наоколо, щом се видиш как спиш.

— При третата врата на сънуването — продължи дон Хуан — човек започва съзнателно да смесва реалността на сънуването си с реалността на ежедневния свят. Това е упражнението, което магьосниците наричат „усъвършенстване на енергийното тяло“. Сливането на двете реалности трябва да бъде толкова пълно, че за тази цел е нужно да си по-гъвкав от когато и да било. При третата врата се изисква да наблюдаваш всичко с голяма старание и любопитство.

Оплаках се, че тези препоръки са прекалено загадъчни и нищо не ми говорят.

— Какво имаш предвид под голямо старание и любопитство? — попитах аз.

— При тази врата човек често се разпилява в подробности — отвърна той. — Да разглеждаш нещата старателно и любопитно

означава да устояваш на почти непреодолимото изкушение да задълбаеш в разни подробности. Както вече казах, упражнението, което се дава на този етап, е предназначено да укрепи енергийното тяло. Сънувачите започват да оформят енергийното си тяло, като изпълняват упражненията за първата и втората врата. Когато достигнат третата, то вече е готово да се появи, а още по-точно би било да кажем, че е готово да действа. За съжаление тогава то лесно може да бъде хипнотизирало от подробностите.

— Какво означава това?

— Енергийното тяло е като дете, което през целия си живот е било държано затворено. В мига, в който бъде освободено, то попива всичко, което му попадне — ама наистина всичко. И най-незначителните и неуместни детайли могат изцяло да го погълнат.

Последва неловко мълчание. Не знаех какво да кажа. Напълно разбирах думите на дон Хуан, но в дотогавашния ми опит нямаше нищо, което да ми даде представа за точното им значение.

— За енергийното тяло и най-нелепата подробност се превръща в цял един свят — поясни той. — И за да направляват това тяло, сънувачите трябва да полагат неимоверни усилия. Зная, че указанието да наблюдаваш нещата с любопитство и старание звучи тромаво, но няма по-добър начин да ти опиша какво е нужно да правиш. При третата врата сънувачите трябва да се опазят от почти неудържимия порив да се потопят във всичко, и за тази цел се налага да бъдат толкова любопитни, толкова жадни да проникнат навсякъде, че да не позволят на нито едно конкретно нещо да ги завладее.

Дон Хуан добави, че тези препоръки, които, както му било известно, звучали абсурдно за моя разум, били насочени директно към енергийното ми тяло. Той подчерта, че се налагало то да събере всичките си сили, за да може да действа.

— Нима енергийното ми тяло не е направило нищо досега? — попитах аз.

— Част от него действаше, иначе ти не би могъл да пътуваш до света на неорганичните същества — отвърна дон Хуан. — Но сега то трябва да бъде ангажирано изцяло, за да изпълни упражнението за третата врата. Ето защо е необходимо да обуздаеш своята рационалност — така ще улесниш задачата на енергийното си тяло.

— Опасявам се, че си сбъркал адреса — казах аз. — След всички преживявания, които ти ми докара до главата, у мен е останала твърде малко рационалност.

— По-добре не казвай нищо. При третата врата тъкмо рационалността е отговорна за упорството на нашите енергийни тела да задълбават в излишни подробности. Тогава трябва да имаме ирационална гъвкавост и освободеност, за да противодействаме на това упорство.

Твърдението на дон Хуан, че всяка от вратите на съществуването е препятствие, в този случай се оказа по-вярно от когато и да било. Упражнението за третата врата изискваше повече усилия, отколкото бях положил за предишните две задачи, взети заедно. Дон Хуан упражняваше огромен натиск върху мен. Освен това, в живота ми се бе появило нещо ново: едно истинско чувство на страх. Дотогава бях изпитвал нормални, а понякога дори прекалено силни страхове от едно или друго, но в целия ми опит нямаше нищо, което би могло да се сравни с уплахата, породена от схватката ми с неорганичните същества. Въпреки това тези наситени преживявания бяха извън обсега на обикновената ми памет. Можех да си ги спомня единствено в присъствието на дон Хуан.

Веднъж го попитах за този странен факт, когато двамата с него бяхме в Националния музей за антропология и история в Мексико Сити. Въпросът ми беше предизвикан от обстоятелството, че точно в този момент у мен се пробуди необичайната способност да си спомня всичко, което ми се беше случило през цялото време на познанството ми с дон Хуан. И това ме накара да се почувствам толкова свободен, лек и сърцат, че направо затанцувах наоколо.

— Просто става така, че присъствието на нагуала води до промяна на събирателната точка — каза дон Хуан.

Тогава той ме заведе в една от залите на музея, заявявайки, че въпросът ми бил напълно във връзка с онова, което се канел да ми каже.

— Намерението ми бе да ти обясня, че позицията на събирателната точка е като склад, в който магьосниците съхраняват сведенията си — започна той. — Направо се разтопих от удоволствие, когато твоето енергийно тяло долови намерението ми и ти сам ме

запита за онова, което възнамерявах да ти кажа. Енергийното тяло има необхватни познания. Нека да ти покажа колко много знае то.

Дон Хуан ми нареди да вляза в пълен вътрешен покой. Той ми напомни, че поради предизвиканата от неговото присъствие промяна на събирателната ми точка, аз вече се намирах в особено състояние на съзнанието. После ме увери, че благодарение на пълния вътрешен покой скулптурите в залата щели да ме накарат да видя и чуя невъобразими неща. Той добави, очевидно за да засили объркването ми, че някои от археологическите експонати в тази зала имали способността сами да причиняват промяна на събирателната точка, и че постигането на състояние на пълно мълчание щяло да ми позволи действително да стана свидетел на сцени, свързани с живота на хората, които са изработили тези предмети.

Тогава дон Хуан ме поведе на най-странната музейна обиколка, която някога бях предприемал. Докато вървяхме из помещението, той ми описваше и разясняваше изумителни подробности за всеки от големите експонати. Според него, всяко от тези произведения представляваше документ, умишлено оставен от хората, живели в древността — документ, който дон Хуан, като магьосник, разчиташе пред мен така, както някой би чел книга.

— Всеки от събраните тук предмети е предназначен да предизвика промяна на събирателната точка — продължи той. — Съсредоточи погледа си върху някой от тях, накарай разума си да замлъкне и сам открий може ли това да се получи и при теб, или пък не.

— А по какво ще позная, че събирателната ми точка е променила позицията си?

— Ако това стане, ще видиш и почувстваш неща, които са извън нормалния обсег на възможностите ти.

Трудно бих могъл да обясня онова, което чух и видях, докато се взирах в скулптурите. Преди бях наблюдавал всички тези предмети с очите на антрополог, като винаги се бях съобразявал с тълкуванията на учените, работещи в тази област. Техните описания на функциите на предметите — описания, които изхождаха от познанието на съвременния човек за света, сега за пръв път ми се сториха крайно предубедени, да не кажа направо нелепи. Онова, което дон Хуан ми

разказа за тези експонати и което аз самият видях и чух, докато ги гледах втренчено, нямаше нищо общо с прочетеното от мен дотогава.

Притеснението ми беше толкова голямо, че се почувствах длъжен да се извиня на дон Хуан, задето, както си мислех, бях така склонен да се поддавам на внушения. Той не ми се смя, нито пък се пошегува с мен. Само ми обясни търпеливо, че магьосниците са способни да оставят точни сведения за своите открития в позицията на събирателната точка. Той каза, че когато искаме да стигнем до същината на някое писмено сведение, ние трябва да използваме чувството си за съпричастност и въображението си, за да проникнем отвъд страниците и да обхванем самото преживяване. Но тъй като в света на магьосниците няма писмени архиви, в позицията на събирателната точка биват оставяни цялостни сведения за неща, които човек може не да прочете, а лично да изживее.

За да поясни твърдението си, дон Хуан ми даде за пример магьосническите уроци за второто внимание. Той изтъкна, че те се преподават тогава, когато събирателната точка на ученика се намира в положение, различно от обичайното. По този начин урокът се записва тъкмо в нейната позиция. За да го възстанови в паметта си, ученикът трябва да върне събирателната си точка в същата позиция, която е заемала при преподаването на урока. Дон Хуан завърши обяснението си, като повтори онова, което ми беше казвал и по-рано — че възстановяването на всички положения, в които събирателната точка е била по време на отделните уроци, е постижение от изключителна величина.

В течение на почти цяла година дон Хуан не ме попита нищо във връзка с третата ми задача, докато един ден, доста ненадейно, поиска да му опиша най-подробно развоя на моите упражнения по сънуване.

Най-напред му споменах за една загадъчна цикличност. В продължение на месеци имах сънища, в които стоях и наблюдавах как самият аз спя в леглото си. Странното в случая беше системността, с която ми се присъняваше това — точно на всеки четири дни, съвсем като по часовник. В промеждутъчните три дни сънуването ми протичаше по обичайния си начин: разглеждах всеки възможен елемент на моите сънища, после ги сменях, а понякога, тласкан от пагубно любопитство, се отправях след проникващата чужда енергия — скаутите, макар че това ме караше да се чувствам ужасно виновен.

Струваше ми се, че склонността към тези пътешествия е като някаква тайна наркомания. Реалността на света, в който попадах, ме привличаше непреодолимо.

Дъбоко в себе си смятах, че някакси съм освободен от пълната отговорност за тези действия, защото самият дон Хуан ми беше дал идеята да попитам сънния пратеник за начина, по който да освободя синия скаут, задържан сред нас. Дон Хуан всъщност искаше да каже, че трябва да повдигна въпроса по време на ежедневните си занимания, но аз реших, че ме съветва да разпитам пратеника, когато се намирам в неговия свят. В действителност исках да разбера от него дали беше вярно, че неорганичните същества ми бяха поставили капан. Пратеникът не само потвърди всичко, което дон Хуан ми беше казал по този въпрос, но и ми даде наставления какво да направя заедно с Карол Тигз, за да освободя скаута.

— Системността на твоите сънища донякъде отговаря на очакванията ми — отбеляза дон Хуан, след като изслуша как протичаха упражненията ми.

— Защо говориш така, дон Хуан?

— Заради взаимоотношенията ти с неорганичните същества.

— Отдавна съм приключил с тях — излъгах аз, като се надявах, че той няма да се задържи на тази тема.

— Казваш това само заради мен, нали? Не е необходимо да се криеш; зная как стоят нещата. Повярвай ми, щом веднъж си се хванал на хорото им, няма как да се пуснеш. Те винаги ще те преследват. Или пък, което е още по-лошо, ти винаги ще ги преследваш.

Дон Хуан ме погледна втретчено; явно съм имал много виновен вид, защото той прихна да се смее.

— Една такава системност може да се обясни само с това, че неорганичните същества отново се опитват да ти угаждат — каза той след малко, вече със сериозен тон.

Побързах да сменя темата с думите, че друга достойна за отбелязване подробност от моите упражнения беше собствената ми реакция, когато се наблюдавах как лежа и спя дълбоко. Тази гледка неизменно ме стряскаше толкова, че или замръзвах на една място, докато сънят се сменяше, или се събуждах от силната уплаха, крещейки с цяло гърло. Бях стигнал дотам, че се боях да заспя в дните, в които знаех, че това ще ми се присъни.

— Все още не си готов за истинско сливане на реалността на съществуването си и на ежедневната си реалност — заключи дон Хуан. — Трябва да направиш по-задълбочен преглед на живота си.

— Но аз вече съм направил целия преглед, на който бях способен — възразих аз. — Години наред съм се занимавал с това. Няма какво повече да си спомня за моя живот.

— Трябва да има още много други неща — каза той непреклонно, — в противен случай ти не би се будил с викове.

Мисълта за един повторен преглед не ми се понрави. Бях го осъществил веднъж, и то, според собственото ми убеждение, толкова добре, че не намирах за нужно отново да се занимавам с този въпрос.

— Прегледът на нашия живот продължава безкрайно, колкото и добре да сме го направили вече — заяви дон Хуан. — Обикновените хора не могат да проявяват воля в сънищата си, защото никога не извършват такъв преглед и вследствие на това животът им е претъпкан с обременителни емоции — спомени, надежди, страхове и прочие, и прочие. Магьосниците, за разлика от тях, са сравнително освободени от разни тягостни, обвързващи чувства, понеже постъпват другояче. А ако се натъкнат на някаква спънка, както сега се е получило при теб, единственият извод е, че в живота им все още има нещо, което не е напълно изяснено.

— Твърде сложно е отново да се заемам с тази задача, дон Хуан. Навярно има нещо друго, което бих могъл да направя вместо това.

— Не можеш да направиш нищо освен прегледа; той и съществуването вървят ръка за ръка. Като се разтоварваме от живота си, ние ставаме все по-леки.

На времето дон Хуан ми беше дал много подробни и ясни указания за този преглед. Той се изразяваше в следното: да преживееш повторно живота си, като си спомниш абсолютно всички събития от него, дори и най-дребните случки. Според дон Хуан това беше най-важният фактор за преразпределянето и пренастройването на енергията при съществуващите. Както твърдеше той, „при прегледа се освобождава енергия, която дотогава е била затворена в нас, а без тази отприщенае енергия съществуването е невъзможно.“

Преди години дон Хуан ме беше посъветвал да направя списък на всички хора, които съм срещнал през живота си, като започна от настоящия момент. Той ми помогна да внеса система в списъка си, като

го разделя на различни области на дейност, които включваха например работите, с които съм се залавял, училищата, посещавани от мен. После ме накара да тръгна от първия човек в моя списък и да стигна до последния, без ни най-малко да се отклонявам, преживявайки отново всичките си взаимоотношения с тях.

Както ми беше обяснил дон Хуан, прегледът на дадено събитие изисква съзнанието най-напред да подреди всички елементи, които имат отношение към тази задача. Това подреждане означава да възстановим събитието, частица по частица, като отначало си припомним физическите детайли на обстановката, след това преминем към човека, с когото сме контактували, и най-накрая обърнем поглед към себе си и изследваме чувствата, които сме изпитали.

Дон Хуан ме беше научил, че прегледът трябва да се съчетава с естествено, ритмично дишане, при което човек издишва продължително, като движи главата си внимателно и бавно от дясно на ляво, а после вдишва продължително, движейки я от ляво на дясно. Той наричаше това обръщане на главата от една страна на друга „раздухване на събитието“. Съзнанието разглежда дадено събитие отначало докрай, докато тялото раздухва като с ветрило всичко, върху което съзнанието се съсредоточава.

Дон Хуан казваше, че древните магьосници, откривателите на този преглед, се отнасяли към дишането като към магическо, животворно действие и съответно го използвали като магическо средство; издишването им служело, за да изхвърлят чуждата енергия, останала у тях по време на контактите и взаимодействията, които подлагали на преглед, докато при вдишването поемали обратно енергията, която самите те били отделили при тези взаимодействия.

Поради университетското си образование аз най-напред реших, че извършването на такъв преглед означава да анализирам собствения си живот. Дон Хуан обаче, настояваше, че това действие е по-сложно от интелектуален психоанализ. Според неговото определение, то представляваше магьосническа тактика, предназначена да предизвиква неголеми, но системни премествания на събирателната точка. Той казваше, че изследването на отминали постъпки и чувства кара събирателната точка да се движи насам-натам между сегашното си положение и положението, заемано от нея по време на събитието, с чийто преглед се занимаваме.

Както твърдеше дон Хуан, логическото обяснение на основанията за такъв преглед се криело в убеждението на древните магьосници, че във вселената има една невъобразима всепоглъщаща сила, която вдъхва живот на организмите, като им дава назаем съзнание. Тя ги заставя и да умират, за да извлече обратно същото това съзнание, което организмите са разширили чрез целия си жизнен опит. Древните магьосници разсъждавали по следния начин: те вярвали, че щом тази сила се стреми към нашия жизнен опит, извънредно важно е да я задоволим с точното му копие — Жизнения преглед. След като получи онова, което търси, всепоглъщащата сила освобождава магьосниците; тогава те могат на воля да развиват възприемателната си способност и чрез нея да достигнат до най-далечните предели на пространството и времето.

Когато се залових отново да правя преглед, в заниманията ми по сънуване настъпи едно спонтанно прекъсване. Попитах дон Хуан каква е причината за тази непредвидена спънка.

— Сънуването изисква цялата ни налична енергия — отвърна той. — Не е възможно да го упражняваме, ако в живота ни има нещо, което сериозно ни ангажира.

— И преди съм бил сериозно ангажиран — възразих аз, — но това никога не е пречило на заниманията ми.

— Значи всеки път, когато си мислел, че си ангажиран, ти си бил само егоистично загрижен — рече дон Хуан със смях. — За магьосниците ангажираността е състояние, при което човек използва всичките си енергийни източници. Твоите източници сега за пръв път са изцяло заети. По-рано, даже по времето на предишния си жизнен преглед, ти никога не си бил така погълнат от каквото и да било.

Тогава дон Хуан ми даде нов образец, по който да правя прегледа си. Според този образец аз трябваше да подредя цяла мозайка от събития, спирайки се, привидно безразборно, на различни случки от моя живот.

— Но това ще бъде пълна бъркотия — протестирах аз.

— Нищо подобно — заяви дон Хуан. — Ще се получи бъркотия само ако оставиш собствената си незначителност да избере събитията, на които да направиш преглед. Трябва да позволиш на духа да реши вместо теб. Изпълни се с покой и вникни в онези случки, които духът ще ти посочи.

Резултатите от този нов метод ме поразиха в много отношения. Останах истински впечатлен, когато установих, че щом успеех да накарам разума си да замлъкне, някаква привидно независима сила незабавно ме потапяше в най-подробен спомен за дадено събитие в живота ми. Ала още по-впечатляващ беше фактът, че картината, която се изграждаше постепенно, беше съвсем подредена. Онова, което според очакванията ми щеше да е пълен хаос, се оказа крайно ефикасен метод.

Попитах дон Хуан защо от самото начало не ме беше накарал да правя своя преглед по този начин. Той отвърна, че човек по принцип може да използва два основни подхода, като първият от тях се нарича строгост и скованост, а вторият — подвижност.

Изобщо не подозирах колко различен ще бъде повторният ми преглед. Способността за концентрация, която бях добил благодарение на упражненията си по сънуване, ми позволи да изследвам живота си на такова задълбочено ниво, каквото никога не бих сметнал за постижимо. Цялостният преглед на всичко, което можех да си спомня за различните си преживявания, ми отне повече от година. Когато приключих, нямаше как да не се съглася с дон Хуан: действително бях открил безброй обременителни емоции, които дотогава се бяха спотайвали в мен, скрити така надълбоко, че иначе никога не бих могъл да ги достигна.

Вторият преглед ме накара да се почувствам по-освободен. Още в същия ден, в който се върнах към упражненията си по сънуване, сънувах, че виждам самия себе си заспал, а след това се обръщам, смело напускам стаята си и отивам на улицата, слизайки полека по стълбите.

Бях въодушевен от това постижение и разказах на дон Хуан за него. Останах безкрайно разочарован, когато той отказа да приеме този сън за част от заниманията ми по сънуване. Дон Хуан заяви, че аз не съм отишъл на улицата с енергийното си тяло, защото в противен случай съм щял да изпитам нещо по-различно от усещането, че слизам по стълби.

— А какво щях да изпитам, дон Хуан? — попитах аз с искрено любопитство.

— Трябва да си откриеш някакъв надежден критерий, с помощта на който да установяваш дали действително виждаш твоето собствено

тяло, което спи в леглото ти — каза той, вместо да отговори на въпроса ми. — Запомни, че трябва да се намираш в конкретната си стая и да виждаш тялото си такова, каквото е. В случай, че нещата не стоят така, става дума за обикновен сън. Ако си в това положение, упражни контрол над този сън, като наблюдаваш елементите му или го смени с друг.

Исках да разбера нещо повече за надеждния критерий, който дон Хуан беше споменал, но той ме пресече.

— Измисли си начин за потвърждаване на факта, че гледаш самия себе си — рече той.

— Няма ли да ми загатнеш какво бих могъл да използвам за критерий? — настоях аз.

— Разчитай на собствената си преценка. Времето, което ни е определено да прекараме заедно, вече изтича. Съвсем скоро ще се наложи да се справяш самостоятелно.

След това дон Хуан смени темата, а аз останах с едно силно чувство за неадекватност. Не можех да проумея какво искаше той, или какво имаше предвид под надежден критерий.

В следващия сън, в който се видях заспал, вместо да изляза от стаята и да тръгна надолу по стълбите, или пък да се събудя с викове, аз се задържах за дълго време като прикован на мястото, откъдето наблюдавах. Без да се отчайбам или притеснявам, разгледах всички елементи на съня си. Тогава забелязах, че съм заспал, облечен с бяла тениска, която беше разпорена на рамото. Опитах се да се приближа, за да видя по-добре скъсаното място, но не бях в състояние да се помръдна. Усещах някакъв товар, който като че ли беше част от моето същество; Всъщност, самият аз се бях превърнал в тежест. Това веднага ме хвърли в ужасен смут, защото не знаех какво да предприема по-нататък. Помъчих се да сменя съня, но някаква необичайна сила ме принуждаваше да стоя и да се взирам в спящото си тяло.

Насред тази вълнения чух сънния пратеник да ми казва, че липсата на контрол над движенията ми ме е изпълнила с уплаха, която може да ме принуди отново да направя преглед на живота си. Изобщо не се изненадах от гласа на пратеника, нито пък от думите му. Никога не бях изпадал в такава ясно осезаема и страшна неспособност да се движа. Въпреки това не се поддадох на ужаса си. Вникнах в него и установих, че този ужас не беше психологически, а представляваше

някакво физическо чувство на безпомощност, отчаяние и раздразнение. Фактът, че не можех да помръдна крайниците си, ме измъчваше неописуемо. Раздразнението ми се засили още повече, когато осъзнах, че това жестоко сковаване се дължеше на някаква външна причина. Усилията, които полагах, за да раздвижа ръцете или краката си, бяха толкова упорити и целенасочени, че по някое време забелязах как един от краката на тялото ми, което спеше на леглото, се е протегнал навън и сякаш риташе.

После съзнанието ми се вмъкна в моето спящо, отпуснато тяло и аз се събудих така рязко, че ми трябваше повече от половин час, за да се успокоя. Сърцето ми биеше на пресекулки, целият зъзнех и усещах неудържими спазми в някои от мускулите на краката си. Бях претърпял такаба огромна загуба на телесна топлина, че се нуждаех от няколко одеяла и грейки, за да повдигна температурата си.

Естествено, побързах да се отправя към Мексико, за да попитам дон Хуан какво да предприема относно чувството за пълна неподвижност, и да му кажа, че несъмнено съм видял самия себе си, защото действително бях облечен със скъсана тениска, когато сънувах това. Отгоре на всичко ненормалното спадане на температурата ми ме беше уплашило до смърт. Дон Хуан нямаше желание да разисква проблемите ми. Не успях да изкопча от него нищо друго освен една хаплива забележка.

— Обичаш да правиш драми — каза той без заобикалки. — Разбира се, че наистина си видял самия себе си по време на сън. А затрудненията ти са възникнали поради това, че си се почувствал нервен, понеже енергийното ти тяло никога до този момент не е било отделяно цялостно по съзнателен начин. Ако пак се получи така, че да се разтревожиш и да ти стане студено, хвани се за оная работа. Това ще възстанови телесната ти топлина само за миг и без никакво суетене.

Останах донякъде обиден он вулгарността на тези думи. Оказа се обаче, че съветът на дон Хуан дава добри резултати. Следващия път, когато изпитах уплаха, успях за няколко минути да се успокоя и да възвърна нормалното си състояние с помощта на посочения от него метод. По този начин открих, че щом потисках раздразнението си и не си притеснявах, поне не ме обземаше паника. Самообладанието не ми помагаше да се раздвижа, но определено ми носеше едно дълбоко чувство на ведрост и покой.

След като в продължение на месеци напразно се опитвах да вървя с енергийното си тяло, отново се обърнах към дон Хуан, този път не толкова за съвет, колкото поради желанието ми да се призная за победен. Бях се сбъскал с непреодолима бариера и знаех с абсолютна сигурност, че съм се провалил.

— Сънувачите трябва да имат богато въображение — каза дон Хуан, ухилен злорадо. — А твоят случай не е такъв. Не те предупредих, че се налага да използваш въображението си, за да раздвижиш енергийното си тяло, защото исках да разбера дали ще можеш сам да намериш отговора на загадката. Ти не успя да се справиш, а и твоите приятели не ти помогнаха.

На времето аз се бях отбранявал ожесточено всеки път, щом дон Хуан ме обвинеше в липса на фантазия. По-рано смятах, че имам въображение, но вследствие на общуването си с такъв учител като него разбрах, и то от личен опит, че това не е така. И тъй като сега нямах намерение да ангажирам енергията си в безплодна самозащита, направо го попитах:

— За каква загадка говориш, дон Хуан?

— Загадката е, че раздвижването на енергийното тяло изглежда невъзможно, а всъщност е много лесно. Ти се опитваш да го движиш така, сякаш се намираш в ежедневния свят. Понеже изразходваме толкова много време и усилия, докато се научим да ходим, ние смятаме, че и нашите сънувани тела също трябва да вървят. А това убеждение се основава единствено на факта, че ходенето заема такова важно място в съзнанието ни.

Бях смаян от това така просто разрешение на въпроса. Веднага осъзнах, че дон Хуан има право. Затрудненията ми отново произтичаха от погрешно тълкуване. Той ми беше казал, че щом достигна третата врата на сънуването, трябва да се раздвижа наоколо, а за мен това раздвижване означаваше ходене. Заявих, че разбирам идеята на дон Хуан, която току-що ми беше изложил.

— Тази идея не е моя — рязко отвърна той. — Това е магьосническа идея. Магьосниците казват, че при третата врата цялото енергийно тяло може да се движи така, както самата енергия — бързо и директно. Твоето енергийно тяло знае точно как да се движи — също като в света на неорганичните същества.

— Това всъщност ми напомня за другия спорен въпрос — замислено добави дон Хуан след малко. — Защо неорганичните ти приятели не ти помогнаха?

— Защо ги наричаш мои приятели, дон Хуан?

— Те са като класическия тип приятели, които не са особено внимателни и любезни с нас, но не са и чак толкова лоши; приятелите, които само чакат да обърнем гръб, за да ни забият ножа.

Напълно разбрах какво искаше да каже и бях сто процента съгласен с него.

— Какво ме кара да ходя при тях? Да не би да имам самоубийствени наклонности? — попитах аз, по-скоро реторично.

— Нищо подобно — отвърна той. — Единственото, което имаш, е пълното съмнение във факта, че тогава едва не загина. Понеже не изпитваше физически страдания, ти не можа да се убедиш, че си се намирал в смъртна опасност.

Твърдението му беше съвсем основателно, само дето аз наистина вярвах, че след схватката ми с неорганичните същества в Живота ми се е вселил някакъв дълбок, непознат дотогава страх. Дон Хуан ме слушаше мълчаливо, докато му описвах положението, в което бях изпаднал. Не можех нито да пренебрегна, нито пък да обясня задоволително своя подтик да пътувам до света на неорганичните същества въпреки всичко, което знаех за този свят.

— Сигурно съм луд — казах аз. — Това, което правя, няма никакъв смисъл.

— Напротив, има. Неорганичните същества все още те държат като риба на въдица — рече дон Хуан. — От време навреме ти подхвърлят безполезна стръв, за да не те изпуснат. Такава стръв например е обстоятелството, че са нагласили появата на сънищата ти точно на всеки четири дни, без никакво отклонение. Само че не те научиха как да движиш енергийното си тяло.

— А според теб защо не го направиха?

— Защото, щом енергийното ти тяло се научи да се движи само, ти ще бъдеш изцяло извън техния обсег. Беше прибързано от моя страна да смятам, че вече си се отървал от тях. Все още не си напълно свободен, а само до известна степен. Неорганичните същества продължават да се домогват до твоето съзнание.

Полазиха ме тръпки. Дон Хуан беше сложил пръст в раната ми.

— Кажи ми какво да правя, дон Хуан, и ще го направя — заявих аз.

— Бъди безупречен. Безброй пъти съм ти го казвал. Да бъдеш безупречен означава да заложиш живота си, за да подкрепиш решенията си, а после да извършиш много повече, отколкото е по силите ти, за да ги осъществиш. Когато не взимаш никакви решения, ти просто си играеш с живота си, както ти попадне.

Тук дон Хуан приключи разговора, като настоя да помисля сериозно над думите му.

Още при първия случай, който ми се удаде, подложих на проверка неговата идея за начина, по който да раздвижа енергийното си тяло. Щом се видях заспал, вместо да се мъча да вървя към леглото си, просто пожелах да се приближа към него. Мигновено се озовах толкова близо до спящото си тяло, че почти го докосвах. Разгледах лицето си. Можех да видя всяка пора на кожата си. Не бих казал, че видяното ми допадна. Гледката на собственото ми тяло се открояваше с прекалено големи подробности, за да доставя някаква естетическа наслада. После в стаята нахлу нещо като вятър, което обърка всичко и напълно заличи гледката.

Впоследствие, по време на други сънища, изцяло се уверих, че енергийното тяло може да се движи единствено като са плъзга или рее. Обсъдих това с дон Хуан. Той изглеждаше необикновено доволен от постшкението ми, което истински ме изненада. Бях свикнал с хладните му реакции по отношение на всичко, което извършвах при упражненията си по сънуване.

— Твоето енергийно тяло е добило навика да се движи само когато нещо го тегли — каза той. — Неорганичните същества го бяха теглили наляво и надясно, а до този момент ти самият не бе успял да го помръднеш по своя воля. На пръв поглед не си постигнал нещо кой знае какво, но мога да те уверя, че аз вече сериозно се замислях дали да не прекратя заниманията ти по сънуване. По едно време смятах, че няма да се научиш да се движиш без чужда помощ.

— Мислел си да прекратиш заниманията ми, защото съм муденли?

— Ти не си муден. На магьосниците им трябва цяла вечност, за да се научат да движат енергийното си тяло. Канех се да сложа край на упражненията ти, понеже нямам повече време за това. Има и други

неща, по-неотложни от сънуването, за които можеш да използваш енергията си.

— Сега, когато вече зная как да движа енергийното си тяло сам, какво друго да направя, дон Хуан?

— Продължавай да го движиш. Това постижение е разкрило една нова област пред теб, една област за удивителни изследвания.

Той отново ме подкани да си намеря някакво средство, което да доказва достоверността на сънищата ми; това изискване сега не ми се стори толкова странно, колкото първия път, когато го бях чул.

— Както знаеш, истинската задача, която човек трябва да изпълни при втората врата на сънуването, е да бъде пренесен от скаут — обясни дон Хуан. — Това е много сериозна работа, но оформянето и раздвижването на енергийното тяло е нещо още по-сериозно. Ето защо е необходимо да проверяваш, по някакъв свой начин, дали действително се виждаш заспал или просто сънуваш, че се виждаш заспал. От успешното изпълнение на тази задача зависят удивителните изследвания, които ти предстоят.

След като доста се чудих и маях, най-сетне реших, че съм открил нужното средство. Скъсаната тениска, която бях видял, ми подсказа какво би могло да ми служи като надежден критерий. Тръгнах от предположението, че ако наистина се наблюдавам, докато спя, ще забележка дали нося същото спално облекло, с което съм си легнал — облекло, което бях решил да променям напълно на всеки четири дни. Бях сигурен, че няма да ми бъде трудно да си спомня насън с какво съм бил облечен, когато съм си легнал; дисциплината, която бях придобил благодарение на упражненията си по сънуване, ме караше да мисля, че съм способен да отбелязвам подобни неща в съзнанието си и да се сещам за тях в сънищата си.

Постарах се с всички сили да следвам този критерий, но резултатите не излязоха така плодотворни, както очаквах. Липсваше ми необходимия контрол над съня ми внимание и не успявах да си спомня спалното си облекло във всичките му подробности. Въпреки това в случая несъмнено действаше някакъв друг фактор, защото винаги ми се удаваше да разбера дали сънищата ми са обикновени, или не. Тези, които не бяха просто обикновени сънища, се отличаваха с това, че тялото ми лежеше заспало в леглото, докато съзнанието ми го наблюдаваше.

Една забележителна особеност на тези сънища беше моята стая. Тя никога не изглеждаше такава, както е в ежедневието, а представляваше огромна празна зала, в единия край на която се намираше леглото ми. За да се приближа до тялото си, трябваше да прелитам значително разстояние. В мига, в който се озовавах там, някаква подобна на вятър сила ме заставяше да кръжа над него като колибри. Понякога стаята изчезваше, стопяваше се постепенно, докато накрая оставаха само тялото ми и леглото. Друг път ми се случваше напълно да изгубя волята си. Тогава съзнанието ми внимание като че ли започваше да действа независимо от мен. То или биваше изцяло погълнато от първия попаднал му елемент от стаята, или изглеждаше неспособно да реши какво да предприеме. В тези случаи аз получавах усещането, че се рея безпомощно, прехвърляйки се от един елемент на друг.

Гласът на сънния пратеник веднъж ми обясни, че всички елементи на сънищата, които не бяха просто обикновени сънища, в действителност представляват енергийни образувания, различни от тези на нормалния ни свят. Пратеникът изтъкна, че стените, например, са течни. Той ме подкани да се гмурна в една от тях.

Без да се двоумя, аз се гмурнах в една стена така, сякаш тя беше някакво голямо езеро. Не почувствах материята й, която напомняше вода; не получих и физическо усещане за потапяне във водна маса. Онова, което изпитах, беше по-скоро като мисъл за гмуркане, придружена от визуална представа за преминаване през някаква течност. Аз се спусках презглава в нещо, което се разтваряше като вода пред мен, докато се носех надолу.

Усещането за спускане с главата напред беше толкова реално, че започнах да се чудя колко ли дълго продължава това, на каква дълбочина съм стигнал и колко съм се отдалечил. От моя гледна точка аз прекарах цяла вечност там. Видях облаци и огромни скалоподобни късове материя, увиснали в нещо, което приличаше на вода. Имаше и някакви искрящи предмети с геометрична форма, напомнящи кристали, както и разни петна от най-наситените основни цветове, които някога бях виждал. Имаше области, изпълнени с ярка светлина, а също и такива, в които цареше непрогледан мрак. Всичко това преминаваше покрай мен, бавно или пък с голяма бързина. Мина ми през ума, че съзерцавам космоса. В мига, в който си помислих това,

собствената ми скорост се увеличи толкова, че всичко се замъгли и аз изведнъж се намерих в стаята си, буден, забил нос в една от стените й.

Някакъв таен страх ме накара да разкажа на дон Хуан за преживяването си. Той ме изслуша с голямо внимание.

— На този етап трябва да вземеш драстични мерки — рече той. — Сънният пратеник няма право да се намесва в заниманията ти по сънуване. Или по-скоро ти не бива в никакъв случай да му позволяваш това.

— Как мога да му попреча?

— Трябва да изпълниш един обикновен, но труден ход. Следващия път, когато сънуваш, изрази високо желанието си да се лишиш от сънния пратеник.

— Значи ли това, дон Хуан, че никога вече няма да го чуя?

— Разбира се. Завинаги ще се отървеш от него.

— Но нима е разумно да се отърва завинаги?

— На този етап е изключително разумно.

С тези думи дон Хуан ме изправи пред една мъчителна дилема. Не желаех да сложа край на взаимоотношенията си с пратеника, а същевременно ми се искаше да последвам съвета на дон Хуан. Той забеляза колебанието ми.

— Зная, че е много трудно — съгласи се той, — но не го ли направиш, неорганичните същества вечно ще имат връзка с теб. Ако искаш да избегнеш това, хич недей да чакаш, ами направи каквото ти казах.

При следващото ми сънуване, докато се приготвях да изпълня поръката на дон Хуан, гласът на пратеника ме изпревари. Той каза: „Ако се въздържиш да изречеш желанието си, ще ти обещая никога да не се меся в заниманията ти по сънуване и да ти говоря само когато ми задаваш преки въпроси.“

Веднага приех предложението му; откровено бях на мнение, че това е добра спогодба. Дори изпитвах облекчение, че нещата са се развили по този начин. Затова пък се страхувах, че дон Хуан ще остане разочарован.

— Това се казва сполучлив ход — отбеляза той със смях, когато разбра за станалото. — Ти си бил искрен; наистина си имал намерение да изразиш гласно желанието си. Да бъдеш искрен е всичко, което се изискваше от теб. По принцип не беше необходимо да отстраняваш

пратеника. Ти имаше нужда просто да го заставиш да ти предложи вариант, който да е удобен за теб. Сигурен съм, че той вече няма да ти се меси.

Дон Хуан се оказа прав. Продължих заниманията си по сънуване без никакво вмешателство от страна на пратеника. Забележителната последица от това беше появата на сънища, в които стаята ми изглеждаше така, както в ежедневието, само че с една разлика: в тези сънища тя винаги беше толкова наклонена и разкривена, че приличаше на огромна кубистична картина; нормалните прави ъгли на стените, тавана и пода, бяха заместени от остри и тъпи ъгли. В тази несъразмерна стая самият наклон, образуван от тях, беше средство, което служеше да изтъкне по-ясно някой безсмислен, излишен, но реален детайл: например, разни жилки на паркета, потъмнели от времето участъци от стените, петна по тавана или зацапани отпечатъци от пръсти по края на вратата.

В тези сънища аз неминуемо се изгубвах в океана на подробностите, подчертани от наклона. Детайлите в моята стая бяха толкова изобилни и ме привличаха така силно, че бивах принуден да се потапям в тях незабавно.

При първа възможност отидох при дон Хуан, за да се посъветвам с него във връзка с това положение на нещата.

— Не мога да преодолея стаята си — казах аз, след като вече му бях описал подробно как се развиваха заниманията ми по сънуване.

— Какво те кара да мислиш, че трябва да я преодолееш? — попита той с широка усмивка.

— Чувствам, че трябва да се движа извън моята стая, дон Хуан.

— Но ти се движиш извън нея. Може би е нужно да си зададеш въпроса дали не си се оплел пак в тълкуванията си. Според теб какво означава движението в този случай?

Казах му, че сънят, в който бях излязъл от стаята си и отишъл на улицата, така ме преследваше, че изпитвах истинска необходимост отново да направя това.

— Но ти правиш по-значителни неща — възрази дон Хуан. — Ти пътуваш до невероятни области. Какво друго ти трябва?

Опитах се да му обясня, че някакъв физически импулс ме подтикваше да се измъкна от капана на детайлите. Тревожех се най-вече от неспособността си да се освобождавам от елементите, които

завладяваха вниманието ми. За мен наличието на поне мъничко воля беше от основно значение.

Думите ми бяха последвани от много дълго мълчание. Очаквах да разбера още нещо за капана на детайлите. В края на краищата дон Хуан сам ме беше предупредил за неговите опасности.

— Добре се справяш — каза той най-сетне. — На сънувачите им трябва страшно много време, за да усъвършенстват енергийните си тела. В случая всичко зависи от това усъвършенстване.

Дон Хуан ми обясни, че моето енергийно тяло бива принудено да изследва различните подробности и да затъва така безнадеждно в тях тъкмо поради своята неопитност и недоразвитост. Той каза, че магьосниците цял живот укрепват енергийното си тяло, като го оставят да попие всичко възможно.

— Докато не се сдобие със зрялост и завършеност, енергийното тяло е погълнато от себе си — продължи дон Хуан. — То не може да се избави от непреодолимия импулс да се потапя във всичко. Но ако човек вземе това под внимание, той би могъл да помогне на енергийното си тяло, вместо да се бори с него, както правиш ти сега.

— Как да му помогна, дон Хуан?

— Като направляваш поведението му, или, иначе казано, като се прикриваш.

Той обясни, че тъй като всичко, свързано с енергийното тяло, зависи от съответната позиция на събирателната точка, а сънуването не е нищо друго освен средството за преместването й, то тогава прикриването е способът за задържането и в идеалното положение — В дадения случай положението, в което енергийното тяло може да укрепне и от което в крайна сметка може да излезе наяве.

Както каза дон Хуан, в мига, в който енергийното тяло е в състояние да се движи само, магьосниците приемат, че най-благоприятното положение на събирателната точка вече е достигнато. Следващият ход е прикриването, тоест — фиксирането й в тази позиция, за да се доусъвършенства енергийното тяло. Дон Хуан заяви, че процедурата е от лесна по-лесна. Човек просто се стреми към прикриването.

Това твърдение беше последвано от мълчание и погледи, изпълнени с очакване. Аз очакбах да чуя още нещо, а той очакваше да съм разбрал казаното до момента. Аз обаче не го бях разбрал.

— Остави енергийното си тяло да се стреми да достигне най-благоприятната позиция на сънуване — разясни той. — После го остави да се стреми да остане там — ето това представлява прикриването.

Дон Хуан замълча за малко и ме подкани с поглед да вникна в думите му.

— Цялата тайна се крие в намерението, но ти вече знаеш това — продължи той. — Чрез него магьосниците разместват събирателните си точки и пак чрез него ги фиксират. А намерението не се усвоява с някакви технически похвати. То се постига с практика.

На този етап просто нямаше как да не се потопя в някоя от моите безумни представи относно магьоснические ми достойнства. Бях обзет от безгранична увереност, че нещо ще ми посочи правилния начин, по който да фиксирам събирателната си точка на идеалното й място чрез намерението. В миналото бях осъществявал какви ли не успешни ходове, без изобщо да зная как. Самият дон Хуан често се беше чудил на, способностите или на късмета ми, и аз бях сигурен, че и в този случай ще стане така. Оказа се, че дълбоко съм се заблуждавал. Каквото и да правех и колкото и да чаках, въобще не ми се удаваше да фиксирам събирателната си точка на което и да е място, камо ли пък на идеалното.

След като в продължение на месеци се старах усърдно, но безуспешно, накрая се предадох.

— Наистина вярвах, че мога да се справя — казах as на дон Хуан още в мига, в който влязох в къщата му. — Боя се, че този път, повече от когато и да било, се проявих като егоцентричен маниак.

— Не е съвсем така — усмихна се той. — В случая ти просто пак си се оплел в едно от обичайните си погрешни тълкувания на понятията. Най-напред искаш да намериш идеалното място, както би намерил изгубените ключове от колата си. После пък искаш да завържещ събирателната точка, както би завързал обувките си. Идеалното място и фиксирането на събирателната точка са метафори. Те нямат нищо общо с думите, които използваме, за да ги опишем.

После той ме помоли да му разкажа за най-новия р&звой на заниманията ми по сънуване. Първото, което споменах, беше обстоятелството, че моята склонност да се потапям в детайлите бе отслабнала забележимо. Казах, че понеже в сънищата си се движех

непрекъснато, подтикван от някакъв импулс, навярно самото движение беше онова, което винаги успяваше да ме възпре, преди да потъна в някоя наблюдавана от мен подробност. Това, че бивах възпиран по такъв начин, ми даваше възможност да изследвам свойството на детайлите да поглъщат вниманието. Така стигнах до заключението, че неодушевената материя в действителност притежава приковаваща сила, която виждах като лъч матова светлина — именно този лъч задържаше вниманието ми. Например много често се случваше някой дребен знак — петно на стената или дървесна жилка в паркета на стаята ми — да изпрати сноп светлина, който ме приковаваше на място; от мига, в който сънното ми внимание се съсредоточаваше върху тази светлина, целият сън започваше да се върти около същия този дребен знак. Виждах го увеличен до космически размери. Тази гледка продължаваше до момента на събуждането, при което обикновето установявах, че съм притиснал нос до стената или до паркета. Според собствните ми наблюдения, първо, даденият детайл беше реален, и второ, аз като че ли го бях разглеждал в заспало състояние.

Дон Хуан се усмихна и каза:

— Всички тези неща се случват с теб, защото енергийното ти тяло бе оформено още в мига, в който се раздвижи само. Аз не ти казах това направо, но ти го загатнах. Исках да разбера дали си способен да го установиш без чужда помощ, което ти, естествено, успя да направиш.

Нямах никаква представа за какво говореше дон Хуан. Той ме изгледа по обичайния си начин. Пронизващият му поглед премина по тялото ми.

Какво именно съм установил без чужда помощ, дон Хуан? — бях принуден да попитам аз.

— Това, че енергийното ти тяло се е оформило — отбърна той.

— Нищо подобно не съм установявал, уверявам те.

— Напротив. Всичко започна преди известно време, когато ти най-напред не успяваше да намериш критерий, за да проверяваш реалността на сънищата си, а после нещо се зае да действува вместо теб и да те осведомява дали сънищата ти са обикновени, или не. Това нещо беше твоето енергийно тяло. Сега си отчаян, задето не си могъл да откриеш идеалното място, където да фиксираш събирателната си

точка. Аз пък ти казвам, че си го открил. Доказателство за това е, че енергийното ти тяло, движейки се, е намалило натрапчивата си склонност да затъва в детайлите.

Бях направо слисан. Дори не можех да задам някой от моите не особено блестящи въпроси.

— Следващото, което ти предстои, е едно от най-ценните неща за магьосниците — продължи дон Хуан. — Ще се упражняваш да *виждаш* енергията по време на сънуване. Ти се справи с упражнението за третата врата на сънуването, като раздвижи сам енергийното си тяло. А сега ще осъществиш истинската задача: *виждането* на енергията със същото това тяло. Всъщност ти си я *виждал* и преди, и то много пъти. Но това всеки път е ставало по една щастлива случайност. Сега ще започнеш да го правиш съзнателно.

— Сънувачите си имат едно правило, което се основава на опита — добави той. — Ако енергийното им тяло е завършено, те *виждат* енергията винаги, щом се взрат в някой обект от ежедневния свят. Ако в сънищата си *видят* енергията на даден елемент, те разбират, че си имат работа с истински свят, колкото и изопачен да изглежда той за сънното им внимание. А ако не могат да *видят* енергията, това означава, че се намират в обикновен сън, а не в реален свят.

— Какво представлява един реален свят, дон Хуан?

— Това е свят, който произвежда енергия, за разлика от илюзорния свят на проекции, където, подобно на повечето от сънищата ни, нищо не притежава енергийно въздействие.

Тогава дон Хуан ми даде едно ново определение за сънуването: процес, чрез който сънувачите изолират условия на сънуване, при които могат да намерят елементи, произвеждащи енергия. Той навярно забеляза объркването ми, защото се разсмя и ми даде и друго, още по-заплетено определение: сънуването е процесът, чрез който ние се стремим да намерим подходящи позиции на събирателната точка, които ще ни позволят да възприемаме елементи, произвеждащи енергия, по време на съноподобни състояния.

Дон Хуан обясни, че енергийното тяло е способно да възприема енергия, доста по-различна от тази на собствения ни свят, какъвто е случаят с елементите от царството на неорганичните същества, които енергийното тяло възприема като „кипяща“ енергия. Той добави, че в нашия свят нищо не кипи; тук всичко трепти.

— От сега нататък — каза той — целта на твоето сънуване ще бъде да определяш дали това, върху което съсредоточаваш сънното си внимание, е елемент, произвеждащ енергия, дали е обикновена илюзорна проекция, или някаква чужда енергия.

Дон Хуан призна, че се е надявал аз сам да достигна до идеята за *виждане* на енергията като критерий за проверка на това, дали наблюдавам истинското си тяло по време на сън, или пък не. Той доста се смя на моя фалшив метод да си слагам специално спално облекло на всеки четири дни. После каза, че съм знаел на пръсти цялата необходима информация, за да си направя извод за истинската задача, свързана с третата врата, и съответно да открия правилния критерий, но системата ми за интерпретиране ме е принудила да търся разни хитроумни разрешения на въпроса, лишени от простотата и непосредствеността на магьосничеството.

9. НОВАТА ОБЛАСТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ

Дон Хуан ми каза, че за да *виждам* по време на сънуване, трябва не само да се стремя към това, но и да изразявам намерението си на висок глас. Той изрично настоя, че се налага да говоря високо и ясно, макар че отказа да ми обясни по какви причини. Дон Хуан не отрече, че същия резултат може да се постигне и с други средства, но, както ме увери, гласното изразяване на намерението било най-простият и непосредствен метод.

За пръв път приложих този метод, когато сънувах, че присъствам на благотворителен базар, организиран от църква. Там имаше толкова много предмети, че не можех да реша в кой от тях да се взра. Една огромна, биеща на очи ваза, поставена в някакъв ъгъл, сложи край на колебанията ми. Взрях се в нея и изрекох намерението си да *видя*. Вазата остана за миг пред погледа ми, а после се превърна в друг предмет.

В този сън аз се взрях в толкова неща, в колкото ми се удаде. При всяко изразяване на намерението ми да *видя*, избраният от мен елемент или изчезваше, или се видоизменяше, както често се бе случвало по време на заниманията мй по сънуване. Накрая сънното ми внимание се изчерпи и аз се събудих крайно разстроен, почти разгневен.

Месеци наред се взирах в стотици елементи от сънищата си и съзнателно изричах намерението си, но нищо не се получаваше. Отегчен от чакане, най-сетне се обърнах към дон Хуан за съвет.

— Трябва да имаш търпение. В момента се учиш на нещо изключително — рече той. — Учиш се да *виждаш* в сънищата си чрез намерението. Някой ден вече няма да е нужно до го изразяваш гласно, просто ще го направляваш в мълчание.

— Струва ми се, че не съм разбрал предназначението на това, което върша — казах аз. — Щом викна, че искам да *видя*, нищо не се случва. Какво означава това?

— Означава, че до този момент си имал обикновени сънища, които са били илюзорни проекции, образи, съществуващи единствено

в твоето сънно внимание.

Дон Хуан поиска да узнае какво точно се случваше с елементите, върху които съсредоточавах погледа си. Отвърнах, че те или изчезваха, или се превръщаха в нещо друго, а понякога даже предизвикваха завихряния, които в крайна сметка сменяха съня с друг.

— Така става по време на всичките ми занимания по сънуване — казах аз. — Единственото необичайно нещо е това, че постепенно се приучвам да крещя в сънищата си с цяло гърло.

При последното ми твърдение дон Хуан избухна в бурен смях, който доста ме смути. Не разбирах какво толкова забавно бях казал и неговата реакция ми се стори съвсем необяснима.

— Един ден ще разбереш колко смешно е всичко това — рече той в отговор на мълчаливото ми негодувание. — А междувременно не се обезсърчавай и не вдигай ръце. Продължавай да опитваш. Рано или късно ще налучкаш верния тон.

Както обикновено, дон Хуан имаше право. След няколко месеца късметът ми се усмихна. Сънувах извънредно странен сън. Той започна с появата на скаут от света на неорганичните същества. Напоследък сънищата ми се отличаваха с непривичното отсъствие на скаутите, както и на сънния пратеник. Не тъгувах за тях, нито пък се замислях над изчезването им. Всъщност, без тях се чувствах така спокоен, че даже бях забравил да попитам дон Хуан на какво се дължеше тази липса.

Скаутът в съня ми отначало беше огромен жълт топаз, който бях открил на дъното на някакво чекмедже. В мига, в който изразих намерението си да *видя*, топазът се превърна в кълбо от кипяща енергия. Аз се уплаших, че ще бъда принуден да го последвам, затова отвърнах погледа си от него и се съсредоточих върху един аквариум с екзотични рибки. Когато изразих намерението си да *видя*, изненадата ми нямаше край. Аквариумът излъчи някакво слабо, зеленикаво сияние, след което се превърна в голям сюрреалистичен портрет на обсипана с украшения жена. Щом отново изрекох намерението си, портретът излъчи същата зеленикава светлина.

Докато се взирах в нея, целият сън се промени. Озовах се на една улица в някакъв град, който ми се стори познат; може да е бил Тусон. Погледнах втренчено една витрина на магазин за дамско облекло и изразих високо намерението си да *видя*. Някакъв черен манекен с ярки

дрехи веднага започна да свети. После се взрях в продавачката, която се появи в този момент, за да пренареди витрината. Жената ме погледна. След като изказах намерението си, аз *видях* нейното сияние. То беше така изумително, че се уплаших да не би нещо от тази великолепна светлина да ме погълне изцяло, но продавачката отиде във вътрешността на магазина, преди да съм успял напълно да съсредоточа вниманието си върху нея. Аз определено възнамерявах да я последвам, но сънното ми внимание изведнъж беше привлечено от някакво движещо се сияние. То ме връхлетя, изпълнено с омраза. Излъчваше ненавист и злонамереност. Отскочих назад. Сиянието спря атаката си; аз бях погълнат от някаква черна субстанция, а в следващия миг се събудих.

Поради изключителната яркост на всички тези образи бях твърдо убеден, че съм *видял* енергия и че сънят ми е бил едно от онези състояния, които дон Хуан беше нарекъл съноподобни, пораждащи енергия. Мисълта, че сънищата могат да се случват в реалността на ежедневния ни свят, ме заинтригува, точно както ме бяха заинтригували и сънните образи от царството на неорганичените същества.

— Този път ти не само си *видял* енергия, но и си преминал една опасна граница — рече дон Хуан, след като изслуша разказа ми.

Той отново изтъкна, че упражнението за третата врата на съня̀нето е да накараш енергийното тяло да се раздвжи само. По думите на дон Хуан, при последното си занимание аз неволно бях надхвърлил целта на упражнението и бях попаднал в друг свят.

— Твоето енергийно тяло се е преместило — каза той. — То е пътувало от само себе си. Засега този вид пътувания надминават възможностите ти, и ето че нещо те е нападнало.

— Според теб какво би могло да е то, дон Хуан?

— Тази вселена е хищническа. Би могло да е едно от хилядите неща, които си съществуват ей-там.

— А защо ме нападна, как мислиш?

— По същата причина, по която те нападнаха и неорганичните същества — понеже си бил достъпен.

— Нима случаят е толкова ясен, дон Хуан?

— Разбира се. Толкова ясен е, колкото и начинът, по който би реагирал ти, ако някакъв странен наглед паяк пропълзи по бюрото ти,

докато пишеш. Вместо да му се любуваш или да го изследваш, най-вероятно би го смачкал от уплаха.

Бях смутен и не можех да намеря думи, за да задам някой уместен въпрос. Всъщност исках да попитам къде се е случило това, което сънувах, или в кой свят съм бил. Но тези въпроси, както и сам разбирах, бяха съвсем безсмислени. Дон Хуан обаче прояви отзивчивост.

— Иска ти се да знаеш къде е било съсредоточено сънното ти внимание, нали? — попита той ухилен.

Точно така смятах да формулирам въпроса си. Според собственото ми мнение, в съня, за който ставаше дума, аз навярно бях погледнал някакъв реален обект, също както по-рано бях забелязвал в сънищата си разни дребни детайли по пода, стените или вратата на стаята си — все неща, които действително съществуваха.

Дон Хуан каза, че в такива особени сънища, какъвто беше и въпросният, нашето сънно внимание се съсредоточава върху ежедневния свят и се движи с голяма бързина из него, като се прехвърля от един реален обект на друг. Това движение се осъществява благодарение на обстоятелството, че събирателната точка се намира в подходяща позиция на сънуване. От тази позиция тя предава на сънното внимание такава подвижност, че то може за секунди да премине невероятни разстояния, пораждайки бързи и мимолетни възприятия, които наподобяват обикновен сън.

Дон Хуан обясни, че в моя сън аз най-напред съм *видял* истински аквариум, след което сънното ми внимание се е прехвърлило през големи разстояния, за да *види* истински сюрреалистичен портрет на жена, отрупана с украшения. Крайният резултат от това, като изключим *виждането* на енергията, много е напомнял някой обикновен сън, при който елементите се превръщат в нещо друго, щом човек се взре в тях.

— Зная колко смущаващо е всичко това — продължи той, несъмнено доловил моето объркване. — Поради някаква причина, свързана със съзнанието ни, *Виждането* на енергия по време на сънуване е по-обезпокоително от всичко, което човек би могъл да си представи.

Аз отбелязах, че и преди съм *виждал* енергия в сънуването си, но това никога не ми е оказвало такова въздействие.

— Сега енергийното ти тяло вече е оформено и може да действа — каза той. — Ето защо, когато *видиш*, енергия насън, ти всъщност възприемаш един реален свят през булото на съня. В това се изразява и значението на пътуването, което си предприел. То е било реално пътуване. Включвало е произвеждащи енергия елементи, които едва не са те убили.

— Нима положението ми е било толкова сериозно, дон Хуан?

— И още как! Съществото, което те е връхлетяло, е било изцяло изтъкано от съзнание и смъртоносно, колкото си щеш. Ти си *видял* енергията му. Безспорно вече си разбрал, че докато не започнем да *виждаме* по време на сънуване, не можем да направим разлика между реалните, произвеждащи енергия неща, и илюзорните проекции. Затова, макар че си се борил с неорганичните същества и действително си *видял* скаутите и тунелите, твоето енергийно тяло не знае с положителност дали те са били реални, тоест произвеждащи енергия. Ти си деветдесет и девет, но не и сто процента сигурен в това.

Дон Хуан настояваше да разговаряме за предприетото от мен пътуване. По някакви необясними причини аз нямах желание да се занимавам с тази тема. Думите му бяха предизвикали незабавна реакция у мен. Бях обзет от силен, особен страх, с който се мъчех да се преборя; това мрачно чувство ме човъркаше с неприятна настойчивост.

— Ти несъмнено си попаднал в друга люспа на лука — каза дон Хуан в завършек на някакво твърдение, на което не бях обърнал внимание.

— За каква люспа говориш, дон Хуан?

— Вселената е като лук с множество люспи. Светът, който познаваме, е само една от тях. Понякога ние прекосяваме границите му и навлизаме в друга люспа — друг свят, много подобен на нашия, но все пак различен. Същото си направил и ти, и то съвсем самичък.

— Как е възможно да се осъществи такова пътуване, дон Хуан?

— Въпросът ти е безполезен, защото никой не може да му даде отговор. Според магьосниците вселената е изградена от пластове, които енергийното тяло е в състояние да прекосява. Знаеш ли къде съществуват древните магьосници и до ден днешен? В друг пласт, в друга люспа на лука.

— Лично аз много трудно мога да проумея или да приема идеята, че човек е способен да предприема реални, практически пътувания по

време на сънищата си.

— Вече сме обсъждали тази тема до пълна изнемога. Бях убеден, че си разбрал за какво става дума: пътуването на енергийното тяло зависи изцяло от позицията на събирателната точка.

— Да, това си ми го казвал. Но, колкото и да съм си блъскал главата над думите ти, обяснението, че пътуването е в позицията на събирателната точка, не ми говори абсолютно нищо.

— Твоят проблем е, че се отнасяш надменно към тези неща. Аз бях същият като теб. Надменността не ни позволява да променяме коренно разбиранията си за света. Освен това ни кара да смятаме, че винаги имаме право.

Идеята на дон Хуан ми се видя съвършено ясна, но аз все пак му напомних, че изпитвам някаква вътрешна съпротива.

— Предлагам ти да се заемеш с една дивотця, която би могла да промени хода на нещата — каза той. — Започни да си повтаряш непрекъснато, че движещата сила на магьосничеството е загадката на събирателната точка. Ако си повтаряш това достатъчно дълго, едно невидимо влияние ще се намеси и ще внесе у теб необходимата промяна.

По нищо не личеше, че дон Хуан се шегува. Разбрах, че говори напълно сериозно. Притесни ме единствено настойчивостта, с която подчерта, че трябва безспирно да си казвам тази формулировка. Улових се, че мисля за всичко това като за някаква нелепост.

— Престани вече с надменното си отношение — сряза ме дон Хуан. — Повтаряй си тези думи искрено.

— Загадката на събирателната точка е всичко в магьосничеството — продължи той, без да гледа към мен. — Или по-точно, всичко в магьосничеството се основава на манипулирането на събирателната точка. Ти знаеш това, но трябва да си го повтаряш.

Докато го слушах, за миг ми се стори, че ще умра от мъка. Едно невероятно чувство на физическа тъга стегна гърдите ми и ме накара да извикам от болка. Стомахът и диафрагмата ми като че ли се изтласкваха нагоре, навлизайки в гръдния ми кош. Това ме изпълни с такова силно напрежение, че нивото на съзнанието ми се промени и аз се върнах 8 нормалното си състояние. Разговорът, който бяхме водили, се превърна в неясна мисъл за нещо, което би могло да се случи, но в

действителност не се е случило, както ми подсказваше светската логика на моето ежедневно ниво на съзнание.

Следващият ни разговор за сънуването беше свързан с причините за настъпилото прекъсване в заниманията ми, което продължаваше вече месеци наред. Дон Хуан ме предупреди, че ще трябва да тръгне по заобиколен път, за да обясни ситуацията, в която се намирах. Той най-напред изтъкна, че съществува огромна разлика между мислите и делата на хората, живели в древността, и тези на съвременното човечество. После посочи, че в древни времена хората са имали много реалистични представи за естеството на възприятието и за съзнанието, защото техните възгледи са се основавали на наблюденията им над заобикалящата ги вселена. Съвременните хора, напротив, имат абсурдно нереалистични представи за възприятието и съзнанието, понеже техните възгледи произтичат от наблюденията им над общественото устройство и от мястото, което заемат в него.

— Защо ми казваш всичко това? — попитах аз.

— Защото си съвременен човек, който се е обвързал с представите и наблюденията на хората, живели в древността — отвърна дон Хуан. — За теб тези неща са напълно непознати. Сега повече от всякога се нуждаеш от трезвост и самообладание. Опитвам се да построя мост, по който да можеш да вървиш — един здрав мост между възгледите на древните и на съвременните хора.

Той отбеляза, че аз съм запознат само с едно от всичките трансцендентални наблюдения на хората от древността, понеже то е достигнало до наши дни — идеята за сделката с дявола, при която човек продава душата си, за да се сдобие с безсмъртие — нещо, което, според дон Хуан, изглеждаше като пряк отзвук от взаимоотношенията на древните магьосници с неорганичните същества. Дон Хуан ми напомни, че сънният пратеник се бе опитал да ме склони да остана в неговото царство, предлагайки ми възможността да запазя своята индивидуалност и съзнание едва ли не за цяла вечност.

— Както знаеш, поддаването на съблазните на неорганичните същества не е просто идея; то е нещо реално — продължи той. — Но ти все още не си разбрал напълно какво означава тази реалност. Сънуването също е реално; то е състояние, произвеждащо енергия. Ти чуваш твърденията ми и несъмнено схващаш какво искам да кажа, но

съзнанието ти още не е достигнало до цялостното значение на всичко това.

Дон Хуан заяви, че моята рационалност е наясно с последиците, до които би довело едно такова разбиране на нещата, и при последния ни разговор е предизвикала промяна в нивото на съзнанието ми; вследствие на това аз съм възвърнал нормалното си ниво, преди да успея да разгледам всички нюанси на съня си. Рационалността ми допълнително се е погршкила за защитата си, като е прекратила заниманията ми по сънуване.

— Мога да те уверя, че прекрасно разбирам какво означава „състояние, произвеждащо енергия“ — казах аз.

— Аз пък мога да те уверя, че нищо не разбираш — сопна ми се дон Хуан. — В противен случай щеше да изградиш преценката си за сънуването много по-гршкливо и внимателно. Тъй като си убеден, че просто си сънуваш, ти поемаш необмислени рискове. Погрешната ти логика ти подсказва, че каквото и да се случи, в даден момент сънят ще свърши и ти ще се събудиш.

Той имаше право. Въпреки всички неща, на които бях станал свидетел по време на заниманията си, у мен все още се криеше някакво неопределено усещане, че тези преживявания са били само сън.

— Аз ти говоря за възгледите на древните и на съвременните хора — продължи той, — защото твоето съзнание, което е типично съзнание на съвременен човек, предпочита да се отнася към непознатите за него понятия като към празни фантазии. Ако оставя нещата в твои ръце, ти ще разглеждаш сънуването просто като някаква идея. Аз, естествено, съм сигурен, че ти го възприемаш сериозно, но не вярваш кой знае колко в неговата реалност.

— Разбирам какво казваш, дон Хуан, но не разбирам защо го казваш.

— Защото сега ти за пръв път се намираш в подходящото положение, за да проумееш, че сънуването е състояние, произвеждащо енергия. За пръв път можеш вече да осъзнаеш, че обикновените сънища са средство за обучение на събирателната точка, чрез което тя се подготвя, за да достигне позицията, която поражда това произвеждащо енергия състояние, наречено „сънуване“.

Дон Хуан ме предупреди, че сънувачите трябва постоянно да са изпълнени с извънредно голяма и неотслабваща бдителност, тъй като влизат в досег с реални светова, които оказват всевъзможни въздействия; всяко отклонение от пълната бдителност излага един сънувач на опасности, които са повече от страшни.

В този момент започнах отново да усещам някакво движение в гръдния си кош, точно както беше станало в деня, когато нивото на съзнанието ми се промени от само себе си. Дон Хуан здравата ме разтърси за ръката.

— Гледай на сънуването като на нещо крайно опасно! — нареди ми той. — И започни с това още отсега! Не се впускай в някоя от твоите странни маневри.

Тонът му беше толкова настойчив, че аз веднага прекратих онова, което вършех несъзнателно.

— Какво става с мен, дон Хуан? — попитах аз.

— Ти можеш да разместваш събирателната си точка бързо и лесно — ето какво става с теб — отвърна той. — Само че една такава лекота често прави разместванията безразборни. Трябва да внесеш ред в това. И не бива да си поволяваш и най-мъничкото отклонение.

Лесно можех да му кажа, че не зная за какво ми говори — обаче знаех. Също така си давах сметка, че разполагам само с няколко секунди, за да събера енергията си и да променя отношението си — и точно това направих.

По този начин завърши разговорът ни за деня. Аз се прибрах у дома и в продължение на почти една година искрено и ежедневно си повтарях онова, което дон Хуан ме беше помолил да си казвам. Резултатите от моя заклинателен призив бяха невероятни. Останах твърдо убеден, че той оказа върху съзнанието ми същия ефект, който физическите упражнения оказват върху мускулите на тялото. Събирателната ми точка придоби по-голяма подвижност, което означаваше, че *виждането* на енергия по време на сънуване се превърна в единствена цел на моите занимания. Умението ми да *виждам* чрез намерението нарасна в съответствие със старанията ми. Настъпи момент, когато вече бях способен просто да възнамеря *виждането*, без да казвам нито дума, а на практика получавах същите резултати като в случаите, при които изразявах намерението си на висок глас.

Дон Хуан ме поздрави за постижението ми. Аз, естествено, приех това като шега. Той ме увери, че похвалата му е съвсем сериозна, но ме помоли настоятелно да продължа да викам — ако не винаги, то поне когато се намирам в затруднение. Тази молба не ми се стори странна. По собствена инициатива аз крещях с цяло гърло в сънищата си всеки път, щом сметнех за необходимо.

Установих, че енергията на нашия свят трепти; тя е искряща. Не само живите същества, но и всичко останало в нашия свят блести със своя вътрешна светлина. Дон Хуан ми обясни, че тукашната енергия се състои от пластове, оцветени в различни проблясващи нюанси. Най-горният пласт е белезникав; този, който идва непосредствено след него, е бледозелен, а разположеният още по-нататък е кехлибарен.

Аз откривах всички тези цветове, или по-скоро *виждах* отблясъци от тях винаги, когато елементите, на които се натъквах в съноподобните си състояния, променяха формата си. Първоначалният ефект от *виждането* на излъчващи енергия елементи неизменно се изразяваше в едно белезникаво сияние.

— Само три различни цвята ли съществуват? — попитах аз дон Хуан.

— Цветовете са неизброими — отвърна той, — но на първо време ще се занимаваш с тези три. Впоследствие можеш да станеш сведущ колкото си щеш и да изолираш цели дузини, стига да ти се удава.

— Белезникавият цвят изразява сегашната позиция на събирателната точка на човечеството — продължи дон ХуанТ — Може да се каже, че това е един съвременен цвят. Магьосниците вярват, че всичко, което човекът прави в наши дни, е обкръжено с такова белезникаво сияние. В други времена позицията на събирателната точка на човечеството е обагрила в бледозелено господстващата в света енергия, а в една още по-отдалечена епоха е преобладавал кехлибареният цвят. Енергията на магьосниците е обагрена в кехлибарено, което означава, че в енергийно отношение те са свързани с хората, живели в далечното минало.

— Смяташ ли, дон Хуан, че сегашният белезникав цвят ще се промени някой ден?

— Да, ако човекът е способен на развитие. Голямата задача на магьосниците е да изложат идеята, че за да може да се развие, той

трябва най-напред да освободи съзнанието си от неговата обвързаност с общественото устройство; Щом съзнанието е свободно, намерението ще го пренасочи към нова еволюционна пътека.

— Мислиш че магьосниците ще успеят с тази задача?

— Вече са успели. Самите те са доказателството за това. Друг въпрос е да се убедят и останалите в стойността и значението на развитието.

Както установих, другият вид енергия, която се среща в нашия свят, макар че не принадлежи към него, е енергията на скаутите, тази, която дон Хуан беше нарекъл кипяща. В сънищата си се натъквах на стотици елементи, които, щом ги *видех*, се превръщаха в енергийни кълба; тези кълба сякаш кипяха и се пенеха от някакъв вътрешен процес, подобен на нагряване.

— Имай предвид, че не всеки от скаутите, които ще срещнеш, ще принадлежи към царството на неорганичните същества — отбеляза дон Хуан. — Досега всички, на които си попадал, с изключение на синия скаут, са идвали оттам, но това е поради обстоятелството, че неорганичните същества се опитваха да те привлекат. Те бяха взели нещата в свои ръце. Сега вече си самостоятелен. Някои от скаутите, на които ще се натъкнеш, ще бъдат не от света на неорганичните същества, а от други, още по-отдалечени нива на съзнание.

— Скаутите съзнателни ли са? — попитах аз.

— Разбира се — отвърна той.

— В такъв случай защо не влизат в контакт с нас тогава, когато сме будни?

— Те се опитват. Но нашето голямо нещастие е, че съзнанието ни е дотолкова заето с какво ли не, че нямаме време да им обърнем внимание. Когато спим, обаче, бариерата се вдига и движението е двупосочно: тогава ние сънуваме. Ив сънищата ни контактът се осъществява.

— Има ли начин да си познае дали скаутите принадлежат към ниво, намиращо се отвъд света на неорганичните същества?

— Колкото по-голямо е кипенето им, толкова по-отдалече идват. Това звучи елементарно, но ти трябва да се вслушваш в енергийното си тяло. Уверявам те, че щом се срещне с чужда енергия, то ще направи много тънки разлики и безпогрешни преценки.

Дон Хуан отново имаше право. Моето енергийно тяло с лекота успя да разграничи два основни типа чужда енергия. Първият беше този на скаутите от царството на неорганичните същества. Тяхната енергия леко клокочеше — всъщност тя не издаваше никакъв звук, но пораждаше пълно впечатление за разпенена течност или за вода, която тъкмо започва да кипи.

Енергията на втория тип скаути създаваше представа за много по-голяма мощ. Те изглеждаха така, сякаш щяха да пламнат всеки миг; Вибрираха отвътре, като че ли бяха пълни с газ под налягане.

Моите срещи с чужда енергия винаги бяха краткотрайни, защото аз напълно се придържах към съвета на дон Хуан, който веднъж ми каза:

— Ако не знаеш точно какво правиш и какво искаш от чуждата енергия, трябва да се задоволиш само с един бегъл поглед. Да се впуснеш в нещо повече би било толкова опасно и глупаво, колкото и да галиш гърмяща змия.

— В какво се състои опасността, дон Хуан? — попитах аз.

— Скаутите винаги са много буйни, а освен това са извънредно смели — отвърна той. — Налага им се да са такива, за да могат да преодоляват трудностите по време на изследванията си. Да задържим сънното си внимание върху скаутите е все едно да призовем тяхното съзнание да се съсредоточи върху нас. А щом привлечем вниманшпо им, ние неминуемо трябва да тръгнем с тях. И тъкмо тук се крие опасността. Можем да се озовем в светове, които надхвърлят енергийните ни възможности.

Според обясненията на дон Хуан типовете скаути били много повече от онези два, които аз бях определил, но при наличното си енергийно ниво аз бих могъл да се съсредоточа само върху три. Първите два типа били най-лесно забележими. Те, както каза дон Хуан, приемали толкова чудати образи в сънищата ни, че незабавно привличали сънното ни внимание. Той описа скаутите от третия тип като най-опасни от гледна точка на тяхната буйност и сила, а и поради обстоятелството, че използвали умела маскировка.

— Едно от най-странните неща, на които се натъкват сънувачите, както скоро ще се случи и с теб — продължи той, — е именно този трети тип скаути. До момента ти си откривал екземпляри само от

другите два типа, но това е така защото не си гледал в необходимата посока.

— А накъде е трябвало да гледам, дон Хуан?

— Отново си попаднал в словесния капан; този път виновна е думата „елементи“, която ти си възприел единствено в значението „вещи, предмети“. Е добре, най-свирепите скаути в нашите сънища всъщност се маскират като хора. Веднъж, по време на сънуване, аз налетях на страхотна изненада, когато съсредоточих погледа си върху сънния образ на моята майка. Щом изразих намерението си да *видя*, тя се превърна в свирепо, заплашително кълбо от кипяща енергия.

Дон Хуан замълча за малко, за да ми даде възможност да схвана по-добре думите му. Чувствах се глупаво, задето се бях разтревожил от мисълта, че мога да се натъкна на скаут, скрит зад сънния образ на майка ми.

— Твърде неприятно е, че те винаги са свързани с образите на родителите ни или на близките ни приятели — продължи дон Хуан. — Навярно по тази причина ние често изпитваме някакво притеснение, когато ги сънуваме. — Широката му усмивка остави у мен впечатлението, че моето безпокойство го забавляваше. — Сънувачите трябва да се придържат към едно изпитано правило: да допускат наличието на третия тип скаути всеки път, когато почувстват тревога при вида на родителите или приятелите си в някой сън. За препоръчване е да се избягват тези сънни образи. Те са чиста отрова.

— Какво място заема синият скаут спрямо другите скаути? — попитах аз.

— Синята енергия не кипи — отговори той. — Тя трепти като нашата, само че цветът й не е бял, а син. Тази енергия не съществува в естествено състояние в нашия свят. Впрочем това ни насочва към нещо, за което никога не сме разговаряли. Какъв е цветът та скаутите, които си *видял* досега?

Изобщо не се бях замислял по този въпрос до момента, в който дон Хуан го спомена. Казах му, че *виденията* от мен скаути бяха все розови или червеникави. Той ме осведоми, че опасният трети тйй е яркооранжев.

Третият тип наистишГсе оказа страшен — сам установих това. Всеки път, когато попадах на някой от тези скаути, той беше прикрит зад сънния образ на един от моите родители, особено на майка ми.

След като го *видех*, неизменно си спомнях за онова енергийно кълбо, което ме беше нападнало при първото ми съзнателно *виждане* по време на сън. Тази чужда, разузнаваща енергия винаги изглеждаше готова да се нахвърли върху мен. Тя пораждаше ужас в енергийното ми тяло още преди да съм я *видял*.

При следващият ни разговор за съществуването аз поисках да узная от дон Хуан причините за пълното отсъствие на неорганичните същества от моите занимания.

— Защо не се появяват вече? — попитах аз.

— Те се показват само в началото — обясни той. — После, когато скаутите им започнат да ни водят в техния свят, неорганичните същества вече нямат нужда да се проектират. Ако поискаме да ги *видим*, някой скаут ни отвежда при тях, понеже никой, ама абсолютно никой не може да отиде сам до царството им.

— На какво се дължи това, дон Хуан?

— Техният свят е със затворени граници. Никой не може да влезе в него или да го напусне без съгласието на неорганичните същества. Разбира се, единственото, което можеш да направиш самичък, след като вече си се озовал там, е да изразиш намерението си да останеш. Да кажеш това високо и ясно, означава да задвижиш енергийни потоци, които са необратими. В древни времена думите са били невероятно могъщи. Сега положението се е променило, но в царството на неорганичните същества думите не са загубили своята сила.

Дон Хуан добави със смях, че всъщност: нямал право до ми говори каквото и да е за това царство, защото аз наистина съм знаел за него повече, отколкото той и всичките му сподвижници, взети заедно.

— Има един последен въпрос, свързан със света на неорганичните същества, който не сме обсъждали все още — каза той. После помълча известно време, сякаш търсеше най-подходящите думи. — В крайна сметка — започна той — моята неприязън към действията на древните магьосници е нещо много лично. Аз, като нагуал, презирам онова, което са правели те. Те малодушно са търсели убежище при неорганичните същества, твърдейки, че в една хищническа вселена, винаги готова да ни разкъса, за нас няма друго място, където да се приютим.

— Защо са мислели така? — попитах аз.

— Защото това е вярно — отвърна дон Хуан. — Тъй като неорганичните същества не могат да лъжат, хвалебствията на сънния пратеник за техния свят са самата истина. Въпросният свят действително може да ни даде подслон и да удължи срока на съзнанието ни, докато то обхване, кажи-речи, цяла вечност.

— Хвалебствията на пратеника нямат никакво очарование за мен, дори и да са верни — отбелязах аз.

— Да не искаш да кажеш, че по-скоро би рискувал да поемеш по път, където може да бъдеш разкъсан? — смаяно попита той.

Уверих го, че не копнея за света на неорганичните същества, независимо от всичките му предимства. Дон Хуан изглеждаше безкрайно доволен от твърдението ми.

— Това означава, че си готов да чуеш едно последно изявление за техния свят. Най-страшното изявление, което бих могъл да направя — каза той и се помъчи да се усмихне, само че доста несполучливо.

Дон Хуан се вгледа в очите ми, сякаш търсеше да зърне искрица на съгласие или разбиране. Помълча за миг, преди да проговори отново.

— Енергията, която е необходима на магьосниците, за да движат събирателните си точки, идва от царството на неорганичните същества — произнесе той така, като че ли му се искаше да приключи по-бързо с цялата тази работа.

Сърцето ми почти спря да бие. Зави ми се свят и трябваше известно време да тропам с крака по земята, за да не припадна.

— Такава е истината — продължи дон Хуан — и в това се състои наследството, което са ни оставили древните магьосници. Те са ни обвързали до ден днешен. Ето защо не ги харесвам. Противно ми е да съм принуден да черпя само от един източник. Лично аз отказвам да направя това. Опитвах се да отклоня и теб, но без успех, защото нещо в този свят те привлича като магнит.

Разбрах думите му по-добре, отколкото бих могъл да си представя. На енергийно ниво пътуванията до света на неорганичните същества винаги бяха означавали за мен зареждане с някаква тъмна енергия. Дори бях мислил за тези неща, още много преди да чуя изявлението на дон Хуан.

— Какво ни остава да направим при това положение? — попитах аз.

— Не можем да завързваме връзки с неорганичните същества — отвърна той, — но не можем и да страним от тях. Аз избрах следното решение: да взимам енергията им, но да не се поддавам на влиянието имТТобаГе така наречението върховно прикриване. То се извършва чрез поддържане на непреклонно намерение за свобода, въпреки че никой магьосник не знае какво всъщност представлява свободата.

— Би ли ми обяснил, дон Хуан, защо магьосниците трябва да взимат енергия тъкмо оттам?

— Защото няма друга енергия, която да е ползотворна за магьосници, а те се нуждаят от невероятно голямо количество, за да извършват свойствените си маневри със събирателната точка.

Припомних на дон Хуан собственото му твърдение за необходимостта от преразпределяне на енергията за целите на съществуването.

— Това е съвсем вярно — каза той. — За да се заемат със съществуването, магьосниците трябва да спестят енергия, определяйки по нов начин своята основна настройка, но този метод помага само в началото, при нагласяне на съществуването. Твърде различно нещо е да летиш в други сфери, да *виждаш* енергията, да оформяш енергийното си тяло и така нататък. За всички тези маневри магьосниците се нуждаят от огромно количество тъмна, чужда енергия.

— Но как си я набавят от света на неорганичните същества?

— Набавят си я просто като ходят там. Това е наложително за всички магьосници от нашата приемствена линия. Никой от нас обаче не е достатъчно глупав, за да направи онова, което ти си направил. А е така, защото никой от нас няма твоята нагласа.

Дон Хуан ме изпрати да си вървя, за да размишлявам у дома над разкритията му. Имах безброй въпроси, но той не щеше и да чуе за тях.

— Сам можеш да отговориш на всичките си въпроси — каза той, докато ми махаше за довиждане.

10. ПРИКРИВАНЕ ЗА УЛАВЯНЕ НА ПРИКРИВАЧИТЕ

Когато се прибрах у дома, скоро ми стана ясно, че е невъзможно да си отговоря на който и да е от моите въпроси. В действителност не бях в състояние даже да ги формулирам. Това навярно се дължеше на обстоятелството, че за мен границата на второто внимание вече беше започнала да се размива — едно събитие, чието начало беше първата ми среща с Флоринда Грау и Карол Тигз в света на ежедневния живот. Фактът, че те ми бяха напълно непознати, а същевременно толкова близки, че в случай на нужда бих пожертвал живота си заради тях, породи у мен объркване, което ми се отрази безкрайно зле. Запознанството ми с Таиша Абелар бе станало няколко години по-рано и аз тъкмо бях започнал да свиквам със смущаващото чувство, че я познавам по някакъв начин, за който нямам и най-малката представа. Прибавянето на още двама души се оказа твърде много за моя претоварен организъм. Направо се разболях от изтощение и се наложи да потърся помощта на дон Хуан. Отидох в Южно Мексико, в града, където живееше той заедно със сподвижниците си.

Едва бях споменал тревогите си, когато дон Хуан и останалите магьосници от групата му избухнаха в гръмогласен смях. Дон Хуан ми обясни, че те всъщност се смеели не на мен, а на самите себе си. Моите познавателни проблеми им напомнили за затрудненията, които имали те по времето, когато границата на второто внимание се размила за тях — същото, което ставало и с мен в момента. Както каза той, по онова време и тяхното съзнание, подобно на моето, не било подготвено за такова нещо.

— Всеки магьосник минава през тези страдания — продължи дон Хуан. — Съзнанието е безкрайна област за изследвания, както за магьосниците, така и за човека изобщо. Струва си да поемаме всякакви рискове, за да разширим съзнанието, да използваме всякакви средства. Но не бива да забравяш, че то може да бъде разширено само при наличието на здрав дух.

Той отново ми каза, че времето му вече изтичало, затова било необходимо аз да използвам мъдро възможностите си и да усвоя колкото се може повече материал преди неговото заминаване. По-рано, когато слушах такива приказки, винаги изпадах в дълбока депресия. Напоследък обаче бях започнал да се примирябам с наближаващото отпътуване на дон Хуан. Мисълта за това все още ме хвърляше в паника, но вече не ме караше да се чувствам потиснат.

За момента не си казахме нищо повече. На следващия ден аз закарах дон Хуан, по негова молба, до Мексико Сити. Пристигнахме по обед и отидохме направо в Хотел дел Прадо на „Пасео Аламеда“, където обикновено отсядаше дон Хуан при посещенията си в града. Той имаше уговорена среща с адвокат в четири часа следобед същия ден. Тъй като разпрлагахме с много време, тръгнахме да обядваме в кафе „Такуба“ — едно известно заведение в сърцето на търговската част, което се славеше с доброто си меню.

Дон Хуан не беше гладен. Той си поръча само две сладки царевични питки, докато аз си устроих същинско пиршество. Смеейки се, дон Хуан правеше знаци на мълчаливо отчаяние от прекрасния ми апетит.

— Ще ти предложа една линия на поведение — каза той с рязък тон, когато свършихме с обеда. — Става дума за последната задача, свързана с третата врата на съществуването; тази задача се изразява в прикриване за улавяне на прикривачите — една много загадъчна маневра. Да се прикриваш, за да улавяш прикривачите, означава съзнателно да извличаш енергия от царството на неорганичните същества, за да можеш да извършиш магьоснически подвиг.

— Какьв е този подвиг, дон Хуан?

— Едно пътуване — пътуване, което използва съзнанието като елемент на околната среда — обясни той. — В света на ежедневния живот водата е такъв елемент на околната среда, който ние използваме, за да пътуваме. Представи си съзнанието като подобен елемент, който може да послужи за същата цел. Посредством съзнанието скаути от цялата вселена идват при нас, и обратно — пак чрез него магьосниците отиват до най-отдалечените кътчета на вселената.

Някои от множеството идеи, с които дон Хуан ме беше запознавал по време на обучението ми, веднага завладяваха

вниманието ми, без да е нужно да бъда увещаван. Точно така стана и в този случай.

— Идеята, че съзнанието е физически елемент, е направо революционна — промълвих аз със страхопочитание.

— Не съм казал, че е физически — поправи ме той. — То е енергиен елемент. Трябва да правиш разлика между тези две неща. За магьосниците, които *виждат*, съзнанието е сияние. Те могат да прикачват енергийните си тела към това сияние и да пътуват с него.

— В какво се състои разликата между физическите и енергийните елементи? — попитах аз.

— В това, че физическите елементи са част от нашата система за интерпретиране, а енергийните не са. Във вселената ни съществуват енергийни елементи, каквото е и съзнанието. Ала ние, като обикновени хора, възприемаме само физическите елементи, защото така сме научени. Магьосниците възприемат енергийните по същата причина — защото така са научени.

Дон Хуан ми обясни, че същността на магьосничеството е използването на съзнанието като енергиен елемент на нашата околна среда и че от гледна точка на практическите действия траекторията на магьосничеството е следната: първо, да освободим наличната си енергия, като се придържаме безупречно към пътя на магьосниците; второ, да употребим тази енергия, за да развием енергийното си тяло посредством сънуването; и трето, да използваме съзнанието като елемент на околната среда, чрез който да влизаме с енергийното си тяло и с цялата си физическа маса в други светове.

— Енергийните пътешествия в други светове биват два вида — продължи той. — При единия съзнанието взима енергийното тяло на магьосника и го понася нанякъде, а при другия самият магьосник решава, напълно обмислено, да извърши пътешествие, използвайки този елемент. Ти вече си пътувал по първия начин. Вторият обаче изисква огромна дисциплина.

След дълго мълчание дон Хуан добави, че в живота на магьосниците има някои неща, с които трябва да се борави много изкусно, и че контактът със съзнанието като енергиен елемент, достъпен за енергийното тяло, е най-важното, съдбоносно и опасно измежду тези неща.

Нямах какво да кажа. Целият бях изтръпнал и го слушах в захлас.

— Сам по себе си ти не притежаваш достатъчно енергия, за да осъществиш последната задача за третата врата на съществуването — продължи той, — но двамата с Карол Тигз несъмнено можете да направите това, което имам предвид.

Последва мълчание, с което дон Хуан явно ме подтикваше да попитам какво точно има предвид. Смехът му само засили мрачните ми предчувствия.

— Искам вие двамата да прекрачите границите на нормалния свят и да влезете в друг, използвайки съзнанието като енергиен елемент — каза той. — Това прекрачване и навлизане е равносилно на прикриване за улавяне на прикривачите. Използването на съзнанието като елемент на околната среда е нещо, което не се влияе от неорганичните същества, но все пак си служи с тяхната енергия.

Дон Хуан не пожела да ми даде допълнителна информация, за да не би, както сам обясни, да ми окаже някакво въздействие. Той беше убеден, че колкото по-малко зная предварително, толкова по-добре ще се справя. Аз не бях съгласен с него, но той ме увери, че в случай на нужда енергийното ми тяло прекрасно би могло да се погрижи за себе си.

От ресторанта отидохме в кантората на адвоката. Дон Хуан бързо си свърши работата и докато се усетя, вече се намирахме в едно такси на път за летището. Дон Хуан ме осведоми, че Карол Тигз специално пристига от Лос Анджелис, за да изпълни последната задача заедно с мен.

— Долината на Мексико Сити е великолепно място за извършването на този магьоснически подвиг, който трябва да бъде ваша цел — отбеляза той.

— Още не си ми обяснил каква точно е процедурата, която е необходимо да следвам — казах аз.

Той не ми отвърна и за известно време настъпи мълчание. Но по-късно, докато чакахме самолетът да кацне, дон Хуан ми описа начина на действие. Трябваше да отида в стаята на Карол в хотел „Рехис“, който се намираше срещу нашия хотел, да вляза в състояние на пълен вътрешен покой и да премина плабно към съществуване заедно с нея, като

произнасяме нашето намерение да се озовем в царството на неорганичните същества.

Прекъснах дон Хуан, за да му припомня, че винаги ми се налагаше да чакам появата на някой скаут, преди да изразя високо и ясно намерението си да отида в онова царство.

Той се засмя под мустак и каза:

— Ти още не си сънувал заедно с Карол Тигз. Сега ще видиш, че това е цяло удоволствие. Магьосничките не се нуждаят от никакви подкрепления. Те просто си ходят там, когато поискат; има скаути, които постоянно са на тяхно разположение.

Трудно ми беше да повярвам, че една магъоъсница би могла да върши такива неща, каквито ми описбаше дон Хуан. Мислех си, че що се отнася до света на неорганичните същества, аз самият имах немалък опит. Когато споменах за това, получих резкия отговор, че моят опит е нищо в сравнение със способностите на магьосничките.

— Според теб защо бях взел Карол Тигз с мен, когато трябваше да те измъкнем физически от онова царство? — попита той. — Да не мислиш, че заради красотата й?

— Защо я взе, дон Хуан?

— Защото не можех да се справя сам, а за нея това беше нищо работа. Всичко, което е свързано със света на неорганичните същества, й се удава с лекота.

— Тя изключителен случай ли е, дон Хуан?

— Жените като цяло имат естествено влечение към този свят; магьосничките, разбира се, са най-надарени, но Карол Тигз е по-добра от всички, които познавам, понеже, като жена-нагуал, тя притежава невероятна енергия.

Помислих си, че съм уловил дон Хуан в сериозно противоречие. По-рано той ми беше казбал, че неорганичните същества изобщо не се интересуват от жени. Сега пък твърдеше обратното.

— Не, не твърдя обратното — отвърна той, когато му посочих това несъответствие. — Казвал съм ти, че те не преследват жени, а се домогват единствено до мъже. Но съм ти казвал още и това, че самите неорганични същества са женски, както и цялата вселена е женска до голяма степен. Така че прави си сам заключенията.

Тъй като не знаех какви заключения да си направя, дон Хуан ми обясни, че на теория магьосничките могат да ходят до тамошния свят и

да се връщат, както им е угодно, благодарение на своето разширено съзнание и на женската си същност.

— Напълно ли си сигурен, че е така? — попитах аз.

— Жените от моята група никога не са вършили това — призна той, — но не защото не могат, а защото аз ги разубедих на времето. Затова пък тези от твоята група го правят като две и две четири.

Почувствах някаква особена празнота в стомаха си. В действителност не знаех нищо за жените от групата ми. Дон Хуан ме утеши с думите, че моето положение е по-различно от неговото, както и ролята ми на нагуал. Той ме увери, че даже и да застана на главата си, не би ми се удало да разубедя която и да е от жените от моята група.

Докато таксито ни караше към хотела на Карол, тя забавляваше дон Хуан и мен, имитирайки някои хора, които познавахме. Аз се опитах да се държа сериозно и й зададох въпроси, свързани с нашата задача. Карол измънка някакви извинения, задето не била в състояние да ми отговори с цялата сериозност, която съм заслужавал. Дон Хуан се преви от смях, когато тя пародира тържествения ми тон.

След като тя се регистрира в хотела, тримата тръгнахме да се разхождаме из търговската част на града в търсене на антикварни книжарници. Хапнахме лека вечеря в ресторанта на Санборн в Керемидената сграда. Кам десет часа се прибрахме в хотела. Тръгнахме направо към асансьора. Страхът ми беше изострил способността ми да забелязвам детайлите на обстановката. Хотел „Рехис“ беше стара и масивна постройка. Мебелировката на фоайето явно бе виждала и по-добри дни. Въпреки това всичко наоколо носеше отпечатъка на отминало великолепие, в което имаше нещо много привлекателно. Лесно можех да разбера защо Карол толкова харесваше този хотел.

Преди да се качим в асансьора безпокойството ми така се засили, че трябваше да поискам последни инструкции от дон Хуан.

— Кажи ми пак по какъв начин да действаме — замолих го аз.

Дон Хуан ни дръпна към големите старинни кресла във фоайето и търпеливо ни обясни, че щом се озовем в света на неорганичните същества, трябва да произнесем нашето намерение да прехвърлим нормалното си съзнание върху енергийните си тела. Той ни посъветва двамата с Карол да произнесем заедно намерението си, макар че това

не било от особено значение. За дон Хуан най-важното беше всеки от двама ни да възнамери да пренесе върху енергийното си тяло цялото съзнание, с което разполага в ежедневния свят.

— Как става това? — попитах аз.

— За да прехвърлиш съзнанието си, трябва само да изразиш намерението си и да притежаваш необходимото количество енергия — каза той. — Карол е наясно с всичко това, защото вече го е правила. Тя влезе с физическото си тяло в света на неорганичните същества, за да те измъкне оттам, нали си спомняш? Сега нейната енергия ще свърши цялата работа, накланяйки везните.

— Какво означава да наклониш везните? Изобщо не мога да се ориентирам в тези неща, дон Хуан.

Той поясни, че в случая този израз означава да присъединиш цялата си физическа маса към енергийното тяло. Каза още, че използването на съзнанието като средство за пътуване в друг свят не е резултат от прилагането на някакви техники, а естествена последица от наличието на намерение и на достатъчно енергия. Основната част от енергията на Карол Тигз, прибавена към моята, или основната част от моята енергия, прибавена към тази на Карол, щяла да ни превърне в един-единствен обект, способен да изтегли физическата ни маса и да я разположи върху енергийното тяло, за да осъществим пътуването.

— Какво точно трябва да направим, за да влезем в този друг свят? — попита Карол. Въпросът й ме уплаши почти до смърт; смятах, че тя знае как стоят нещата.

— Цялата ви физическа маса трябва да се присъедини към енергийното ви тяло — отвърна дон Хуан, като я погледна в очите. — При тази маневра най-голямата трудност се състои в дисциплинирането на енергийното тяло — нещо, което и двамата вече сте постигнали. Липсата на дисциплина е единствената причина, поради която може да не успеете да извършите подвига на най-Висшето прикриване. Понякога някой обикновен човек го извършва по случайност и така попада в друг свят. Това обаче веднага бива обяснено като халюцинация или умопомрачение.

Бих дал всичко на света, само и само дон Хуан да беше продължил да говори. Той обаче ни изпрати до асансьора и ние се качихме на втория етаж, където беше стаята на Карол, въпреки моите протести и рационалната ми потребност да узная нещо повече.

Дълбоко в себе си чувствах, че вълнението ми се дължи не толкова на тази потребност, колкото на страха, който ме беше обзел. По някакъв начин тази магьосническа маневра ми изглеждаше по-страшна от всичко, което бях правил дотогава.

На раздяла дон Хуан ни каза:

— Забравете „Аз“-а и няма да се уплашите от нищо.

Той ни подкани да се замислим над последните му думи, като се усмихна широко и кимна с глава.

Карол се разсмя и започна да имитира как говореше дон Хуан, докато ни даваше загадъчните си наставления. Нейното фъфлене правеше изказванията му особено колоритни. Понякога намирах фъфленето й за очарователно. Обикновено обаче се дразнех от него. За щастие тази вечер то почти не се усещаше.

Отидохме в стаята и и седнахме на ръба на леглото. Последната ми съзнателна мисъл беше, че то е останало още от началото на века. Преди да успея да кажа каквото и да е, установих, че се намирам в някакво странно наглед легло. Карол беше с мен. И двамата едновременно се изправихме в седнало положение. Бяхме голи; всеки от нас беше покрит с тънко одеяло.

— Какво става? — промълви тя със слаб глас.

— Будна ли си? — глуповато попитах аз.

— Разбира се, че съм будна — отвърна тя нетърпеливо.

— Спомняш ли си къде бяхме? — попитах аз.

Последва дълго мълчание; очевидно Карол се мъчеше да събере мислите си.

— Смятам, че съм истинска, но ти не си — каза тя най-сетне. — Зная къде бях, преди да се случи това. А ти искаш да ме измамиш.

Аз самият мислех, че и тя цели същото. Тя беше наясно с положението и сега ме подлагаше на проверка или ме разиграваше. Дон Хуан ми беше казвал, че моите и нейните зли гении са прекалената предпазливост и подозрителността. Този случай беше прекрасна илюстрация на думите му.

— Отказвам да участвам в твоите дивотии — заяви тя. В погледа, който ми отправи, имаше някаква злоба. — На теб говоря, който и да си ти.

Тя взе едно от одеялата, с които бяхме покрити, и се уви с него.

— Ще лежа тук, докато не се върна там, откъдето дойдох — решително изрече тя. — А ти и нагуалът си играйте вашите игрички.

— Трябва да престанеш с тези глупости — твърдо казах аз. — Намираме се в друг свят.

Тя пренебрегна думите ми и ми обърна гръб като сърдито, разглезено дете. Не исках да прахосвам съня си внимание в безполезни спорове за реалността на положението. Започнах да разглеждам обстановката. Помещението се осветяваше единствено от луната, чиято светлина струеше от прозореца точно срещу нас. Стаята, в която се намирахме, беше малка, а леглото — високо. Забелязах, че изработката му е примитивна: към четири солидни кола, забити в земята, беше прикрепена решетка от летви, която образуваше самото легло. То беше покрито с дебел, или по-скоро плътен, дюшек. Нямаше чаршафи и възглавници. Край стените бяха подредени пълни чували от зебло. Два поставени един върху друг чувала, облегнати до долния край на леглото, изпълваха ролята на подвижна стълбичка.

Докато се оглеждах, за да открия някой ключ на лампа, разбрах, че високото легло е разположено в един ъгъл, до самата стена. Главите ни бяха обърнати към нея; аз бях от външната страна на леглото, а Карол — от вътрешната. Когато седнах на ръба му, осъзнах, че височината му е навярно около метър.

Карол внезапно се надигна и каза с особено забележимо фъфлене:

— Това е отвратително! Нагуалът изобщо не ме предупреди, че ще изпадна в такова положение.

— И аз си нямах представа — отвърнах аз. Искаше ми се да добавя още нещо и да подхвана разговор, но тревогата ми вече бе нараснала прекомерно.

— Затваряй си устата — озъби ми се тя; гласът и беше одрезгавял от гняв. — Ти не съществуваш. Ти си призрак. Изчезвай оттук! Изчезвай!

В нейното фъфлене имаше нещо много симпатично, което отвлече вниманието ми от обзелия ме страх. Хванах я за раменете и я разтърсих. Тя извика — не толкова от болка, колкото от изненада или раздразнение.

— Не съм никакъв призрак — казах аз. — Ние осъществихме пътуването, защото обединихме енергията си.

Карол Тигз се славеше сред нас с умението си да се приспособява бързо към всякакви ситуации. За броени мигове тя се убеди в реалността на нашето положение и се зае да търси дрехите си в полумрака. Не беше уплашена — нещо, което ми се видя много чудно. Заета с мисълта за дрехите си, тя разсъждаваше на глас къде би могла да ги е оставила, ако си е легнала в тази стая.

— Виждаш ли някакъв стол? — попита тя.

Смътно различих три чувала, които бяха подредени така, че да образуват нещо като маса или висока пейка. Карол стана от леглото, отиде до тях и намери своите дрехи заедно с моите, сгънати старателно по типичния за нея начин. Тя ми подаде моите дрехи; те наистина бяха мои, ала не същите, с които бях облечен преди няколко минути, когато се качих в стаята на Карол в хотел „Рехис“.

— Това не са моите дрехи — изфъфли тя. — И все пак са мои. Колко странно!

Облякохме се мълчаливо. Исках да й кажа, че просто ще се пръсна от безпокойство. Исках също да поговорим за скоростта на нашето пътуване, но мисълта за него съвсем бе избледняла още в момента, в който бях започнал да се обличам. Почти не си спомнях къде сме били, преди да се събудим в тази стая. Струваше ми се, че съм сънувал хотелската стая. Направих върховно усилие да си припомня, да прогоня неяснотата, която постепенно ме обгръщаше. Успях да разпръсна мъглата, но това действие погълна цялата ми енергия. Изпотих се и едва си поемах дъх.

— Нещо за малко не ме уби — каза Карол. Погледнах я. И тя беше потна като мен. — А и ти се отърва на косъм. Какво беше това нещо според теб?

— Позицията на събирателната точка — отвърнах аз напълно убедено.

Тя беше на друго мнение.

— Това са неорганичните същества, които събират своята дан — изрече тя, цялата разтреперана. — Нагуалът ми каза, че ще бъде страшно, но чак такъв ужас никога не съм си представяла.

Бях абсолютно съгласен с нея; ситуацията наистина беше ужасна, макар че не можех да определя защо. Карол и аз не бяхме начинаещи, вече бяхме видели и направили какви ли не неща, някои от

които извънредно опасни. В тази сънувана стая обаче имаше нещо, което просто ми смразяваше кръвта.

— Ние сънуваме, нали? — попита Карол.

Без да се колебая, аз я уверих, че е така, макар че повече от всичко на света исках дон Хуан да е при нас, за да увери и мен в това.

— Защо съм толкова уплашена? — попита тя, като че ли аз можех да дам някакво разумно обяснение за страха й.

Преди да измисля каквото и да е, Карол сама отговори на въпроса си. Тя каза, че е уплашена, понеже е осъзнала на физическо ниво, че възприемането е всеобхватно действие, когато събирателната точка е закована в една позиция. После ми припомни твърдението на дон Хуан — според него властта, която нашият ежедневен свят има над нас, е резултат от обстоятелството, че събирателните ни точки стоят неподвижно на обичайното си място. Тази неподвижност е онова, което прави нашето възприятие на света толкова всеобхватно и непреодолимо, че ние не можем да избягаме от него. Карол ми напомни и още нещо, което нагуалът беше казал: че ако искаме да надвием тази всеобхватна сила, трябва само да разпръснем мъглата, тоест да разместим събирателната точка чрез намерението.

Никога не бях разбирал напълно думите на дон Хуан до момента, в който ми се наложи да преместя събирателната си точка в нова позиция, за да разпръсна мъглата на този друг свят, която беше започнала да ме поглъща.

Без да разговаряме повече, Карол и аз отидохме до прозореца и погледнахме навън. Намирахме се в провинциална местност. Лунната светлина разкриваше очертанията на някакви ниски и тъмни жилищни постройки. По всичко личеше, че помещението, в което бяхме, е склад или килер на някоя ферма или голяма провинциална къща.

— Спомняш ли си как си легнал тук? — попита Карол.

— Да, почти — отвърнах аз, и то съвсем сериозно. Казах й, че се боря да запазя образа на нейната хотелска стая в съзнанието си, за да имам някаква отправна точка.

— И аз правя същото — уплашено прошепна тя. — Зная, че ако оставим този спомен да ни се изплъзне, с нас е свършено.

После ме попита дали ми се иска да излезем от бараката. Нямах такова желание. Страхът, който изпитвах, беше толкова силен, че не

бях в състояние да й отговоря гласно. Можах само да й дам знак с глава.

— Напълно си прав, че не искаш да излезеш оттук — каза Карол. — Имам чувството, че ако напуснем тази барака, никога няма да намерим обратния път.

Канех се да отворя вратата и просто да надникна навън, но Карол ме спря.

— Недей — рече тя. — Може да пуснеш вътре онова, което е вън. В този момент ми хрумна, че сме поставени в нестабилна клетка. Крехкото й равновесие би могли да се наруши от всякакви действия, включително и от отварянето на вратата. В мига, в който си помислих това, и двамата с Карол бяхме обзети от един и същ импулс. Ние съблякохме дрехите си с такава бързина, сякаш животът ни зависеше от това; после скочихме на високото легло, без да използваме стълбичката, образувана от двата чувала, но още в следващата секунда скочихме отново на земята.

Очевидно Карол и аз едновременно бяхме осъзнали едно и също нещо. Тя потвърди предположението ми, като каза:

— Всичките неща, които принадлежат на този свят, могат само да ни отслабят, ако ги използваме. Когато стоя тук гола, далече от леглото и от прозореца, изобщо не ми е трудно да си спомня откъде съм дошла. Но ако лежа в това легло или нося тези дрехи, или пък гледам през прозореца, направо съм изгубена.

Дълго останахме така, сгушени в средата на стаята. Едно странно съмнение започна да ме човърка.

— Как ще се върнем в нашия свят? — попитах аз с надеждата, че Карол знае това.

— Връщането ще стане автоматично, стига да успеем да прогоним мъглата — заяви тя с крайно авторитетен тон, който беше нейна отличителна черта.

Оказа се, че има право. И двамата се събудихме едновременно в леглото на стаята й в хотел „Рехис“. Беше толкова очевидно, че отново сме в света на ежедневния живот, че изобщо не разговаряхме и не си задавахме въпроси във връзка с това. Слънцето грееше почти ослепително.

— Как сме се върнали? — попита Карол. — Или по-точно, кога?

Не знаех какво да кажа или да мисля. Бях твърде замаян, за да се впусна в разсъждения — единственото, което иначе бих могъл да направя.

— Смяташ ли, че сме си дошли току-що? — продължи Карол настойчиво. — Може би сме спали тук цяла нощ. Погледни! И двамата сме голи. Кога сме се съблекли?

— Съблекли сме се в онзи друг свят — отвърнах аз и останах изненадан от звука на собствения си глас.

Отговорът ми като че ли я смая. Тя отправи неразбиращ поглед най-напред към мен, а после и към голото си тяло.

Останахме неподвижни цяла вечност. И двамата сякаш бяхме изгубили волята си. След това изведнъж едновременно ни хрумна една и съща мисъл. Облякохме се светкавично, изтичахме от стаята, спуснахме се по стълбите, пресякохме улицата и нахълтахме в хотела на дон Хуан.

Останали съвсем без дъх — нещо необяснимо, тъй като всъщност не бяхме направили кой знае какво физическо усилие — ние, редувайки се, описахме на дон Хуан извършеното от нас.

Той потвърди нашите догадки.

— Това, което сте извършили вие двамата, е било, общо взето, най-опасното нещо, което човек може да си представи — заяви той.

После се обърна към Карол и й каза, че опитът ни е бил напълно сполучлив и същевременно неудачен. Ние бяхме успели да пренесем ежедневното си съзнание върху енергийните си тела и по този начин да осъществим пътуването с цялата си физическа маса, но не бяхме съумели да избегнем влиянието на неорганичните същества. Дон Хуан обясни, че сънувачите обикновено изживяват цялата тази маневра като серия от бавни преходи и че им се налага да изрекат намерението си да използват съзнанието като елемент. В нашия случай тези етапи бяха прескочени. Оказа се, че поради намесата на неорганичните същества ние двамата всъщност сме били запратени в един гибелен свят с ужасяваща бързина.

— Пътуването ви не е било извършено благодарение на обединената ви енергия — продължи дон Хуанл — Нещо друго го е осъществило. Това нещо даже ви е избрало подходящи дрехи.

— Да не искаш да кажеш, нагуале, че дрехите, леглото и стаята се появиха само поради действията на неорганичните същества? —

попита Карол.

— То се знае — отвърна той. — Обикновено сънувачите са просто наблюдатели. А вашето пътуване се е развило по такъв начин, че сте се озовали на първия ред край ринга и ви е сполетяло проклятието, което си навличали древните магьосници. С тях се случвало тъкмо това, което се е случило и с вас. Неорганичните същества ги отнасяли в светове, от които те не можели да се върнат. Трябваше да очаквам подобно нещо, но и през ум не ми мина, че неорганичните същества ще овладеят положението и ще се помъчат да хванат и вас в такъв капан.

— Значи те са искали да ни задържат там, така ли? — попита Карол.

— Ако бяхте излезли от онази барака, сега щяхте да сте безнадеждно изгубени в онзи друг свят — каза дон Хуан.

Той ни обясни, че тъй като сме влезли в другия свят с цялата си физическа маса, фиксирането на събирателните ни точки в предварително избраната от неорганичните същества позиция е било толкова стабилно, че е създало нещо като мъгла, заличаваща всеки спомен за света, от който сме дошли. Дон Хуан добави, че естествената последица от една такава стабилност е това, че събирателната точка на сънувача не може да се върне в обичайната си позиция — същото, което се получавало и при древните магьосници.

— Помислете по този въпрос — подкани ни той. — Може би точно това се случва с всички нас в света на ежедневния живот. Ние се намираме в този свят и фиксирането на събирателната ни точка е толкова здраво, че ни е накарало да забравим откъде идваме и с каква цел сме дошли тук.

Дон Хуан не пожела да каже нищо повече за нашето пътуване. Имах чувството, че по този начин се опитваше да ни спести някакви допълнителни притеснения и страхове. Той ни заведе на късен обед. Когато стигнахме до ресторанта, който се намираше на няколко пресечки надолу по булевард „Франсиско Мадеро“, вече беше шест часът следобед. Карол и аз бяхме спали, ако това изобщо може да се нарече така, приблизително осемнайсет часа.

Единствено дон Хуан беше гладен. Карол малко ядно отбеляза, че той се тъпче като прасе. Смехът на дон Хуан накара доста погледи да се обърнат към нас.

Навън беше топла вечер. Небето беше ясно. Подухваше лек, галещ ветрец, когато седнахме на една пейка в „Пасео Аламеда“.

— Има един въпрос, който не ми дава мира — каза Карол на дон Хуан. — В действителност ние не успяхме да използваме съзнанието като средство за пътуване, нали така?

— Точно така — отвърна дон Хуан с дълбока въздишка. — Задачата ви беше да се прокраднете край неорганичните същества, а не да се оставите те да ви ръководят.

— И какво ще стане сега? — попита тя.

— Ще отложите прикриването за улавяне до момента, в който и двамата ще сте по-силни — каза той. — А може би никога няма да го осъществите. Това няма кой знае какво значение; ако едно нещо не подейства, друго ще даде резултат. Магьосничеството е безкрайно предизвикателство.

Той отново ни обясни, сякаш искаше добре да запаметим това, че за да използват съзнанието като елемент на околната среда, сънувачите трябва най-напред да предприемат пътуване до царството на неорганичните същества. После трябва да използват въпросното пътуване като трамплин и, докато притежават необходимата тъмна енергия, да се стремят да бъдат изстреляни в друг свят посредством съзнанието.

— Вашият неуспех се състои в това, че не сте имали време да си послужите със съзнанието като с елемент, чрез който да пътувате — продължи дон Хуан. — Още преди да стигнете до света на неорганичните същества, вие вече сте били в друг свят.

— Какво ще ни посъветваш да направим? — попита Карол.

— Съветвам ви да се срещате колкото се може по-рядко — отвърна той. — Сигурен съм, че неорганичните същество не биха пропуснали възможността да грабнат и двамата ви, особено ако сте с обединени сили.

При това положение Карол Тигз и аз започнахме умишлено да страним един от друг. Вероятността да се впуснем в подобно пътешествие по невнимание криеше голям риск за нас. Дон Хуан подкрепяше решението ни, като многократно повтаряше, че двамата заедно имаме достатъчно енергия, за да изкушим неорганичните същества да ни подмамят отново.

Що се отнася до заниманията ми по сънуване, дон Хуан ме накара да се заема пак с *виждането* на енергия в съноподобни, произвеждащи енергия състояния. С течение на времето *видях* всевъзможни неща. По този начин изпаднах в много особено положение — станах неспособен да давам смислено описание на *видяното* от мен. Постоянно имах усещането, че съм достигнал състояния на възприятие, които не можех да изразя с думи. Според обяснението на дон Хуан, моите неразбираеми и неописуеми видения се дължаха на обстоятелството, че енергийното тяло използва съзнанието не като средство за пътуване — понеже не разполагах с достатъчно енергия за това, а като средство за навлизане в енергийните полета на неодушевената материя или на живите същества.

11. НАЕМАТЕЛЯТ

Заниманията ми по сънуване не преминаха към следващ етап, както ставаше обикновено. При следващата ми среща с дон Хуан той ме постави под ръководството на две жени от неговата група: флоринда и Сулейка, които бяха най-близките му спътнички. Обучението, на което ме подложиха те, беше свързано с различни начини за използване на енергийното тяло, а не с вратите на сънуването, и при това не беше достатъчно продължително, за да ми окаже някакво особено влияние. Останах с впечатлението, че тези жени искаха по-скоро да проверят възможностите ми, отколкото да ме научат на каквото и да е.

— Аз не мога да те науча на нищо повече във връзка със сънуването — каза дон Хуан, когато го разпитах за това положение на нещата. — Моето време на тази земя е към края си. Но Флоринда ще остане. Тя е човекът, който ще напътства не само теб, но и всичките ми други ученици.

— Ще продължи ли тя заниманията ми по сънуване?

— Не зная, а и тя не знае. Всичко зависи от духа — истинския играч. Ние самите не сме играчи. Ние сме просто пионки в ръцете му. Следвайки повелите на духа, аз трябва да ти кажа какво представлява четвъртата врата на сънуването, въпреки че не мога да те упътвам занапред.

— Какъв смисъл има само да ми възбуждаш апетита? Предпочитам да не ми казваш нищо.

— Духът не допуска аз или ти да взимаме решение за това. Длъжен съм да ти опиша четвъртата врата, независимо дали ми се иска, или не.

Дон Хуан ми обясни, че при четвъртата врата на сънуването енергийното тяло пътува до специфични, точно определени места, и че тази врата може да бъде използвана по три начина: първо, за пътуване до конкретни места, намиращи се на този свят; второ, за пътуване да конкретни места, намиращи се извън този свят; и трето, за пътуване до

места, които съществуват само в намерението на други хора. Той заяви, че последният начин е най-труден и опасен, а освен това древните магьосници имали особени предпочитания към него.

— Какво искаш да направя с тези сведения? — попитах аз.

— Засега нищо. Запази ги в паметта си, докато ти потрябват.

— Значи ли това, че мога да мина през четвъртата врата самичък, без чужда помощ?

— Дали можеш, или не, зависи изцяло от духа.

Той рязко сложи край на разговора, но не остави у мен впечатлението, че трябва да се опитам сам да достигна и да преодолея четвъртата врата.

Дон Хуан ми определи една последна среща, която, както каза, щяла да бъде неговото магьосническо сбогуване с мен: последният щрих, който той щял да прибави към заниманията ми по сънуване. Трябваше да го посетя в малкото градче в Южно Мексико, където живееше той заедно с останалите магьосници от групата си.

Пристигнах там в късния следобед. Дон Хуан и аз отидохме във вътрешния двор на къщата му и седнахме на някакви неудобни плетени столове, покрити с огромни, дебели възглавници. Дон Хуан се разсмя и ми намигна. Тези столове му бяха подарени от една жена от неговата група и ние, особено той самият, трябваше просто да си седим така, сякаш нищо не ни безпокоеше. Столовете бяха купени в град Фийникс, Аризона, и внесени в Мексико с големи трудности.

Дон Хуан ме помоли да му прочета едно стихотворение от Дилън Томас, което, както каза той, било много подходящо за мен на този етап.

Аз жадувах да се махна надалеч
на кухата люка от съскащата жлъч
и на ужасите стари от нестихващата глъч,
всеки миг все по-ужасна, докато по здрач
денят зад хълма потопи в морето пламнал меч;
… … …
Аз жадувах да се махна надалеч, но ме е страх
да не се взриви животът, недотлял докрай
сред кухата лъжа, която уж лежи и спи,

а пръсне ли се под небето, ще ме ослепи…[1]

Дон Хуан се изправи и каза, че смята да се поразходи из площада, който се намираше в центъра на града. Помоли ме да отида с него. Веднага сметнах, че стихотворението го е изпълнило с негативни мисли и той има нужда да се поразсее.

Стигнахме до правоъгълния площад, без да разменим нито една дума. Обиколихме го няколко пъти, все така безмълвно. Доста много хора се навъртаха край магазините по улиците, които гледаха към източната и северната страна на парка. Настилката на всички улици покрай площада беше неравна. Къщите бяха груби едноетажни кирпичени постройки с керемидени покриви, варосани стени и с врати, боядисани в синьо или кафяво. На една пресечка встрани от площада високите стени на огромната колониална църква, която приличаше на мавърска джамия, се издигаха застрашително над покрива на единствения хотел в града. Откъм южната страна имаше два ресторанта, които съжителстваха по необясним начин и въртяха добра клиентела, предлагайки практически едно и също меню на едни и същи цени.

Аз наруших мълчанието и попитах дон Хуан не намира ли и той за странно, че двата ресторанта почти не се различават.

— В този град всичко е възможно — отвърна той. Начинът, по който го каза, ме смути.

— Защо си толкова нервен? — попита ме той със сериозно изражение. — Да не би да знаеш нещо, което не искаш да ми кажеш?

— Защо съм нервен ли? Ама че майтап. Та аз винаги съм нервен, когато съм край теб, дон Хуан — понякога повече, отколкото друг път.

Дон Хуан май трябваше да положи големи усилия, за да не се разсмее.

— Нагуалите действително не са най-дружелюбните създания на земята — рече той с извинителен тон. — Аз изпитах това на собствения си гръб, докато мерех сили с моя учител, ужасния нагуал Хулиан. Самото му присъствие ме плашеше до смърт. А когато той ме вземеше на мушка, винаги си мислех, че животът ми не струва и пукната пара.

— Ти безспорно оказваш същото въздействие върху мен, дон Хуан.

Той избухна в искрен смях.

— О, не. Това е твърде преувеличено. Аз съм ангел в сравнение с него.

— Може и да си ангел в сравнение с нагуала Хулиан, но аз не го познавам, за да ви съпоставя.

Дон Хуан се посмя още малко, а после отново стана сериозен.

— Не зная защо, но определено съм уплашен — казах аз.

— Смяташ ли, че имаш някаква причина да си уплашен? — попита той, като спря да върви и ме изгледа втренчено.

Както ми се стори, тонът му и повдигнатите му вежди издаваха подозрението, че аз зная нещо, което тая в себе си. Очевидно очакваше да направя разкритие.

— Твоята настойчивост ме учудва — казах аз. — Сигурен ли си, че не си ти този, който си е наумил нещо?

— Да, наумил съм си — призна той и се ухили. — Но не това е въпросът. Работата е там, че в този град има нещо, което те очаква. И ти или не знаеш точно какво е то, или знаеш, но не смееш да ми го кажеш, или пък не знаеш абсолютно нищо.

— Какво ме очаква тук?

Вместо да ми отговори, дон Хуан закрачи отново и ние продължихме разходката в пълно мълчание. Направихме доста обиколки на площада, докато търсехме къде да седнем. След известно време няколко млади жени станаха от една пейка и си тръгнаха.

— Години наред съм ти описвал ненормалните практики на магьосниците от древно Мексико — рече дон Хуан, като се настани на пейката и ми направи знак да седна до него.

Говорейки така разпалено, сякаш за пръв път казваше това, той започна пак да ми разправя същото, което вече бях чувал от него многократно: че онези магьосници, водени от крайно егоистични интереси, влагали всичките си усилия в усъвършенстването на практики, които ги тласкали все по-далеч и по-далеч от трезвомислието и умственото равновесие, и че в крайна сметка били унищожени, когато сложните им системи от вярвания и практики се превърнали в такова бреме, което те повече не можели да носят.

— Древните магьосници, разбира се, живеели и се развивали в този район — каза той, като ме наблюдаваше, за да види реакцията ми. — Тук, в този град. Той е издигнат върху основите на един от техните градове. В тукашната местност протичали всички дейности на древните магьосници.

— Напълно ли си сигурен в това, дон Хуан?

— Да, а ти много скоро ще се убедиш в думите ми. Нарастващата ми тревога ме принуждаваше да правя нещо, което ненавиждах: да съсредоточавам цялото си внимание върху самия себе си. Дон Хуан, долавяйки объркаките ми чувства, ги подклаждаше още повече.

— Съвсем скоро ще разберам дали ти всъщност си като древните магьосници, или като съвременните — рече той.

— Направо ще ме подлудиш с тези странни и зловещи приказки — протестирах аз.

Тринайсетте години, прекарани с дон Хуан, ме бяха подготвили най-вече да мисля за ужаса като за нещо, което постоянно се спотайва на две крачки от мен и всеки миг може да се развихри.

Дон Хуан като че ли беше раздвоен. Забелязах, че поглежда крадешком към църквата. Даже се държеше разсеяно. Когато му заговорих, той не ме чу. Наложи се да повторя въпроса си:

— Чакаш ли някого?

— Да — отвърна той. — В това можеш да не се съмняваш. Тъкмо проверявах обстановката. Ти ме улови в момента, в който изследвах околността с енергийното си тяло.

— И какво усети, дон Хуан?

— Моето енергийно тяло усеща, че всичко си е на мястото. Пиесата ще бъде поставена тази вечер. Ти си главното действащо лице. Аз съм актьор с малка, но съществена роля. Напускам сцената в първото действие.

— За какво говориш, дявол да го вземе?

Той не отвърна на въпроса ми. Усмихна се многозначително.

— Просто подготвям почвата — рече той. — Малко те разгрявам, така да се каже, като пак се връщам към познатата идея, че съвременните магьосници са научили един труден урок. Те са разбрали, че само ако останат напълно безпристрастни, ще имат достатъчно енергия, за да бъдат свободни. Тяхната безпристрастност е много особена — тя не е породена от страх или леност, а от убеждение.

Дон Хуан замълча за малко, изправи се и протегна ръцете си напред, после встрани и най-сетне назад.

— Направи и ти така — посъветва ме той. — Тялото се отпуска по този начин, а ти трябва да си много отпуснат, за да посрещнеш онова, което ще дойде при теб довечера. — Той се усмихна широко. — Тази вечер ще бъдеш изправен пред пълна безпристрастност или пред крайна самозабрава. Това е избор, който всеки нагуал от моята приемствена линия трябва да направи.

Дон Хуан отново седна и си пое дълбоко дъх. Цялата му енергия сякаш беше отишла в думите, които беше казал.

— Струва ми се, че мога да разбера безпристрастността и самозабравянето — продължи той, — защото имах изключителното предимство да познавам двама нагуали: моя покровител, нагуала Хулиан, и неговия покровител, нагуала Елиас. Лично видях разликата, която съществуваше между тях. Нагуалът Елиас беше безпристрастен до такава степен, че можеше да сложи настрана един дар на силата. Нагуалът Хулиан също беше безпристрастен, но не чак толкова, че да не се възползва от подобен дар.

— Ако се съди по начина, по който говориш — казах аз, — ти май се каниш изневиделица да ме подложиш на някакво изпитание тази вечер. Така ли е?

— Аз нямам властта да те подлагам изневиделица на каквито и да е изпитания, но духът има тази власт — заяви дон Хуан, ухилен до уши. После добави:

— Аз съм само негов служител.

— Какво ще направи духът с мен, дон Хуан?

— Мога единствено да ти кажа, че тази вечер ще получиш урок по сънуване, също като по-рано, на не аз ще ти предам този урок. Някой друг ще бъде твой учител и водач.

— И кой ще бъде той?

— Един гост, който, би могъл да те изненада ужасно много или абсолютно никак.

— А какъв е урокът, който ще получа?

— Това е урок, свързан с четвъртата врата на сънуването. Той се състои от две части. Първата част ще ти обясня аз след малко. Втората никой не е в състояние да ти обясни, защото тя е нещо, което се отнася само за теб. Всички нагуали от моята линия са получили такъв

двуделен урок, но той е бил различен за всеки от тях; урокът винаги е бил съобразяван с личния характер на съответния нагуал.

— Твоето обяснение никак не ми помага, дон Хуан. Чувствам се все по-неспокоен.

Известно време мълчахме. Бях развълнуван и притеснен и се опасявах, че каквото и да казка, ще прозвучи като досадна забележка.

— Както вече знаеш, за съвременните магьосници директното възприемане на енергията е въпрос на лично постижение — рече дон Хуан. — Ние се научаваме да манипулираме събирателната си точка благодарение на собствената си дисциплина. При древните магьосници преместването на събирателната точка било последица от подчинението им на техните учители, които осъществявали различните премествания чрез тайнствени действия и после ги предавали на учениците си като дарове на силата.

— Тези, чиято енергия е по-мощна от нашата, биха могли да направят с нас какво ли не — продължи той. — Нагуалът Хулиан, например, беше в състояние да ме превърне във всичко, което би могъл да поиска — в светец или демон. Но той беше безупречен нагуал и ме остави да бъда самия себе си. Древните магьосници обаче не били толкова безупречни и с неспирните си усилия да се сдобият с власт над други хора създали атмосфера на мрак и узкас, която се предавала от учител на ученик.

Той се изправи и обгърна с поглед всичко около нас.

— Както и сам виждаш, този град не е нещо кой знае какво — продължи дон Хуан, — но той крие неповторимо очарование за воините от моята линия. Тук се намира източникът на това, което сме, и източникът на онова, което не искаме да бъдем. И тъй като времето ми вече изтича, аз трябва да ти предам някои идеи, да ти разкажа някои истории, да те свържа с някои същества, и то именно тук, в този град, точно както и моят покровител постъпи с мен.

Дон Хуан каза, че ще ми повтори нещо вече известно: че всичко, което той е и което знае, е наследено от неговия учител, нагуала Хулиан, който от своя страна наследил всичко от учителя си, нагуала Елиас; нагуалът Елиас — от нагуала Росендо; той пък — от нагуала Лухан; нагуалът Лухан — от нагуала Сантистебан, а той — от нагуала Себастиан.

Дон Хуан формално ми повтори и нещо, което по-рано ми беше обяснявал многократно — че имало още осем нагуала преди Себастиан, но те били доста различни. Макар и пряко свързани със същата магьосническа линия, те били с други разбирания и с друго отношение съм магьосничеството.

— Сега трябва да си спомниш и да ми повториш всичко, което съм ти казвал за нагуала Себастиан — нареди ми той.

Това искане ми се стори странно, но аз все пак изредих всичко, което бях чувал от дон Хуан и неговите сподвжници за нагуала Себастиан и за легендарния древен магьосник, предизвикател на смъртта, когото те наричаха „наемателя“.

— Ти знаеш, че предизвикателят на смъртта дава дарове на силата на всеки нагуал поколения наред — каза дон Хуан. — И тъкмо специфичният характер на тези дарове е променил основната посока на нашата приемствена линия.

Той ми обясни, че наемателят, бидейки магьосник от старата школа, усвоил от учителите си всички тънкости, свързани с променянето на позицията на неговата събирателна точка. Тъй като странният му живот и съзнанието му продължавали навярно вече хиляди години — предостатъчно време, за да се усъвършенства каквото и да било — той понастоящем знаел как да достига и задържа стотици, ако не и хиляди позиции на събирателната точка. Даровете му били едновременно като карти, които изобразявали начини за преместване на събирателната точка до определени позиции, и като наръчници, указващи как да бъде прикована тя във всяко от тези места с цел да се придобие компактност.

Дон Хуан беше в апогея на разказваческото си майсторство. Никога не го бях чувал да говори толкова драматично. Ако не го познавах добре, бих могъл да се закълна, че долавям в гласа му дълбоката и тревожна интонация на човек, обзет от страх или загриженост. Жестовете му създадоха у мен представата за добър актьор, който прекрасно изобразява безпокойство и вълнение.

Дон Хуан ме погледна втренчено u ми каза с такъв тон и маниер, сякаш разкриваше някаква мъчителна тайна, че нагуалът Лухан, например, получил от наемателя дар, състоящ се от петдесет позиции. После заклати ритмично глава, като че ли безмълвно ме подканяше да се замисля над това, което току-що бе казал. Аз мълчах.

— Петдесет позиции! — възкликна той удивено. — За такъв дар една или най-много две позиции на събирателната точка биха били повече от достатъчни.

Дон Хуан сви рамене в знак на недоумение. — Казвали са ми, че нагуалът Лухан безкрайно допаднал на наемателя — продължи той. — Те станали толкова близки приятели, че направо били неразделни. Както съм чувал, двамата ходели всяка сутрин в отсрещната църква за утринната литургия.

— Тук, в този град ли? — попитах аз, изненадан до немай-къде.

— Точно тук — отвърна той. — Възможно е да са седели на същото място, само че на друга пейка, преди повече от сто години.

— Нагуалът Лухан и наемателят действително са се разхождали из този площад, така ли? — отново попитах аз, неспособен да преодолея изумлението си.

— Разбира се! — възкликна той. — Доведох те тук, защото стихотворението, което ми прочете, ми подсказа, че вече ти е време да се срещнеш с наемателя.

Усетих как ме обзема паника с мълниеносна скорост. В продължение на няколко мига трябваше да си поемем дъх през устата.

— Вече сме обсъждали странните постижения на магьосниците от древността — продължи дон Хуан. — Но винаги е трудно, когато човек трябва да говори само с идеални понятия, без наличието на непосредствен опит. Мога да ти повтарям до безкрай нещо, което за мен е съвършено ясно, а за теб — напълно неразбираемо и невероятно, понюке не си се сблъсквал лично с него. Той стана и ме огледа от глава до пети.

— Хайде да влезем в църквата — каза той. — Наемателят харесва тази църква и околните места. Абсолютно сигурен съм, че сега е моментът да отидем там.

Откакто се познавах с дон Хуан, много рядко ми се беше случвало да изпитвам такъв страх. Бях се вцепенил. Когато се изправих, цялото ми тяло се разтрепери. Стомахът ми беше свит на топка, но щом дон Хуан се отправи към църквата, аз все пак го последвах, без нищичко да кажа, макар че коленете ми трепереха и се огъваха неволно при всяка крачка. Докато извървим краткото разстояние от площада до църковния портик, вече бях на път да припадна. Дон Хуан обаче обви раменете ми с ръка, за да ме подкрепи.

— Ето го и наемателя — каза той така небрежно, сякаш току-що бе зърнал някой стар приятел.

Погледнах натам, накъдето ми сочеше той, и видях група от пет жени и трима мъже, които бяха в другия край на портика. Моят бърз и уплашен поглед не забеляза нищо необичайно у тези хора. Дори не можех да определя дали се канят да влязат в църквата, или тъкмо излизат от нея. Затова пък ми направи впечатление, че те като че ли се бяха събрали там случайно. Явно не бяха заедно.

Когато дон Хуан и аз стигнахме до малката врата, вградена в масивния дървен портал, три от жените вече бяха влезли в църквата. Тримата мъже и останалите две жени си отиваха. Почувствах се объркан и погледнах дон Хуан, за да получа някакво указание. Той посочи с брадичка към купела със светената вода.

— Трябва да спазим правилата и да се прекръстим — прошепна той.

— Къде е наемателят? — попитах аз, също шепнешком. Дон Хуан топна пръстите си в купела и се прекръсти. С повелително движение на брадичката той ме подкани да направя същото.

— Наемателят не беше ли един от тримата мъгке, които си тръгнаха? — пошушнах му аз на ухото.

— Не — тихичко отвърна той. — Наемателят е една от трите жени, които останаха. Тази, която стои в задната редица.

В този момент една жена, застанала по-назад, извърна лице към мен, усмихна се и ми кимна.

Само с един скок се озовах до вратата и хукнах навън.

Дон Хуан побягна след мен. С невероятна пъргавина той ме настигна и ме хвана за ръката.

— Къде отиваш? — попита той, като целият се превиваше от смях.

Докато си поемах въздух на големи глътки, дон Хуан здраво ме държеше за ръката. Направо се задушавах. Той се тресеше от пристъпи на смях, които приждаха като океански вълни. Енергично се отскубнах от него и тръгнах към площада. Той ме последва.

— Никога не съм си представял, че ти толкова ще се разтревожиш — Възкликна дон Хуан, разтърсен от нов изблик на смях.

— Защо не ми каза, че наемателят е жена?

— Онзи магьосник там, в църквата, е предизвикателят на смъртта — заяви той напълно сериозно. — За такъв магьосник, толкова изкусен в промените на събирателната точка, да бъде мъж или жена е въпрос на избор или на удобство. Това е първата част от урока по съществуване, за който ти говорих. А предизвикателят на смъртта е тайнственият гост, който ще те посвети в този урок.

Дон Хуан отново прихна и се хвана за корема, кашляйки от смях. Аз бях загубил ума и дума. И тогава изведнъж ме обзе ярост. Не бях вбесен от дон Хуан, нито пък от себе си или от когото и да е. Това беше някаква студена ярост, която ме накара да се почувствам щака, сякаш гръдният ми кош и всичките ми вратни мускули щяха да се пръснат.

— Хайде да се върнем в църквата! — извиках аз и не можах да позная собствения си глас.

— Е, ти пък сега — меко каза той. — Не е нужно да се хвърляш в огъня просто ей-така. Помисли добре. Разсъдй. Прецени нещата. Поуспокой го този твой ум. Никога в живота си не си бил изправян пред такова изпитание. Сега трябва да си хладнокръвен.

— Аз не мога да ти нареждам какво да направиш — продължи той. — Като всеки друг нагуал, мога само да те изправя пред твоето предизвикателство, след като доста заобиколно съм ти казал всичко, което има отношение към този случай. Това е една от маневрите на нагуалите: да казват всичко, без да го казват, или да питат, без да питат.

Искаше ми се набързо да приключа с цялата тази работа. Дон Хуан обаче смяташе, че една кратка пауза ще възстанови онова, което бе останало от моята самоувереност. Коленете ми се подгъваха. Той загрижено ме накара да седна на тротоара. После се настани до мен.

— Първата част от въпросния урок по съществуване се изразява в това, че мъжкият и женският пол не са окончателни състояния, а резултат от един специфичен начин на разполагане на събирателната точка — каза той. — И това разполагане, естествено, е въпрос на воля и на обучение. Тъй като древните магьосници са имали слабост към подобни занимания, те са единствените, които могат да хвърлят светлина върху тази тема.

Започнах да споря с дон Хуан, навярно защото не виждах друг разумен начин на реакция.

— Не мога да приема или да повярвам в това, което ми казваш — заявих аз. Усетих, че се разгорещявам.

— Но нали видя жената — рязко каза той. — Да не мислиш, че става дума за някакъв номер?

— Не зная какво да мисля.

— Онова същество в църквата е истинска жена — рече дон Хуан убедително. — Защо това те тревожи толкова много? Обстоятелството, че тя по рождение е била мъж, свидетелства единствено за силата на машинациите, използвани от древните магьосници. Подобни неща не би трябвало да те изненадват. Ти вече си усвоил всички принципи на магьосничеството.

Вътрешностите ми щяха да се пръснат от напрежение. Дон Хуан ми каза с упрек в гласа, че просто се заяждам с него. С престорено търпение, но с искрена самомнителност аз се заех да му обясня биологическата основа на мъжкия и на женския пол.

— Всичко това ми е ясно — отвърна той. — И твоите твърдения са верни. Грешката ти е само, че се опитваш да ги изкараш универсални.

— В момента говорим за основни принципи! — извиках аз. — Те са валидни за всеки човек, тук или в който и да е кът на вселената.

— Правилно. Така е — спокойно каза той. — Всяка твоя дума е вярна, стига събирателната ни точка да се намира в обичайната си позиция. Ала щом тя бъде преместена отвъд една определена граница и нашият ежедневен свят вече не е в сила, тогава никой от любимите ти принципи не притежава онова всеобщо значение, за което говориш. Ти грешиш, като забравяш, че предизвикателят на смъртта е преминал тази граница хиляди, ама хиляди пъти. Не нужно да си гений, за да разбереш, че наемателят вече не е във властта на същите сили, в чиято власт си ти.

Казах на дон Хуан, че не искам да се препирам с него — ако това можеше да се нарече препирня, — а просто не мога да приема практическата страна на магьосничеството, която до този момент ми бе изглеждала толкова невероятна, че никога не се бях замислял над нея като над някакъв действителен проблем. Наблегнах, че като сънувач се бях убедил от личен опит, че в сънуването всичко е възможно. Припомних му, че той самият бе подхранвал и доразвивал това мое убеждение, наред с идеята за крайната необходимост от наличието на здрав дух. Но онова, за което говореше той в случая с наемателя, направо противоречеше на здравия разум. То би могло да

има връзка единствено със сънуването, но не и с ежедневния свят. Осведомих го, че за мен едно такова твърдение е не само отблъскващо, но и несъстоятелно.

— Защо реагираш така бурно? — усмихнато попита дон Хуан.

Въпросът му ме свари неподготвен. Почувствах се неловко.

— Струва ми се, че всичко това е някаква заплаха за мен — признах си аз. Говорех съвсем сериозно. Мисълта, че жената в църквата е била мъж, някакси ме отвращаваше.

В главата ми се въртеше и нещо друго: може би наемателят е травестит, мислех си аз. Не на шега попитах дон Хуан за съществуването на подобна възможност. Той избухна в такъв смях, че едва не му призля.

— Тази възможност е твърде светска — заяви той. — Старите ти приятели навярно биха могли да прибягнат до такова нещо. Новите обаче са по-изобретателни и по-малко склонни към самозадоволяване. Повтарям: онова същество в църквата е жена. То е „тя“. И тя има всички женски органи и атрибути — добави той със злорада усмивка. — Нали винаги си имал слабост към жените, а? Цялата ситуация като че ли е нагласена специално за теб.

Веселието му беше толкова буйно и детинско, че се предаде и на мен. И двамата се позасмяхме: той — напълно освободено, а аз — доста угрижено.

И тогава взех решение. Изправих се и казах високо и ясно, че нямам никакво желание да се занимавам с наемателя, в какъвто и образ да ми се представи той. Моят избор беше да се откажа от цялата тази работа и да се върна в къщата на дон Хуан, а после да се прибера у дома.

Дон Хуан отвърна, че няма нищо против решението ми, и ние тръгнахме към къщата му. Мислите ми лудо препускаха: дали постъпвам така, както трябва? Дали не бягам просто от страх? Разбира се, веднага окачествих моя избор като правилен и неизбежен. В края на краищата, както сам се убеждавах, аз не се интересувах от придобивки, а да получа дар от наемателя беше все едно да се сдобия с някаква собственост. После внезапно бях обзет от съмнения и любопитство. Имаше толкова много въпроси, които бих могъл да задам на предизвикателя на смъртта.

Сърцето ми започна да бие така силно, че го усещах чак в стомаха си. Това туптене изведнъж се превърна в гласа на сънния пратеник. Той наруши обещанието си да не се меси в работите ми и каза че, една невероятна сила ускорява пулса ми, за да ме накара да се върна в църквата; да вървя към къщата на дон Хуан би означавало да вървя към смъртта си.

Веднага се спрях и припряно споделих с дон Хуан онова, което бях чул от пратеника.

— Вярно ли е това? — попитах аз.

— Боя се, че да — плахо призна той.

— А защо самият ти не ми го каза, дон Хуан? Нима щеше да ме оставиш да умра, защото ме мислиш за страхливец? — попитах аз, обзет от ярост.

— Нямаше да умреш просто така. Твоето енергийно тяло има безкрайни възможности. А и никога не ми е хрумвало да те мисля за страхливец. Уважавам решенията ти и хич не ме е грижа за мотивите, които стоят зад тях. Ти си в края на пътя, също като мен; така че бъди истински нагуал. Не се срамувай от това, което си. Смятам, че ако беше страхливец, щеше да умреш от ужас още преди години. Но ако си прекалено уплашен, за да се срещнеш с предизвикателя на смъртта, по-добре е да умреш, отколкото да се изправиш пред него. В това няма нищо срамно.

— Хайде да се върнем в църквата — казах аз с цялото спокойствие, на което бях способен.

— Ето че стигаме до същността на въпроса! — възкликна дон Хуан. — Но нека най-напред да отидем в парка, да седнем на някоя пейка и внимателно да обсъдим вариантите на твоя избор. Така ще спестим време, а освен това е още твърде рано за работата, която ни предстои.

Отидохме в парка, веднага намерихме свободна пейка и седнахме.

— Трябва да разбереш, че единствено ти самият можеш да решиш дали да се срещнеш с наемателя, или не, и дали да приемеш неговите дарове на силата, или да ги отхвърлиш — каза дон^Хуан. — Необходимо е обаче да изразиш решението си пред жената от църквата, лице в лице и без чужда помощ; в противен случай то няма да се зачита.

Той ме предупреди, че даровете на наемателя са изключителни, но цената им е огромна. Самият дон Хуан не одобряваше нито даровете, нито пък цената им.

— Преди да вземеш окончателното си решение — продължи той, — трябва да узнаеш всички подробности, свързани с нашата спогодба с този магьосник.

— Предпочитам да не чувам нищо повече за това, дон Хуан — замолих го аз.

— Длъжен си да го знаеш — рече той. — Как иначе ще направиш своя избор.

— Не мислиш ли, че колкото по-малко зная за наемателя, толкова по-добре би било за мен?

— Не. Сега не можеш да се криеш и да чакаш опасността да премине. Сега е моментът на истината. Всичко, което си направил и преживял в света на магьосниците, е било предназначено да те доведе до това място. Не исках да ти го казвам, защото знаех, че енергийното ти тяло ще ти каже, че не е възможно да избегнеш тази среща — даже и чрез смъртта. Разбираш ли ме?

Дон Хуан ме разтърси за раменете.

— Разбираш ли? — повтори той.

Разбирах всичко толкова добре, че го попитах дали би могъл да промени нивото на съзнанието ми, за да намали страха притеснението ми. Неговото рязко „не“ почти ме накара да подскоча.

Трябва да се срещнеш с предизвикателя на смъртта хладнокръвно и крайно обмислено — продължи той. — А и не можеш да използваш заместници.

Дон Хуан спокойно започна да повтаря всичко, което вече ми беше казвал за предизвикателя на смъртта. Докато говореше, аз си дадох сметка, че моето объркване донякъде се дължеше на думите, които употребяваше. Испанските думи, с които си служеше той за „предизвикател на смъртта“ и за „наемател“, бяха съответно „el desafiante de la muerte“ и „el inquilino“, като и едното, и другото автоматично обозначават същество от мъжки пол. Затова пък, описвайки взаимоотношенията между нагуалите от неговата линия и наемателя, дон Хуан постоянно смесваше обозначенията за мъжки и за женски род в испанския език, като по този начин напълно ме объркa.

Дон Хуан каза, че наемателят трябвало да плаща за енергията, която *той* взимал от нагуалите, но *неговата* отплата обвързала тези магьосници за поколения наред. В замяна на енергията, получена от всички тях, жената от църквата ги учела точно какво да направят, за да могат да преместват събирателните си точки до някои специфични позиции, избрани от самата *нея*. С други думи, *тя* обвързала всички тези хора с дарове на силата, състоящи се от предварително избрани, точно определени позиции на събирателната точка, заедно с цялостните последици от това.

— Какво имаш предвид под „цялостни последици“, дон Хуан?

— Имам предвид отрицателните резултати, породени от тези дарове. Жената от църквата познава единствено самозабравянето. У нея няма никаква трезвост, никаква умереност. Тя например научи нагуала Хулиан как да наглася събирателната си точка така, че да се превръща в жена, също като нея. А да научиш на подобно нещо такъв непоправим сластолюбец като моя покровител, е все едно да снабдиш някой алкохолик с пиене.

— Но нали всеки трябва лично да отговаря за постъпките си?

— Така е, наистина. На някои от нас обаче им е по-трудно да се държат отговорно, отколкото на останалите. Да увеличаваш тази трудност преднамерено, както прави онази жена, означава да упражняваш прекалено голям и излишен натиск върху нас.

— Откъде знаеш, че жената от църквата прави това преднамерено?

— Тя е постъпила така с всеки нагуал от моята линия. Ако се вгледаме в себе си честно и откровено, ще трябва да признаем, че с даровете си предизвикателят на смъртта ни е превърнал в линия от твърде зависими, склонни към самозабравяне магьосници.

Повече не бях в състояние да опрощавам езиковите противоречия на дон Хуан и му се оплаках от това.

— Трябва да говориш за този магьосник или в мъжки род, или в женски, но не и в двата — упрекнах го аз. — И без друго съм твърде напрегнат, а твоята произволна употреба на родовете ме кара да се притеснявам още повече.

— И аз самият съм много притеснен — призна той. — Но истината е, че предизвикателят на смъртта е и мъж, и жена. Никога не съм можел да приема благосклонно промените на този магьосник. Бях

сигурен, че и ти ще имаш такова отношение, след като си го видял най-напред като мъж.

Дон Хуан ми припомни как преди години ме бе завел да се срещна с предизвикателя на смъртта; тогава аз се срещнах с мъж — странен индианец, нито стар, нито млад, с много крехко телосложение. Запомнил съм най-вече особения му акцент и една чудата метафора, употребена от него, докато описваше неща, които, според собствените му твърдения, лично бил видял: „mis ojos se pasearon“, „очите ми се разходиха“. Той например каза: „Очите ми се разходиха по шлемовете на испанските завоеватели“.

Тази случка бе останала в съзнанието ми като нещо съвсем мимолетно, затова аз винаги съм смятал, че срещата ни е продължила само няколко минути. Впоследствие разбрах от дон Хуан, че тогава съм прекарал цял един ден с предизвикателя на смъртта.

— Одеве се опитвах да узная от теб дали си наясно с това, което става — продължи дон Хуан, — защото си мислех, че преди години ти сам си уговорил среща с предизвикателя на смъртта.

— Ти си ме надценил, дон Хуан. В този случай аз наистина не съм наясно с нищо. Какво те накара да мислиш, че зная как стоят нещата?

— Той като че ли се е привързал към теб. А за мен това означаваше, че е възможно вече да ти е дал дар на силата, макар и да не си спомняш; или пък че може да сте се разбрали как да се срещнеш с него като жена. Даже подозирах, че тя ти е дала точни указания.

Дон Хуан отбеляза, че предизвикателят на смъртта, бидейки същество с подчертано ритуални навици, винаги се срещал с всички нагуали най-напред като мъж, както станало в случая с нагуала Себастиан, а впоследствие като жена.

— Защо наричаш даровете му „дарове на силата“? И защо е цялата тази мистерия? — попитах аз. — Ти самият можеш да преместиш събирателната си точка до която си искаш позиция, не е ли така?

— Названието им е „дарове на силата“, понеже те са плод на специализираното познание на магьосниците от древността — отвърна той. — А са обградени с мистерия, защото никой на тази земя, с изключение на предизвикателя на смъртта, не е в състояние да ни даде пример за това познание. Аз, разбира се, мога да преместам

събирателната си точка до всяко избрано от мен положение, вътре в човешката енергийна форма или извън нея. Но за разлика от предизвикателя на смъртта, който единствен знае това, аз не зная какво да правя с енергийното си тяло във всяко от тези положения, за да получа цялостно възприятие и абсолютна компактност.

Дон Хуан ми обясни, че съвременните магьосници не са запознати с подробностите, свързани с хилядите възможни позиции на събирателната точка.

— Какво имаш предвид под „подробности“? — попитах аз.

— Това са специфични начини на отношение към енергийното тяло, отношение, чиято цел е да се задържа събирателната точка фиксирана в конкретните положения — отвърна той.

После ми даде за пример самия себе си. Каза, че дарът на силата с който се сдобил той от предизвикателя на смъртта, включвал позицията на събирателната точка на враните и начините за манипулиране на енергийното тяло, водещи до получаване на цялостно възприятие като врана. Дон Хуан ми обясни, че цялостното възприятие и компактност били онова, към което древните магьосници се домогвали на всяка цена, и че в случая с неговия собствен дар на силата цялостното възприятие било резултат от съзнателния процес, който той трябвало да усвои постепенно, точно както човек се учи да борави с много сложна машина.

Дон Хуан допълни, че повечето от промените, които изпитват съвременните магьосници, са леки промени в рамките на един тънък сноп от сияйни енергийни нишки, намиращ се в сияйното яйце, наречен „човешки сноп“, или чисто човешкия аспект на вселенската енергия. Отвъд тази ивица, но все още в пределите на сияйното яйце, е разположена сферата на мащабните промени. Когато събирателната точка се премести до някоя позиция, намираща се в тази област, възприятието все още е разбираемо за нас, но за да бъде цялостно, се изискват извънредно подробни процедури.

— Неорганичните същества подлъгаха теб и Карол Тигз при последното ви пътуване, като помогнаха и на двама ви да получите абсолютна компактност при мащабна промяна — каза дон Хуан. — Те преместиха събирателните ви точки до най-далечната възможна позиция, а после ви помогнаха да възприемате там така, сякаш сте в ежедневния свят — нещо почти невъобразимо. За да използва такъв

начин на възприятие, един магьосник се нуждае или от практически познания, или от влиятелни приятели. Вашите приятели накрая щяха да ви измамят и да ви оставят двамата с Карол сами да се погрижите за себе си и да усвоите практическите мерки, необходими за оцеляването ви в другия свят. В крайна сметка вие щяхте да станете познавачи на цял куп процедури, също като онези крайно осведомени древни магьосници.

— Всяка мащабна промяна има различни вътрешни принципи — продължи той, — които съвременните магьосници биха могли да изучат, ако знаеха как да фиксират събирателните си точки за достатъчно дълго време при която и да е такава промяна. Единствено древните обаче притежавали специфичното познание, което се изисква за тази цел.

Дон Хуан добави, че осемте нагуала, предшестващи Себастиан, не познавали характерните процедури, свързани с промените на събирателната точка, и че наемателят показал на нагуала Себастиан как да получава цялостно възприятие при десет нейни позиции. Нагуалът Сантистебан се сдобил със седем позиции, нагуалът Лухан — с петдесет, нагуалът Росендо — с шест, нагуалът Елиас — с четири, нагуалът Хулиан — с шестнайсет, а самият дон Хуан — с две; това правело общо деветдесет и девет специфични позиции на събирателната точка, които неговата приемствена линия познавала. Той каза, че ако го запитам дали смята това за изгода, ще трябва да ми отговори с „не“, защото бремето на тези дарове карало линията му да се доближи до атмосферата, присъща на древните магьосници.

— Сега е твой ред да се срещнеш с наемателя — продължи дон Хуан. Може би даровете, които той ще ти даде, ще нарушат цялостното ни равновесие и нашата линия ще се потопи в мрака, погубил древните магьосници.

— Това е толкова тежко, че е просто отвратително — казах аз.

— Най-искрено ти съчувствам — рече той със сериозно изражение. — Зная, че за теб няма да е никаква утеха, ако ти кажа, че това е най-тежкото изпитание, на което може да бъде подложен един съвременен нагуал. Срещата с нещо толкова древно и загадъчно като наемателя вдъхва не страхопочитание, а неприязън. Поне такова беше моето отношение, а и все още е.

— Защо аз трябва да продължа всичко това, дон Хуан?

— Защото, без сам да знаеш, вече си приел предизвикателството на предизвикателя на смъртта. Аз подмолно се сдобих с твоето съгласие по време на обучението ти, точно както и моят учител се сдоби с моето.

— На времето и аз преживях същия ужас, само че по малко по-груб начин — добави дон Хуан и се закиска. — Нагуалът Хулиан обичаше да си прави кошмарни шеги. Той ми каза, че една много красива и страстна вдовица е безумно влюбена в мен. Нагуалът често ме водеше на църква и там вече бях виждал въпросната жена, която винаги се взираше в мен. Намирах я за хубава. А аз бях млад и похотлив. И когато нагуалът ми каза, че тя ме харесва, веднага лапНах въдицата. Можеш да си представиш как се почувствах, след като разбрах каква е грубата истина.

Едва се сдържах да не прихна, като гледах жестовете на дон Хуан, изразяващи изгубена невинност. В следващия миг осъзнах, че описаната от него ситуация не е смешна, а страшна.

— Сигурен ли си, дон Хуан, че онази жена е наемателят? — попитах аз с надеждата, че може да е станала някаква грешка или че всичко това е просто лоша шега.

— По-сигурен не бих могъл да бъда — отвърна той. — Даже и да бях толкова глупав, че да забравя наемателя, изключено е моето *виждане* да ме подведе.

— Значи ли това, че той има друг тип енергия?

— Не, няма друг тип енергия, но има енергийни особености, с които определено се различава от нормалните хора.

— И все пак, дон Хуан, напълно ли си уверен, че онази жена е наемателят? — настойчиво повторих аз, тласкан от някакво странно отвращение и уплаха.

— Именно тя е наемателят! — възкликна той с тон, който не допускаше и най-малкото съмнение.

Известно време мълчахме. Седях в очакване на следващия ход, обзет от паника, която не се поддаваше на описание.

— Вече съм ти казвал, че да бъдеш естествен мъж или естествена жена е въпрос на разположение на събирателната точка — рече дон Хуан. — Под „естествен“ имам предвид човек, който по рождение е от мъжки или женски пол. За един *виждащ* най-ярката част от събирателната точка при жените е обърната навън, а при

мъжете — навътре. Събирателната точка на наемателя първоначално е била обърната навътре, но той я е променил, извъртайки я, и по този начин е придал на яицеподобната си енергийна форма вид на извита раковина.

---

[1] Прев. Александър Шурбанов ↑

12. ЖЕНАТА ОТ ЦЪРКВАТА

Дон Хуан и аз седяхме мълчаливо. Бях изчерпал въпросите си, а и той като че ли ми беше казал всичко необходимо. Часът едва минаваше седем, но площадът бе необичайно пуст. Беше топла привечер. В този град хората обикновено се разхождаха по площада до десет или единайсет вечерта.

За миг се заех отново да претегля онова, което се случваше с мен. Времето, което трябваше да прекарам с дон Хуан, вече изтичаше. Той и неговата група скоро щяха да осъществят магьосническата мечта — да напуснат този свят и да отидат в невъобразими измерения. На базата на моя ограничен успех в областта на сънуването аз вярвах, че техните искания не са фантастични, а извънредно трезви, макар и противоречащи на обикновения здрав разум. Целта им бе да възприемат неизвестното и те я бяха постигнали.

Дон Хуан с право твърдеше, че като предизвиква редовно преместване на събирателната точка, сънуването освобождава възприятието, разширявайки обсега му. За магьосниците от групата на дон Хуан сънуването не само бе отворило врата към други, достъпни за възприятие светове; то също така ги бе подготвило да влязат в тези сфери с цялостното си съзнание. За тези хора сънуването се бе превърнало в нещо неизразимо, несравнимо — нещо, за чиято природа и обхват би могло да се говори единствено с алюзии — така, както дон Хуан бе казал, че то е вратата, водеща към светлината и мрака на вселената.

Сега за тях вече съществуваше само един проблем с неизвестен изход: моята среща с предизвикателя на смъртта. Съжалявах, че дон Хуан не ме беше известил по-рано, за да мога да се подготвя по-добре за това. Но той беше нагуал, който вършеше всички важни неща внезапно, без никакво предупреждение.

Докато седях с него в онзи парк и чаках да видя как ще се развият работите, аз за миг като че ли се почувствах добре. После емоционалното ми равновесие отново се разклати и моментално ме

налегна черно отчаяние. Нападнаха ме разни дребнави мисли за моята безопасност, моите цели, моите надежди в живота, моите гршки. И все пак, като се вглеждах внимателно в себе си, трябваше да призная, че навярно единствената ми истинска гршка беше по-нататъшната съдба на трите ми спътнички в света на дон Хуан. А ако размислех още по-добре, дори това не ме тревожеше чак толкова. Дон Хуан ги беше научил да бъдат такива магъоснички, които винаги знаят какво да правят, и — което всъщност е най-важно — беше ги подготвил винаги да знаят как да използват собственото си знание.

След като в действителност отдавна се бях разделил с всички възможни причини за терзание, сега ми оставаше единсдпвено загрижеността за самия себе си; и аз се отдадох *на* това чувство най-безсрамно. Едно последно самозабравяне — страхът, че ще умра от ръката на предизвикателя на смъртта. Вече бях толкова уплашен, че повърнах. Опитах се да кажа някакви извинения, но дон Хуан се разсмя.

— Това, че дереш лисици от страх, съвсем не е нещо необичайно — рече той. — Когато аз трябваше да се срещна с предизвикателя на смъртта, направо се подмокрих, повярвай ми.

Един проточен, непоносим миг измина в мълчаливо очакване.

— Готов ли си? — попита дон Хуан. Казах „да“, а той добави, изправяйки се:

— В такъв случай да вървим и да видим как ще застанеш на огневата линия.

Той ме поведе пак към църквата. Колкото и да се старая, и до ден-днешен не мога да си спомня нищо друго за изминаването на това разстояние, освен обстоятелството, че той трябваше да ме влачи през целия път. Не си спомням момента, в който съм стигнал до църквата, нито пък как съм влязъл в нея. Когато се опомних, открих, че съм коленичил до една дълга църковна пейка от захабено дърво, в съседство с жената, която бях видял по-рано. Тя ми се усмихваше. Огледах се отчаяно, търсейки дон Хуан, но той не се виждаше никъде. Щях да побягна колкото ми крака държат, ако жената не ме беше сграбчила за ръката.

— Защо толкова се боиш от мен, клетата женица? — попита ме тя на английски.

Останах като закован на мястото, където бях коленичил. Нейният глас ме бе завладял мигновено и изцяло. В дрезгавия му звук имаше нещо, което не мога да опиша, но то пробуди най-дълбоко скритите ми спомени. Стори ми се, че винаги съм познавал този глас.

Омагьосан от неговия звук, не помръдвах от мястото си. Жената ме попита още нещо на английски, но аз не можах да схвана какво ми каза. Тя ми се усмихна многозначително.

— Всичко е наред — прошепна тя на испански. Беше коленичила от дясната ми страна. — Истинският страх е нещо, което разбирам. Аз живея с него.

Канех се да я заговоря, когато сънният пратеник се обади в ухото ми. „Това е гласът на Ермелинда, твоята дойка“, рече той. Единственото, което някога съм знаел за Ермелинда, беше разказът за нейната смърт — била блъсната от камион, излязъл извън уличното платно, фактът, че гласът на тази жена бе извадил на бял свят такива дълбоки, стари спомени, направо ме шокира. За миг ме обзе мъчителна тревога.

— Аз съм твоята дойка! — тихо възкликна жената. — Колко странно! Искаш ли гръдта ми? — добави тя и се преви от смях.

Направих върховно усилие да остана спокоен, ала знаех, че самообладанието ми скоро ще ме напусне и съвсем ще изгубя ума и дума.

— Не обръщай внимание на шегите ми — продължи тя с тих глас. — Истината е, че много ми харесваш. Ти преливаш от енергия. Добре ще се разберем ние с теб.

Двама по-Възрастни мъже коленичиха точно пред нас. Единият от тях се обърна и ни погледна с любопитство. Без да дава вид, че го е забелязала, жената продължи да шепне на ухото ми.

— Нека да подържа ръката ти — помоли тя.

Молбата й обаче приличаше на заповед. Подадох й ръката си, неспособен да й откажа.

— Благодаря ти. Благодаря ти, че ми се доверяваш и разчиташ на мен — каза тя шепнешком.

Гласът й ме влудяваше. Неговата дрезгавост беше толкова екзотична, толкова женствена. За нищо на света не бих го взел за мъжки глас, който се мъчи да мине за женски. Беше дрезгав, но не груб

или гърлен. Напомняше по-скоро звука от боси крака, които тихо стъпват по чакъл.

Положих огромни усилия да разкъсам едно невидимо енергийно покривало, което като че ли ме беше обгърнало. Стори ми се, че съм успял. Изправих се, готов да си тръгна, и тъкмо това щях да направя, ако жената не бе станала също и не ми бе прошепнала на ухото:

— Недей да бягаш. Има толкова много неща, които трябва да ти кажа.

Седнах машинално, възпрян от любопитството, което ме обзе. Колкото и да е чудно, тревогата ми внезапно бе изчезнала, а също и страхът ми. Даже имах достатъчно присъствие на духа, за да задам въпроса:

— Ти наистина ли си жена?

Тя се закиска тихичко, също като някое младо момиче. После произнесе едно засукано изречение.

— Ако се осмеляваш да мислиш, че бих се превърнала в страшен мъж и бих ти причинила някакво зло, дълбоко се заблуждаваш — каза тя, подчертавайки още повече онези странни, хипнотични нотки в гласа си. — Ти си мой благодетел. Аз съм на твоите услуги, така както съм била на услугите на всички нагуали преди теб.

Събрах цялата си енергия и изразих решението, което бях взел.

— Предоставям ти енергията си — заявих аз. — Приеми я като дар от мен; аз обаче не искам от теб никакви дарове на силата. Говоря съвсем сериозно.

— Не мога да я взема просто така — прошепна тя. — Аз плащам за това, което получавам — такава е сделката. Глупаво е да си даваш енергията даром.

— През целия си живот съм бил глупак, повярвай ми — казах аз. — Наистина мога да си позволя да ти направя този подарък; тук няма никаква трудност за мен. Щом имаш нужда от енергия, давам ти я. Не искам обаче да се обременявам с излишни неща. Аз нямам нищо и това ми харесва.

— Може би — замислено промълви тя.

Войнствено я попитах дали иска да каже, че може би ще вземе енергията ми, или просто не вярва, че нямам нищо, и това ми харесва. Тя се закиска весело и отвърна, че би могла да се възползва от щедрото

ми предложение, но все пак трябвало да ми се отплати. Била длъжна да ми даде нещо с подобна стойност.

Докато я слушах, осъзнах, че тя говореше испански с крайно своеобразен чуждестранен акцент. Прибавяше допълнителна фонема към средната сричка на всяка дума. Никога в. Живота си не бях чувал някой да говори така.

— Имаш доста необикновен акцент — казах аз. — Откъде идва той?

— От цяла вечност — отвърна тя с въздишка.

Вече бяхме започнали да установяваме контакт. Разбрах защо въздъхна. Тя беше нещо, кажи-речи, постоянно, докато аз бях временен. В това се криеше моето предимство. Жената предизвикател на смъртта, сама се бе заклещила в капан, а аз бях свободен.

Разгледах я внимателно. На вид тя беше на около трийсет и пет — четирийсет години. Беше мургава, типична индианка, сравнително едра, но не дебела, нито пък тромава. Видях, че кожата на ръцете й е гладка, а мускулите — стегнати, като на млад човек. Прецених, че е висока около метър и седемдесет. Носеше дълга рокля, черен шал и кожени сандали. Така, както беше коленичила, можех да видя гладките й пети и част от здравите й прасци. Талията й беше стройна. Имаше големи гърди, които не можеше или навярно не искаше да замаскира с шала си. Косата й беше смолисточерна и сплетена на дълга плитка. Лицето й не беше нито хубаво, нито грозно. В чертите й нямаше нищо забележително. Почувствах, че едва ли би могла да привлече нечие внимание, ако не бяха очите й, които тя постоянно свеждаше и криеше зад полуспуснатите си клепачи. Имаше прекрасни очи, ясни и спокойни. Освен тези на дон Хуан, никога не бях виждал толкова блестящи и пълни с живот очи като нейните.

Тя ме накара да се успокоя напълно. Зад такива очи не би могла да се крие зла воля. Усетих прилив на доверие и оптимизъм, наред с чувството, че съм познавал тази жена през целия си живот. Същевременно много добре си давах сметка и за нещо друго — за моята емоционална неустойчивост. В света на дон Хуан това мое качество винаги ме бе измъчвало, принуждавайки ме да бъда като топка на ластик. След мигове на пълно доверие и интуитивно разбиране веднага ме налягаха жалки съмнения и подозрения. Така щеше да стане и в този случай. В недоверчивия ми ум внезапно се

зароди предупредителната мисъл, че съм започнал да се поддавам на чара на тази жена.

— Ти си научила испански доста късно, нали? — попитах аз, колкото да се отърся от мислите си и да не й дам възможност да ги прочете.

— Едва вчера — отвърна тя и звънко се разсмя, показвайки малките си, необикновено бели зъби, които блестяха като бисери.

Хората се заобръщаха да ни погледнат. Сведох глава, сякаш се молех усърдно. Жената се премести по-близо до мен.

— Не можем ли да отидем някъде и да поговорим? — попитах аз.

— Нали си говорим тук — каза тя. — Тук съм разговаряла с всички нагуали от твоята линия. Ако шепнеш, никой няма да разбере, че си приказваме.

Страшно ми се искаше да я попитам на каква възраст е. В този момент обаче един отрезвяващ спомен ме избави от това желание. Сетих се за един мой приятел, който години наред ми бе поставял какви ли не уловки, за да ме накара да призная точната си възраст. Дребнавото му любопитство ми бе изглеждало противно, а ето че сега се канех да постъпя също като него. Веднага се отказах от намерението си.

Исках да разкажа този спомен на жената просто за да поддържам разговора. Тя като че ли долови какво ми се въртеше в главата. Стисна ръката ми приятелски, сякаш за да покаже, че между нас току-що е преминала една мисъл.

— Вместо да ми даваш дар, не можеш ли да ми кажеш нещо, което би ми помогнало в моя път? — попитах аз.

Тя поклати глава.

— Не — прошепна тя. — Ние сме безкрайно различни. По-различни, отколкото смятах, че е възможно.

После стана и се измъкна иззад пейката. Пъргаво прегъна коляно, обръщайки се към главния олтар. Прекръсти се и ми направи знак да я последвам до един голям страничен олтар, който се намираше вляво.

Коленичихме пред разпятие, изработено в естествена големина. Жената заговори, преди да съм успял да кажа каквото и да е.

— Аз съм живяла много, много дълго време — рече тя. — Причината за тъй продължителния ми живот се крие в това, че контролирам промените и придвижванията на моята събирателна точка. А пък и не се задържам тук, в твоя свят, прекалено много. Трябва да пестя енергията, която получавам от нагуалите от твоята линия.

— Какво представлява съществуването в други светове? — попитах аз.

— Там аз се чувствам така, както ти в своето съществуване, само че разполагам с по-голяма подвижност. Освен това мога да оставам по-дълго навсякъде, където поискам. Точно както ти би останал в някой от сънищата си, стига да пожелаеш.

— Когато се намираш в този свят, трябва ли да се придържаш само към тукашния район?

— Не. Ходя където си искам.

— А винаги ли като жена?

— Била съм жена по-дълго, отколкото мъж; първото определено ми харесва много повече от второто. Струва ми се, че почти съм отвикнала да бъда мъж. Изцяло съм жена!

Тя улови ръката ми и ме накара да пипна слабините й. Сърцето ми се качи в гърлото. Действително беше жена.

— Не мога да взема енергията ти просто така — каза тя, като смени темата. — Ще трябва да се споразумеем за някакъв друг начин.

Отново ме заля вълна от земни разсъждения. Прииска ми се да я попитам къде живее, когато се намира в този свят. Не беше нужно да изричам въпроса си, за да получа отговор.

— Ти си много, много по-млад от мен — рече тя, — а вече ти е трудно да казваш на хората къде живееш. И даже и да ги заведеш в къщата, която притежаваш или си наел, то това не е истинското ти жилище.

— Има толкова много въпроси, които искам да ти задам, а в главата ми се въртят само разни глупави мисли — казах аз.

— Няма нужда да ме питаш за каквото и да било — продължи тя. — Ти вече знаеш онова, което и аз зная. Единственото, от което се нуждаеш, за да изявиш собствените си знания, е да бъдеш поразтърсен. Тъкмо аз ти осигурявам необходимото сътресение.

Не само имах глупави мисли, но и явно се намирах в състояние, в което силно се поддавах на внушения, затова веднага щом тя ми каза, че разполагам със същите знания като нея, аз почувствах, че зная всичко и няма защо да задавам повече въпроси. Весело споделих, че съм станал лековерен.

— Не си лековерен — рече тя убедително. — Ти знаеш. Всичко, защото сега си изцяло във второто внимание. Огледай се наоколо!

В продължение на няколко мига не можех да фокусирам погледа си. Имах точно такова усещане, като че ли в очите ми беше влязла вода. Когато гледката пред мен се избистри, разбрах, че се е случило нещо необикновено. Църквата бе станала различна, по-мрачна, по-злокобна и някак по-сурова. Изправих се и пристъпих към централната и част. Вниманието ми бе привлечено от пейките; те бяха направени не от дървени трупи, а от тънки, преплетени прътове. Това бяха пейки със семпла изработка, поставени във внушителна каменна сграда. Осветлението в църквата също беше по-различно. Неговото мътно, жълтеникаво сияние откроряваше най-черните сенки, които някога бях виждал. То идваше от свещите, наредени по многобройните олтари. Помислих си колко добре се съчетаваше светлината на свещите с масивните каменни стени и орнаменти на колониалната църква.

Жената ме гледаше втренчено; блясъкът на очите й беше изумителен. Тогава разбрах, че сънувам и че тя направлява съня ми. Аз обаче не се страхувах нито от нея, нито от съня. Отдалечих се от страничния олтар и отново погледнах към централната част на църквата. Там имаше хора, коленичили в молитва. Бяха много на брой — необикновено дребни, тъмни, сурови. Вшкдах сведените им глави по цялото протежение до подножието на главния олтар. Тези, които бяха близо до мен, ме гледаха с явно неодобрение. Аз се пулех в тях и във всичко останало. Затова пък не чувах никакъв шум. Хората се движеха, но не можех да доловя и най-слаб звук.

— Нищо не чувам — казах аз на жената и гласът ми прокънтя така, сякаш църквата беше празна раковина.

Почти всички глави се извърнаха към мен. Жената ме издърпа обратно в сянката на страничния олтар.

— Ще можеш да чуваш, ако не слушаш с ушите си — рече тя. — Слушай със сънното си внимание.

Нейният съвет като че ли беше всичко, от което се нуждаех. Внезапно бях залян от специфичния монотонен звук на молитва, произнасяна едновременно от множество хора. Той мигновено ме увлече. Стори ми се, че никога не съм чувал по-прекрасен звук от него. Прииска ми се да споделя възторга си с жената, но се оказа, че тя не е край мен. Потърсих я с поглед. Вече беше отишла почти до вратата. Обърна се и ми направи знак да я последвам. Настигнах я при портика. Уличните лампи бяха изчезнали. Единственият източник на светлина беше луната, фасадата на църквата също изглеждаше различно; тя беше недовършена. Навсякъде се търкаляха правоъгълни варовикови блокове. Около църквата нямаше къщи или други постройки. На лунната светлина всичко изглеждаше някак свръхестествено.

— Къде отиваме? — попитах аз.

— Никъде — отвърна жената. — Просто излязохме навън, защото е по-просторно и никой няма да ни безпокои. Тук можем да си поговорим до насита.

Тя ме подкани да седна върху един полуодялан варовиков блок.

— Богатствата, които могат да се открият във второто внимание, са неизчерпаеми — започна тя. — Началната поза, в която е разположено тялото на сънувача, е от ключово значение. И тъкмо тук е тайната на древните магьосници, които даже и по мое време вече бяха древни. Помисли си за това.

Тя седеше толкова близо до мен, че усещах топлината на тялото й. Прегърна ме през рамо и ме притисна към гърдите си. Тялото й излъчваше особен аромат, който ми напомняше за пелин и дървесни ухания. Не че се беше парфюмирала; просто като че ли от цялото й същество се разнасяше специфичното ухание на борова гора. Освен това телесната й топлина не беше като моята, нито като тази на който и да е от познатите ми. Нейната топлина беше хладна и свежа като ментол, непроменлива и някак стабилна. Мина ми през ума, че тази топлина крие неумолимо постоянство, лишено от припряност.

Жената започна да ми шепне на лявото ухо. Тя каза, че нейните дарове за нагуалите от моята линия били свързани с онова, което древните магьосници наричали „двойни пози“. Тоест, началната поза, в която сънувачът разполага физическото си тяло, за да започне да сънува, се отразява огледално от позата, в която той държи енергийното си тяло в сънищата, за да фиксира събирателната си точка

в положението, определено от неговия избор. Тези две пози образуват едно цяло; и на древните магьосници им били нужни хиляди години, за да открият съвършената връзка, която съществува между всеки две такива пози. Жената добави със смях, че съвременните магьосници никога не биха имали необходимото време и нагласа, за да свършат цялата тази работа, затова за мъжете и жените от моята линия било голям късмет да разполагат с нейните дарове. Смехът й беше изключително ясен и звънлив.

Не бях разбрал напълно обяснението й за двойните пози. Казах й решително, че не желая да практикувам тези неща, а просто искам да получа теоретични сведения.

— Какво точно искаш да знаеш? — тихо попита тя.

— Обясни ми какво имаш предвид под двойни пози или начална поза, в която сънувачът разполага тялото си при започване на сънуването — казах аз.

— По какъв начин си лягаш, за да започнеш сънуването си? — попита тя.

— Както ми падне. Не следвам никакъв образец. Дон Хуан никога не е придавал значение на това.

— Е, аз пък придавам — рече тя и се изправи.

Тя си смени мястото. Седна от другата ми страна и започна да шепне на дясното ми ухо, че, според собствените й знания, позата, в която човек разполага тялото си, е изключително важна. Предложи ми да проверя това чрез едно крайно деликатно, но просто упражнение.

— Започни сънуването си, като легнеш на дясната си страна с леко присвити колене — каза тя. — Упражнението е да заспиш, запазвайки тази поза; после да сънуваш, че си лягаш в съвсем същата поза и заспиваш отново.

— И какво се постига по този начин? — попитах аз.

— Събирателната точка се задържа, действително се задържа като прикована в положението, в което е била при второто заспиване.

— Какъв е резултатът от това упражнение?

— Тотално възприятие. Твоите учители със сигурност са ти казали, че същността на даровете ми е именно тоталното възприятие.

— Да, но май не ми е ясно какво означава „тотално възприятие“ — излъгах аз.

Тя не обърна внимание на думите ми и продължи да ми обяснява, че упражнението има четири варианта: да заспиш на дясната си страна, на лявата, по гръб и по корем. После трябва да сънуваш, че заспиваш повторно в същата поза, която си избрал при започване на сънуването. Жената ме увери, че това води до изумителни резултати, които са напълно непредсказуеми.

След тези думи тя рязко смени темата и ме попита:

— Какъв дар искаш за себе си?

— Никакъв — нали ти казах вече.

— Но аз непременно трябва да ти предложа дар, а ти трябва да го приемеш. Такова е споразумението ни.

— Нашето споразумение е да ти даваме енергия, така че направо я вземи от мен. Това е за моя сметка — моят дар за теб.

Жената изглеждаше слисана. Аз настойчиво я уверих, че нямам нищо против тя да вземе това, от което се нуждае. Даже й казах, че я харесвам извънредно много. Разбира се, говорех сериозно. У нея имаше нещо необикновено тъжно и същевременно необикновено привлекателно.

— Хайде да влезем пак в църквата — промълви тя.

— Ако действително искаш да ми направиш някакъв подарък — казах аз, заведи ме на разходка из този град сега, на лунна светлина.

Тя кимна в знак на съгласие.

— Добре, но при условие, че не казваш нито дума — рече тя.

— Защо пък да не говоря? — попитах аз, макар че вече знаех какво ще ми отвърне.

— Защото сънуваме. Аз ще те водя все по-навътре в моя сън. Тя ми обясни, че докато сме стоели в църквата, аз съм разполагал с достатъчно енергия, за да мисля и да разговарям, но навън, отвъд пределите на тази църква, положението било по-различно.

— А защо е така? — смело попитах аз.

С извънредно сериозен тон, който не само засили нейното загадъчно излъчване, но и ме изпълни със страх, жената заяви:

— Защото това „навън“ не съществува. Това е сън. Ти се намираш при четвъртата врата на сънуването и сънуваш моя сън.

Тя ми каза, че изкуството й се състояло в способността да обективира намерението си, и че всичко, което съм можел да видя наоколо, било плод на нейното намерение. Прошепна ми, че църквата

и градът били породени именно от него; те не съществували и все пак съществували по някакъв начин. После добави, като се взря в очите ми, че това била една от загадките, свързана с двойните пози на съществуването, загадки, постигнати чрез намерението във второто внимание. Тази загадка можела да се осъществи, но не и да се обясни или проумее.

Жената ми каза, че нейната приемствена линия се състояла от магьосници, които знаели как да се движат във второто внимание, обективирайки намерението си. Те практикували изкуството да обективират мислите си в съществуването, за да възпроизведат реално всеки избран от тях предмет, постройка, характерна забележителност или пейзаж.

Според нейните думи, тези магъосници първоначално се взирали в някой простичък предмет, докато запомнели всеки негов детайл. После затваряли очи и го визуализирали, като от време на време сверявали зрителната си предтава с истинския предмет — и така до момента, в който вече можели да го виждат със затворени очи в цялостната му същност.

Следващият етап бил да съществуват предмета и напълно да го материализират в съня, от гледна точка на собственото си възприятие. Това действие, както каза жената, било наречено „първата крачка към тоталното възприятие“.

От обикновените предмети тези магъосници преминавали към все по-сложни и по-сложни елементи. Крайната им цел била всички заедно да визуализират един цялостен свят, после да го съществуват и така да пресъздадат напълно действителен свят, в който можели да съществуват.

— Когато всеки магьосник от моята линия беше способен да извършва това — продължи жената, — те можеха с лекота да притеглят когото и да било в тяхното намерение, в техния сън. Сега същото правя и аз с теб, както съм го правила и с всички нагуали от твоята линия.

Тя се закиска.

— Така беше, повярвай ми — рече тя, като че ли аз се съмнявах в думите й. — Жителите на цели области изчезваха, съществувайки по този начин. Тъкмо затова ти казах, че тази църква и този град са една от загадките, постигнати чрез намерението във второто внимание.

— Казваш, че жителите на цели области са изчезвали по такъв начин. Как всъщност е ставало това? — попитах аз.

— Те визуализираха дадена местност и после я пресъздаваха в сънуването — отвърна тя. — Ти никога не си визуализирал каквото и да е, така че за теб е много опасно да навлезеш в моя сън.

Тя ме предупреди, че да минеш през четвъртата врата и да пътуваш из места, които съществуват само в намерението на някой друг човек, било твърде рисковано, тъй като всеки елемент в един такъв сън трябвало да бъде нещо крайно лично.

— Все още ли имаш желание за подобна разходка? — попита тя.

Отговорих утвърдително. Тогава жената ми каза още някои неща за двойните пози. Същността на обяснението й се изразяваше в това, че ако аз сънувам например родния си град и сънят ми е започнал, докато съм лежал на дясната си страна, много лесно бих могъл да стоя в града на моя сън, ако сънувам, че лягам на дясната си страна и заспивам. Вторият сън не само щял непременно да е свързан с моя роден град, но и щял да се отличава с най-голямата конкретност, която човек би могъл да си представи.

Жената беше сигурна, че по време на обучението ми по сънуване аз съм имал безброй извънредно конкретни сънища, но ме увери, че всеки един от тях трябва да се е дължал на някаква щастлива случайност. Както каза тя, единственият начин да се сдобиеш с абсолютен контрол над сънищата бил да използваш техниката на двойните пози.

— И не ме питай защо е така — добави тя. — Това е нещо, което просто се случва. Като всичко останало.

После ме накара да се изправя и отново ме предупреди да не говоря и да не се отдалечавам от нея. Внимателно ме хвана за ръка, сякаш бях дете, и ме поведе към тъмните силуети на група къщи. Вървяхме по улица, покрита с калдъръм. Коравите речни камъни бяха набити в земята накриво. Поради неравномерното им набиване повърхността тук-таме беше грапава. Хората, които бяха настлали калдъръма, явно бяха следвали профила на терена, без да си правят труда да го изравнят.

Къщите бяха големи, варосани, едноетажни постройки с керемидени покриви. Наоколо имаше хора, които спокойно се разхождаха. В някои от къщите съзирах тъмни сенки; те ми напомняха

за любопитни, но наплашени съседи, които тайничко клюкарстват. Виждах също и заобленитe планини, които опасваха града.

За разлика от онова, което обикновено ми се бе случвало по време на заниманията ми по сънуване, сега мисловните ми процеси изобщо не бяха нарушени. Мислите ми не бяха изместени на заден план под въздействието на събитията в съня. Затова, преценявайки положението, реших, че се намирам в сънния вариант на града, в който живееше дон Хуан, само че по друго време. Любопитството ми бе стигнало своя връх. В действителност бях в съня на жената, предизвикател на смъртта, заедно със самата нея. Но сън ли беше това? Така го бе нарекла тя. Исках да наблюдавам всичко, да бъда свръхбдителен. Исках да проверя всичко чрез *виждане* на енергията. Това желание ме накара да се почувствам неловко, но жената стисна ръката ми по-силно, сякаш за да ми покаже, че е съгласна с мен.

Все още обзет от някаква абсурдна стеснителност, машинално изразих на висок глас намерението си да *видя*. Фразата, която винаги бях използвал по време на сънуване, беше: „Искам да *видя* енергия.“ Понякога ми се налагаше да я повтарям дотогава, докато получех резултат. Жената обаче избухна в смях, щом започнах да повтарям тези думи по обичайния си начин в сънния й град. Смееше се силно и от все сърце, също като дон Хуан.

— Какво смешно има тук? — попитах аз, донякъде заразен от нейното веселие.

— Хуан Матус по принцип не харесва древните магьосници, особено пък мен — отвърна тя на пресукулки между изблици от смях. — За да *виждаме* по време на сънищата си, трябва само да посочваме с кутрето си елементите, които искаме да *видим*. Да те накара да викаш в моя сън е начинът, по който той е решил да ми изпрати своето послание. Наистина е умен, не може да се отрече.

Тя замълча за малко, а после добави с такъв тон, сякаш ми разкриваше някаква голяма тайна:

— Разбира се, тези идиотски крясъци също вършат работа.

Магьосническото чувство за хумор направо ме слиса. Жената така се заливаше от смях, че явно не беше в състояние да продължи разходката. Чувствах се глупаво. Когато се успокои напълно и си възвърна самообладанието, тя любезно ми каза, че бих могъл да посоча всичко, което си избера в нейния сън, включително и самата нея.

Посочих една къща с кутрето на лявата си ръка. Тази къща, както се оказа, беше като елементите на обикновените сънища; в нея нямаше енергия. Изредих всичко, което се намираше наоколо, но резултатът беше все същият.

— Посочи мен — подкани ме жената. — Трябва да се увериш, че това е методът, който използват сънувачите, за да *виждат*.

Тя излезе напълно права. Наистина това беше методът. Щом я посочих с пръста си, тя мигновено се превърна в кълбо от енергия; и то твърде странно кълбо, бих могъл да добавя. Енергийната й форма изглеждаше точно така, както ми я беше описал дон Хуан; приличаше на огромна морска раковина, извита навътре по протежение на една цепнатина, която я пресичаше открай докрай.

— Аз съм единственото произвеждащо енергия същество в този сън — каза тя. — Затова за теб ще е най-добре просто да наблюдаваш всичко.

Едва в този миг си дадох сметка каква невероятна шега си беше направил дон Хуан. Той бе съумял да ме научи да викам с цяло гърло по време на сънуване, за да мога да извикам и в съня на предизвикателя на смъртта. Този прийом ми се стори толкова забавен, че малко остана да се задуша от смях.

— Хайде да продължим разходката си — тихо каза жената, когато вече се бях насмял до насита.

Имаше само две улици, които се пресичаха; на всяка от тях бяха разположени три групи от къщи. Изминахме и двете улици по цялото им протеже, и то не веднъж, а четири пъти. Наблюдавах всичко и се ослушвах със сънното си внимание. Долавях много малко шумове — само кучешки лай в далечината или шепот на разговарящи хора, покрай които преминавахме.

Кучешкият лай ме изпълни с някакъв непознат и дълбок копнеж. Трябваше да поспра за малко. Търсейки опора, аз облегнах рамо на една стена. Допирът направо ме шокира, и то не защото стената беше необикновена, а защото беше материална, също като всяка друга стена, която бях докосвал през живота си. Пипнах я със свободната си ръка. Прекарах пръстите си по грапавата й повърхност. Това беше истинска стена!

Нейната изумителна реалност незабавно сложи край на копнежа ми и ме накара отново да наблюдавам с интерес всичко около мен.

Оглеждах се най-вече за елементи, чрез които бих могъл да направя съпоставка между този град и града на моето време. Не постигнах успех в трва отношение, колкото и внимателно да наблюдавах. В сънувания град също имаше площад, но той се намираше пред църквата, точно срещу портика й.

На лунната светлина околните планини се виждаха ясно и аз почти можех да ги разпозная. Опитах се да се ориентирам по луната и звездите, сякаш се намирах в реалността на ежедневния живот. Луната тъкмо бе започнала да намалява; вероятно беше един ден след пълнолуние. Бе застанала високо над хоризонта. Часът навярно беше между осем и девет вечерта. Виждах Орион вдясно от луната; двете му най-ярки звезди, Бетелгейзе и Ригел, бяха разположени на една линия с нея. Прецених, че това положение отговаря на началото на декември, а моето време беше май. През месец май Орион изобщо не може да се види в такъв час. Дълго се взирах в луната. Нищо не се променяше. Това беше истинска луна, доколкото можех да преценя. Разликата във времето силно ме развълнува.

Докато разглеждах повторно южния хоризонт, като че ли успях да различа подобния на камбана планински връх, който се виждаше от двора на дон Хуан. После се опитах да разбера къде би могла да бъде неговата къща. За миг ми се стори, че я виждам. Това така ме омая, че издърпах ръката си, която дотогава жената държеше здраво. Веднага бях обзет от изключителна тревога. Осъзнах, че трябва да се върна в църквата, защото в противен случай просто ще умра на място. Обърнах се и хукнах натам. Настигайки ме, жената бързо сграбчи ръката ми и побягна заедно с мен.

Докато се приближавахме към църквата тичешком, аз разбрах, че в това сънуване градът се намираше зад нея. Навярно щях да мога да се ориентирам, ако бях отчел този факт по-рано. Сега вече сънното ми внимание беше на привършване. Съсредоточих всичко, което ми бе останало от него, върху архитектурните особености и орнаменти на задната страна на църквата. В света на ежедневния живот никога не бях виждал тази част на сградата, ето защо си помислих, че ако успея да запомня елементите й, по-късно бих могъл да ги сверя с тези на истинската църква.

Такъв беше планът, който съчиних под напора на момента. У мен обаче имаше нещо, което се отнасяше с презрение към усилията ми да

получа потвърждение на фактите. По време на цялото ми обучение постоянно бях измъчван от желанието за обективност, което ме бе принуждавало да проверявам отново и отново всичко, свързано със света на дон Хуан. И все пак за мен винаги бе важно не потвърждението само по себе си, а именно потребността да използвам това желание за обективност като опора в миговете, когато познавателните ми модели претърпяваха най-голям крах; а после, щом дойдеше време за истинската проверка на фактите, аз никога не я довеждах докрай.

Когато влязохме в църквата, жената и аз коленичихме пред левия страничен олтар, където бяхме застанали по-рано, и в следващия миг се събудих в добре осветената църква на моето време.

Жената се прекръсти и стана. Машинално направих същото. Тя ме хвана под ръка и тръгна към вратата.

— Почакай малко — казаха аз и се изненадах, че изобщо съм в състояние да говоря. Не можех да мисля ясно, но въпреки това ми се щеше да й задам един заплетен въпрос. Исках да зная как е възможно някой да има такава енергия, че да визуализира цял град с най-малки подробности.

Жената усмихнато отговори на неизречения ми въпрос; тя каза, че визуализирането й се удава много добре, понеже се е научила да го прави за период от един обикновен човешки живот, а после е имала на разположение още много такива периоди, за да го усъвършенства. Добави, че градът, който бях разгледал, и църквата, в която бяхме разговаряли, били образци от нейни неотдавнашни визуализации. Това била същата църква, в която Себастиан изпълнявал службата на клисар. Поради нуждата да оцелее жената си поставила за цел да запомни и най-незначителната подробност от всяко кътче на тази църква и на този град.

Тя завърши обяснението си по твърде обезпокоителен начин.

— Тъй като знаеш доста неща за този град, макар че никога не си се опитвал да го визуализираш — рече тя, — сега ти ми помагаш да го създам чрез намерението. Сто на сто няма да ми повярваш, ако ти кажа, че градът, който гледаш в момента, в действителност не съществува извън твоето и моето намерение.

Тя се взря в мен и прихна да се смее, понеже забеляза, че изпаднах в ужас, когато осъзнах пълния смисъл на думите й.

— Нима все още сънуваме? — смаяно попитах аз.

— Да — отвърна тя. — Само че това сънуване е по-реално от предишното, защото ти ми помагаш. Не е възможно да се обясни какво означава това; то просто се случва — като всяко друго нещо — добави тя и посочи всичко наоколо. — Няма начин да се каже как точно се случва, но ето че е факт. Никога не забравяй какво ти казах по-рано: това е загадка, постигната чрез намерението във второто внимание.

Жената нежно ме придърпа към себе си.

— Хайде да се поразходим до площада на този сън — рече тя. — Но може би ще трябва мъничко да се наглася, за да се почувстваш по-непринудено.

Тя ловко промени външния си вид, докато аз я гледах неразбираемо. Действията й бяха съвсем прости; в тях нямаше нищо необичайно. Най-напред ебали дългата си пола, под която, както се оказа, носеше друга, най-обикновена пола, достигаща до средата на прасците й. После нави дългата си плитка на кок и смени сандалите си с обувки с ниско токче, които извади от една платнена торба. Обърна черния си шал, който имаше две лица и от другата страна беше бежов. В този вид изглеждаше като типична представителка на мексиканската средна класа; човек можеше да помисли, че вероятно е дошла на посещение в това градче от някой голям град.

Тя ме хвана под ръка с женствена самоувереност и ме поведе към площада.

— Какво е станало с езика ти? — попита тя на английски. — Да не би да си го глътнал?

Поразителната възможност да се намирам все още в сън изцяло бе завладяла вниманието ми; нещо повече — бях започнал да мисля, че ако това наистина е вярно, аз рискувам никога да не се събудя.

С безгрижен тон, който ми прозвуча някак чуждо, казах на жената:

— Чак сега осъзнах, че ти одеве ме заговори на английски. Къде си го научила?

— В света ей-там. Аз зная много езици.

Тя замълча за малко и ме изгледа внимателно.

— Имала съм достатъчно време на разположение, за да ги усвоя. И тъй като дълго ще бъдем заедно, някой ден ще те науча да говориш

на моя роден език — добави тя и се закиска, явно развеселена от изражението ми на отчаяние.

Спрях да вървя.

— Действително ли ще прекараме дълго време заедно? — попитах аз, издавайки чувствата си.

— Разбира се — весело отвърна тя. — Ти ще ми дадеш енергията си, и то безплатно — наистина много щедро от твоя страна. Нали сам ми каза това?

Бях направо поразен.

— Какво те тревожи? — попита жената, като премина отново на испански. — Само не ми казвай, че съжаляваш за решението си. Ние сме магьосници. Твърде късно е да променяш своя избор. Не те е страх, нали?

Отново бях обзет от ужас, но ако някой ме бе накарал да обясня защо, не бих могъл да кажа. Определено не се боях от това, че съм попаднал в друг сън с предизвикателя на смъртта, или че мога да си изгубя ума или даже живота. Запитах се дали не се страхувам от някаква проява на злото? Тази мисъл обаче беше съвсем несъстоятелна. След всичките години, прекарани в света на магьосниците, аз знаех без сянка на съмнение, че във вселената не съществува друго освен енергия; злото е само една брънка от веригата на човешкия ум, завладян от фиксирането на събирателната точка в обичайната й позиция. Логично погледнато, нямах никаква причина да изпитвам страх. Съзнавах това и същевременно си давах сметка, че истинската ми слабост се състои в недостатъчната ми подвижност, поради която не можех мигновено да фиксирам събирателната си точка във всяка нова позиция, до която тя биваше преместена. Благодарение на контакта с предизвикателя на смъртта събирателната ми точка променяше мястото си с невероятна бързина, а аз нямах необходимата сила, за да следвам това темпо. Крайният резултат беше едно смътно, лъжливо чувство на страх, че може да не успея да се събудя.

— Всичко е наред — казах аз. — Хайде да продължим нашата сънна разходка.

Жената ме хвана под ръка и ние мълчаливо се отправихме към парка. Мълчанието ни съвсем не беше напрегнато. Аз обаче се чувствах объркан. Мислех си колко странно е всичко: едва преди малко бях вървял с дон Хуан от парка към църквата, обхванат от извънредно

силен, но все пак нормален страх. Сега вървях обратно от църквата към парка, заедно с обекта на моя страх, и се боях повече от всякога, но по един различен начин — по-зрял и по-неумолим.

За да разсея тревогата си, започнах да се оглеждам наоколо. Ако това беше сън, както си мислех, аз можех да проверя дали наистина е така. Посочих с пръст къщите, църквата, паважа на улицата. Посочих хората. Посочих всяко нещо. Даже сграбчих смело няколко души, които очевидно здравата се уплашиха от мен. Те бяха плътни. Бяха толкова реални, колкото всичко, което смятам за реално — само че не произвеждаха енергия. Нищо в този град не произвеждаше енергия. Всичко излелждаше истинско и нормално — и все пак беше сън.

Обърнах се към жената, която здраво ме държеше под ръка, и я попитах какво означава това.

— Ние сънуваме, — отвърна тя с дрезгавия си глас и тихо се засмя.

— Но как е възможно хората и нещата край нас да са толкова реални, толкова триизмерни?

— Това е загадка, постигната чрез намерението във второто внимание! — възкликна тя с благоговение. — Хората наоколо са тъй реални, че даже имат мисли!

Тези думи съвсем ме довършиха. Вече не исках да питам за каквото и да било. Исках да се отдам изцяло на съня. Едно силно разтърсване на ръката ми ме накара да се опомня. Бяхме стигнали площада. Жената беше спряла и ме дърпаше да седна на някаква пейка. Разбрах, че съм изпаднал в беда, когато при сядането не усетих пейката под себе си. Започнах да се въртя. Стори ми се, че се издигам. Успях да зърна бегло парка, сякаш го гледах отгоре.

— Това е то! — извиках аз. Помислих си, че умирам. Въртеливото ми издигане престана и аз потънах в мрак.

13. ДА ЛЕТИШ НА КРИЛЕТЕ НА НАМЕРЕНИЕТО

— Хайде, нагуале, напрегни се малко — подкани ме един женски глас. — Не потъвай. Изплувай, изплувай. Използвай техниките си на сънуване!

Умът ми заработи. Осъзнах, че гласът говори на английски, и си помислих, че според изискванията на техниките на сънуване ще трябва най-напред да си намеря отправна точка, за да се заредя с енергия.

— Отвори очи — каза гласът. — Хайде, отвори ги. Използвай първото нещо, което видиш, като отправна точка.

С върховно усилие успях да отворя очи. Видях някакви дървета и синьо небе над себе си. Беше ден! Едно неясно лице се взираше в мен. Не можех да фокусирам погледа си. Помислих си, че това е жената от църквата.

— Използвай моето лице — продължи гласът. Беше ми познат, но не можех да се сетя чий е. — Нека лицето ми да ти послужи като база; после ще погледнеш всичко останало.

Слухът и зрението ми започнаха да се проясняват. Втренчих се в лицето на жената, след това в дърветата на парка, в пейката от ковано желязо, в хората, които минаваха край нас, и накрая отново в лицето.

Въпреки че то се променяше всеки път, щом го погледнех, усетих, че постепенно идвам на себе си. Когато се възстанових донякъде, осъзнах, че тази жена седи на пейката и държи главата ми в скута си; и че въобще не е жената от църквата, а Карол Тигз.

— Какво правиш тук? — ахнах аз.

Уплахата и изненадата ми бяха толкова силни, че ми идеше да скоча и да побягна, но тялото ми изобщо не се подчиняваше на съзнанието ми. В последвалите мъчителни мигове отчаяно, ала безуспешно, се опитвах да се надигна. Светът около мен се очертаваше прекалено ясно, за да повярвам, че все още сънувам, но нарушеният ми двигателен контрол ме караше да мисля, че това действително е сън.

На всичко отгоре присъствието на Карол беше твърде неочаквано; в предходните събития нямаше нищо, което би могло да го обясни.

Предпазливо се помъчих да стана, използвайки волята си, както бях правил стотици пъти по време на сънуване, но нищо не се получи. Тъкмо това беше най-подходящия момент да бъда обективен. Възможно най-внимателно се заех да разгледам всичко, което попадаше в зрителното ми поле, само с едното си око. После повторих същата процедура с другото си око. И в двата случая картината беше еднаква, което аз възприех като знак, че се намирам в ежедневната реалност.

След това разгледах Карол. Тъкмо тогава забелязах, че мога да движа ръцете си. Само долната част на тялото ми беше действително като парализирана. Докоснах лицето и ръцете на Карол; после я прегърнах. Изпитах огромно облекчение, защото за миг у мен се бе прокрадналo мрачното подозрение, че това е предизвикателят на смъртта, взел образа на Карол.

Тя извънредно внимателно ми помогна да седна на пейката. Дотогава бях лежал проснат по гръб, отчасти върху пейката и отчасти на земята. В този момент забелязах нещо съвършено необичайно. Бях обут с избелели сини джинси „Ли-вайс“ и износени кафяви кожени ботуши. Освен това носех яке „Ливайс“ и риза от джинсов плат.

— Чакай малко — казах аз на Карол. — Я ме погледни! Мои ли са тези дрехи? Аз самият аз ли съм?

Карол се разсмя и ме разтърси за раменете по обичайния си начин — един дружески, окуражаващ жест, с който тя винаги показваше, че е „свой човек.“

— В момента гледам твоята прекрасна личност — отвърна тя със смешния си престорен фалцет. — О, масса[1], ако ти не си ти, кой би могъл да бъдеш?

— Как е възможно да нося „Ливайс“ и ботуши, дявол да го вземе? — продължих аз упорито. — Та аз изобщо нямам такива!

— Дрехите, с които си облечен, са мои. Намерих те гол!

— Къде? Кога?

— Край църквата, преди около час. Дойдох на площада, за да те потърся. Нагуалът ме изпрати да видя дали бих могла да те намеря. Взех със себе си и тези дрехи, просто за всеки случай.

Казах й, че се чувствам ужасно уязвим и смутен от факта, че съм ходил насам-натам без дрехи.

— Колкото и да е странно, наоколо нямаше жива душа — увери ме тя, но аз усетих, че го каза единствено за мое успокоение. Закачливата й усмивка я издаде.

— Трябва да съм бил с предизвикателя на смъртта през цялата минала нощ, а може би и по-дълго време — прецених аз. — Кой ден сме днес?

— Сега не си блъскай главата с разни дати — отвърна тя със смях. — Когато си по-съсредоточен, сам ще пресметнеш дните.

— Не ме глези, Карол Тигз. Кой ден сме днес? — попитах аз с рязък, нетърпящ шеги глас, който сякаш не беше мой.

— Това е денят след голямата фиеста — каза тя и леко ме потупа по рамото. — От снощи всички се бяхме заели да те търсим.

— Но как съм попаднал тук?

— Аз те заведох до хотела, който е от другата страна на площада. Не можех да те пренеса чак до къщата на нагуала; ти обаче избяга от хотелската стая преди няколко минути и така се озовахме тук.

— А защо не потърси помощта на нагула?

— Защото тази работа засяга само теб и мен. Това е въпрос, който трябва заедно да разрешим.

Тези думи ми бяха достатъчни. Обяснението на Карол ми изглеждаше съвършено смислено. Зададох й още един досаден въпрос:

— Какво казах аз, когато ме намери?

— Каза, че си бил така дълбоко потопен във второто внимание и за толкова дълго време, че все още не си в състояние да се държиш адекватно. Единственото ти желание беше да поспиш.

— Кога загубих двигателния си контрол?

— Едва преди малко. Ще се оправиш. Сам знаеш, че когато попаднеш във второто внимание и получиш силен енергиен шок, съвсем нормално е да се разделиш с контрола над крайниците си или над говорната си способност.

— А ти кога се раздели с фъфленето си, Карол. Въпросът ми я свари напълно неподготвена. Тя ме погледна втренчено и се разсмя от все сърце.

— Опитвах се да го оправя от дълго време насам — призна си тя. — Смятам, че е ужасно неприятно да слушаш голяма жена да фъфли.

Освен това ти го мразиш.

Не можех да отрека, че действително мразех фъфленето й. Двамата с дон Хуан се бяхме мъчили да я отучим от него, но в крайна сметка бяхме стигнали до избода, че тя нямаше желание да се отучи. Всички намираха фъфленето й за извънредно симпатично и според дон Хуан тя си го харесваше и не възнамеряваше да се откаже от него. Ето защо, когато чух, че говори, без да фъфли, бях безкрайно развълнуван и доволен. Този факт ми показа, че тя е способна да извършва такива решителни промени без чужда помощ — нещо, което и дон Хуан, и аз никога не бяхме знаели със сигурност.

— Какво друго ти каза нагуалът, когато те изпрати да ме търсиш? — попитах аз.

— Каза, че си отишъл да се срешнеш с предизвикателя на смъртта.

С поверителен тон споделих с Карол, че предизвикателят на смъртта е жена. Тя безгрижно отвърна, че знае това.

— Откъде би могла да го знаеш? — извиках аз. — Никой не го е знаел, с изключение на дон Хуан. Той самият ли ти го каза?

— Естествено — отговори тя, без да се впечатли от моите викове. — Впрочем ти не си разбрал, че и аз видях тази жена. Срещнах се с нея преди теб. Приятелски си бъбрихме в църквата доста дълго време.

Реших, че Карол казва истината. Това, което ми описваше, беше съвсем в стила на дон Хуан. Той по всяка вероятност би изпратил Карол като разузнавач, за да си направи изводи.

— Кога се срещна с предизвикателя на смъртта? — попитах аз.

— Преди няколко седмици — отвърна тя без особено вълнение. — За мен това не беше кой знае какво събитие. Аз нямах енергия, която да дам на тази жена, или най-малкото нямах този вид енергия, от който тя се нуждае.

— В такъв случай защо се видя с нея? Да не би споразумението между предизвикателя на смъртта и магьосниците да включва взаимоотношения и с жената-нагуал?

— Видях се с нея, защото нагуалът каза, че ти и аз сме равностойни — това беше единствената причина. Нашите енергийни тела са се сливали много пъти. Не си ли спомняш? Двете с жената си

поговорихме за лекотата, с която се сливаме. Останах с нея навярно три или четири часа, а после нагуалът дойде и ме изведе навън.

— Нима сте били в църквата през цялото време? — попитах аз, понеже изобщо не ми се вярваше, че те са могли да стоят вътре на колене в продължение на три-четири часа и да си приказват единствено за сливането на енергийните ни тела.

— Тя ме отведе в друг аспект на своето намерение — призна Карол, след като са замисли за миг. — Показа ми как всъщност е избягала от поробителите си.

Тогава Карол ми разправи една извънредно любопитна история. Тя каза, че съгласно с онова, което жената от църквата я накарала да *види*, всички магьосници на древността неминуемо ставали плячка на неорганичните същества. След като успеели да ги пленят, неорганичните същества им давали властта да бъдат посредници между нашия свят и тяхното царство, което хората наричали „преизподнята“.

Предизвикателят на смъртта също попаднал в мрежите на неорганичните същества. Според преценката на Карол, той прекарал навярно хиляди години, като техен пленник — до момента, в който съумял да се превърне в жена. Той осъзнал, че това е начинът да се измъкне от тамошния свят, още в деня, в който установил, че тези същества смятат женското начало за нетленно. Според техните убеждения женското начало притежава такава пластичност и такъв огромен обхват, че неговите представители не могат да попаднат в никакви капани и системи, нито пък да бъдат държани в плен. Предизвикателят на смъртта успял да постигне толкова цялостна и щателна трансформация, че жената, в която се превърнал, мигновено била избълвана от царството на неорганичните същества.

— А тя не ти ли каза, че те все още я преследват? — попитах аз.

— Преследват я, разбира се — увери ме Карол. — Жената сподели с мен, че трябва да ги държи на разстояние във всеки миг от живота си.

— Какво могат да й направят те?

— По всяка вероятност биха могли да осъзнаят, че е била мъж, и да я пленят отново. Мисля, че тя се страхува от тях повече, отколкото човек е в състояние да си представи.

Карол добави с небрежен тон, че жената от църквата била напълно запозната с моята схватка с неорганичните същества и знаела също и за синия скаут.

— Тя знае всичко за теб и мен — продължи Карол. — И не защото съм й казала каквото и да е, а защото тя е част от нашия живот и от нашата приемствена линия. Спомена, че винаги е следвала всички нас, особено теб и мен.

Карол ми изброи случаите, в които двамата с нея бяхме действали заедно и които били известни на жената. Докато говореше, аз започнах да изпитвам невероятна носталгия тъкмо по човека, който в този миг се намираше пред мен: Карол Тигз. Усетих непреодолимо желание да я прегърна. Протегнах ръце към нея, но загубих равновесие и паднах от пейката.

Карол ми помогна да стана от паважа и загрижено прегледа краката, зениците на очите, шията и кръста ми. После каза, че енергийният ми шок все още не е преминал. Облегна главата ми на гърдите си и започна да ме гали, сякаш утешаваше дете, което се преструва на болно.

След малко наистина се почувствах по-добре; даже взех да си възвръщам двигателния контрол.

— Харесваш ли дрехите, с които съм в момента? — внезапно попита Карол. — Дали не съм прекалено издокарана, а? Смяташ ли, че изглеждам добре?

Карол винаги беше облечена елегантно. Ако у нея имаше нещо, което изобщо не подлежеше на съмнение, то това беше безупречния й вкус по отношение на облеклото. Всъщност откакто я познавах дон Хуан и останалите от нас вечно се шегувахме, че единственото и ценно качество е умението й да си купува хубави дрехи и да ги носи с грация и финес.

Нейните въпроси ми се сториха много странни и ме накараха на свой ред да попитам:

— Защо толкова се притесняваш за външния си вид? По-рано никога не си се тревожила за него. Да не би да се опитваш да направиш впечатление на някого?

— Опитвам се да направя впечатление на теб, естествено — отвърна тя.

— Но това съвсем не е най-подходящия момент за такова нещо — възразих аз. — Важното в случая е онова, което става с предизвикателя на смъртта, а не твоята външност.

— Ти изобщо нямаш представа колко е важно как изглеждам — каза тя със смях. — Моята външност е от съдбоносно значение и за двама ни.

— За какво говориш? Напомняш ми за нагуала; докато подготвяше срещата ми с предизвикателя на смъртта, той се държеше по същия начин. Едва не ме побърка със загадъчните си приказки.

— А имаше ли основание да говори загадъчно? — попита Карол със съвършено сериозно изражение.

— Несъмнено имаше, както се оказа — признах аз.

— Точно така стоят нещата и с моята външност. Хайде, угоди ми. Кажи как ме намираш: привлекателна, непривлекателна, обаятелна, посредствена, отвратителна, покоряваща, арогантна?

Замислих се за миг и направих преценка. Реших, че Карол е много привлекателна. Това ми се стори доста странно. Никога не си бях давал сметка за нейния чар.

— Намирам, че си божествено красива — казах аз. — Всъщност ти си направо изумителна.

— Значи точно така трябва да изглеждам — рече тя с въздишка.

Докато се мъчех да проумея какво иска да каже, тя заговори отново. Попита ме:

— Как мина твоята среща с предизвикателя на смъртта? Описах й накратно преживяването си, по-специално първия сън. Казах й, че според мен жената ме бе накарала да *видя* същия този град, само че в минал период.

— Но това е невъзможно — изтърси Карол. — Във вселената не съществува минало или бъдеще. Съществува единствено настоящият миг.

— Зная, че се върнах в миналото — заявих аз. — Църквата беше същата, но градът изглеждаше различно.

— Помисли малко — настоя тя. — Във вселената има само енергия, а за енергията важи само „тук и сега“, едно безкрайно и вечно „тук и сега“.

— Според теб какво всъщност се е случило с мен, Карол?

— С помощта на предизвикателя на смъртта ти си минал през четвъртата врата на съществуването — каза тя. — Жената от църквата те е завела в своя сън, в своето намерение. Завела те е в своята визуализация на този град. Очевидно я е направила в миналото и я е запазила непокътната у себе си — там, където сигурно се намира и сегашната й визуализация на града.

След дълго мълчание Карол ми зададе друг въпрос:

— Какво още направи жената с теб?

Казах й за втория сън — съня, в който градът беше такъв, какъвто е в днешно време.

— Ето ти на! — възкликна тя. — Жената не само те е отвела в миналото си намерение, но и допълнително ти е помогнала да преодолееш четвъртата врата, като е накарала енергийното ти тяло да отпътува до друго място, което съществува днес единствено в нейното намерение.

Карол замълча за миг, а после ме попита дали жената от църквата ми е обяснила какво означава да постигнеш нещо чрез намерението във второто внимание.

Спомних си, че тя наистина ми беше загатнала за това, но не ми беше дала конкретно обяснение. Никога не бях чувал от дон Хуан понятията, с които си служеше Карол.

— Откъде си попила тези нови идеи? — запитах аз; тя изглеждаше съвсем наясно с цялата ситуация, което искрено ме учудваше.

С неутрален тон Карол ме увери, че жената от църквата й е разтълкувала много загадки.

— В момента ние си служим с намерението във второто внимание — продължи тя. — Тази жена ни накара да заспим — ти тук, а пък аз — в Тусон. А после заспахме отново в нашия сън. Ти обаче не си спомняш тази част, за разлика от мен. Тайната на двойните пози! Припомни си какво ти е казала жената: вторият сън се постига, когато възнамеряваш във второто внимание; това е единственият начин да минеш през четвъртата врата на съществуването.

След дълга пауза, по време на която аз не можах да произнеса нито дума, тя добави:

— Струва ми се, че жената от църквата действително ти е направила подарък, макар че ти не си искал нищо. Нейният дар е бил

да присъедини енергията си към нашата, за да се движим напред и назад, носени от тази „тукашна и сегашна“ енергия на вселената.

Изпитах невероятно вълнение. Думите на Карол бяха съвсем точни и на място. Тя бе определила вместо мен нещо, което смятах за неизразимо, въпреки че не можех да кажа какво именно беше успяла да определи. Ако бях в състояние да се движа, щях да скоча и да я прегърна. Докато нервно и несвързано й описвах колко смислени ми изглеждаха нейните думи, тя се усмихваше блажено. Накрая отбелязах, по-скоро реторично, че дон Хуан никога не ми бе говорил за подобни неща.

— Може би той просто не ги знае — каза Карол с тон, който изразяваше не дързост, а примирение.

Не се заех да споря с нея. Известно време мълчах, странно лишен от мисли. После и мислите, и думите ми започнаха да изригват като от вулкан. Хората, които вървяха по площада, неизменно се зазяпваха, когато преминаваха край нас, или даже се спираха, за да ни погледат. Двамата сигурно сме били цяло зрелище: Карол Тигз, която целуваше и милваше лицето ми, докато аз ентусиазирано бръщолевех за яснотата на нейните думи и за моята среща с предизвикателя на смъртта.

Когато се възстанових дотолкова, че вече можех да вървя, тя ме поведе през площада към единствения хотел в града. Увери ме, че енергията ми все още не била достатъчна, за да отида чак до къщата на дон Хуан, но че всички, които се намирали там, знаели къде ще бъдем.

— Откъде биха могли да знаят това? — попитах аз.

— Нагуалът е врял и кипял магьосник — отбърна тя със смях. — Именно той ми каза, че ако те намеря в състояние на енергиен шок, ще трябва да те заведа в хотела, вместо да рискувам да прекося целия град, влачейки те на буксир.

Тези думи и особено усмивката на Карол така ме успокоиха, че продължих да вървя най-блажено. Стигнахме до входа на хотела, който се намираше малко по-надолу по улицата, точно срещу църквата. Минахме през мрачното фоайе, качихме се на втория етаж по циментеното стълбище и влязохме в една неприветлива стая, която никога не бях виждал. Карол твърдеше, че вече съм бил там; въпреки това нямах никакъв спомен както за хотела, така и за стаята. Бях прекалено уморен, за да размишлявам над този факт. Просто се

отпуснах на леглото и похлупих лице. Единственото ми желание беше да поспя, но нещо не ми даваше мира. В цялата ситуация имаше твърде много неизяснени въпроси, макар че на пръв поглед всичко беше наред. Внезапно обзет от нервна възбуда, аз се надигнах и седнах на леглото.

— Изобщо не съм ти казвал, че не пожелах да приема дар от предизвикателя на смъртта — възкликнах аз, обръщайки се към Карол. — Откъде си научила това?

— Но нали ти самият ми го каза — възрази тя и седна до мен. — Беше толкова горд от постъпката си. Това бяха първите ти думи, когато те намерих.

От всички отговори, които бях получил до момента, единствено този ми се видя не съвсем задоволителен, Карол ми предаваше твърдение, което не звучеше като мое.

— Струва ми се, че си ме разбрала погрешно — казах аз. — Просто не исках да получа нещо, което би могло да ме отклони от целта ми.

— Значи не си се почувствал горд от своя отказ?

— Не почувствах абсолютно нищо. Вече не съм в състояние да чувствам каквото и да е, освен страх.

Опънах краката си и слозких глава на възглавницата. Усещах, че ако затворя очи или спра да говоря, ще заспя моментално. Разказах на Карол за спора, който бях водил с дон Хуан в началото на нашето познанство, когато той ми бе разкрил какъв е мотивът му да живее като воин. Беше заявил, че причината, която го кара да следва този път неотклонно, е страхът, и то най-вече страхът да не изгуби нагуала, абстрактното, духа.

— Смъртта е нищо в сравнение със загубата на нагуала — бе казал той с глас, в който звучеше искрена страст. — Страхът да не го изгубя е единственото истинско нещо, което имам, защото без него съдбата ми би била по-лоша и от смърт.

Аз незабавно се бях противопоставил на твърденията му, хвалейки се, че не се поддавам на страхове и че ако трябва да следвам даден път, само любовта би могла да ми даде подтик за това.

Дон Хуан бе отвърнал, че този страх е единственото подобаващо чувство, което воинът би трябвало да изпитва, когато нещата се задълбочават. Аз тайно се бях възмутил от неговия възглед, който,

според тогавашното ми мнение, бе продиктуван от прикрита ограниченост.

— Колелото на съдбата направи пълен кръг — казах аз на Карол — и ето къде се озовах сега. Мога да ти се закълна, че едничкото нещо, което ме поддържа, е страхът да не загубя нагуала.

Карол се взря в мен със странен поглед, който никога не бях забелязал у нея.

— Не съм съгласна с теб — меко рече тя. — Страхът е нищо в сравнение с обичта. Страхът те кара да се втурваш безразсъдно; любовта те кара да действаш разумно.

— Какво говориш, Карол Тигз? Откога любовта е станала толкова важна за магьосниците?

Тя не отвърна нищо. Легна до мен и сложи глава на рамото ми. Дълго останахме така, смълчани, в тази непозната, неприветлива стая.

— Аз усещам какво чувстваш ти — каза Карол ненадейно. — Сега пък ти се опитай да усетиш какво чувствам аз. Можеш да направиш това. Но по-добре ще е да го направиш на тъмно.

Тя протегна ръка и загаси лампата, която беше над леглото. Аз се изправих в седнало положение с едно-единствено движение. Бях разтърсен от силна уплаха, която премина през мен като електрически ток. В мига, в който Карол загаси лампата, в стаята настъпи нощ. Крайно развълнуван, поисках да узная какво означава това.

— Още не си се възстановил напълно — успокои ме Карол. — Преживяването ти е било наистина изключително. Бил си така дълбоко потопен във второто внимание, че сега си малко разнебитен. Навън е ден, разбира се, но в стаята прониква малко светлина и очите ти все още не могат да се приспособят към нея.

Легнах си отново, донякъде убеден от думите й. Карол продължи да говори, но аз не я слушах. Опипах чаршафите. Бяха истински чаршафи. Прекарах ръце по леглото. И то си беше истинско! Наведох се и плъзнах дланите си по студения теракотен под. Станах от леглото и проверих по същия начин всяко нещо, което се намираше в стаята и в банята. Всичко беше съвършено нормално, съвършено истинско. Казах на Карол, че когато загаси лампата, аз получих ясното усещане, че сънувам.

— Хайде, дай си почивка — рече тя. — Остави тази глупава проверка и ела да си легнеш.

Повдигнах завесите на прозореца, който гледаше към улицата. Навън беше ден, но в мига, в който го спуснах, вътре пак се възцари нощна тъмнина. Карол ме молеше да си легна. Тя се опасяваше, че бих могъл да побягна и да се озова на някоя улица, както бях направил и преди. Предположението й беше съвсем логично. Върнах се в леглото, без да си дам сметка, че изобщо не ми бе хрумвало да проверя нещата чрез посочване. Това знание сякаш бе напълно изтрито от паметта ми.

Мракът в тази хотелска стая беше извънредно необичаен. Той ме изпълни с едно възхитително чувство на покой и хармония. Изпълни ме и с дълбока тъга, с копнеж за човешка топлота и дружба. Бях направо изумен. Никога не ми се беше случвало подобно нещо. Лежах и се опитвах да си спомня дали този копнеж бе чувство, което вече познавах; оказа се, че не е. Копнежите, които бях изпитвал дотогава, не бяха свързани с желание за човешка дружба; те бяха абстрактни и приличаха по-скоро на някаква тъга, породена от липсата на нещо неопределено.

— Просто се разкъсвам отвътре — казах аз на Карол. — Жадувам за хора, та чак ми се плаче.

Мислех, че думите ми ще й се сторят смешни. Аз самият исках да прозвучат като шега. Тя обаче изобщо не продума, сякаш добре ме разбираше. Чух, че въздъхна. Объркаността душевно състояние, в което се намирах, мигновено ме тласна към емоционален изблик. Обърнах се към Карол в мрака и промълвих нещо, което в момент на по-голямо умствено просветление би ми се видяло доста абсурдно. — Обожавам те безгранично — казах аз.

Подобни изявления бяха немислими сред магьосниците от линията на дон Хуан. Карол Тигз беше жената-нагуал. Между нас двамата такива прояви на привързаност въобще не бяха необходими. Всъщност ние дори не знаехме какво изпитваме един към друг. Дон Хуан ни беше научил, че магьосниците нямат време за подобни чувства, нито пък се нуждаят от тях.

Карол ми се усмихна и ме прегърна. Бях обзет от такава безпределна любов към нея, че неволно се разплаках.

— Твоето енергийно тяло се движи напред по сияйните енергийни нишки на вселената — прошепна тя на ухото ми. — Ние се движим, носени от намерението — този дар, получен от предизвикателя на смъртта.

Имах достатъчно енергия, за да проумея думите й. Дазке я попитах дали самата тя разбира значението на всичко това. Тя ме накара да замълча и отново прошепна на ухото ми:

— Напълно ми е ясно; дарът, предназначен за теб от предизвикателя на смъртта, са били крилете на намерението. С тяхна помощ ти и аз сънуваме самите нас в друго време — Във време, което още не е дошло.

Отблъснах я и седнах на леглото. Начинът, по който тя изрече тези слозкни магьоснически обяснения, ме изпълни с тревога. Карол по принцип не се отнасяше сериозно към абстрактното мислене. Винаги се бяхме шегували, че й липсва философска нагласа.

— Какво става с теб? — попитах аз. — Претърпяла си необичайно развитие; Карол магьосницата се е превърнала във философ. Говориш съвсем като дон Хуан.

— Все още не — отвърна тя със смях. — Но това положение скоро ще настъпи. То постоянно наближава и когато най-сетне ме достигне, за мен ще е от лесно по-лесно да бъда магъосница-философ. И никой няма да е в състояние да обясни това, защото то просто ще се случи.

В съзнанието ми проехтя сигнал за тревога.

— Ти не си Карол! — извиках аз. — Ти си предизвикателят на смъртта в образа на Карол. Така си и знаех!

Карол прихна да се смее; моето обвинение ни най-малко не я смути.

— Не се дръж като глупак — рече тя. — Ще изпуснеш урока. Сигурна бях, че рано или късно ще се поддадеш на склонността си да се самозабравяш. Повярвай ми, аз съм Карол. Ние просто правим нещо, което никога не сме правили: служим си с намерението във второто внимание — така, както са постъпвали древните магьосници.

Думите й не успяха да ме убедят, но нямах повече енергия, за да продължа да споря, понеже нещо от рода на мощните вихрушки, които познавах от сънуването си, бе започнало да ме тегли. Смътно долових гласа на Карол, която ми говореше на ухото: „Ние се сънуваме. Сънувай своето намерение към мен! Устреми ме напред! Устреми ме напред!“

С голямо усилие успях да изразя най-съкровената си мисъл. — Остани тук с мен завинаги — произнесох аз бавно, също като развален

магнетофон. Тя отвърна нещо неразбираемо. Идеше ми да се посмея на собствения си глас, но в този миг вихрушката ме погълна.

Когато се събудих, бях съм в хотелската стая. Нямах представа колко дълго бях спал. Изпитах огромно разочарование, щом видях, че Карол не е при мен. Облякох се набързо и слязох във фоайето, за да я потърся. Освен това исках да се избавя от една странна сънливост, която ме беше налегнала. Администраторът на рецепцията ми каза, че американката, която е наела стаята, току-що е излязла от хотела. Изтичах на улицата, като се надявах, че ще я настигна, но от нея нямаше и следа. Беше пладне; слънцето грееше в безоблачното небе. Времето беше малко горещо.

Отидох до църквата. Изпитах искрена, но не особено силна изненада, когато установих, че архитектурните й особености действително са такива, каквито ги бях видял в онзи сън. Равнодушно изтъкнах някои заядливи доводи пред самия себе си. Може би някога бях разглеждал задната страна на църквата заедно, с дон Хуан и сега просто не си спомнях за това. Обмислих тази възможност, но открих, че тя изобщо не ме интересува. Моят план за проверка и потвърждение на фактите, така или иначе, нямаше никакво значение за мен. Бях твърде сънен, за да ме е грижа за подобни неща.

Оттам полека изминах разстоянието до къщата на дон Хуан, като все още се надявах да намеря Карол. Бях сигурен, че ще я заваря да ме чака в неговия дом. Дон Хуан ме посрещне така, сякаш бях възкръснал от мъртвите. Той и останалите магьосници от групата, развълнувани до немай-къде, ме разглеждаха с нескрито любопитство.

— Къде си бил? — поиска да разбера дон Хуан. Не можех да проумея за какво беше цялата тази суетня. Казах му, че съм прекарал нощта заедно с Карол в хотела при площада, понеже не съм имал достатъчно енергия, за да извървя разстоянието от църквата до тяхната къща, и добавих, че те вече са узнали всичко това.

— Нищо подобно не сме узнали — сепна се той.

— Карол не ви ли каза, че беше с мен? — попитах аз, обзет от смътно подозрение, което би ме накарало да се разтревожа, ако не бях толкова изтощен.

Никой не ми отговори. Всички си размениха изпитателни погледи. Обърнах се към дон Хуан и му казах, че, доколкото бях

разбрал, той самият бил изпратил Карол да ме намери. Дон Хуан закрачи напред-назад из стаята, без да продума.

— Карол Тигз изобщо не е била при нас — рече той след малко. — А пък теб те нямаше в продължение на девет дни.

Умората, която изпитвах, ми попречи да реагирам по съответен начин на тези поразителни твърдения. Тонът, с който ги изрече, както и загрижеността на цялата група, беше предостатъчно доказателство за тяхната сериозност. Аз обаче бях толкова капнал, че просто не знаех какво да кажа.

Дон Хуан ме помоли да им разправя най-подробно за всичко, което се бе случило между предизвикателя на смъртта и мен. Останах смаян от факта, че успях да си спомня извънредно много неща и да ги разкажа въпреки изтощението си. Напрегнатата атмосфера се поразведри за миг, докато описвах как се бе смяла жената на моите безсмислени викове, с които бях изразил намерението си да *видя* енергията в нейния сън.

— За тази цел е по-добре да посочваш нещата с кутрето си — казах аз на дон Хуан, но в думите ми нямаше и следа от упрек.

Той ме попита дали смехът е бил единствената реакция, с която жената е посрещнала виковете ми. Аз си спомнях само нейното веселие и факта, че тя бе отбелязала каква силна неприязън изпитва той към нея.

— Не изпитвам неприязън към нея — Възрази дон Хуан. — Просто не ми допадат насилствените методи на древните магьосници.

Обръщайки се към всички, заявих, че аз лично бях харесал тази жена извънредно много, без каквито и да е предубеждения; и че бях почувствал такава любов към Карол Тигз; каквато никога не съм смятал, ме мога да изпитам към някого. Те като че ли не разбраха за какво им говорех. Само си размениха погледи, сякаш аз внезапно бях полудял. Исках да кажа още нещо, да се доизясня. Дон Хуан обаче направо ме изтика от къщата — както си помислих, за да ми попречи да издрънкам и други глупости — и ме поведе обратно към хотела.

Същият администратор, с който бях разговарял преди, любезно изслуша нашето описание на Карол Тигз, но категорично отрече да е виждал някога както нея, така и мен. Той даже побика камериерките, които потвърдиха думите му.

— Какво би могло да означава всичко това? — изрече дон Хуан на глас, макар че този въпрос явно бе насочен към самия него. После внимателно ме изведе навън.

— Хайде да се махаме от това проклето място — каза той. Когато излязохме на улицата, дон Хуан ми нареди да не се обръщам назад към хотела, нито пък да гледам към църквата, която се намираше отсреща, а да си държа главата наведена. Погледнах към обувките си и мигновено осъзнах, че вече не съм с дрехите на Карол, а с моите собствени. Колкото и да се мъчих, не можах да си спомня кога съм се преоблякъл. Предположих, че това трябва да е станало след събуждането ми в хотелската стая. Вероятно тогава бях нахлузил собствените си дрехи, макар че не помнех абсолютно нищо.

Докато разсъждавах над този въпрос, стигнахме до площада_ _Преди да го прекосим, за да се отправим към къщата, аз разказах на дон Хуан за дрехите. Той ме изслуша много внимателно, като клатеше глава ритмично. После седна на една пейка и с искрено загршкен тон ме предупреди, че за момента няма как да узная какво се е случило във второто внимание между жената от църквата и моето енергийно тяло. Каза, че контактът ми с онази Карол Тигз от хотела е бил просто върхът на айсберга.

— Ужасно е да си помисли човек, че ти си бил във второто внимание в продължение на девет дни — добави дон Хуан. — За предизвикателя на смъртта девет дни са само един миг, но за нас са цяла вечност.

Не смогнах да възразя, да обясня или да кажа каквото и да е, защото той ме възпря със следната забележка:

— Разсъди добре. Ако все още не можеш да си спомниш всички неща, на които съм те учил и които съм правил с теб във второто внимание, представи си колко по-трудно би било да си спомниш на какво те е научила жената от църквата и какво е направила с теб. Аз съм те карал само да преминаваш в друго ниво на съзнание, а тя те е накарала да преминеш в друга вселена.

Почувствах се слаб и победен. Дон Хуан и другите двама магьосници от групата му, които бяха с нас, ме подканиха да напрегна всичките си сили и да си спомня в кой момент съм се преоблякъл. Не бях в състояние да го направя. В съзнанието ми нямаше нищо: нито

впечатления, нито спомени. Някаква част от мен като че ли отсъстваше.

Вълнението на тримата ми спътници започна да става неудържимо. Никога не бях виждал дон Хуан толкова разтревожен. Във всяка негова дума или постъпка винаги бях долавял шеговитост и липса на сериозно отношение към самия себе си. Този път обаче положението беше по-различно.

Отново напрегнах паметта си, като се мъчех да извикам някой спомен, който би могъл да хвърли светлина върху всичко това; и отново не постигнах резултат, но вече не се чувствах победен — точно обратното, бях обзет от невероятен оптимизъм. Струваше ми се, че всяко нещо си идва на мястото.

Дон Хуан беше обезпокоен най-вече от факта, че не знаеше нищо за сънуването, което бях осъществил заедно с жената от църквата. Според неговите разбирания създаването на сънувания хотел, сънувания град и сънуваната Карол Тигз беше просто един отделен пример за невероятните способности на древните магьосници в областта на сънуването — способности, чийто пълен обсег надхвърля човешкото въображение.

Накрая дон Хуан импулсивно разпери ръце и на лицето му се появи обичайната жизнерадостна усмивка.

— Можем само да си направим извода, че жената от църквата ти е дала практически урок — каза той с бавен и предпазлив тон. — Превръщането на една неразбираема маневра в нещо разбираемо ще бъде колосална задача за теб. Бил си свидетел на майсторски ход, осъществен от предизвикателя на смъртта в образа на жената от църквата. Тя е използвала енергийното тяло на Карол, както и твоето, за да отлети, за да се освободи от котвите си. Приела е предложението ти за безвъзмездно даване на енергия.

Тези думи не ми говореха нищо, но явно бяха от голямо значение за другите двама магьосници, които силно се развълнуваха. Обръщайки се към тях, дон Хуан обясни, че предизвикателят на смъртта и жената от църквата били различни проявления на една и съща енергия; по-мощното и сложно проявление била жената. След като поела нещата в свои ръце, тя си послужила с енергийното тяло на Карол Тигз по някакъв неясен, злокобен начин, съответен на типичните за древните магьосници машинации, и така създала онази

Карол Тигз от хотела — една Карол Тигз, сътворена изцяло от намерението. Дон Хуан добави, че не е изключено Карол и жената да са постигнали някакво енергийно споразумение по време на своята среща.

В този миг дон Хуан като че ли бе осенен от неочаквана мисъл. Той се взря в сподвижщите си с невярващ поглед. Те също го стрелнаха с очи. Бях сигурен, че не си разменят погледи просто за да открият признаци на разбирателство, защото и тримата явно бяха осъзнали дадено нещо едновременно.

— Всичките ни предположения са безполезни — каза дон Хуан с тих, спокоен глас. — Мисля, че Карол Тигз вече я няма. Няма я и жената от църквата; те двете са се слели и са отлетели, понесени от крилете на намерението — понесени, струва ми се, напред. Онази Карол Тигз от хотела е била толкова загрижена за външността си поради факта, че тя всъщност е била жената от църквата, която те е накарала да сънуваш една друга Карол Тигз; една несравнимо силна Карол Тигз. Не си ли спомняш какво ти е казала? „Сънувай ме цялата от намерение! Устреми ме напред!“

Какво означава това, дон Хуан? — смаяно попитах аз.

Означава, че жената от църквата е изминала своя път.

Сега тя е свързана с теб. Твоята съдба е и нейна.

— В какъв смисъл, дон Хуан?

— В смисъл, че ако ти постигнеш свобода, и тя ще постигне същото.

— Как именно ще го направи?

— Чрез Карол Тигз. Но не се тревожи за Карол — каза той, още преди да съм изрекъл опасенията си. — Тя е способна да извърши не само това, но и много по-сложни неща.

Самата безкрайност се стоварваше върху мен. Вече усещах смазващата й тежест. В един миг мислите ми се проясниха и аз попитах дон Хуан:

— Какъв ще е крайният резултат от всичко това?

Той не ми отговори. Огледа ме внимателно от глава до пети. После каза бавно, сякаш премисляше всяка дума:

— Дарът на предизвикателя на смъртта се състои от неизчерпаеми сънни възможности. Една от тях е бил твоят сън за Карол Тигз в друго време, в друг свят; един по-просторен свят без

ограничения; свят, в който неизпълнимото би могло да се изпълни. Този сън е загатнал, че ти не само ще преживееш тези възможности, но и че някой ден ще ги разбереш.

Дон Хуан стана от мястото си и ние мълчаливо се отправихме към къщата му. Мислите ми запрепускаха с бясна бързина. Това всъщност не бяха мисли, а образи, смесица от спомени за жената от църквата и за Карол Тигз, спомени за нашия разговор в мрака на сънуваната хотелска стая. На няколко пъти почти ми се удаде да сгъстя тези образи в едно усещане за собствената ми личност, но в крайна сметка трябваше да се откажа от това; нямах достатъчно енергия, за да осъществя подобна задача.

Малко преди да стигнем до къщата, дон Хуан се спря и се обърна към мен. Отново ме огледа внимателно, сякаш търсеше някакви знаци по тялото ми. В този момент се почувствах длъжен да му изясня един въпрос, за който той, както смятах, имаше съвършено погрешна представа.

— Бях с истинската Карол Тигз в хотела — казах аз. — За миг и аз самият вярвах, че тя е предизвикателят на смъртта, но след като прецених добре нещата, не мога да се придържам към тази мисъл. Това си беше Карол. По някакъв непонятен, свръхестествен начин тя беше в хотела, точно както бях там и аз самият.

— Разбира се, че това е била Карол — съгласи се дон Хуан. — Ала не онази Карол, която познаваме ние с теб, а една сънувана Карол, както вече ти казах, една Карол, сътворена изцяло от намерение. Ти си помогнал на жената от църквата да изгради този сън. Нейното изкуство е превърнало съня във всеобхватна реалност — изкуството на древните магьосници, най-страшното нещо, което би могло да съществува. Аз те предупредих, че ще получиш върховен урок по сънуване, нали така?

— Според теб какво е станало с Карол Тигз? — попитах аз.

— Тя си е отишла — отвърна той. — Но някой ден ще срещнеш новата Карол Тигз, онази от сънуваната хотелска стая.

— В какъв смисъл си е отишла?

— Отишла си е от света — каза той.

Почувствах пристъп на безпокойство, който ме прободе в слънчевия сплит. Постепенно се пробуждах. Бях започнал да си възвръщам съзнанието за собствената ми личност, но все още не го владеех напълно. Въпреки това то вече си пробиваше път през мъглата

на съня; изникваше като смесица от чувството за неизвестност и от смътното оп намирам едва ли не на една крачка от неизмеримото.

Лицето ми сигурно е изразявало недоверие, защото дон Хуан добави с убедителен тон:

— В съществуването стават такива неща. Вече трябва да си разбрал, че действията, извършени в него, са окончателни. Карол Тигз си е отишла.

— Но къде мислиш, че еотишла, дон Хуан?

— Там, където са отишли и древните магьосници. Казах ти, че дарът на предизвикателя на смъртта се състои от неизчерпаеми възможности на съществуване. Ти не си искал нищо конкретно, затова жената от църквата ти е дала абстрактен дар: Възможността да летиш на крилете на намерението.

---

[1] Massa — изопачена негърска форма на master; тук в смисъл на господин. (Бел. пр.) ↑

Източник: http://izvorite.com

Издание:
Карлос Кастанеда
Изкуството на сънуването
Първо издание
Превод Светла Христова
Редактор Слави Терзиев
Художник Александър Петров
Предпечатна подготовка — ЕТ „Вивера“
Печат и подвързия „Образование и наука ЕАД“

Carlos Castaneda
The Art of Dreaming
Copyright © 1993 by Carlos Castaneda
© Светла Христова, превод
© Петрум Ко. София, 1995
ISBN 954-8037-43-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.